

ave maria

**GLASILO SESTARA DOMINIKANKI
KONGREGACIJE SVETIH ANĐELA ČUVARA**

GOD. XLI., br. 1 (117) 2022.

SADRŽAJ

Riječ č. majke s. Jake Vuco	3
Iz Uredništva AM (s. S. Sente)	5
Glas Crkve: Praedicate evangelium , nova Papina konstitucija.....	6
Deveta obljetnica Franjine papinske službe	8
Zaređen novi dubrovački biskup, Roko	9
Sveti anđeli čuvari (M. Baćić HKM)	12
Marija – Promicanje Marijina štovanja kod dominikanaca (M. Biškup)	13
Ozanina stranica: Kult Bl. Ozane u književnom stvaralaštvu, 2. dio (M. Lukić)	17
Bl. Ozana – slava odabrane duše (s. N. Cindrić)	22
Iz Tajništva Kongregacije: kronološke zabilješke (s. B. Bagudić)	26
IDI – Pismo Učitelja reda	29
Misa u povodu zavрšetka jubileja 800. (IKA)	30
Poruka u povodu Dana posvećenog života (IKA)	31
Početak postulature i obnova zavjeta (s. J. Dražić)	33
Održana adventska duh. obnova	34
Duhovne vježbe u Zagrebu (s. A. Begić)	35
Susret priora i starješica u Orebicu	38
Novi postulator Reda propovjednika (s. S. Sente)	39
Posjet župnoj crkvi u Tavankutu	40
Sestre Mirka i Ivana i dalje Montrealu (Vjesnik Misije)	40
s. Manes na susretu mladih na Cresu (M. Sušić)	41
Europski susret sestara dominikanki (s. M. Puškarić)	42
Svi putovi vode u Rim (s. M. Puškarić)	43
Hodočašće u Hrv.nac. svetište bl. Augustina i u Čiovo (P. Mrđen)	46
Ostale vijesti iz dominikanske obitelji (sabrala s. S. Sente)	48
Aktivnosti DV Bl.H	61
Velikani OP Reda: Miškov. Štovanje bl. Hožane (I. Armand)	63
Da se bolje upoznamo: s. Franica Mravak (intervju s. S. Sente)	69
Što ima nova u kat. knjižarama: (sabrala s. Slavka S.)	76
Što kažu naše najmlađe: Duh. obnova za novakinje i kandidatice (M. Slišković)	80
Naša nova etapa formacije (M. Slišković)	82
Sv. Martin de Pores (seminarski rad s. Natalije Cindrić)	83
Stranice povijesti: Dominikanke u splitskom Domu za služavke (I. Armand)	91
Sjećanja Nevena Fazinića na ljude i događaje	95
Naši pokojnjici: s. Nada Gabrić	103
Grgo Mravak (s. J. Mravak)	110
Paško Nakić (s. M. Nakić)	111
Ivan Negovec (s. Majstorović)	113
Mara Matanović (s. B. Bagudić)	116
Šimun Mravak (s. F. Mravak)	118
Franjo Stantić (Bela i Brigita Stantić i Božena..)	120
Andrija Mravak (PM. Mravak i s. Franica M.)	122
Kata Lipotić (s. Tješimira)	125
Meditativni trenutak: Isusov i naš križni put (s. K. Maglica)	127
Agronomov zeleni kutak: Zelena salata (s. S. Sente)	128
Razbibriga: (s. S. Sente)	131

Gospodin moj i Bog moj! Iv 20,28

Drage sestre, braćo
i čitatelji glasila Ave Marija,

u radosti uskrsnog događaja kod apostola su se javljale različite sumnje i tjeskobe, teške misli i osjećaji ostavljenosti, iskustva praznine i tuge, slutnje o promašenosti i izgubljenosti, o prolaznosti vremena i snage na nešto što je tako brzo prošlo i nestalo...

Učenici su brzo zatvorili važno poglavlje života, zaboravili pouke i riječi, *utopili se* u ponovnu kolotečinu, svakodnevnicu života, prepričavali nedavne događaje kao lijepu priču s tužnim završetkom i još puno toga zakopali u svojim srcima misleći da je sve-mu došao kraj...

Vjerojatno su apostoli željeli opet imati Isusa uz sebe, htjeli su dijeliti svoje živote s njim, tražili su smisao svega, sigurno su čeznuli za nečim što ni sami nisu mogli definirati... Njihove oči, uši i srca nisu slutili ljepotu, radost i ljubav Boga koji ih je samo nakratko ostavio kako bi ponovno u svoj svojoj punini opet bio s njima na otajstven

i stvaran način! To je bilo previše za njihova zbunjena i preplašena srca. To je bilo van mogućnosti njihovih spoznaja i želja.

Ako danas s povijesne distance gledamo i razmišljamo o svemu, pitamo se kako nisu mogli dokučiti tajnu života Božjeg Sina!

Zašto Toma govori: Ja ne ču vjerovati dok ne vidim tragove čavala na rukama i nogama, dok ne stavim prst u rane i ruku u bok! Možda i sami danas ponavljamo iste riječi! Ali... Krist dolazi, Krist razgovara, Krist nudi i pita: Imate li što za jesti, Toma, dodi i stavi svoju ruku, svoj prst...

Vidimo li njegov dolazak, čujemo li njegove riječi, dajemo li mu hranu koju traži, stavljamo li svoje ruke na njegove rane? Je li danas nama Isus treba staviti ruku u svoje rane? Je li naša vjera u njegovu blizinu nosi naš život i djelovanje, je li odgovaram *Gospodin moj i Bog moj!* Je li živim kao njegovo stvorenje i svjedočim njegovo

uskrsnuće? Gdje ga mogu vidjeti, čuti, dotaknuti, nahraniti? U bolesnima, gladnima, prognanima, slabima, siromašnima, željnima, ugroženima, odbačenima i tolikima koji traže riječ, uho za slušanje, rame za plakanje, kuću za stanovanje!

Je li moguće ostaviti svoj grob smrti i uskrsnuti s Kristom, s Gospodinom, sa svojim Učiteljem i Spasiteljem? Sigurno Gospodin i nas diže iz grobova tame, mraka i tuge kada drugima otvorimo riznice svojih osmijeha, svoje radosti, ljubavi i velikodušnosti.

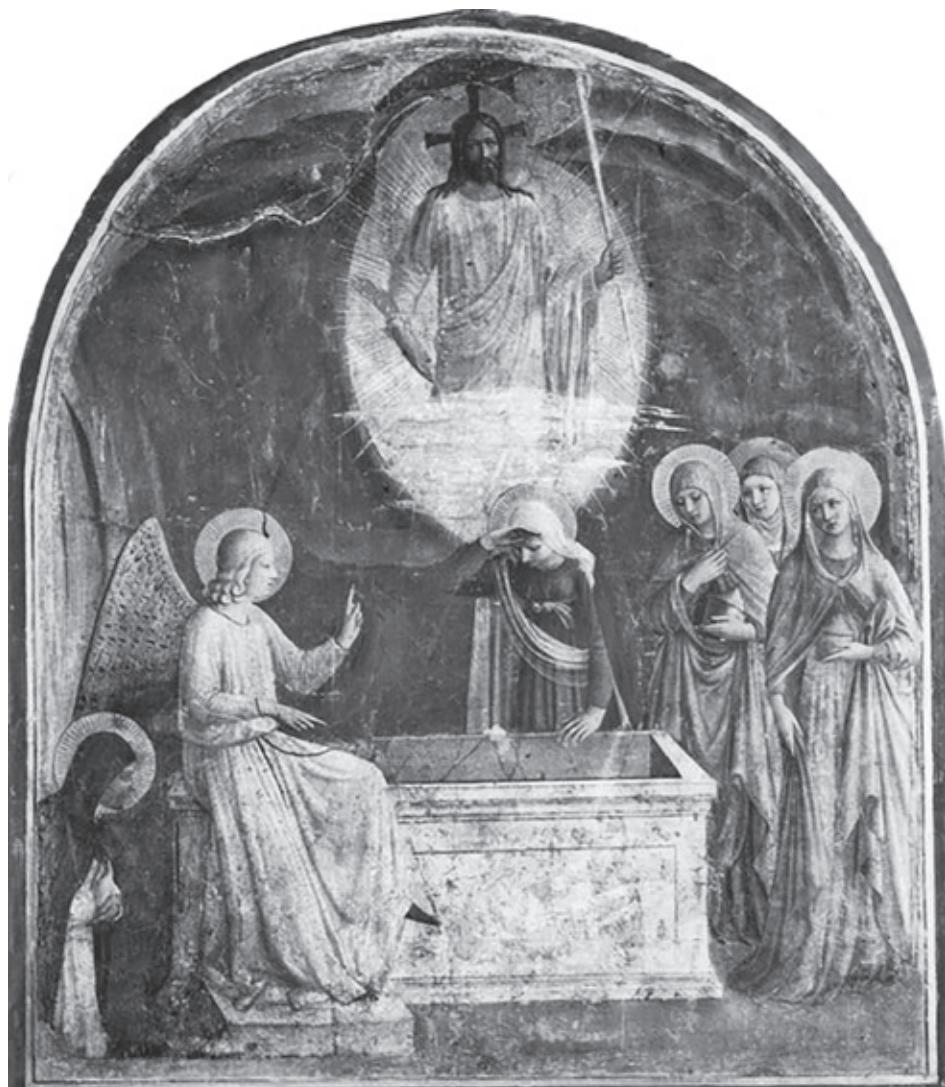
U ovom svetom vremenu najvećih otajstava Kristova života naše srce pjeva pjesmu radosti radi istine uskrsnuća, naša duša zahvaljuje na Božjoj ljubavi očitovanoj u patnji na križu i smrti i u tami groba tri dana.

Naše unutarnje čežnje su se ispunile. Neka se u nama ostvari radost i sloboda uskrnsne nedjelje! Neka nam Bog bude Gospodin i jedini smisao života!

Sretan Uskrs svima!

s. Jaka Vuco, vrhovna poglavarica

Sretan Uskrs svima!

Evo i uskrsnog broja Ave Marije, premda neće svima stići baš za Uskrs. Čini se da je u ovom razdoblju crkvene godine, u simboličkom, a djelomično i u stvarnom vidu, sažeta cjelokupna zbilja ljudskoga života. Uskrsnuću, naime, prethodi korizmeno vrijeme, vrijeme muke, križa i smrti. Vrijeme u kojemu ima bezbroj padova, klonulosti, ali i trenutnog predaha. Vjera nas uči da sve to ima svoj smisao, da vodi prema uskrsnuću. Toj zbilji pristupamo na razne načine, svatko prema svojoj prirodi shvaćanja. Činjenica je da nam je život satkan od raznih boja; od suhih grana drveća koje očekuju pupanje i listanja do spektra boja cvijeća, trave, te povrtnog nicanja, cvata i plodova. Lijepo kaže knjiga Propovjednika: Sve ima svoje doba i svaki posao pod nebom svoje vrijeme. Vrijeme rađanja i vrijeme umiranja; vrijeme sađenja i vrijeme čupanja posađenog (Prop 3,2).

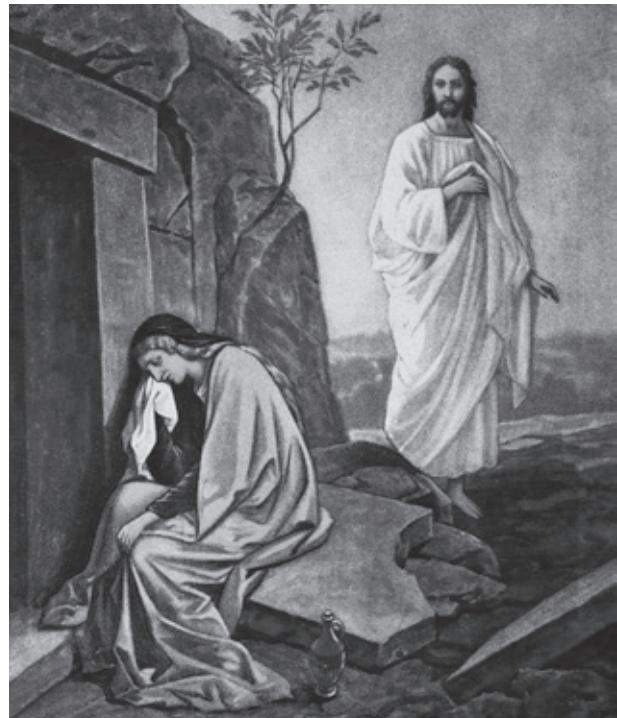
U proteklom smo razdoblju i mi imali vrijeme korone, maski i bolesti i vrijeme skidanja maski i ozdravljenja; vrijeme rađanja novih zvanja i vrijeme napuštanje poziva, vrijeme oružanja i ratova i vrijeme žarke molitve za mir; vrijeme imendanskih i rođendanskih slavlja, ali i vrijeme umiranja.

Sve je to, u kratkim crtama sažeto u ovom broju AM, možda kao kronološko prepričavanje, a

možda i kao pouka, kao što kaže Propovjednik: „Zato rekoh u sebi: Bog će suditi i pravedniku i zločincu, jer ovdje ima vrijeme za svaku namjeru i čin“ (Prop 3,17). Ne možemo utjecati na prošlost, a budućnost nije nikome na dohvatu, zato, sad je vrijeme milosno, sad su dani spasa.

Sretan hod kroz ovo jedinstveno vrijeme, do slave uskrsnuća!

Urednica

NOVA PAPINA APOSTOLSKA KONSTITUCIJA

„PRAEDICATE EVANGELIUM“ – ‘Propovijedajte evanđelje’ – dokument kojim je završena reforma Rimske kurije

Sveti Otac objavio je novu apostolsku konstituciju „Praedicate Evangelium“ (*Propovijedajte evanđelje, op. nov.*) na svetkovinu svetog Josipa, zaručnika Blažene Djevice Marije, 19. ožujka. U priopćenju Tiskovnog ureda Svetе Stolice navodi se kako će apostolska konstitucija o Rimskoj kuriji i njenom služenju Crkvi i svijetu stupiti na snagu na svetkovinu Pedesetnice, 5. lipnja, a koji će zamijeniti apostolsku konstituciju Pastor Bonus sv. Ivana Pavla II. iz 1988. godine. Time je završena reforma Rimske kurije.

Tekst dokumenta koji ima 54 stranice rezultat je devetogodišnjeg rada pape Franje i Vijeća kardinala, a trenutno je dostupan samo na talijanskom jeziku na službenim vatikanskim stranicama.

U Apostolskoj konstituciji Praedicate evangelium papa Franjo potvrđuje cjelokupnu strukturu i zadaće Državnog tajništva. Glavne novosti odnose se na prijašnje kongregacije i vijeća koji će se **ubuduće zvati DIKASTERIJI** (uredi). Apostolska konstitucija nudi neke važne

novosti: voditelji u dikasterijima u budućnosti mogu biti i laici, i muškarci i žene, a rimske biskup sam vodi jedan dikasterij, onaj za evangelizaciju naroda. Ubuduće će svaki zaposlenik ili poglavar dikasterija morati otići u mirovinu najkasnije do 80. godine – s iznimkom samog pape. Postojat će i Dikasterij za službu milosrđa, a Dikasteriju za evangelizaciju se daje istaknuta uloga promicanja svijesti i odgovornosti za misionarski život kod svih krštenika.

Dikasterij za evangelizaciju apostolska konstitucija „Praedicate evangelium“ stavlja na prvo mjesto na popisu vatikanskih ureda. U službi je djela evangelizacije, mjerodavan je za temeljna pitanja evangelizacije u svijetu i za ustanovljivanje, praćenje i potporu novih partikularnih Crkava, ne dovodeći u pitanje nadležnosti Dikasterija za Istočne Crkve. Dikasterij za evangelizaciju vodit će papa izravno.

Dikasterij za nauk vjere novi je naziv za nekadašnju Kongregaciju za nauk vjere. Pozvan je pomagati rimskom papi i biskupima/eparsima u naviještanju evanđelja u čitavome svijetu, promicanju i zaštiti integriteta katoličkog učenja o vjeri i moralu, nadahnjujući se na pologu vjere i tražeći njegovo sve dublje razumijevanje pred novim pitanjima koja se javljaju. Dikasterij se sastoji od dva odjela: doktrinarnog i disciplinskog. Pod taj Dikasterij spadaju Papinska biblijska komisija i Međunarodna teološka komisija te Papinsko povjerenstvo za zaštitu maloljetnika.

Osnivanjem Dikasterija za službu milosrđa Apostolska milostinjarna de facto postaje dikasterij. Taj dikasterij, pod vodstvom prefekta,

milostinjara Njegove Svetosti, u koordinaciji s drugim dikasterijama nadležnim za to područje, svojim djelovanjem konkretizira brigu i blizinu rimskog pape, kao pastira opće Crkve, prema onima koji žive u situacijama neimaštine, marginalizacije ili siromaštva, kao i prigodom teških prirodnih nepogoda i katastrofa.

Dikasterij za Istočne Crkve bavi se pitanjima koja se tiču samosvojnih istočnih Katoličkih crkava (*sui iuris*), što se tiče osoba i stvari, a postojeće nadležnosti se ne mijenjaju.

Dikasterij za bogoštovlje i disciplinu sakramenata promiče svetu liturgiju prema obnovi koju je poduzeo Drugi vatikanski sabor. Što se tiče Dikasterija za kauze svetaca potvrđuju se zadaće dodijeljene Kongregaciji za kauze svetaca. Jedna od zadaća toga Dikasteriju je i prosuđivati o dodjeljivanju naslova crkvenog naučitelja nekome svecu, nakon što se o tome pozitivno očituje Dikasterij za nauk vjere.

Dikasterij za biskupe je tijelo odgovorno za sve vezano uz obavljanja biskupske službe u Latinskoj crkvi, ne dovodeći u pitanje nadležnost Dikasterija za evangelizaciju. U sklopu tog Dikasterija djelovat će Papinska komisija za Latinsku Ameriku.

Dikasterij za kler je mjerodavan za sve što se odnosi na svećenike i đakone dijecezanskog klera u vezi s osobama, njihovom pastoralnom službom i onim što im je potrebno za plodno vršenje njihove službe. U tim stvarima nudi biskupima odgovarajuću pomoć. Dikasterij je mjerodavan za slučajeve oslobađanja od dužnosti i obaveza koje su dijecezanski klerici i članovi ustanova posvećenog života i družbi

apostolskog života, Latinske Crkve i Istočnih Crkava preuzeli đakonatom i prezbiteratom.

Dikasterij za ustanove posvećenog života i društva apostolskog života zadržava nadležnosti nekadašnjeg vatikanskog ureda za redovnike. Nadležnost Dikasterija proteže se i na treće redove i udruge vjernika koje su osnovane sa željom da postanu ustanova posvećenog života ili družba apostolskog života.

I nadležnosti Dikasterija za laike, obitelj i život ostaju nepromijenjene. Dikasterij za promicanje jedinstva kršćana je tijelo koje se bavi eukumenizmom. U svrhu unapređenja odnosa između katolika i Židova, pri Dikasteriju se osniva Komisija za vjerske odnose s židovstvom.

Ostali uredi su Dikasterij za međureligijski dialog, Dikasterij za kulturu i obrazovanje koji je nastao spajanjem Kongregacije za katolički odgoj i Papinskog vijeća za kulturu, Dikasterij za promicanje cjelovitog ljudskog razvoja, Dikasterij za zakonodavne tekstove, Dikasterij za komunikaciju. Od ureda tu su još i Apostolska pokorničarna, Vrhovno sudište Apostolske Signature i Rimska Rota, Vijeće za ekonomiju, Tajništvo za ekonomiju, Uprava imovine Apostolske Stolice (Administratio Patrimonii Sedis Apostolicae – APSA), Ured glavnog revizora, Povjerenstvo za pridržana pitanja, Odbor za ulaganja.

Što se tiče zadaća Prefekture Papinskog doma, Ureda liturgijskih slavlja vrhovnog prvosvećenika i kamerlenga Svetе Rimske Crkve u novoj se apostolskoj konstituciji o Rimskoj kuriji ne donose bitne promjene.

Apostolsku konstituciju „*Praedicate evangelium*“ predstavili su u Vatikanu prefekt

Kongregacije za kauzu svetih kardinal Marcello Semeraro, tajnik Vijeća kardinala biskup Marco Mellino, te profesor emeritus na Fakultetu

kanonskog prava Papinskog sveučilišta Gregoriana o. Gianfranco Ghirlanda, DI. (Izvor: usp. Bitno.net, IKA, 21. 03. 2022.)

Na dan 13. ožujka 2013. godine Jorge Mario Bergoglio postao je PAPA FRANJO

Argentinski kardinal Jorge Mario Bergoglio na konklavi 13. ožujka 2013. izabran je za poglavara Katoličke Crkve kao 265. nasljednik sv. Petra, odnosno 266. po redu papa. Podsjetimo se na taj trenutak.

Prvi kardinal iz reda đakona Jean-Louis Tauran oko 20.15 sati pojavio se na svečanoj urešenoj loži vatikanske bazilike sv. Petra i nakon tradicionalne objave na latinskom: „Habemus Papam!“ (Imamo Papu!) obznanio je da su kardinali elektori na konklavi izabrali za papu argentinskog kardinala Bergoglia koji je izabrao ime Franjo **po poniznom i siromašnom službi Božjem iz Asiza, čiji primjer Sveti Otac želi naslijedovati u svojoj službi**. Papa je izabran drugoga dana konklave, u ukupno petom glasovanju.

Na vijest da je novi papa izabran, na Trg sv. Petra slilo se mnoštvo vjernika iz čitavog Rima, prema nekim procjenama pred bazilikom se okupilo više od 200 tisuća ljudi. Prvi papa isusovac i prvi papa iz Latinske Amerike u crkvenoj povijesti, kao i prvi papa redovnik od 741. godine, obratio im se u jednostavnoj bijeloj odjeći sa željeznim umjesto zlatnog križa.

U svom prvom obraćanju nakon izbora zahvalio je mnoštvu okupljenom na Trgu sv. Petra na dočeku te je pozvao vjernike da ga prate svojim molitvama. Pojavljivanje novog poglavara Katoličke Crkve na loži bazilike sv. Petra okupljeno mnoštvo pozdravilo je burnim pljeskom i usklicima „Živio Papa!“ i „Franjo, Franjo!“

„Braćo i sestre, dobra večer! Poznato vam je da je dužnost konklave bila Rimu dati biskupa. Izgleda da su ga moja braća kardinali išla potražiti gotovo na kraj svijeta,“ našalio se novi Papa na račun svog argentinskog porijekla.

„Hvala vam na dočeku. Biskupijska zajednica Rima ima svog biskupa: hvala! I prije svega,

želim se pomoliti za našeg biskupa u miru Benedikta XVI. Molimo svi zajedno za njega, da ga Gospodin blagoslov i da ga Majka Božja čuva,“ rekao je Papa, a zatim je zajedno s vjernicima izmolio Očenaš, Zdravomariju i Slava Ocu.

Prije blagoslova Sveti Otac zamolio je vjernike za jednu uslugu. „Prije no što biskup blagoslovi narod, molim vas da vi zamolite Gospodina da blagoslovi mene: bit će to molitva naroda koji moli blagoslov za svog biskupa. U tišini molite za mene.“

Sveti je Otac zatim podijelio svečani blagoslov „Urbi et orbi.“ Nakon blagoslova Papa se još jednom obratio okupljenima: „Braćo i sestre, sada vas ostavljam. Velika vam hvala na prihvaćanju. Molite za mene i vidimo se uskoro. Do skorog viđenja: sutra ću se poći pomoliti Majci Božjoj, da čuva cijeli Rim. Laku noć i ugodan odmor,“ rekao je na kraju svoga prvog obraćanja.

Službu poglavara Katoličke crkve papa Franjo je preuzeo na blagdan svetog Josipa zaštitnika Crkve, 19. ožujka 2013. godine. Uz mnogo brojne vjernike, na svečanosti su bila 132 državna izaslanstva te mnogi vjerski poglavari. Hrvatsku je predstavljao hrvatski predsjednik Ivo Josipović. U propovijedi Papa je pozvao da se ne zaborave bližnji, posebice djeca, stariji i potrebiti, a onima koji su na položaju poručio je

da zaštite ljude i okoliš u kojem živimo. "Treba živjeti u poštovanju, dobru, čuvanju prijateljstva. Budite čuvari Božjih darova. Kada ne vodimo brigu o svemu što je stvoreno, srce se suši i počinje razaranje. Zbog toga bih želio zamoliti sve ljude koji imaju bilo kakvu odgovornost u politici i društvu, ekonomiji da budemo čuvari stvorenoga, Božjega plana, čuvari jedni drugih," – poručio je papa Franjo.^[15]

Ukratko

Papa Franjo je poznat kao izrazito skromna osoba. Kao kardinal nije živio u raskošnoj rezidenciji nego je živio u malenom stanu u Buenos Airesu, a umjesto službenog koristio je javni prijevoz.

Kao Papa, izabire manje formalan pristup papinstvu od njegovih prethodnika, primjerice bira boraviti u Domu Sv. Marte, radije nego u papinskim apartmanima Apostolske palače, koje su koristili njegovi prethodnici. Izabire jednostavnije crkveno ruho s manje ukrasa, odabire srebro umjesto zlata za njegov papinski prsten, a ima isti križ na prsima, koji je imao i kao kardinal. Zalaže se da Crkva bude otvorenijsa i dobrodošlija. Protivi se neobuzdanome

kapitalizmu, marksizmu i marksističkoj inačici teologije oslobođenja.

Naglasak daje na Božje milosrđe, brigu za siromašne i predanost međuvjerskom dijalogu.

Papa Franjo podržava tradicionalni pogled u vezi pobačaja, eutanazije, kontracepcije, braka, ređenja žena, i svećeničkog celibata. On se protivi konzumerizmu, neodgovornom razvoju, a podržava poduzimanje radnji u vezi klimatskih promjena, o čemu je napisao encikliku Laudato si'. U međunarodnoj diplomaciji, pomogao je obnoviti pune diplomatske odnose između SAD-a i Kube.

Dana 6. lipnja 2015. godine, Papa je boravio u ranije najavljenom posjetu Bosni i Hercegovini.

ZAREĐEN NOVI DUBROVAČKI BISKUP MONS. ROKO GLASNOVIĆ

Obredom biskupskog ređenja u sklopu euharistijskog slavlja u katedrali Gospe Velike u Dubrovniku u subotu, 22. siječnja zaređen je novi dubrovački biskup mons. Roko Glasnović. Treći stupanj sakramenta svetog ređa podijelio mu je glavni zareditelj mons. Petar Palić, mostarsko-duvanjski biskup i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanjski, u zajedništvu s mons. Matom Uzinićem, nadbiskupom koadjutorom riječkim i dosadašnjim apostolskim upraviteljem Dubrovačke biskupije, i mons. Tomislavom Rogićem, biskupom šibenskim.

Bulu imenovanja pročitao je i pokazao vjerničkoj zajednici apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj mons. Giorgio Lingua.

U homiliji se, između ostaloga, biskup Palić prisjetio trenutaka svećeničkog ređenja mons. Glasnovića. „Prije 17 godina, 2. svibnja 2005. godine, u katedrali sv. Jakova u Šibeniku, jedan

je mladić čuo ove riječi: Neka pristupi koji ima biti zaređen za prezbitera: Roko Glasnović. Uz okupljene svoje kolege iz bogoslovije, mnogih vjernika koji su molili za njegovo zvanje, roditelja, rodbine i prijatelja iz župe Janjevo, Ražine, Kistanje, katedralne župe iz Šibenika, don Roko je ustao i rekao: Evo me!, odgovarajući u srcu rijećima jednoga od mnogih pozvanih: Evo me, mene pošalji!“ (Iz 6,8)

Propovjednik je nadalje istaknuo da se „Imenima dvanaestorice apostola danas pri-družuje i ime biskupa Roka. Krist je svakoga od apostola pozvao slobodno, a u slobodi je njih dvanaest odgovorilo. Gospodin Isus nije spustio anđele s neba da ih nagovore na suradnju. On se samo molio Ocu. Kao Gospodar žetve, pozvao je i svakoga od nas. Naša služba apostolskih nasljednika nije pitanje naše želje da to budemo. Nije riječ o našim talentima ili uvjerljivim osjećajima za jednu ili drugu stvar, već o našoj vjerom vođenoj svijesti o Bogu koji traži i našem odgovoru. To je prvo otajstvo Kraljevstva koje dotiče svakoga od nas osobno: Bog je pozvao, htio je, a mi smo rekli ‘Da’. To je jedini smisao i odgovor koji apostol mora tražiti u dinamici svoga poziva i odaziva. Sve drugo usporava poslanje i prekida dijalog ljubavi i služenja poslanju.“ – rekao je, između ostaloga biskup Palić.

Geslo nova biskupa Roka je **Vjera, nada i ljubav**. Taj je tekst mons. Šime Marović uglažbio, što je izvedeno na biskupskom ređenju.

Obraćajući se nazočnima, na završetku misnoga slavlja, biskup Roko je zahvalio svima koji su ga pratili tijekom njegova života, počevši

od roditelja, braće i sestara, kao i onih kojima je bio predan na odgoj i obrazovanje u školi i fakultetu, te je između ostaloga rekao:

– Na poseban način pozdrav i zahvalnost upućujem papi Franji na iskazanom povjerenju i službi biskupa ove Biskupije, slavne zbog svoje bogate vjerske, kulturne i povijesne baštine.

Već sada se radujem svakom susretu sa svim vjernicima i ljudima dobre volje. Mnogi znani i neznani ugradili su svoje živote u ono što mi sada imamo, mnogi su bili most koji je povezivao različitosti, mnogi su bili i jesu svjedoci vjere, nade i ljubavi koja se ogleda u ovoj živoj zajednici vjernika, našoj dubrovačkoj Crkvi.

Pozdravljam i zahvaljujem Vama, nunciju mons. Giorgio Lingua i molim Vas da preneste Svetomu Ocu pozdrave, odanost, molitvenu i svaku drugu sinovsku blizinu i podršku.

– Nalazimo se u godini obitelji Obitelj-Amoris Laetitia. Radost ljubavi koja se živi u obiteljima osjetio sam i ja rođen od janjevačkih roditelja, oca Nikole i majke Marije kojima zahvaljujem na daru života i toplini doma. Pozdravljam i zahvaljujem bratu don Franji te sestrama Ani Sučić i Andželini Antunović s obiteljima. (...)

Želim svima nama pojedinačno i obiteljima da zajedno ostvarimo svetost kao cilj svih naših djelovanja.

Neka nam ništa ne bude važnije od Krista. Jer Blaženoj Djevici Mariji, sv. Vlahu, sv. Nikoli, Sv. Roku, blaženima Alojziju Stepincu i Serafinu Glasnoviću Kodiću ništa nije bilo važnije od Krista.

Ugledajmo se u njih, molimo njihov zagovor i Božji blagoslov za sve nas. Amen.“

Na tom su slavlju ređenja novog biskupa, u Dubrovniku, u znak zahvalnosti i poznanstva, nazočile su i naše sestre iz šibenskog samostana, na čelu s č. majkom Jakom Vuco, kao i novicijat iz Korčule, zajedno sa svojom učiteljicom s. Josipom Otahal. Novi biskup Glasnović je, naime, odrastao uz sestre dominikanke i kako je sam istaknuo, i njima je zahvalan na svemu, kao i ostalim redovnicama u Šibeniku. Neka mu je sretno i blagoslovljeno!

Životopis novoimenovanoga dubrovačkog biskupa Roka Glasnovića, u kratkim crtama

Roko Glasnović rođen je 2. srpnja 1978. godine u Šibeniku, od oca Nikole i majke Marije rođene Palić. Osnovnu školu pohađao je u Janjevu od 1985. do 1990. i u Šibeniku od 1990. do 1993. Srednju Tehničku školu pohađao je u Šibeniku od 1993. do 1997. godine. Služio je vojni rok 1997./1998. Jednu godinu (1998.) studirao je na Pravnom fakultetu u Splitu. Od 1999. do 2005. bio je u Bogoslovnom sjemeništu i studirao na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu. Za đakona je zaređen 5. prosinca 2004., a za svećenika 2. srpnja 2005. u Šibeniku.

Nakon što je završio studij Pastoralne teologije na Papinskom lateranskom sveučilištu u Rimu, 2008., djelovao je kao pastoralac u raznim župama šibenske biskupije. Isto tako je vršio službu povjerenika za pastoral braka i obitelji, službu ceremonijara Šibenske biskupije, osobnog tajnika šibenskoga biskupa. Bio je također član raznih vijeća u Šibenskoj biskupiji, kao i pri HBK. Godine 2017. imenovan je ekonomom

Šibenske biskupije, kao i ravnateljem KŠC, te predstojnikom Biskupijskog ureda za škole.

Osim hrvatskog jezika, govori talijanski i engleski.

Čikaški kardinal Blaž Čupić i dubrovački biskup mons. Roko Glasnović posjetili dominikanski samostan u Dubrovniku

U subotu, 5. veljače 2022. u popodnevnim satima kardinal Blaž Čupić – nadbiskup metropolit nadbiskupije Chicago u pratinji novo-ustoličenog dubrovačkog biskupa mons. Roka Glasnovića posjetio je dubrovački dominikanski samostan. Fr. Tomislav Kraljević – prior samostana dočekao je goste te im pokazao samostansku crkvu, klaustar, muzejsku zbirku i knjižnicu i upoznao ih s višestoljetnom prisutnošću u Dubrovniku.

Kardinal Čupić posebno se zanimalo za stradanje samostana i crkve u Domovinskom ratu te o radu i apostolatu braće dominikanaca u današnjem vremenu. Nakon obilaska samostana i crkve uvaženi gosti ostali su u kratkom druženju s braćom.

SVETI ANĐELI ČUVARI

Andeli čuvari su čisti duhovi, savršena stvorenja Božja, koji neprestano gledaju Božje lice i uživaju u Njegovoј ljubavi i blizini. Bog im je povjerio zadatak da nas vode, štite i čuvaju.

Andeli su čisti duhovi, savršena stvorenja Božja, obdareni razumom i slobodnom voljom, posve jednostavne naravi, besmrtni, ne-promjenljivi i ljudskim tjelesnim očima nevidljivi, slave Stvoritelja i izvršavaju njegove naume. Neprestano gledaju Božje lice i uživaju u Njegovoј ljubavi i blizini. Ne podliježu fizičkim ograničenjima niti zakonima propadljivosti. Biblija andele spominje na više mjesta. Evanđelist Matej je zabilježio Isusove riječi: ‘Pazite da ne prezrete ni jednoga od ovih malenih, jer andeli njihovi, kažem vam, na nebesima neprestano gledaju lice Oca moga nebeskoga!’ Sveti pismo kazuje te naglašava: “Od djetinjstva do smrti ljudski je život okružen njihovom zaštitom i zagovorom. Svaki vjernik ima uza se andela kao čuvara i pastira da ga vodi u život. Već na zemlji kršćanski život po vjeri sudjeluje u blaženom društvu s andelima i ljudima koji su sjedinjeni u Bogu” (KKC 336).

Andeli čuvari nas štite, vode i brane od svakoga zla. Oni su među nama, oko nas, blizu nas, svugdje. Bog nas je dao njima na brigu: ”Jer je on dao svojim andelima da se brinu za tebe; da te čuvaju na svim putevima tvojim. Na svojim rukama će te nositi: da se tvoja noge ne spotakne o kamen.” (Ps. 90: 11-12). Bog im je povjerio zadatak da nas štite i čuvaju. Oni su nam kroz život vođe, svjetlo, obrana i pomoć. Oni nas na nevidljiv način pomažu u borbi protiv tamnih paklenih sila (Ef 6, 12), i vode nas prema nebu. Preko glasa savjesti nas bez prestanka podsjećaju na ono što je sveto, savršeno, Bogu milo i upozoravaju čega se imamo kloniti, što činiti da u raj dođemo. Ujedno bez prestanka mole Boga za nas, da s Božjom pomoću ostvarimo što ne možemo svojim slabim silama. Zahvalujmo Bogu koji nam ih je dao. Štujmo svoje andele čuvare i slušajmo njihov glas, jer govore u ime Božje. Zazivajmo ih često u potrebi i pogibli. Kad molimo, mislimo da i andeli s nama mole na zemlji kao što će s nama slaviti Boga kroz svu vječnost. Radujmo se što imamo, tako dobre i moćne pratioce, pomoćnike u životu. Neka i ovaj današnji spomen na andele čuvare, koji Crkva stavlja pred nas, podsjeti na to kakvo je blago čovjeku ponuđeno i kakve mogućnosti imamo kao vjernici.

Posebnu svetkovinu svetih andela čuvara za države Austrije ustanovio je Pavao V (g. 1608). Klement X (g. 1670) protegnuo je svetkovinu na cijelu Crkvu.

Molitva andelu čuvaru

Moj Sveti Andele Čuvaru, Tebe mi je Gospodin Bog dao za pratitelja kroz čitav moј život. Spasi me za vječnost i izvrši na meni svoju dužnost koju Ti je dala Božja ljubav: potresi me u mojoj ravnodušnosti, vuci me u mojoj slabosti, skreni me sa moga krivoga puta, otvori mi oči za Boga i za Križ, zatvorи mi uši za sve zamaštosti zloga neprijatelja. Bdij nada mnom kad spavam i učini da jednom budem s tobom u nebeskoj radosti. Amen.

Marija Bačić, HKM (2.10.2019)

PROMICANJE MARIJINA ŠTOVANJA U SPISIMA HRVATSKIH DOMINIKANACA

Bogoslovska smotra, 79 (2009.) 2, 325-350

Štovanje Majke Božje u dominikanskome redu, prožeto Dominikovim duhom i sinovskim štovanjem Bogorodice, poprimilo je već od samih početaka široke razmjere. Prema svjedočanstvu prvih kroničara, Marijini blagdani kao i svaka subota u tjednu bili su u dominikanskom samostanu prava svečanost,³⁷ što zasigurno vrijedi i za naše dominikanske samostane. Brojna su imena iz obitelji hrvatskih dominikanaca koji propovijedanjem i u spisima veličaju Marijine krjestosti, ističu njezinu ulogu u povijesti spasenja i šire njezino štovanje, osobito preko pobožnosti krunice.

(osim mnogih drugih dominikanaca koji su promicali marijansku pobožnost, a navedeni su o članku M. Biškupa u Bogoslovskoj smotri 79 (2009), navest ćemo ovdje samo neke, počevši od o. A. M. Miškova, str. 339).

o. Andeo Marija Miškov (1848. – 1922.) spada među revne štovatelje i širitelje pobožnosti Majke Božje u našim stranama u 19. i 20. stoljeću.⁴⁷ Iako je obnašao brojne službe u redu i obavljao različite prosvjetiteljske poslove, o. Miškov bio je prije svega izvrstan propovjednik i revan pučki misionar. Iz raznih izvora doznaјemo da je od 1878. godine održao, sam ili u suradnji s redovničkom subraćom, preko 300 pučkih misija po mnogim krajevima hrvatskoga govornoga područja: Istri, Dalmaciji, Bosni i Hercegovini, Slavoniji, Međimurju, Podravini, Slavoniji i Bačkoj. Kao misionar i pisac propovijedi, molitvenikâ i priručnikâ marijanskog karaktera, o. Miškov je u hrvatskom narodu jedan od najpoznatijih širitelja štovanja Bogorodice. Molitva krunice imala je u njemu gorljiva apostola koji je riječju i perom slovio o duhovnoj koristi te marijanske pobožnosti.

Časopis Gospina krunica Miškovo je naj-vrjednije djelo namijenjeno širenju krunice i marijanskih pobožnosti u nas. Pokrenut je u Splitu, gdje izlazi od 1985. godine do 1908. godine i ponovno u Zagrebu od 1930. godine do 1946. godine.

³⁷ Usp. André DUVAL, La dévotion mariale dans l'Ordre des Frères Prêcheurs, u: Maria. Étude sur la Sainte Vierge, II, Paris, 1952., 746, bilj. 33.

⁴⁷ Usp. Marijan BIŠKUP, Marijina krunica u spisima hrvatskih dominikanaca, u: Crkva u malom, 19 (1998.) 2 (51), 3-5; Marijan BIŠKUP, Marijina krunica u Hrvata, u: Kačić, 32-33 (2000. – 2001.) 32-33, 624-625; Marijan BIŠKUP, Hrvatski dominikanci XIX. i XX. stoljeća širitelji štovanja Majke Božje, u: Štovanje Bogorodice u Hrvata u XIX. i XX. stoljeću, Zbornik radova, Zagreb, 1990., 61-63.

o. Jerko Vlahović

Pobožnost Marijine krunice širio je i o. Jerko Vlahović (1846. – 1931.) propovijedanjem i pisanjem brojnih, za šire slojeve vjernika, vrlo korisnih molitvenih priručnika.⁴⁸ Nakon povratka dominikanaca u glavni grad Hrvatske 1927. godine zagrebački dominikanski samostan ubrzo postaje apostolski najaktivnijom kućom u Provinciji. Od nesagledive važnosti za apostolski rad dominikanaca u Hrvatskoj, a osobito u Zagrebu, bilo je osnivanje naklade *Istina*.⁴⁹

o. Jordan Viculin

Među najaktivnijim djelatnicima tog sestranih apostolskog djelovanja zagrebačkih dominikanaca bio je i **o. Jordan Viculin** (1893. – 1944.). Štovanje Bogorodice, a osobito pobožnost krunice, o. Viculin

promicao je propovijedanjem u pućkim misijama, objavljuvajući molitvenih priručnika, članaka i propovijedi posvećenih Mariji.⁵⁰ O. Viculin uređuje Kalendar Gospine krunice od njegova pokretanja 1934. godine pa sve do svoje smrti (1944. godine) pod ruševinama bombarada uništenog dijela zagrebačkog samostana. Uglazbio je poznatu pjesmu *Kraljice svete krunice*, na tekst Velimira Deželića.

o. Zlatan Plenković

Poslije uspješno završenih studija **o. Zlatan Plenković** (1914. – 1987.) radi kao kateheta, voditelj crkvenih zborova i glazbenih skupina u gotovo svim samostanima Hrvatske dominikanske provincije.⁵¹ O. Zlatan napisao je više knjiga iz područja mariologije, uglavnom propovjedničkog sadržaja, a neke od njih izričito se odnose na štovanje Bogorodice pobožnošću svete krunice: *Ura svete krunice*, Split, 1958.; *Pobožnost bratovština malih kruničara i kruničarki*, Split, 1961.; *Svibanj – U svjetlu Marialis cultus – Marijansko štovanje*, Korčula, 1967.; *Zdravo Djevo*, Korčula, 1976. S francuskog je preveo knjigu J. M. L. Monsambréa naslovivši je *Mi s Isusom i Marijom u krunici*, Split, 1958.

48 Usp. Marijan BIŠKUP, Hrvatski dominikanci XIX. i XX. stoljeća širokog štovanja Majke Božje, 64-65; Marijan BIŠKUP, Marijina krunica u spisima hrvatskih dominikanaca, 5-6; Marijan BIŠKUP, Marijina krunica u Hrvata, 625-626

49 U izdanjima naklade *Istina* pokrenut je časopis *Duhovni život* (1929.) koji objavljuje članke iz duhovnosti, liturgije, filozofije, sociologije, pedagogije itd. Godine 1930. ponovno je pokrenut glasnik *Gospina krunica*, koji je 1985. pokrenuo o. Andeo Miškov. Spomenuti glasnik izlazio je do 1907., kada je prestao izlaziti zbog financijskih poteškoća. Obnovljeni glasnik izlazio je do 1946. godine. Pored Gospine krunice 1934. godine počinje izlaziti Kalendar Gospina krunica, a stalno ga je uređivao o. Jordan Viculin. U nakladi *Istine* 1943. godine izašla su razmatranja o otajstvima krunice francuskog dominikanca Andrije Praedela a dopunjeno izdanie izlazi u Zagrebu 2002. godine. Pored svojih redovitih izdanja *Duhovnog života*, *Gospine krunice* i *Kalendara Gospine krunice* naklada *Istina* objavila je više knjiga asketskog i filozofsko-teološkog sadržaja. Među tim knjigama posebno valja spomenuti životopise dominikanskih svetaca i blaženika: bl. Imelde Lambertini, sv. Katarine Sijenske, Sluga vječne mudrosti (bl. Henrika Suzona), Alberta Velikog, Andeoskog Naučitelja i oca zapadne kulture (sv. Tome Akvinskoga) kao i knjigu Duh dominikanskog reda. Rad *Istine* prekinut je 1944. godine, a obnovljen je u zagrebačkom dominikanskom samostanu 1974. godine. Objavljuje djela s područja teologije, filozofije, povijesti dominikanske duhovnosti itd.; usp. Andelko FAZINIĆ (ur.), *U spomen 50. godišnjice povratka dominikanaca u Zagreb 1927. – 1977.*, Zagreb, 1977., 18-19; Slavko SLIŠKOVIĆ, *Les dominicans croates et la revue Duhovni život (La vie spirituelle)*, Zagreb, 2002. Neko je vrijeme središte izdavačke djelatnosti hrvatskih dominikanaca bio samostan sv. Nikole u Korčuli, a naklada naslovljena *Izvori istine* bila je usmjerena na izdavanje propovjedničke literature; usp. Stjepan KRASIĆ, *Pet stoljeća dominikanske nazročnosti u Korčuli 1498. – 1998.*, Zagreb, 1998., 97-100

50 Usp. Marijan BIŠKUP, Hrvatski dominikanci XIX. i XX. stoljeća širokog štovanja Majke Božje, 65-67; Marijan BIŠKUP, Marijina krunica u spisima hrvatskih dominikanaca, 3-9; Marijan BIŠKUP, Marijina krunica u Hrvata, 626-627.

51 Usp. Marijan BIŠKUP, Marijina krunica u spisima hrvatskih dominikanaca, 3-9; Marijan BIŠKUP, Marijina krunica u Hrvata, 627-628.

3.3. Bratovštine Marijine krunice

Širitelji pobožnosti Marijine krunice promicali su tu marijansku pučku pobožnost osnivanjem bratovština.⁵² Prvu takvu bratovštinu osnovao je Jakov Sprenger 8. rujna 1475. godine u dominikanskoj crkvi u Kölnu.⁵³ Broj bratovština naglo se širio pristupanjem brojnih novih članova. Međutim, dobro je napomenuti da postoji razlika između novonastalih kruničarskih bratovština i već postojećih udruga za širenje štovanja Majke Božje tzv. bratstava ili društava koja su od samih početaka reda dominikanci osnivali u svojim samostanima.⁵⁴ Takve udruge postoje i uz naše primorske dominikanske samostane, npr. u Zadru, Dubrovniku i drugdje.⁵⁵

Govoreći o bratovštinama krunice valja prethodno podsjetiti da postoje razna kruničarska udruženja. Jedno od njih naziva se zajednicom **Vječnoga ružarija** (krunice) koju je 1635. godine osnovao dominikanac o. Timotej Ricci.⁵⁶ Osim Vječnog ružarija postoji i drugo pobožno udruženje vjernika nazvano Živom krunicom koju je 1826. godine osnovala Pauline Jaricot. Živa krunica kao i Vječna krunica, strogo uzevši, nisu prave bratovštine, nego samo ogrank Bratovštine svete krunice te se zbog toga ne ravnavaju po pravilima Bratovštine. Upravu i promicanje zajednice Žive krunice i udruge Vječnog ružarija papa Pio IX. predao je 17. kolovoza 1877. godine dominikanskom redu.⁵⁷ (pobožnost Žive krunice promiču kod nas naročito sestre dominikanke, gotovo u svim župama gdje se nalaze, osobito s. Slavka Sente koja u više župa okuplja žive krunice, op.ur.).

Iako još uvijek nema iscrpne studije o nastanku i širenju kruničarskih bratovština diljem Lijepe Naše, ipak se iz postojećih vrela može vidjeti da su se od 16. stoljeća do naših dana

osnivale bratovštine Marijine krunice. Brojni oltari sa slikama Gospe od ružarija po našim gradskim i seoskim crkvama, koje su inače nabavljele upravo te bratovštine, svjedoče o vrlo živoj prisutnosti tih udruga u nas. Izvješće apostolske vizitacije biskupa Augustina Valiera 1579. godine otkriva postojanje brojnih kruničarskih bratovština i oltara posvećenih Marijinoj krunici uzduž jadranske obale. U njemu se nalaze i zapisi o kruničarskim bratovštinama i oltarima Gospe od ružarija u dominikanskim crkvama u Hvaru, Starom Gradu, Bolu i na otoku Čiovu.⁵⁸ Među naše najstarije kruničarske bratovštine spada ona u dominikanskom samostanu u Splitu za koju Lujo Matijaca piše: »Bratovština Sv. krunice ustanovljena je u Splitu, pismom pape Pavla III. na 3. studenoga 1533. Odmah na početku kaže Papa da je našao molbu, koju ste upravili mojem predšasniku, Klementu VII. On je odmah

52 Usp. Marijan BIŠKUP, Marijina krunica u Hrvata, 628-630.

53 Usp. Angelus Maria WALZ, Compendium historiae ordinis praedicatorum, 14-18.

54 Usp. Isto, 114.

55 Usp. Marijan BIŠKUP, Marijina krunica u Hrvata, 628, bilj. 27.

56 Usp. Jordan VICULIN, Zadruga »vječne krunice« (Vječnog Ružarija), u: Gospina krunica, 26 (1942.) 4, 121-123; Ljudevit JEĐUD, Gospina krunica: razmatranja, Zagreb, 2005., 136.

57 Usp. Jordan VICULIN, Živa krunica, u: Gospina krunica, 26 (1942.) 3, 92-92; Ljudevit JEĐUD, Gospina krunica: razmatranja, 138-139.

58 Usp. Marijan BIŠKUP, Marijina krunica u Hrvata, 629, bilj. 32.

rješava i dopušta da se utemelji ista sa svim povlasticama i oprostima koji su joj udijeljeni, uz prethodne uvjete.⁵⁹ Kruničarska bratovština spominje se 1579. godine i u samostanskoj crkvi sv. Marka u Hvaru i crkvi sv. Petra mučenika u Starom Gradu.⁶⁰ Zanimljiv podatak za kruničarsku bratovštinu u Bolu na otoku Braču čuva se u arhivu bolskog samostana. To je originalna bula o osnivanju Bratovštine presvetog ružarija, datirana 31. kolovoza 1607. godine, kojom Ljudevit Ystella, generalni vikar dominikanskog reda, uz suglasnost hvarskog biskupa, pri crkvi sv. Marije u Bolu osniva Bratovštinu presvetog ružarija.⁶¹ Osim bolske bratovštine podsjećamo i na onu iz samostana sv. Nikole u Korčuli. Vinko Paletin, član spomenutog samostana, dobio je 20. kolovoza 1571. godine dozvolu od generala reda Serafina Cavallia da može osnovati kruničarsku bratovštinu u korčulanskom samostanu.⁶² Bratovštine svete krunice postoje i u drugim dominikanskim samostanima i župnim crkvama, i to vrlo rano, jer su dominikanci bili ovlašteni za ustanovljenje kruničarskih bratovština u našim krajevima. Tako se 1564. godine u Dubrovniku prvi put spominje bratovština krunice sa sjedištem u istoimenoj crkvi nasuprot dominikanske crkve.⁶³ U dominikanskoj crkvi sv. Nikole u Kotoru sjedište su imale bratovštine stolara, bratovštine imena Isusova i Gospe od ružarija,

o čemu svjedoči zapis apostolskoga vizitatora Michelea Priulia iz 1603. godine.⁶⁴ Bratovština u Šibeniku spominje se 1689. godine, a i nova je bila osnovana u listopadu 1860. godine.⁶⁵ U Zagrebu je istoimena bratovština utemeljena 8. svibnja 1927. godine. U knjižici Popis bratovština Presv. Rozarija (Krunice) na stranicama 1-13 nalazi se popis bratovština po biskupijama i nadbiskupijama u vremenu njihova ustanovljenja: Zagrebačka 15, Senjska 2, Krčka 5, Zadarska 22, Šibenska 5, Splitska 15, Sarajevska 29, Banjalučka 1, Hvarska 8 (uz one koje su već postojale), Dubrovačka 1 (uz već postojeće), Đakovačka 10, Beogradska 1.⁶⁶ Iz rukopisa Liber Provinciae Dalmatiae doznajemo da je od 1933. godine do 1965. godine osnovano 165 bratovština: Zagrebačka 78, Vrhbosanska 29, Splitska 17, Banjalučka 17, Riječko-senjska 16, Šibenska 4, Đakovačka 7. Tijekom tog vremena naši pučki misionari održali su 363 misije (str. 41-45; 165-173), što govori da su u svakoj drugoj župi, gdje su imali misije, osnovali i kruničarsku bratovštinu. Prema tim podatcima proizlazi da je od 1878. godine do 1965. godine osnovano 235 bratovština svete krunice na hrvatskom govornom području. Zadnje ustanovljenje bratovštine svete krunice bilo je 4. prosinca 1965. godine u župi Biškupec kod Varaždina.⁶⁷

Fr. Marijan Biškup, OP

59 Lujo MATIJACA, Dominikanski samostan (u Splitu) i rad njegovih članova u proširenju sv. Ružarija, Split, 1953., 7; rukopis se nalazi u arhivu Dominikanskog provincijata u Zagrebu.

60 Usp. Davor DOMANIĆIĆ, Valierova vizitacija otoka Hvara i Visa, u: Arhivska građa Otoka Hvara, I, Hvar, 1961., 23 i 30.

61 Josip KARNINCIĆ, Stare bratovštine u samostansko-župnoj crkvi Sv. Marije Milosne, u: Spomenica u povodu 500. obljetnice osnutka dominikanskog samostana u Bolu 1475. – 1975., Bol – Zagreb, 1976., 291-306.

62 Usp. Stjepan KRASIĆ, Pet stoljeća dominikanske nazočnosti u Korčuli 1498. – 1998., 50, 55, 88.

63 Usp. Serafin Maria CERVA, Bibliotheca ragusina, Stjepan Krasić (ur.), IV, Zagreb, 1980., 57; Zvonko DŽANKIĆ, Dominikanske bratovštine u Dubrovniku, u: Croatica christiana periodica, 29 (2005.) 56, 16-23.

64 Usp. Stjepan KRASIĆ, Dominikanci u Bokokotorskom zaljevu od XIII. do XIX. stoljeća, u: Hrvatska obzorja, (2001.) 2, 263.

65 Usp. Slavka T. PETRIC, Bratovštine u Šibeniku, u: Croatica christiana periodica, 21 (1997.) 39, 110.

66 Usp. Popis bratovština Presvetoga Rozarija (Krunice), Rukopis, Arhiv Hrvatske dominikanske provincije u Zagrebu, 1-13.

67 Usp. Liber Provinciae Dalmatiae, Confectus A. D. 1906., Rukopis, Arhiv Hrvatske dominikanske provincije u Zagrebu, 231-236.

OZANINE STRANICE

LINGUA MONTENEGRINA, br. 4, Cetinje 2009.

Institut za crnogorski jezik i jezikoslovje „Vojislav P. Nikčević“

UDK: 27-36:929 Ozana Kotorska, Bl.

UDK: 821.163.4-97

Milica LUKIĆ (Osijek)

Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera

KULT BLAŽENE OZANE U KNJIŽEVNOM STVARALAŠTVU

– nastavak od AM br 3/2021 –

Spličanin Jeronim Kavanjin¹ u svom spjevu *Bogatstvo i uboštvo, velepjesan u 30. pjevanja* (1861) ili *Poviest vandelska bogatoga a nesrećna Epuluna i uboga a čestita Lazara (Bogatstvo i uboštvo)* „velopiesna“ *Jerolima Kavanjina* (prema izdanju iz 1913. godine) kotorskoj blaženici u XV. pjevanju posvećuje strofe 131–134:

Blažena je i Jožana,
dominiška koludrica
blagoshranje Kotorana,
er njihova kotarnica (zemljakinja)
sveta Pavla u skrovišće
leži grajsko utočište.
Nu, Kotore, ki na kraju
negde naše kraljevine
miran sjediš u potaju,
meu visoke dvi planine,
dno risanske metnut luke,
ko u dragi sâd jabuke.

U tebi bo sveta Osana,
cvit čistoće, uzgoji se,

plod triju braće Kotorana,
Zagurović kojeh smlatiše,
blažen Adam, Maren, Gracija,
kih ispusti van Dalmacija.

Ali i prem da ti nimaš
neg Osanu od tvojizih
jošter dare Božje primaš
po kreposti od tujizih,
stat u tebi ki obraše,
da te od zla svega maše.²

Potkraj 17. stoljeća kotorskoj je mučenici osmerački spjev posvetio dominikanac Vicko Dudan (1660–1703), rodom Spličanin, koji je za života bio cijenjen kao teolog, a slavu mu je donio njegov propovjednički dar. Obnašao je dužnost provincijala Dominikanske provincije Dalmacije.³ U zbirci svojih himni za sve kršćanske blagdane na hrvatskom jeziku veliča i Bl. Ozanu. U središtu njegova zanimanja nije Ozanin životopis, nego njezina osobnost; ona je za njega oličenje naj vrijednijih kršćanskih vrлина, i kao takva uzor koji treba slijediti i s njim se poistovjećivati:

1 Jeronim Kavanjin (4. 2. 1641, Split – 29. 11. 1714, Split). Potomak doseljeničke talijanske plemićke obitelji, doktor prava, odvjetnik i pjesnik. Najpoznatije mu je djelo *Povjest vandelska*, poznato u znanosti pod nazivom *Bogatstvo i uboštvo*, kako ga je u XIX. stoljeću prekrstio Ivan Kukuljević. To je „velepjesan“ u trideset pjevanja, s biblijskom motivikom, ali s originalnim pretenzijama: npr. uz didaktičku notu pjesnik je unosio i vlastita razmišljanja i događaje iz povijesti Splita. Bio je član splitske Akademije slovinske (ilirske). Djela: *Bogatstvo i uboštvo, velepjesan u 30. pjevanja*. Izd. troškom J. J. Strossmajera, U Zagrebu 1861; *Povjest vandelska bogatoga a nesrećna Epuluna i uboga a čestita Lazara (Bogatstvo i uboštvo)* „velopiesna“ *Jerolima Kavanjina*, Stari pisci hrvatski, knj. 22, JAZU, Zagreb, 1913; *Oporka Jerolima Kavanjina. Rodoslovje. Pismo Petru Velikom*, Priredio Ćiro Čičin Šain, Split, 1951. Vidi: Ivo Frangeš, *Povijest hrvatske književnosti*, Nakladni zavod Matice hrvatske Zagreb / Cankarjeva založba Ljubljana, 1987, str. 470.

2 *Blažena Ozana Kotorka*, str. 107–108.

3 *Stara književnost Boke*, str. 84.

Dобра, брза, хитра, стидна,
боголубна над све бијаше,
права прудна, чиста vrijedna,
за гrijeh smrtni ne znadijaše.

Mirna, кротка, тријезна, судна,
од свакога пофалјена,
веље зврсна, mnogo čudna,
ća do neba uzvišena.

Bistra, bijela i rumena,
svak od kud je, znat željaše,
tako lijepa i sunčena,
da joj se svijet veseljaše.

Mudra, vjerna, tiha, umna,
od svakoga bi poznana,
mila, draga, često trudna,
kako sveta bi držana.⁴

U tri pjevanja (1204 stiha, 301 strofa osme-račkih katrena tipa AB-AB) Dudan je obradio cjelokupni život Bl. Ozane, ali se „posebno za-država na detaljima koji po svojoj prirodi nose široke mogućnosti slikovitog izražavanja u ba-roknim kontrastima (mistična viđenja, asketski život, prirodne nepogode i sl.).“⁵

U 18. stoljeću o Ozaninu je životu prije ulaska u dominikanski samostan na talijanskom jeziku i u proznom obliku progovorio Pera-štanin Andrija Balović (1721–1784).⁶ Donosimo dio o Ozanim mističnim i ekstatičnim doživljajima koje je imala kao mlada pastirica, prije nego je stupila u samostan i zavjetovala se na redovništvo:

„(...) I tako, kada je vodila stado svojoj kući, imala je milost da na obližnjoj livadi, a u blizini jednog velikog kamena, vidi prekrasno Djetešće kako je promatra vedra i smirena lica. A u trenutku kada je htjela da ga nježno zagrli, najedenput iščeznu pred njezinim očima, dok je ona ostala ispunjena radošću i blaženstvom. Kada je o čudesnom slučaju pričala majci, ona to ipak

Bl. Ozana, s. Elvira Hrženjak, Korčula,
samostan dominikanki, oko 1977.

nije povjerovala. Malo vremena kasnije, raz-matrući božanske stvari, bila je ponesena ektazom i najednom osnažena i utješena novom vizijom Čovjeka koji je, lebdeći u zraku, bio pri-kovan na križu, lijući krv na sve strane. Takav je neočekivan događaj izazvao u njoj nezadrživ iz-ljev suza. Učvrsti se, između ostalog, u uvjerenju da je to bio pravi Bog kršćana. I nikada nije mo-gla zadržati jecaje, uzdahe, molitve i udaranje rukom u grudi zbog boli uvrijeđena Otkupitelja, sve dok je majka, poslije neprestanih molbi i na-valjivanja, nije dovela u Kotor. (...)“⁷

Na početku smo već spomenuli da je dominiikanac, Dubrovčanin Serafin Crijević (1686–1759), glasoviti pisac povijesti dubrovačke Crkve, preveo s talijanskog na latinski jezik životopis Bl. Ozane nepoznata njezina

4 Prema: *Stara književnost Boke*, str. 85.

5 *Hrvatska književnost Boke kotorske*, str. 57.

6 Peraštanina Andriju Balovića u Zadar je doveo nadbiskup Vinko (Vicko) Zmajević. Školovao se u Loretu, a jedno je vrijeme obnašao dužnost opata opatije Sv. Jurja u Perastu. Njegovi prijevodi i propovijedi su izgubljeni, a sačuvana je *Historia della valo-rosa nobile nazione Pirustina*. Vidi: *Stara književnost Boke*, str. 220.

7 Prema prijevodu Miloša Miloševića, u: *Stara književnost Boke*, str. 222.

suvremenika (*De rebus gestis Beatae Osannaæ a Cattaro, virginis ordinis praedicatorum commentarius ignoti authoris, ex vulgari Itala in linguam latinam translatus et notis illustratus a fratre Seraphino Maria Cerva, Ragusino, ordinis praedicatorum, anno Domini MDCCXXXVI*) i sam iluminirao naslovnu stranicu. Rukopis se danas nalazi u biblioteci Dominikanskoga samostana u Dubrovniku.

Povodom proslave potvrde štovanja Blažene Ozane 1930. godine pjesnici iz Boke i Dalmacije ispjevali su nekoliko prigodnih pjesama među kojima je najbolja bila ona hrvatskoga književnika Velimira Deželića starijeg, koja se do danas pjeva u Kotorskoj biskupiji i po crkvama u Hrvatskoj na isti napjev kao i himna Sv. Tripuna, stoga je ovdje donosimo u cjelini:

BLAŽENOJ OZANI

Andjele bijeli s gordih crnih gora
Sašla si k žalu talasnoga mora
Sjajnom da svijetliš dušom svojom bijelom
Narodu cijelom.
Lomjava groma, nježan žubor vrela,
Olujni vihor, ovčica bijela,
Vrletne hridi i leptiric mali
K Bogu te zvali.
Ti si, Ozano, ubirala ruže,
Krista da Kralja miloduhom kruže
Ponizna kćeri svetog Dominika
Rodu si dika.
Svetosti tamjan život ti je bio,
Najbolji ti si odabrala dio,
S Kristom na križu stekla vječnog pira
Palmu si mira.
Sjaji nam svijetlom s neba u visini,
Daj da se narod vjerom ujedini,
Kršni nam kamen svaki blagoslovi,
Sve nas obnovi.
Tvojim nam žarom Kotor daj da plane,
Bokeljske naše i sve roda strane,
Ružama pospi brda nam i doli,
Za sve nas moli.

Tu je Deželićevu himnu na talijanski jezik preveo dr. Hermenegildo Pelegrinetti pa je moguće da se pjevala i u talijanskim crkvama.⁸

Iste je godine, dakle 1930., u Zagrebu objavljen deseterački spjev od gotovo 1000 stihova povjesničara i narodnog prosvjetitelja Antuna Rossija *Život bl. Ozane Kotorke, rodom Crnogorke*, te u Hrvatskoj Straži himna Baltazara Vijolića u čast blaženice, dok je u Almanahu Gospe Lurdske 1931. tiskana pjesma Hercegnovljana Jeronima Kornera *Rastanak bl. Ozane od majke i zavičaja*.

Spomenuti nam je da i u suvremenoj hrvatskoj književnosti postoji tekst posvećen Bl. Ozani. Godine 1994. hrvatski publicist, dramski i prozni pisac, dramaturg, kazališni producent i pedagog te ravnatelj kazališta i festivala, autor brojnih zapaženih dramskih tekstova Darko Lukić oživljuje uspomenu na Bl. Ozanu u dramskome tekstu pod nazivom *Čudo Ozane Kotorske*. Riječ je o dramskome tekstu koji je na natječaju u sklopu Festivala Marulićevi dani te godine dobio glavnu nagradu. Žanrovska je pobliže određen kao dramsko sjećanje i miraculum – *na slavu Boki i njezinoj najvećoj kćerri, Blaženoj Ozani Kotorskoj*. Andrijana Car Mihec⁹ taj tekst karakterizira kao povijesnu dramu (tri dijela) u koju je interpoliran dramski mirakul o čudima Ozane Kotorske. Prva slika prologa Lukićeve drame zbiva se 27. travnja 1565. godine, na dan kada se Blažena Ozana Kotorska na samrtničkoj postelji isповijeda Ocu Tomi Basku; druga se slika odvija 3. srpnja 1930. godine, kada Sveta Stolica kanonizira Ozanu Kotorsku, te se tim povodom u Kotoru priprema veličanstvena proslava; međutim, to je ujedno i povod iskazivanja sukoba monarhističkoga Beograda i katoličkog Zagreba oko sustavnoga plana potiskivanja Hrvata iz Boke kotorske; treća je slika pod naslovom *Čudo smještена u 1539. godinu*, tj. u vrijeme kada zazidana djevica Ozana uspijeva spasiti mletački Kotor od turske najezde. Pretežiti se dio radnje (prva i treća slika), upućuje Car-Mihec, vezuje

8 Prilozi, -u: Blažena Ozana Kotorka, str. 131.

9 Čudo Ozane Kotorske Darka Lukića, -u: Andrijana Car-Mihec, Mlada hrvatska drama (Ogledi), Osijek, 2006, str. 177–194.

uz mletačko razdoblje bokeljske povijesti koje je po sudu većine povjesničara jedan od relativno stabilnijih perioda u kojem je stvoren moderni bokeljski regionalizam. To je vrijeme bilo obilježeno velikim sukobima, od kojih je za Lukićevu dramu najvažniji napad Turaka 1539. pod vodstvom slavnoga Hajruddina Barbarosse i postupnim integriranjem u južnohrvatsku kulturnu zonu s mletačkom Dalmacijom i slobodnim Dubrovnikom, kao i asimiliranjem crnogorskih pridošlica u Kotoru, kao što je, primjerice, upravo blažena Ozana, te razvojem trgovine i brodarstva. Tridesete pak godine iz druge dramske slike doba su velikosrpskog ekspanzionizma, karadordjevićevske Jugoslavije, kada započinje sustavno svojatanje hrvatske kulturne baštine u Boki i tiki egzodus bokeljskih Hrvata. U Lukićevu su dramski tekst uključene i povjesno provjerljive osobe: biskup Nikola Dobrečić – arhibiskup barski i primas srpski, Antun Brajović – član odbora za proslavu, general Panta Đukić – zapovjednik Boke, Alessandar Buchia – kotorski vijećnik i sudac, Ivan Marija Bembo – mletački providur i rektor, te već spomenuti kotorski pjesnik Ivan Bone de Boliris, životopisac Blažene Ozane. Car-Mihec drži kako je dramski mirakul o čudima Ozane Kotorske u radnju interpoliran da bi kroz metaforu muke te zazidane djevice „kao svojevrsnoga simbola ekumenskog zbližavanja, koji se našim prostorima proteže kroz četiri duga i krvava stoljeća, proveo analogiju između prošlih i današnjih zbivanja.“¹⁰ Blažena je Ozana u ovoj drami prikazana kao tipična srednjovjekovna mučenica koja nepogrešivo proriče i koja je doživjela velike milosti viđenja. „Kako tvrdi otac Vincencije, ukazali su joj se do sada i sveti Pavao, i sveti Tripun, sveti Vincencije Ferreri, a često sam Isus, Blažena Djevica i angeli. Trpi svjesno za više ciljeve, jede klečeći, odjevena u kostrijeti i privezana o pasu željeznim pojasmom, koji joj često otvara žive rane. Tijelo bičuje zauzlanim konopcima, katkad i verižicama. Na svom životnom putu izložena je kojekakvim iskušenjima...“¹¹

Bl. Ozana, Miroljub Pavlović, 2000.,
Riznica zagrebačke katedrale

Podatke o Blaženoj Ozani nalazimo i izvan književno umjetničkoga konteksta kod brojnih europskih autora, primjerice, povjesničara Farllatija (*Illyricum Sacrum*, 1800), mletačkog senatora Flaminiusa Corneliusa (*Catharus Dalmatiae civitas*, 1759), Francesca Marie Appendinija (*Memorie spettenti ad alcuni uomini illustri di Cattaro*, 1811), Vuka Stefanovića Karadžića (*Srpske narodne poslovice*, 1900), Paska Guerinija (*Succinta relazione geografica, storico-politica ed ecclesiastica delle Bocche di Cattaro e del suo territorio*, oko 1870), Vjekoslava Klaića (*Opis zemalja u kojih obitavaju Hrvati*, 1881), Josipa Dzelčića (*Memorie storiche sulle Bocche di Cattaro*, 1879), Bonaventure da Masera (*Il giglio del Montenegro, ossia la Beata Osanna da Cattaro*, 1882), Andjela Miškova (*Rosario-memorie Domenicane* 1880. i u glasniku *Gospina krunica* 1900), Iva Matkovića (*Život blažene Hosanne Kotorkinje*, 1888), Reinharda E. Pettermanna (*Führer dursh Dalmatien*, 1899),

10 Andrijana Car-Mihec, o. c., str. 181.

11 Andrijana Car-Mihec, o. c., str. 188.

Antona Miloševića (*Schematismus seu Status prosonalis et locis Doecessis Catharensis pro anno Domini MCMVII*, 1907), Mitra Vukičevića (Vladika Mardarije Kornećanin u časopisu Luča, 1901), Boška Dumovića (*Blažena Jovana (Ozana) Kotorka – crtice iz narodnog predanja* u časopisu Crna Gora, 1929), Innocenza Taurisano (*Beata Osanna da Cattaro*, 1929), Nika Lukovića (*Život Blažene Ozane Kotorke*, 1929), Ante Šimčika (*Blažena Ozana u književnosti* u Almanahu Gospe Lurdske, 1931), P. Marcusa Antoniusa Van den Oudrina (*De Witte Heilige Van Tsrna Gora* u časopisu De Rozenkrans-Von-Het-St. Dominicus-College br. 2,4,6,8,11,12,1933), Ranke Andrić (*Božja Pastirica*, 1946), I. Vitezića (*Buchberger, Lexikon für Theologie und Kirche*, 1962), u brojnim člancima, posebice povodom proslave potvrde štovanja Blažene Ozane 1930. godine u Hrvatskoj Straži,¹² a u najnovije vrijeme leksikonsku je natuknicu o Bl. Ozani napisala Milica Lukić (Slobodan Prosperov Novak – Milovan Tatarin (ur.), *Leksikon Marina Držića*, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 2008).

III.

Svrha je ovomu kratkom razmatranju na slavu Boki i njezinoj najvećoj kćeri, Blaženoj Ozani Kotorskoj, kako je kotorsku blaženicu u svojoj drami nazvao Darko Lukić, bila dati nacrt i poticaj za ozbiljno promišljanje o književno

umjetničkim (i inim) obradama njezina životisa, ali i ponovno vrednovanje tih tekstova (a don Niko Luković svjedoči o njihovoj brojnosti kroz povijest) u književnopolijesnom, književnoteorijskom i kulturnoškom smislu u okrilju dviju kultura – hrvatske i crnogorske – te povezati književno umjetnički izraz s onim u likovnoj umjetnosti koja također i u hrvatskoj i u crnogorskoj kulturi bilježi brojna djela na temu Bl. Ozane.

Literatura

- Babić, Vanda (pr. i predgovor napisala), *Hrvatska književnost Boke Kotorske do preporoda*, Erasmus naklada, Zagreb, 1998.
- Badurina, Andelko (ur.), *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*, Sveučilišna naklada Liber, Kršćanska sadašnjost, Institut za povijest umjetnosti, Zagreb, 1979. Glazier, Michael – Monika K. Hellwing (ur.), *Suvremena katolička enciklopedija*, Laus, Split, 1998.
- Banac Ivo – Slobodan Prosperov Novak – Branko Sbutega, *Stara književnost Boke: antologija*, Slon, Zagreb, 1993.
- Frangeš, Ivo, *Povijest hrvatske književnosti*, Nakladni zavod Matice hrvatske Zagreb / Cankarjeva založba Ljubljana, 1987.
- Luković, Niko, *Blažena Ozana Kotorka. Jubilarno izdanje povodom 400. godišnjice smrti (1565–1965)*, Kotor, 1965, str. 11.
- Prosperov Novak, Slobodan – Milovan Tatarin (ur.), *Leksikon Marina Držića*, Leksikografski zavod, Miroslav Krleža, Zagreb, 2008.

Internetski izvori

www.kotorskabiskupija.net

12 Blažena Ozana Kotorka, str. 110–115.

BLAŽENA OZANA KOTORSKA – SLAVA ODABRANE DUŠE

s. Natalija Cindrić, OP
Seminarski rad
Zagreb, veljača 2022.

Bl. Ozana s djecom, Marijan Jakubin, DV Bl. Hoz, Zagreb, 2020.

Bog Otac „nas sebi izabra prije postanka svijeta da budemo sveti i bez mane pred njim“ (Efežanima 1,4) te „u ljubavi nas predodredi za posinstvo, za sebe, po Isusu Kristu, dobrohotnošću svoje volje“ (Efežanima 1,4-5). Ta Božja odluka se zbila prije nego je svijet stvoren. A donijela je sa sobom i jedan prekrasan dar – dar vjere. Vjera u Isusa Krista jest dar s neba koji dolazi kada odabiremo vjerovati. Kada ju tražimo. Onda kada svim srcem čeznemo za njome. Možda se ponekad u osami uhvatimo kako po srcu prebiremo o tome tko su zapravo ti “izabrani” od Boga? Jesam li ja ta? Jesi li ti ta?

Jednostavno rečeno, “izabrani od Boga” su oni koje je On predodredio za spasenje da ih

potom okruni nebeskom slavom. Put prema toj slavi, nemalo je puta prekriven trnjem i šikarjem, dugim, zamornim i vijugavim stazama. Jer, kako kaže Pismo: “Uska su vrata i tjesan put koji u život, i malo ih je koji ga nalaze!” (Matej 7,12). Hodati tim putem nije lako i malo tko se uopće i usudi zakoračiti njime.

„Duša koja je određena da kraljuje s Isusom u vječnoj slavi mora biti očišćena udarcima čekića i dlijeta, kojima se božanski Umjetnik služi pri pripremanju kamena, to jest izabranih duša... Opetovanim udarcima spasonosnog dlijeta i marljivim čišćenjem, božanski Umjetnik želi pripremiti stijene kojima će izgraditi vječno zdanje. Tako pjeva naša prenježna majka, sveta Katolička Crkva, u himnu na slavlje posvetne Crkve. I tako uistinu i jest.“¹³

S punim se, dakle, pravom može reći da je svaka duša određena za vječnu slavu, načinjena za podizanje vječnog zdanja. Primjer jednog takvog veličanstvenog zdanja u baštini Svetе Crkve ostavila nam je i naša sveta blaženica Ozana Kotorska.

Promatrajući njezin život možemo vidjeti koliko je Bog čudesan i predivan u svojim stvorenjima. Tako se u djevojčici izvanredne tjelesne ljepote krila još ljepša duša. Blaga, čedna, prijazna i nevina. Pastirica. A sam uvod u njezin životopis neodoljivo podsjeća na poziv kralja Davida. Ljubljen od Boga još od djetinjstva, izabran je za jedinstveno poslanje koje će odigrati središnju ulogu u povijesti Božjeg naroda i naše vlastite vjere. Davidova povijest počinje na brdima oko Betlehema, gdje pase stado svojega oca, Jišaja. Zamišljamo ga kao prijatelja vjetra, zvukova prirode, sunčevih zraka. Ima samo jednu prijateljicu da tješi njegovu dušu: harfu; a u dugim daniма u samoći voli svirati i pjevati svome Bogu.

13 Iz Pisama svetog Pija iz Pietrelcine

Povijest naše blaženice počinje u selu Relezi, u planinskim vrletima bokokotorskoga zaljeva i baš poput Davida bijaše i ona priateljica vjetra, zvukova prirode i sunčevih zraka. Slavila je njihova stvoritelja svom svojom djetinjom dušom. U svemu stvorenom promatrala je ljepotu Božjega stvaranja, diveći se svakomu cvijetu i travi. Dozrijevajući s godinama, željela je doznati tko je Bog koji je sve to stvorio. Bila je to njen prva duhovna formacija.

A onda slijedi čudesna Božja intervencija.

David postaje „čovjek po Božjem srcu“. Njegova hrabrost i povjerenje u Boga, kao mlađog pastira-dječaka, pripremila ga je za kralja Izraela. A malenu pastiricu iz Releze poželi samo za sebe i povuče je za sobom. Svidjelo mu se da se toj nevinoj duši objavi u većoj mjeri. Spone ljubavi vukle su je u biskupski grad. U Kotor. Grad njene druge duhovne formacije, ni ne sluteći kako će baš ona postati njegova najodličnija građanka. Njegov ponos.

Kršćanski žar je sve više i više gorio u njoj. Resila ju je i izvanredna pobožnost i ljubav prema siromasima, jer njeno srce bijaše jako osjetljivo na njihove patnje. A više od ičega na svijetu, ljubila je Onoga za kojim je toliko čeznula. Onoga čija je ljubav toliko potresla njezinu dušu, te ona odluči da će za ljubav Kristu provoditi život takozvanih „zazidanih djevica“, kakvih u Kotoru u ono doba već bijaše. One su živjele u prizemnim isposnicama koje su se obično nalazile uz crkvu, s otvorom prema svetištu crkve. U svome dragovoljnem zatvoru Ozana je provela preko 50 godina: moleći, radeći ručni rad i čineći pokoru. Znala je kako provoditi vrijeme u samoći, a ne prepustiti se izgubljenosti i praznini. Bila je jaka i krjeposna žena koja je u samoći svoje čelije crpila snagu živoga Boga i širokogrudno ju dijelila svakomu tko je pomoć zaškao.

Bijaše to jedna posebna, odabrana duša.

Na stranicama svoga *Dnevnika* sv. Faustina, glasnica Božjega milosrđa, u nekoliko navrata zapisuje ono što joj govori Isus, a odnosi se na posvećene, odnosno *izabrane* duše: svećenike, redovnike i redovnice. Kolika je ljubav Božjega

milosrđa prema *izabranim* dušama svjedoči i činjenica o velikoj боли koju osjeća na i najmanju povredu koju mu one nanesu. Ta iz vlastitog iskustva znamo da nas najdublje ranjavaju oni koje najviše ljubimo...

Isus sv. Faustini kaže: „*Izabrane duše su svjetlila u mojim rukama koja bacam u tmine svijeta i rasvjetljujem ga. Kao što zvijezde rasvjetljavaju noć, tako i izabrane duše rasvjetljuju zemlju. Što je savršenija duša to veće svjetlo širi oko sebe i ono dopire to dalje. Može biti skrivena, pa čak i najbližima nevidljiva, ali njeni se svetost odražava u dušama u najudaljenijim krajevima svijeta.*“ (Dn 1601)

„(...) Tebi za utjehu: ima duša u svijetu koje me iskreno ljube i u njihovim srcima boravim radosno. No, nije ih mnogo. Ima i u samostanima takvih duša koje radošću ispunjavaju moje srce – u njihovu srcu je ucrtan moj lik i zato ih Otac nebeski gleda s posebnom naklonošću. One će biti čudo i anđelima i svetima. Jako ih je malo, a stoje kao štit pred pravednošću Boga Oca i kao oni koji će isprositi milosrđe svijetu. Ljubav i žrtva tih duša drže svijet. Nevjernost duše koju sam osobno odabrao najbolnije ranjava moje srce. Ta nevjernost je bodež koji neprestano probada moje srce. (Dn 367)

Samostane sam odabrao da po njima posvećujem svijet. U njima treba buktati snažan organ ljubavi i žrtve.

Koliki li je samo organ te ljubavi buktio iz temale zazidane čelijice?

Ozana je shvatila da je Bog zove na najsavršeniji način života. Iako zatvorena, njezini su je životopisci nazivali „trubljom Duha Svetoga“. Mnogi su joj se ljudi utjecali, nije bilo razlike. Slušala je i savjetovala mnoge, od najučenijih teologa do neukih pučana. Za nju je čovjek bio osoba stvorena na Božju sliku i u svakome je pronalazila Njega. Susret s Bogom i bližnjim ispunjavao je prazninu Ozanine čelije!

Danas kada se pomalo zaboravlja vrijednost šutnje i molitve, osobito euharistije, a na post i pokoru gleda kao nešto što pripada prošlosti, blažena Ozana Kotorska govori kako se upravo na taj način može izvrsno služiti svijetu i ljudi

privoditi Bogu. Njezino otvoreno srce za Boga i čovjeka primjer je koji nadahnjuje i privlači i dandanas.

Ozana je sklopila savez s Isusom Kristom; krenula je s Njim u konačni izlazak iz ropstva – iz sjećanja u jedan novi, vječni život.

Njemačka pjesnikinja Ursula Howard, o tom izlasku govori u svojoj pjesmi „*Selenje i polazak*“:

*Kamo ćeš kad ostaviš svoje roditelje
kad pokopaš svoju pravednost
kad pobijediš svoju bolest
Kamo ćeš, ti, vječni putniče
ideš li k svome partneru
ili k spoznaji
Selenje i polazak
iz djetinjstva u mladost
iz krivnje i grijeha
iz brige i patnje
za tebe imam posvećeno mjesto
uvijek pripravno – samo na tebe čeka
Tamo gdje Kristova žrtva na križu
donosi vječno svjetlo
cilju tvoga ‘izlaska’
na Istoku i Zapadu
za tebe vječni Ikare*

Ozana Kotorska osoba je koja pretapa apostolat svete ljubavi u apostolat žrtve. Moli za žive i mrtve, pruža Bogu zadovoljštinu za druge te primjerom pomaže i izgrađuje druge. A ti su drugi svi njezini bližnji. Za nju nisu postojale staleške ili religiozne razlike, prihvaćala je svakoga čovjeka jednako jer je živjela dvije zapovijedi ljubavi u cjelovitosti vlastitoga života i bivstvovanja. Ljubila je Boga svim srcem svojim i svoga bližnjega kao sebe samu!

Krjeposti savjeta, strpljivosti, poniznosti, pobožnosti, jakosti, slušanja bližnjega posebno rese lik blažene Ozane Kotorske, a nadasve je bila žena snažna duha u teologalnim krjepostima vjere, ufanja i ljubavi u Gospodinu.

Raspeti Krist na križu bio je za nju knjiga života, otvorena knjiga iz koje je crpila posebno znanje. Ozana svjedoči vrijednost duhovnosti križa o kojoj je sv. Ivan Pavao II. često govorio, pozivajući suvremenih svijeta da ponovno otkrije njezino značenje i otvari svoje srce nadi. Muka Kristova svjedočanstvo je neizmjerne Božje ljubavi prema ljudima.

Bog je takav, Bog je čudesno takav: ljubav i vjernost. Ljubav i vjernost dva su izraza za isti pojam, a temelje se na središnjoj poruci Svetoga pisma: Bog je ljubav. Bog bogat milosrđem i ljubavi stoji na uzburkanom moru čovjekova života: tiša valove, zapovijeda olujama, daje sigurnost svoje nazočnosti. Valja mu se povjeriti, otvorena srca darovati Isusu svoje strahove i nesigurnosti, svoju samoću – jer bez Isusa samoća postaje osamljenost. Bez Isusa ništa nema smisla.

Isus je rekao svojim učenicima da idu i čine njegovim učenicima sve narode.

Idi i daji!

Idi...

Daji...

Ljudi su ranjeni. Oni su duhovni bogalji i sami su, bez nade i bez života u izobilju. I baš poradi tih bogalja izabire i šalje odabrane duše. Odabrao je blaženu Ozanu. Odabrao je tebe! Odabrao je mene! **Odabrao je nas!**

Možda živimo u drugome vremenu, ali poziv je isti! Isti je Onaj koji poziva!

Zapamti, kada ideš: mi smo kćeri Kralja nad kraljevima i imamo dio u Njegovom obilju. On je taj kojeg slijedimo.

Hodaj sa Kraljem! Slijedi Ga poput blažene Ozane!

Pomisli često da smo na neki način i mi dobri pastiri osobama koje je Bog stavio uz nas. Obvezni smo im pomoći – primjerom i molitvom – kako bi išli putem svetosti i ustrajali u suglasnosti s darovima i pozivima Dobroga pastira, koji nas vodi na pašnjake vječnoga života.

Molitva u samoći

„Stavljam pred tebe, Gospodine,
svoju samoću, ispunjenu prazninom srca,
i izručujem ti u njoj svu sebe,
sa svime što što me udaljuje od tebe
i sa svim onim što ljubim više nego tebe.
Neka samoća prožme sve moje misli,
sve osjećaje i sva htijenja
kako bih mogla biti pred tobom posve sama,
slobodna od svega,
potpuno predana samo tebi.
Jer, Gospodine, gdje si ti sve, tu ne nedostaje ništa.
Tu ništa nije smetnja, ništa suvišak i ništa čežnja,
jer ti, Neizmjerni, daješ mjeru svemu
i sve daješ na mjeru koja nam pristaje.
Oslobodi me od svega prekomjernoga,
od svega ispravnoga što prazninom puni srce,
od svega što zarobljava i zasljepljuje,

svega što otklanja pogled od tebe
i od puta ljubavi, kojim pred nama vjerno kročiš.
Oslobodi mi srce praznine
koja ne da mijesta tvojoj riječi;
ispuni ga svojom blizinom
koja ga otvara svakomu čovjeku
svakomu novom trenutku
i svakomu daru koji mi povjeravaš
– za ljude kojima me šalješ.
Gospodine, uzmi od mene
sve što me priječi da idem k tebi
i da budem s tobom;
daruj mi ono što mi pomaže
da dodem k tebi
i da ostanem u tebi;
uzmi me od mene i vrati me k sebi
da budem sasvim tvoj. Amen.“

(Živo vrelo: 2021.)

Drage sestre,
još nam se jedan Uskrs približio i svaki put se iznenadimo kako vrijeme
brzo teče. Evo i najvažnijih zbivanja u proteklom vremenu.

12. PROSINCA – Na Adventskoj duhovnoj obnovi za redovnice i redovnike grada Zagreba s. Mirjam Peričić održala je predavanje na temu „Praštanje za pojedinca – pomirenje za zajednicu.“

20. PROSINCA – Koncert ispred gradske vijećnice. Naš novicijat, u suradnji s djecom i mlađima te Caritasom župe sv. Marka, upriličili su koncert i prodaju božićnih ukrasa u atriju gradske vijećnice u Korčuli.

22. PROSINCA – našu je zajednicu napustila kandidatka Josipa Babić.

23. PROSINCA – Novicijat i mlađi župe sv. Marka održali su adventski koncert u Samostanu andjela čuvara.

2. – 8. SIJEČNJA – održane su duhovne vježbe u Samostanu bl. Hozane u Zagrebu. Predvoditelj duhovnih vježbi bio je p. Domagoj Polanščak, OP.

8. SIJEČNJA – U Samostanu bl. Hozane Kotorske u Zagrebu održana je sjednica Vrhovnog vijeća.

7. – 9. SIJEČNJA – održan je susret mlađih dominikanki Europe na kojem je sudjelovala s. Manes Puškarić. Susret se održao putem Zoom platforme.

19. PROSINCA – emitirana je 7. emisija u ciklusu emisija „Zajedno sa sv. Dominikom“ Radio Marije BIH. Gost emisije je bio dr. sc. Ivan Armanda koji je govorio o povijesti nastanka Kongregacije svetih Andjela čuvara.

28. PROSINCA – S. Irena Lušo je gostovala na Radio Mariji u emisiji „Odgoj za ideale“ gdje je zajedno s još jednom studenticom govorila na temu „Božić.“

22. SIJEČNJA – Časna majka s. Vuco Jaka, s. Rahela Rukavina, s. Manes Puškarić, s. Josipa

Otahal, novakinje i kandidatice nazočile su svečanoj svetoj misi ređenja dubrovačkog biskupa, mons. Roka Glasnovića.

28. – 29. SIJEČNJA – S. Manes je animirala susret s mladima u Cresu, u župi Svetе Marije Velike.

12. VELJAČE – održan je susret priora i kućnih starješica u Orebiću.

15. VELJAČE – U Subotici je pokopana s. Nada Gabrić i Franjo Stantić, brat s. Brigite. Sestre iz Hrvatske su posjetile župnu crkvu i svoju nekadašnju kuću u Tavankutu. Susrele su se i s Tavankutskim župnikom, vlč. Marijanom Vukovom.

19. VELJAČE – Održana je jednodnevna duhovna obnova za novakinje i kandidatice u Korčuli. Voditelj duhovne obnove bio je don Mihovil Kurkut, salezijanac.

20. VELJAČE – emitirana je 8. emisija u ciklusu emisija „Zajedno sa sv. Dominikom“ Radio Marije BIH. Gošća emisije bila je s. Josipa Budimir, a tema emisije je bila „Biti mlada dominikanka danas.“

18. OŽUJKA – U Korčuli je održana duhovna obnova za novicijat koju je predvodio p. Jozo Čirko. Uvečer, istoga dana, kandidatice Ana Komšić i Mirela Slišković započele su postulaturu.

19. OŽUJKA – U Korčuli je s. Zorana Kadić obnovila zavjete na godinu dana. Svečanu sv. misu predslavio je p. Jozo Čirko.

20. OŽUJKA – emitirana je 9. emisija u ciklusu emisija „Zajedno sa sv. Dominikom“ Radio Marije BIH. Tema emisije je bila „Blažena Ozana Kotorska.“

26. OŽUJKA – U Samostanu bl. Hozane Kotorske u Zagrebu održana je sjednica Vrhovnog vijeća.

NAŠI POKOJNI

10. PROSINCA

Grgo Mravak, brat s. Jasenke Mravak

10. PROSINCA

Paško Nakić, brat s. Milanke

01. SIJEČNJA

Ivan Negovec, brat s. Martine i s. Pavle

12. SIJEČNJA

Mara Matanović, baka s. Barbare

19. SIJEČNJA

Šimun Mravak, brat s. Franice

22. SIJEČNJA

Ante Mustapić, nećak s. Gracije

10. VELJAČE

s. Nada Gabrić

13. VELJAČE

Franjo Stantić, brat s. Brigitte i
ujak s. Nade Ivanković

26. VELJAČE

Ivan Gabrić, svak naše s. Ivica Jolić

13. OŽUJKA

Andrija Mravak, brat s. Franice

19. OŽUJKA

Anica Lazarević, baka Ane Komšić

20. OŽUJKA

Ljiljana Radić-Milaković,
nećakinja s. Rafaële

28. OŽUJKA

Kata Lipotić, sestra s. Tješimire
i s. M. Lurdes

Sažetak 16. sjednice Vrhovnog vijeća

Šesnaesta sjednica Vrhovnog vijeća održana je u Zagrebu, u Samostanu bl. Hozane, 8. siječnja 2022. g. Raspravljalo se po prethodno utvrđenom dnevnom redu.

Nakon pročitane molbe i izvješća, s. Zorana Kadić je pripuštena na obnovu zavjeta. Zavjete će obnoviti na sljedećih godinu dana 19. ožujka u Korčuli. Također je odlučeno da će kandidatice Ana Komšić i Mirela Slišković započeti postulaturu 18. ožujka 2022., večer prije zavjetovanja.

Stogodišnjica smrti oca Miškova obilježit će se ove godine u Korčuli prigodnim trodnevnjem koje će započeti na dan smrti oca Miškova 5. kolovoza s predstavljanjem knjige koju pripremaju dr. Ivan Armanda i s. Manes Puškarić. U trodnevlju se planira i predstavljanje zbirke literarnih uradaka sestara o bl. Ozani, koje priprema s. Blaženka Rudić i glazbena večer koju će pripremiti naše kandidatice i mlađe sestre. Slavlje doživotnih zavjeta i proslava obljetnica 50 i 60 godina zavjeta biti će 7. kolovoza. Svečanim misnim slavljem na blagdan sv. Dominika zaključit ćemo obilježavanje jubileja oca Andjela Marije Miškova.

Dr. Ivan Armanda je dostavio prijedloge za izmjenu i dopunu podataka za katalog. Njegovi su prijedlozi usvojeni i promjene će biti unesene u novi katalog. Podatci su u najvećem dijelu vezani uz ispravke datuma smrti pojedinih sestara.

Predloženo je i usvojeno da s. Ana Begić буде voditeljica Dominikanske mladeži.

Pročitano je izvješće Povjerenstva za duhovna zvanja i Plan rada povjerenstva za 2022. g. Plan rada za 2022. je odobren. S obzirom na preuzete obveze odlučeno je da s. Natalija Cindrić ne može biti član povjerenstva, zamijenit će ju s. Marta Turi. S. Manes Puškarić ostaje član.

Susret priora i starješica održati će se 12. veljače 2022. u Orebiću.

Potpisan je ugovor s arhitektom Ivanom Galićem za izradu projekta renoviranja dijela Samostana Andjela čuvara, dijela gdje su trenutno starije sestre, novicijat, ulaz u samostan i sobe za primanje.

DUHOVNE VJEŽBE

KORČULA,

19. DO 25. LIPNJA,

Voditelj fra Domagoj Runje OFM

Sažetak sa sjednice Vrhovnog vijeća od 26. ožujka

Sjednica Vrhovnog vijeća održana je 26. ožujka u Zagrebu. Na sjednicu su bile pozvane i s. Josipa Otahal, učiteljica novicijata kad se govorilo o novicijatu i s. Ana-Marija Martinović kada je bilo riječi o juniorkama.

S. Josipa Otahal je predstavila vijećnicama program po kojem se odvija svakodnevni život u novicijatu. Zaključeno je da bi se trebalo konačno definirati Program formacije naše zajednice.

S. Marta Turi i s. Irena Lušo pripuštene su na obnovu zavjeta. Također je uvažena i molba s. Andeline Radoš za polaganjem prvih zavjeta. S. Andelina će položiti zavjete 8. svibnja u Korčuli, a tada će i s. Marta i s. Irena obnoviti zavjete na još godinu dana. Predslavitelj misnog slavlja će biti p. Anto Bobaš.

Časna majka, s. Jaka Vuco, s. Slavka Sente, s. Manes Puškarić i s. Marta Turi su bile u Rimu radi susreta s postulatorom za kauze svetaca našeg Reda i radi školovanja sestara juniorki. Novi postulator Reda, p. Massimo Mancini je pojasnio sestrama što je sve potrebno učiniti za Ozaninu kanonizaciju. Prije svega treba imenovati vicepostulatora kauze, kojega će onda on odobriti. Pritom je naglasio da ta osoba može biti redovnik, redovnica, svećenik, laik, važno je da bude poslušan postulatoru da može s njim surađivati i da govori talijanski. Pojasnio im je i druge stvari vezane za proces. Za tu je odgovornu i zahtjevnu službu vicepostulatora Vijeće predložilo dr. Ivana Armandu.

S. Manes i s. Marta su također bile u Rimu zbog nastavka školovanja i pronalaska smještaja.

S. Blaženka Rudić je imenovana koordinatoricom Kongregacije za prikupljanje materijala o sinodi. Njezina je zadaća sažeti sav-

prikupljeni materijal koji će joj sestre iz naših zajednica poslati, i poslati na Hrvatsku biskupsku konferenciju.

U Dubrovniku (Gružu) iznajmljen je naš stan od 1. travnja do listopada.

Uplaćena je određena svota novca sestrama dominikankama u Madridu koje su primile prognanike iz Ukrajine. Odlučeno je da će generalna blagajna uplatiti i određeni iznos sestrama dominikankama u Slovačkoj koje su direktno uključene u rad s prognanicima iz Ukrajine, a također i našem karitasu.

Razmotren je i odobren prijedlog p. Srećka Koralije koji predlaže da se za sestre prevede obrednik za oblačenje i zavjetovanje koji je odobren na razini našeg Reda. Obrednik predviđa i ostavljanje onih dijelova obreda koji su u tradiciji pojedinih zajednica.

Radostan i blagoslovljjen Uskrs svim sestrama i svim čitateljima Ave Marie želi

s. Barbara Bagudić,
vrhovna tajnica

Sabrala i priredila s. Slavka Sente

PISMO UČITELJA REDA PROPOVJEDNIKA Litanije dominikanskih svetaca za mir u Ukrajini

»Al' i sada« – riječ je Jahvina – »vratite se k meni svim srcem svojim posteć' plačuć' i kukajuć'...
Trubite u trubu na Sionu! Sveti post naredite, oglasite zbor svečani« Joel 2, 12.15

Draga braćo i sestre Dominikanske obitelji,

Papa Franjo pozvao je na posvetu Čiste srijede, 2. ožujka 2022., kao općeg dana molitve i posta za mir. Neka naše molitve, post i djela milosrđa, udružena s molitvama naše braće i sestara diljem svijeta, pomognu u postizanju istinskog i trajnog mira u našem svijetu.

Podsjećamo da je prije dvije godine, prilikom proslave Dominikanskog mjeseca za mir 2020., upućen poziv na duhovnu i materijalnu solidarnost s Dominikanskom obitelji u Ukrajini, posebice s Centrom sv. Martina de Porresa u Fastivu u Ukrajini, gdje naša braća i sestre prihvaćaju djecu koja su doživjela teške psihičke traume zbog oružanih sukoba u istočnom dijelu zemlje. Tijekom našeg online susreta 19. veljače 2022. braća iz Centra predstavila su nove

smjernice svojeg apostolata te su nam rekli da se pripremaju dočekati još ljudi ako se oružani sukob na istoku proširi na cijelu zemlju. Bilo je nadahnjujuće čuti braću kako govore o svojim budućim projektima, uključujući promicanje više ukrajinskih zvanja u Redu — planove koji se mogu ostvariti u vrijeme mira. U vrijeme kad su se pripremali za rat, već su planirali što će učiniti u vrijeme mira. To je nada!

Nastavimo moliti za našu braću i sestre u Ukrajini. Pomolimo se i za našu braću i sestre u Rusiji koji trpe posljedice boravka u zemlji upletenoj u nepravedni agresijski rat. Ne zaboravimo našu braću i sestre koji i dalje trpe užasne posljedice oružanih sukoba i oblika nepravede u Mianmaru, Venezueli i drugim dijelovima svijeta. Pomolimo se i za našu braću i sestre na mjestima gdje su život i poslanje Reda ugroženi nepravdom i prikrivenim oblicima progona.

Kao dodatak našim korizmenim duhovnim praksama, uputimo svoje molitve za mir Dominikanskoj obitelji, koja je dio Zajednice svetih, moleći Litanije dominikanskih svetaca barem jednom tjedno, od Pepelnice do prvog tjedna Uskrsa.

Vaš brat u sv. Dominiku,
fr. Gerard Francisco Timoner III, OP
Učitelj Reda

MISA U POVODU ZAVRŠETKA JUBILEJA 800. OBLJETNICE SMRTI SV. DOMINIKA I DOLASKA DOMINIKANACA U HRVATSKE KRAJEVE

Dominikanska obitelj – dominikanci, dominikanke i laička bratstva okupili su se na blagdan Svetе obitelji 26. prosinca na misnom slavlju u crkvi Blaženog Augustina Kažotića na zagrebačkoj Peščenici kako bi zaključili godinu jubileja – 800. obljetnice dolaska i kontinuiranog djelovanja dominikanaca na hrvatskim prostorima i rođenja za nebo ute-meljitelja Reda sv. Dominika. Predvoditelj misnoga slavlja provincial Hrvatske dominikanske provincije fr. Slavko Slišković uvodno je istaknuo: „Ovo slavlje nije slučajno u ozračju Božića kad se spominjemo riječi Božje koja je tijelom postala te se u malenom djetetu Isusu nastanila među nama. Upravo nama dominikancima, Redu propovjednika Crkva je na poseban način povjerila zadaču njezina naviještanja. Danas Bogu zahvaljujemo za osam stoljetnu vjernu službu toj Riječi u našem hrvatskom narodu čime smo postali živim ispunjenjem posljednje želje našega umirućeg oca Dominika koji je u vječnost preselio par mjeseci nakon odluke o slanju braće u naše krajeve. Ujedno molimo oproštenje za sve one trenutke kada naš govor nije bio dostojan veličine i ljepote Riječi Božje.“.

U homiliji je provincial Slišković rekao da je Bog rađajući se u konkretnoj obitelji Marije i Josipa prihvatio sve teškoće ljudske egzistencije

i svu problematiku obitelji. Nakon događaja u Betlehemu ne može ga se prepoznati i slaviti Boga na nebu, dok ga se ne prepozna u potrebitima na zemlji – onima na rubu zakona, prezrenima, onima koje se drži neodgovornima i nesposobnima, izbjeglicama i siromašnjima. „Papa Franjo nam je jučer poručio ‘Njihove nas oči mole da ne okrećemo glavu na drugu stranu, da ne zaniječemo ljudskost koja nam je zajednička, da njihove priče postanu i naše i da ne zaboravimo njihove tragedije’. Ta je svijest nadahnjivala i svetoga oca Dominika kad je početkom trinaestoga stoljeća započeo svoju djelatnost iz koje je izrastao Red propovjednika. Želio je užiti glad svojih suvremenika, jer glad nije samo tjelesna kategorija, ona je simbol svega onoga što osobi nedostaje kako bi bila sretna i zadovoljna“, pojasnio je provincial.

Sveti Dominik je primjerom života potvrđivao ono što je riječima naviještao, približavajući se onima kojima je propovijedao načinom života i odijevanjem, rekao je provincial Slišković. „Dominik nam je također primjer kako otkriti potrebe bližnjih i odgovoriti na njih, bez straha od onih koji drukčije govore, misle, žive, odijevaju se i vjeruju. Nije potrebno koristiti silu i strah, nego nježnost, ljubav i blizinu i to do te mjere da tvoja glad postane mojom glađu,

tvoja briga mojom brigom, tvoja radost mojom radošću. Takvo je ozračje vladalo i u Svetoj Obitelji. U današnjem teškom, neizvjesnom i zbumujućem vremenu pozvani smo naslijedovati ih“, poručio je provincijal.

Fr. Slavko je također pojasnio u čemu je potrebno naslijedovati Josipa i Mariju koji su svojom slabošću pomogli Božju svemoć, i svojom ljudskošću njegovu svetost: „Naslijedovati svestrog Josipa koji je čak odstupio od vjerskih propisa da bi spasio život Mariji i Isusu, jer je sukladno zakonu trudnu zaručnicu koja ne nosi njegovo dijete trebao izvrgnuti javnoj sramoti i osudi koje bi završilo kamenovanjem. Tako nam poručuje: spasiti zdravlje i život bližnjih i

dobro bližnjih vrjedniji su nego svi zakoni pa pozivali se oni i na Božji autoritet. Naslijedovati Mariju koja je imala dovoljno ljubavi za svoje dijete da ga ne zarobi onim što je vjerovala da zna o njemu, nego je dopustila da on to sam otkrije i ostvari, makar joj je to zadavalo bol. Nije Isusa odgajala da bude Mesija, nego čovjek, nije u njemu njegovala svoje snove, ideje i želje, nego slobodnu osobu koja će jednom moći slobodno kazati ‘Oče, neka bude volja tvoja’“.

Provincijal Slišković je, uz ostalo, poručio da „svestost koju živimo unutar vlastitih obitelji trebamo širiti prema svim ljudima, znajući da smo svi djeca Oca na nebesima, koji nas sve jednakо ljubi.“ (ika.hr)

Poruka u povodu Dana posvećenog života: – Zajedništvo je temelj Crkve i njezin najkrhkiji dio –

Predsjednik Vijeća Hrvatske biskupske konferencije za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života gospičko-senjski biskup Zdenko Križić i predsjednik Hrvatske redovničke konferencije fr. Slavko Slišković predstavili su u utorak 1. veljače 2022., u sjedištu HBK u Zagrebu, Poruku u povodu Svjetskog dana posvećenog života.

Biskup Križić je na početku podsjetio da je Dan posvećenog života ustanovio sv. Ivan Pavao II. prije 25 godina. Ove godine će na blagdan Prikazanja Gospodinova – Svjećnicu, 2. veljače, biti obilježen 26. put.

Predstavljena zajednička poruka Vijeća HBK za ustanove posvećenoga života i družbe apostolskoga života i HRK-a objavljena je u kontekstu pandemije koronavirusne bolesti i

pripremnog hoda za Biskupsku sinodu o sindikalnosti koja će biti održana u listopadu 2023. godine.

Biskup Križić podsjetio je da se u poruci navodi poticaj *Pripremnog dokumenta Sinode partikularnim Crkvama* da se upitaju kako u sebi integriraju doprinos posvećenih žena i

muškaraca (br. 28. i 30.). Iz perspektive posvećenih osoba to pitanje može se postaviti na sljedeći način: „Što i kako mi kao posvećene osobe doprinosimo izgrađivanju Crkve, i to u konkretnim mjestima gdje živimo i radimo?“ Stoga se to pitanje u Poruci promatra kroz prizmu triju riječi iz naziva sinodskoga hoda: *zajedništvo, sudjelovanje i poslanje*.

Biskup Križić posebno se osvrnuo na zajedništvo. „Sinoda znači zajednički hod. To znači da bez zajedništva nema hoda, nema ni sudjelovanja ni poslanja.“ Dodao je da je zajedništvo već samo po sebi apostolat koji se ne sastoji samo u navještanju nego i u življenju.

„Duhovnost zajedništva znači sposobnost vidjeti potrebe drugih. (...) Stoga Papa govorí o duhovnosti koja pročišćuje srce, koja ima sposobnost vidjeti ono što je lijepo, vrijedno, plemenito u drugima“, poručio je. Također je izrazio mišljenje da danas prevladava sposobnost da se na sve gleda negativno, napose kod drugih.

Nije dovoljno samo živjeti zajedno, nego treba biti povezan istim Duhom. Duh Sveti daruje međusobno razumijevanje bez obzira na različitost jezika i kultura, kao na Pedesetnicu nakon Isusova uskrsnuća. K nerazumijevanju ne vode jezici i kulture, nego izostanak duhovnosti, upozorio je mons. Križić.

„Sinodski hod Crkve želi istaknuti značenje i mjesto posvećenog života u životu mjesne i sveopće Crkve. Posvećeni život mora ugrađivati u

Crkvu, kako mjesnu tako i onu opću, bogatstvo svoje karizme, iskustvo svoje sinodalnosti. Jer, ako itko ima iskustvo zajedništva, to su članovi posvećena života koji žive u zajedništvu – u zajedništvu koje je raznoliko, i po dobi i po karakteru i po duhovnosti itd., ali, vidi se da je moguće i pored sve te raznolikosti živjeti i djelovati zajednički“, zaključio je predsjednik Vijeća HBK.

Fr. Slavko Slišković na početku svog obraćanja istaknuo je da je namjera pri upućivanju Poruke bila potaknuti osobe posvećenog života na aktivnije sudjelovanje u sinodskom hodu Crkve. Naime, tijekom povijesti osobe koje su živjele taj poziv, uvijek su Crkvi bile putokaz i korektiv, dodao je.

Ustvrdio je da se redovničke zajednice trude živjeti po uzoru na prvu Crkvu. Dodao je da one, kao i čitava Crkva, nisu formirane po ljudskim kriterijima, nego ih zajedno drži vjera u Isusa Krista. Upravo je zajedništvo najljepše svjedočanstvo vjere, kazao je fr. Slavko.

„Kao što je prva Crkva bila privlačna zbog međusobnog zajedništva svojih članova, tako i naše redovničke zajednice bivaju privlačne ili neprivlačne upravo po tom zajedništvu“, dodao je.

Posebice se osvrnuo na aktivnosti pojedinača, bilo na duhovnom, bilo na humanitarnom polju. Ako te aktivnosti, iako po sebi mogu biti dobre, nisu u suglasju sa zajednicom, škode joj, kao i svjedočenju vjere. Dodao je da je možda lakše nešto napraviti sam nego dogovorati se i uvjeravati drugoga, međutim, na taj način gubi se dimenzija zajedništva i nema sinodalnosti.

Redovničke zajednice su, pak, živi primjer da je sinodalnost u Crkvi moguća. „Stoga se nadamo da ćemo svojim doprinosom pomoći da se i svaki katolik pojedinačno, svaki vjernik, jednako osjeća u Crkvi – da Crkva nije samo posao biskupa, svećenika, redovnika i redovnice, nego da je to zajedničko poslanje svih vjernika. A onda smo za to poslanje svi i odgovorni“, zaključio je o. Slišković.

Izvor: (usp.) IKA

POČETAK POSTULATURE I OBNOVA ZAVJETA U KORČULI

„Odsustvo Josipovih riječi nije bila praznina“...

Učetvrtak 18. ožujka 2022., uoči svetkovine sv. Josipa, zaručnika BDM, obredom ulaska, postulaturu su u Korčuli započele Ana Komšić i Mirela Slišković, a na samu je svetkovinu, dan kasnije, s. Zorana Kadić obnovila privremene redovničke zavjete na godinu dana.

Časna majka s. Jaka Vuco postulanticama je u petak nakon večernje molitve pred okupljennom zajednicom predala krunicu i časoslov, naglasivši kako je naša molitva ujedno i molitva zajednice i za zajednicu, odnosno cijelu Crkvu, cijeli svijet. Preporučila ih je moćnom zagovoru sv. Josipa, svima tako dragog sveca, a njegov je život stavila i kao uzor s. Zorani, koja je u subotu obnovila svoje redovničke zavjete.

Misno slavlje na svetkovinu sv. Josipa predvodio je fr. Jozo Čirko OP, a concelebrirala su subraća dominikanci fr. Srećko Koralija i fr. Marko Bobaš. Fr. Jozo je u propovijedi približio lik sv. Josipa, o kojem malo saznajemo iz evanđelja, pokušavši zamisliti njegov svakodnevni život. S tim je povezao tri elementa života: konkretnu fizičku stvarnost onog vremena koja okružuje sv. Josipa, njegova noćna viđenja

i obdržavanje propisa, odnosno obveza vjerničkog života. Sve je to sv. Josip činio bez puno riječi, što se nameće kao zaključak jer u evanđeljima nemamo zapisanu ni jednu njegovu riječ. No, odsustvo riječi nije bila praznina. Upravo suprotno, bilo je punina Boga. Čestitavši s. Zorani na još jednom koraku u redovničkom životu, i njoj i okupljenim sestrama preporučio je naslijedovati upravo ovu odliku sv. Josipa, šutljivost, kako bismo bez suvišnih riječi imali puninu Božje prisutnosti u sebi samima i unosili je u živote drugih.

s. Jana D.

Održana adventska duhovna obnova za redovnice grada Zagreba

Na treću nedjelju došašća održana je adventska duhovna obnova za redovnice grada Zagreba.

Prigodno predavanje s temom „Praštanje za pojedinca – pomirenje za zajednicu“ održala je Marina s. Mirjam Peričić, OP magistra psihologije, psihoterapeutkinja i medijatorica.

Govoreći o procesu oprštanja, s. Mirjam je naglasila kako ono uključuje promjene u duhovnom, kognitivnom, emocionalnom, bihevioralnom i socijalnom sustavu i kod žrtve, osobe koja je povrijeđena, i kod počinitelja, osobe koja povrijedila. „Kad oprostimo, sjećanje nije izgubljeno, ono je promijenjeno. Razlikujemo oprštanje odlukom i emocionalno oprštanje. Oprštanje uključuje povrijeđenu osobu koja se namjerno odriče ogorčenosti prema osobi koja ju je povrijedila te na počinitelja povrede nastoji gledati sa suosjećanjem, empatijom, dobrohotnošću i ljubavlju“, rekla je s. Mirjam te dodala kako se oprštanje događa unutar osobe

koja opršta, a koja za primarni motiv ima svoju dobrobit i želi samu sebe rasteretiti jekih, negativnih osjećaja.

Odgovarajući na pitanje „na što se mi fokusiramo kod osobe koja nas je povrijedila; na osobu ili štetno djelovanje“ naglasila je važnost razlikovanja oprštanja od strategija samopomoći. „Kada istinski oprštamo radimo nešto dobro i korisno i za počinitelja povrede i za zajednicu u kojoj se povreda dogodila.“

Govoreći o povjerenju, s. Peričić je naglasila kako ono sadržava element rizika, a ljudi uglavnom izbjegavaju rizične odluke jer rizik uključuje potencijalni gubitak. „Nekad nekome uskraćujemo svoje povjerenje zbog glasina koje do nas dolaze, a mi ih prosljeđujemo dalje. Osoba koja ogovara unosi razdor među ljudima. Cilj joj je prikazati sebe u što boljem svjetlu, kao pronicljivu i informiranu, na način da druge prikaže lošima. Klevetnik se uvijek bori protiv odsutnih, ciljano stvara negativnu sliku o nekome. Klevetanje je sofisticirana promocija laži drugome na štetu“, rekla je te upozorila „činjenica da znamo nešto o nekome ili mislimo da znamo, ne daje nam pravo da to razglasimo. Ogovaranjem i klevetom crtamo sliku drugoga koju nemamo pravo crtati. Mane drugih ne bi nam bile toliko uočljive kada bismo ispitali vlastite. Pokušajmo vidjeti sebe tuđim očima. Tuđe i vlastite mane rijetko mjerimo istom mjerom i rijetko ih važemo na istoj vagi. Za sebe tražimo milost, a za druge pravdu. Stoga, kada

upoznamo sebe, proći će nas svaka volja da sudimo drugima“.

Osvrnuvši se na pomirenje, istaknula je kako ono u sadašnjosti radi nečega što je bilo u prošlosti jedini je put za život u budućnosti. „Dobrotom i blagošću oponašajmo Božju pravidnost. Dobrota i blagost su ostatak Božje slike u nama i predstavljaju najljepši stav koji možemo zauzeti jedno prema drugom. I najmanja dobrota veća je od najvećeg zla. Dobrota je Bogu obratila više srdaca negoli bilo što drugo. Pokušajmo se prisiliti tražiti kod drugih ono što je dobro. Ako nemamo ništa dobro i lijepo

reći o osobi, onda radije šutimo. Za pomirenje je potrebno dvoje. Most se ne počinje graditi od sredine. Moraju postojati snažni temelji na obala koje most spaja i gradi se prema sredini. Ljudi mogu ići različitom brzinom prema sredini. Mogu se susresti na sredini ili više prema obali jedne osobe. Bitno je uspostaviti most da obje osobe mogu hodati po njemu na obostranu dobrobit“, pojasnila je slikovito.

Na kraju predavanja s. Mirjam je u duhu teme istaknula niz pitanja kao svojevrsni ispit savjesti. (www.dominikanke.org)

Duhovne vježbe u Zagrebu

Dana 2. siječnja godine 2022., u samostanu bl. Ozane Kotorske u Zagrebu, započele su godišnje duhovne vježbe za sestre. Voditelj duhovnih vježbi je bio brat dominikanc fr. Domagoj Augustin Polanšćak, učitelj studenata Hrvatske dominikanske provincije. U duhovnim vježbama je sudjelovalo 37 sestara iz

svih naših kuća i zajednica. Već na samom početku duhovnih vježbi fr. Domagoj je istaknuo važnost predanja Duhu Svetome.

U svojim se nagоворима usredotočio na ulogu biblijskih likova Staroga i Novoga zavjeta, muških i ženskih. Spominjući Evu, naglasio je da temeljni problem nastaje kada se upustimo u razgovor s napasnikom, te je u tom kontekstu istaknuo tri temeljna pitanja koja mogu poslužiti kao ispit savjest.

Prvo: Gdje si, gdje si se sakrio, na što si spao, što si učinio?

Drugo: Tko ti kaza da si gol? i

Treće: Što si učinila?

Iz ova tri pitanja proizlazi da Bog čovjeku želi dobro, te ga u tom smislu suočava sa njegovim grijehom, ali ga poziva na odgovornost za ono učinjeno. Istaknuo je i primjer sv. Tome Akvinskoga koji nije ulazio u raspravu sa napasnikom dok je pisao Sumu Teologiju, nego je dao đavlu svijeću da mu drži dok piše!!!!

U nastavku razmatranja govorio je o primjeru Mirjam i Debore, te potom Rute i Noemi.

Potom o Esteri kao hrabroj i odlučnoj ženi, koja je, unatoč svemu što je trebala proći za svoj narod, sačuvala svoje dostojanstvo. Izvor je snage pronašla u Bogu, i kada je bila obuzeta smrtnom tjeskobom molila je! Pater Domagoj

je istaknuo kako je pitanje samopoštovanja i unutarnje čvrstoće jako važno, jer neki se slamaju pa čak i napuštaju redovnički život jer im nedostaje vlastitoga dostojanstva. Osoba koja ima izgrađeno dostojanstvo u Bogu prihvaća sebe onakvom kakva jest sa svojim vrlinama i manama. Takva osoba zna da njezina vrijednost ne može biti razorena i uzdrmana jer zna da je Bog ljubi. Dostojanstvena osoba štiti svoju nutrinu od negativnih utjecaja, ona štiti granice svoje duše i nutrine i ne dopušta svakome da prodre u njenu dušu.

Kod biblijskog lika Dalile istaknuto je pater srebroljublje koje ju je natjeralo na izdaju Samsonove tajne, a s druge strane pojavljuje se strast ugađanja nepcu jer ona ga je dva puta

napila opojnim sredstvom. Pouka koja proizlazi iz ovoga događaja jest da čovjek koji ovlada svojim strastima ovladao je sobom. Za redovnike srebroljublje je u suprotnosti sa zavjetom siromaštva. Srebroljublje se u redovničkim dušama javlja kada u njima zavlada bezvoljnost, umnažanjem novca umnaža se i strast prema njemu. Strast ugađanja nepcu ima tri oblika: prije svega želju za jelom prije reda, potom proždrljivost i na trećem mjestu slastoljublje. Ova tri oblika izvor su različitim porivima, poput gundanja, zatim proždrljivost izaziva poriv pohote, a slastoljublje dovodi do srebroljublja.

Jedan od najgorih ženskih likova iz Svetoga Pisma je svakako lik Izabele koja je osim pravednog Nabota ubila još mnogo dobrih i nedužnih

ljudi koji su bili na strani Boga. Pokušaj ubojske proroka Ilike začet je u srdžbi, ljutnji i bijesu. Srdžba je grijeh koji čovjeka privodi drugome grijehu a to je mržnja. U takvom stanju ne možemo postati mirotvorci, ne možemo dati savjet i ne možemo postati sveti. Sažeto rečeno voditelj duhovnih vježbi na primjeru navedenih žena poručuje sestrama da zločesta ljubomora nije dobra, ali može se preoblikovati u oblik iskazivanja radosti zbog uspjeha drugih sestara. no isto tako istaknuo je važnost načela supsidiarnosti, jer ono izražava poštovanje prema sestrama iz razloga uvažavanja odgovornosti koju svaka od sestara ima na pojedinoj službi.

U duhovnim vježbama nismo samo razmatrale biblijske žene, razmatrali smo i dvije vrlo zanimljive muške osobe a to su apostoli Petar i Juda Iškariotski. Primjer apostola Petra nam daje nadu i ohrabrenje, dok nas primjer Jude na neki način upozorava. Petrov put je moguće promatrati kao putvjere, ali bismo bili u krivu kada bismo ga vidjeli kao pravocrtno napredovanje, jer na tom putu uvijek postoje krivulje i prepreke. I Petar i Juda su bili na istom putu, i jedan i drugi su Isusa zatajili, ali ključni trenutak je bio pokajanje koje su i jedan i drugi iskazali, samo što je Petar nakon pokajanja briznuo u plač, a Juda je pao u očaj. Papa Benedikt XVI. cijelu priču o Judi smatra tajnovitom, i zato naglašava kako na nama ljudima nije da sudimo Judin čin samoubojstva. Primjer apostola Jude upozorava nas na opasnost koju prolazimo kroz sva vremena, a

ona je u tome da čak i onaj čovjek koji je postao dionikom Duha Svetoga može postupno propadati iz prividne sigurnosti, te tako prelaziti iz svjetla u tamu. Važno je uvijek imati na umu da u Božje milosrđe nikada ne smijemo sumnjati.

Kruna duhovnih vježbi, a ujedno i zaključno razmatranje bilo je posvećeno 'ženi nad ženama' Blaženoj Djevici Mariji. Pjesmu o vrsnoj ženi koju pronalazimo u knjizi mudrih izreka duhovnik je primijenio na lik Blažene Djevice Marije, te istaknuo snagu krepne žene. U konačnici svatko bi od nas trebao svakodnevno ponavljati Marijine riječi: „Evo službenice Gospodnje neka mi danas bude po riječi twojoj!“ Milosno vrijeme darovano nam u proteklim duhovnim vježbama završili smo svečanim euharistijskim slavljem. Hvala Bogu na daru p. Domagoja i svake pojedine sestre!

s. Ana Begić OP

Susret priora i starješica u Orebiću

Godišnji susret priora i starješica naših zajednica održan je u Orebiću od 11. do 13. veljače. Sestre iz 10 naših zajednica okupile su se u petak navečer. Sestre iz 3 zajednice nisu mogle nazočiti. U subotu ujutro dan je započeo Jutarnjom i svetom misom koju je predslavio župnik iz Vignja don Josip Mudri. On je također održao uvodno razmišljanje o krepostima. Naglasio je kako je život po krepostima put svetosti na koji smo svi pozvani. Osobito se osvrnuo na tri bogoslovne kreposti vjeru, ufanje i ljubav.

Nakon razmišljanja časna majka s. Jaka Vuco je uputila je nekoliko uvodnih napomena. Potaknula je sestre na promišljanje o pitanjima koja su upućena redovnicima i redovnicama vezanim za put sinodalnosti. Naglasila je kako je ovaj susret prilika da čujemo jedna drugu i upoznamo kako žive naše zajednice. Zatim su uslijedila pojedinačna izvješća o životu i radu naših zajednica.

Susret je završio u nedjelju molitvom i euharistijskim slavlјem koje je predslavio fr. Srećko Koralija, OP. Sestre su se razišle obogaćene susretom i razgovorom, spremnije na svakodnevno svjedočenje i služenje. (www.dominikanke.org)

NOVI POSTULATOR REDA PROPOVJEDNIKA – FR. MASSIMO MANCINI

Učitelj Reda fr. Gerard Timmoner nedavno je imenovan fr. Massima Mancinia OP, novim generalnim postulatorom za kauze svetaca i blaženika dominikanskoga reda. Imenovanje je dobilo potrebnu ratifikaciju od strane Kongregacije za kauze svetaca. Fr. Massimo je na toj službi naslijedio fr. Giannija Feste, OP, koji je tu dužnost obnašao posljednjih šest godina.

Fr. Massimo je rođen 1966. u Italiji. U provinciji sv. Dominika položio je zavjete 1994., za svećenika je zaređen 2000. Nakon što je diplomirao pravo, zatim filozofiju i teologiju, doktorirao je na Fakultetu crkvene povijesti Gregorijanskog sveučilišta u Rimu. Potom je predavao na Papinskom sveučilištu sv. Tome Akvinskog (Angelicum) u Rimu i na Teološkom fakultetu u Trivenetu u Veneciji i Padovi. Sve do sada je bio stalni izvanredni profesor crkvene povijesti na Teološkom fakultetu Emilia-Romagna u Bologni, Italija.

U svojoj je provinciji sv. Dominika bio posebno angažiran za mlade. Surađuje s dominikanskim povjesnim institutom, a nekoliko je godina radio u Kongregaciji Svete stolice za kauze svetaca kao povjesni savjetnik. S istom Kongregacijom i dalje surađuje, ali sada u svojstvu generalnog postulatora Reda propovjednika.

Prema našem nedavnom razgovoru s njim, bl. Ozana bi mogla uskoro biti proglašena svetom, čim se ispune određeni uvjeti. Molimo svi na tu nakanu.

Posjet župnoj crkvi u Tavankutu

Nakon sprovoda u Tavankutu sestre su posjetile župnu crkvu i nekadašnju svoju kuću. Ljubazno su ih pozvali i primili župnik vlč. Marijan Vukov i domaći sin vlč. Tomislav Vojnić Mijatov. Dominikanke su bile prisutne u ovoj župi četrdesetak godina. Pogledale su veliku i lijepu crkvu posvećenu Srcu Isusovu. Zapjevale sv. Dominiku, zasvirale na orguljama za sjećanje na neka prošla vremena, jer su i neke nazočne nekada tu živjele i radile duže ili kraće. Pogledale su i svoju nekadašnju skromnu kuću, za koju se rade neki planovi u župi. Pitoma duša i ravnica poziva, žetve puno, a novih snaga malo. Susret je ispunio srce, a ostaje moliti Gospodara.

Sestre Mirka i Ivana i dalje u Montrealu?!?

Hrvatska katolička misija u Montrealu i dalje je zadržala sestre dominikanke – na svom kalendaru. Tako su prisutne s ljudima u svakoj kući i obitelji koja je nabavila kalendar.

KATOLIČKI KALENDAR 2022

Hrvatska katolička misija sv. Nikole Tavelića, Montréal
The Croatian Association
Association Catholique Croate
St. Nicholas Tavelic
1650 Place de la Somme
Montréal, Québec
H3C 2B5
Tel. 514.571.9887
Email: info@misijatavelic.ca
www.misijatavelic.ca
Miroslav Mirel (SPM - Asocijacija Misije) tel. 514.424.4395

Sljedeći
Vedanje
Ciljnik
Trovaj
Željbeni
Lipanj

Šepanj
Riječnik
Radnici
Učitelj
Studenti
Pozicije

2022. KALENDAR

ave maria

s. Manes na susretu mladih o blagdanu don Bosca

Tradicionalan susret mladih naše biskupije o blagdanu don Bosca ove je godine, zbog epidemiološke situacije, organiziran samo za mlade župe Cres, koji su se okupili pod gesлом „Hrabri budite!“ Uz župnika vlč. Marijana Kosića voditeljica programa bila je dominikanka s. Manes Puškarić.

Susret je započeo molitvenim bdijenjem u župnoj crkvi u petak 28. siječnja u večernjim satima. S. Manes Puškarić pozvala je mlade da otvore svoja srca Božjoj milosti i ljubavi, da promišljaju o svojim ovisnostima i navezanostima koje doprinose tome da su im srca otežana. Ako smo previše navezani na druge ljude, odnose ili stvari, to nas guši, u našim srcima nema dovoljno mesta za Isusa i zato su nam srca otežana. U našim srcima treba uvijek biti dovoljno mesta za Isusa koji nam može pomoći da se nosimo sa svim brigama i situacijama na našem životnom putu. Isus je rekao svojim učenicima: „Hrabri budite!“ Tako Bog i od nas puno očekuje jer zna da puno možemo. Stvorenici smo za Nebo, stvorenici smo za najbolje, stvorenici smo za svetost. Na našem životnom putu uvijek možemo računati na zagovor Blažene Djevice Marije, koja će od Boga izmoliti ono što je Njegova volja u našem životu jer On uvijek zna što je najbolje za nas. Pozvani smo moliti Boga da nam podari snage da ne padnemo, a ako i padnemo, da nam daruje snage da se podignemo jer u tome je najveća hrabrost.

Susret mladih nastavljen je u subotu 29. siječnja u jutarnjim satima kada je nakon mogućnosti za sakrament isповijedi slavljenja sveta misa koju je predvodio naš župnik. Na početku euharistijskog slavlja istaknuo je da, poput generacija prije nas, i mi danas tražimo zaštitu sv. Ivana Bosca u ovim izazovnim vremenima. Kao što je sv. Ivan Bosco cijelog svog života bio na Božjem putu, tako smo i mi danas pozvani biti na Božjem putu na svojim životnim stazama, i to svojim mislima, riječima i djelima.

U propovijedi je s. Manes Puškarić mladima, kao i ostalim okupljenim vjernicima, na

poseban način progovorila o Božjoj ljubavi. Bog voli svakoga od nas na poseban način, takve kakve jesmo, nesavršene, sa svim našim manama. Bog nas je stvorio, On nas je odabrao, On nas najbolje poznaje i ima plan za svakoga od nas, pripravio je put za svakoga od nas. Bog se uvijek nalazi u našem srcu i strpljivo čeka da dođemo k Njemu. Trebamo ući u dubinu svog srca i susresti se s Bogom, iskreno razgovarati s Njim, otvoriti Mu se sa svim našim manama i problemima. Na taj način ćemo najbolje upoznati sami sebe, spoznati istinu o sebi i osjetiti Božju ljubav koja jedina može izlijeciti naše rane. Isus je rekao svojim učenicima: „Vi ste sol zemlje i svjetlost svijeta!“ Tako su i mladi danas pozvani biti hrabri i biti nositelji promjene u svijetu u kojem žive, poput sv. Ivana Bosca.

Na kraju euharistijskog slavlja župnik je ohrabrio naše mlade da ustraju na Božjem putu živeći kršćanske vrijednosti i njegujući ono što je generacijama prije njih bilo sveto, bez obzira na njihovu brojnost i unatoč svim preprekama.

Susret je zaključen euharistijskim klanjanjem u poslijepodnevnim satima. Bila je to prilika za osobni susret s Isusom u Presvetom oltarskom sakramantu. Pozvani smo oslobođiti srce od svega što nas udaljava od Isusa. Trebamo dozvoliti Duhu Svetom da uđe u naše misli, srce i život, da svojom ljubavlju izliječi sve naše rane i da svojom snagom upravlja svim našim djelovanjima.

Mladi Cresa koji su se okupili na ovom susretu aktivno su sudjelovali svojim molitvama i na poseban način pjesmom. Ohrabreni riječima voditeljice s. Manes Puškarić i puni pozitivnih dojmova mogu nastaviti biti „sol zemlje i svjetlost svijeta“ u svojoj okolini, u nadi da će im se sljedeće godine na susretu moći pridružiti i mladi iz ostalih župa naše biskupije.

Izvor: *Kvarnerski Vez*. Mirjana Sušić

Europski susret sestara dominikanki

Od 7. do 9. siječnja održan je susret dominikanki iz Europe. Na njemu je svaki dan prisustvovalo preko pedesetak sestara svake dobi počevši od početne formacije pa do doživotno zavjetovanih sestara. Susreti su se održavali u

određena doba kroz jutro i poslijepodne preko Zoom platforme. Teme predavanja bile su sljedeće: Što dominikanska zvanja znače danas za Crkvu? (fr. Felicisimo Martinez OP), Što znači biti sestara koja propovijeda? (s. Kerstin-Marie Berretz OP), Što znači živjeti zavjete kao sestra dominikanka? (s. Deak Hedvig OP). Nakon svakog predavanja bili smo podijeljeni u grupe gdje smo zajedno razgovarale, upoznale se te podijelile vlastita iskustva dominikanskog načina života u našim domovinama a onda bi predstavnica grupe iznjela dojmove pred ostatim grupama.

s. Manes Puškarić OP

SVI PUTOVI VODE U RIM

Kaže se da svi putevi vode u Rim i da nije dovoljna godina dana da se upozna cijeli grad i njegove ljepote. Nas nekoliko sestara ipak smo imali milost upoznati neke duhovne ljepote Vječnoga grada. Zapravo, neki obnoviti sjećanja a neki tek upoznati.

Budući da su mučenici sjeme novih kršćana odlučili smo posjetiti mjesto gdje su pokapani prvi mučeni kršćani, ali i oni koji su dali život za svoju domovinu iz patriotskih idealova. S jedne strane Kalistove katakombe, a s druge Sebastianove – ipak odlučili smo se na Kalistove! Vodič je bio izvrstan i na lijep način nam je približio snagu onodobnog kršćanskog duha i ideala mučeništva. Primjer mučeništva osvijestio nam je na poseban način lik sv. Petra čija se priča o mučeništvu krije u crkvici Quo Vadis. Naravno, ne možemo sv. Petra spomenuti bez njegovog vjernog pratitelja sv. Pavla. Baziliku sv. Pavla izvan zidina najbolje je opisati sljedećim riječima: jednostavnost i veličanstvenost. Spoj koji se rijetko gdje viđa i na zidovima (unutrašnjim) cijela povijest papinstva. Bazilika

koja sama za sebe govori i gdje riječi nisu potrebne. Mislim da svatko tko je ikada posjetio baziliku može to posvjedočiti. A tko je više volio Pavlove poslanice nego li naš sv. Dominik koji ih je uvijek sa sobom nosio, gdje god je putovao. Pa je tako sigurno svoje vrijeme provodio i u sv. Sabini. Ipak, tamo su nam braća dominikanci objasnili što je sve Dominik još radio u samostanu i crkvi sv. Sabine. Došle smo, ušle u crkvu, molile se i pjevale sv. Dominiku, kad odjednom ispred vrata trojca braće dominikanaca. Među njima i naš dragi i jednostavni General Reda – fr. Gerard. Pozdravio nas je i pokazao svoju radost zbog našeg dolaska iz Hrvatske. Uveo nas je osobno u samostan sv. Sabine i veselo "naredio" svome subratu da nam pokaže cijeli samostan. Novi postulator Reda, fr. Massimo Macini proveo nas je kroz prostoriju gdje su održani kapituli, gdje su prva braća zavjetovana, u prostoriju gdje je sv. Dominik molio, pokazao nam je prozorčić iz samostana koji gleda na unutrašnjost crkve i kroz koji su braća promatrali sv. Dominika dok je molio svojih devet načina

U crkvi Quo vadis, Via Appia, Rim

Sobica sv. Dominika u gen. kuriji OP Reda, Rim

Kapela sv. Katarine u dominikanskoj crkvi u Sienni, 2022.

molitve. Vidjeli smo prekrasne dvije knjižnice, aule za predavanja, urede Kurije Reda, balkon s kojeg se vidi veliki dio Rima, drugi klaustar u kojem se nalazi čuvena naranča koju je prema legendi sv. Dominik donio iz Španjolske, sobu gdje je molio sv. papa Pio V. Ta soba je oslikana prikazima iz života pape Pia V. Osjećale smo se kao kod kuće, što i jesmo bile. Braća su jako srdačna i bili su odlični gostoprivmci. Dakako, jedna velika milost je bila sasvim slučajno susresti Generala Reda, i to nas je jako razveselilo. Privatna tura po samostanu sv. Sabine, bez žurbe, u mogućnosti razmatranja umjetnina, hodnika, zamišljanju sv. Dominika u tim prostorijama – jedna velika milost! Put nas je na veo i do tijela sv. Katarine Sijenske, u baziliku Santa Maria Sopra Minerva. Nažalost, bazilika je u radovima pa nismo mogli doći do tijela sv. Katarine. Ipak, Bog nam je dao drugu milost pa smo posjetile crkvu Il Gesu, gdje se nalazi tijelo sv. Ignacija Loyolskog i samostan uz crkvu, gdje se nalaze sobe sv. Ignacija. Budući da je ovo njihova jubilarna godina, onda smo u kapelici, gdje je molio sv. Ignacije Loyolski, izmolili molitvu za potpuni oprost i zapjevale u čast sv. Ignacija.

Naravno, neizostavan trenutak jest audiencija s papom Franjom i svjedočenje većem broju vjernika koji su čeznuli čuti riječ pape Franje i vidjeti ga uživo. I mi smo bili dio tog broja vjernika iako ga nismo vidjeli izbliza. Posjetile smo baziliku sv. Petra gdje smo sudjelovale u svečanom slavlju euharistije. Za kraj – Siena. Kad nismo mogle doći do tijela, došle smo do glave! Naime, glava sv. Katarine nalazi se u Sieni. Bazilika sv. Dominika mjesto je njenog čuvanja. Jedan dio bazilike krije oslikanu kapelicu u kojoj se nalazi njena glava. Ljudi se tu mogu moliti, provoditi vrijeme u molitvi i tišini. I mi smo to učinile. Meni, a vjerujem i ostalim sestrama to je bilo posebno milosno iskustvo. Provele smo pred sv. Katarinom jedno duže vrijeme i zajedno izmolile deseticu krunice za sve naše sestre.

Ono najljepše u posjetu Rimu i Sieni jest sv. Dominik i sv. Katarina Sijenska, ali prije svega duboka i predivna tradicija Crkve koja u vjerniku izaziva ponos, ponos koji ga tjera da klekne duže, poniznije, skrušenije. Bogu hvala na ovim milostima koje neka prate naša djela.

s. Manes Puškarić

HODOČAŠĆE U NACIONALNO SVETIŠTE BL. AUGUSTINA KAŽOTIĆA U TROGIR

Župa Gospe Fatimske i samostan ses-tara dominikanki svete Katarine Sijenske sa splitskih Škrapa, organizirali su župno hodočašće u nacionalno svetište blaženog Augustina Kažotića u Trogiru, koje se održalo u subotu 26. ožujka. 2022. godine.

Hodočašća su poseban vid pobožnosti, u kojem se pojedinac ili kršćanska zajednica odlučuje na putovanje prema nekom svetištu, koje je udaljeno od mjesta stanovanja. Organizirano je kao priprava za proslavu 700. obljetnice smrti blaženog Augustina Kažotića (1323.-2023.)

Na hodočašće su sa splitskih Škrapa krenula dva autobusa sa oko stotinjak vjernika, dok je dio vjernika čekao u Trogiru.

Po dolasku u Trogir hodočasnici su posjetili trogirsку katedralu svetog Lovre. Nakon razgledavanja katedrale uz stručno vođenje turističkog vodiča, hodočasnici su se uputili do samostana sestara benediktinki.

Samostan svetog Nikole najstariji je benediktinski samostan s kontinuiranim djelovanjem u Hrvatskoj, osnovan je 1064. Sestre benediktinke su radosno dočekale hodočasnike i otvorile im svoju samostansku umjetničku zbirku "Kairos" s vrijednim povijesnim, vjerskim i liturgijskim eksponatima.

Slijedeća hodočasnica postaja je bila samostan i svetište blaženog Augustina Kažotića, gdje nas je dočekao prior fr. Petar Galić. Fr. Ante Kazoti prior dominikanskog samostana svetog Petra Veronskog u Starigradu na otoku Hvaru nas je ukratko upoznao sa životom blaženog Augustina Kažotića.

Blaženi Augustin Kažotić se rodio se u Trogiru od kršćanskih roditelja nedaleko od

dominikanskog samostana. Kao mladić je studio u dominikanski red u Splitu. Poglavar ga, uvidjevši njegovu sposobnost, 1287. šalju na studij u Pariz. S kardinalom Boccašini 1301. godine odlazi u Budim gdje je trebao pripremiti dolazak na ugarsko-hrvatsko prijestolje Karla Roberta Anžuvinca. Nakon što je kardinal Boccašini postao papom Benediktom XI., imenuje Augustina zagrebačkim biskupom 1303. godine.

Augustin unapređuje organizaciju biskupije, zahtijeva od svećenika solidan studij, u liturgiji utemeljuje takozvani Zagrebački obred, održao je tri sinode, obilazi župe svoje biskupije. Godine 1318. ide papi Ivanu XXII. u Avignon da ga obavijesti o zlouporabama kralja. Kralj mu nije dozvolio povratak, a papa ga šalje za biskupa u Luceri. Umro je od posljedica atentata 1323. godine u Luceri, gdje mu je grob.

U klaustru samostana je održan križni put koji je predvodio škrapski kapelan don Ivan

Zovko, za vrijeme kojega su u crkvi ispovjedala braća dominikanci.

Svetu Misu je predvodio fr. Ante Kazoti uz koncelebraciju don Ivana i fr. Petra Galića. Poslužitelji kod oltara su bili škrapski ministri, a preko Mise je pjevao mješoviti zbor sa Škrapa pod vodstvom s. Pavle. Za ovo prigodu zbor je izveo dvije nove skladbe u čast blaženom Augustinu koje je uglazbio don Šime Marović kapelnik splitske katedrale.

Augustine blaženi

*Augustine blaženi, Presvjetla zvijezdo hrvatska,
Pobožnih svojih zemljaka hvale i molbe poslušaj!*

*U svoj se vrati zavičaj, Božje riječi sjemenje
Ko zora rujne trakove Sipa na pune pregršti.*

*Daj da nas minu nevolje, Nesloga neka nas ne kolje,
Zdravlje isprosi živima, A vječni pokoj mrtvima.*

*Uz rosu Božje milosti daj da nas rese kreposti,
kada sa svijeta podemo, moli da bogu dodemo.*

*Presveto Trojstvo slavimo, Oca sa Sinom hvalimo.
Svetoga Duha častimo, skupno im slava kličemo.*

Hvali slavi

*Hvali, slavi pjesmom dići, Augustinu svetom klići,
slavnom svojem biskupu.*

*Augustin naša slava, okrunjena njegova glava,
vijencem pravde vječite.*

*Pred plasti svečev, puče vrlji, Augustinu smjerno hrli,
molitve mu izručaj.*

*Daj nam zdravlje, mir i sreću, svakog dana
uvijek veću,
ravnaj našom sudbinom.*

*Našu lijepu domovinu preporučaj Božjem Sinu,
da vjerna ostane.*

*Tjeraj zloču, ništi boli, Svemogućeg za nas moli,
vječni spas da podari.*

Hodočašću su se pridružile i sestre dominikanke iz samostana svetog Martina u Splitu. Hvala svima koji su se trudili oko organizacije hodočašća, a posebno s. Fidelis i don Ivanu Zovku.

Petar Mrđen

Još jedno hodočašće iz Škrapa

Pozdrav, evo još jedno zbivanje: Splitske švore postale su skitnice.

Usubotu 2. travnja održano je tradicionalno hodočašće župe Prečistog srca Marijina – Gospe Fatimskoj dominikanskom samostanu svetog Križa na Čiovu.

Dvadesetak hodočasnika je pješice krenulo na put dug 30 km iza jutarnje svete Mise sa splitskih Škrapa.

U popodnevnim satima autobus sa pedesetak hodočasnika, te veći broj osobnih automobila pridružio se hodočasnicima.

Prije svete Mise molili smo krunicu i posvetu Prečistom srcu Marijinom, koju su predvodili članovi Vijenca svete Krunice.

Svetu Misu je predvodio Don Ante Žderić.

Glazbeno animiranje hodočašća, krunice i mise predvodila je s. Pavla uz podršku sestara dominikanki, članova zbora i hodočasnika.

SVETI KRIŽ na Čiovu je jedno od zaboravljenih hrvatskih svetišta u kojem su Isusove rane na raspelu prokrvarile na Veliku Subotu 1600. godine.

RASPELO se nalazi u crkvi sv. Križa koja je posvećena Uzašašcu Kristovu, a nalazi se s južne strane dominikanskog samostana sv. Križa na otoku Čiovu.

Inicijativa za gradnju samostana je potekla od trogirskog dominikanca Nikole Milinovića koji je potaknuo Trogirane neka kontaktiraju s papom radi izgradnje samostana. Papa Eugen IV. je pristao i izdao bulu. Mletački dužd Francesco Foscari dao je dopuštenje.

Samostan je utemeljen 1432. na osnovu Papine bune. Apostolski vizitator Valier zabilježio je 1579. da je ovdje glavni oltar bio posvećen svetom Križu, lijevi oltar Bogorodici od Ružarija, a desni oltar sv. Jeleni. Osobito je štovano drveno raspelo koje je izradio Juraj Petrović.

Davne 1600. godine brat laik je uređivao crkvu i primijetio da iz ISUSOVIH RANA KAPA KRV. Preplašio se i otrčao javiti prioru, a onda su počeli zvoniti zvonima da okupe braću iz samostana. Odmah su odlučili javiti biskupu u Trogir, ali biskup nije povjerovao.

U to vrijeme u Trogiru su živjeli i brojni Grci (pravoslavci) koji su, za razliku od "latina" povjerovali u čudo i odmah se brodicama uputili na Čiovu. cijelu noć su bdjeli pod križem, a krv je opet prokapala iz Isusovih rana. Na tom istom križu Isus je okrenuo glavu s jedne na drugu stranu.

Papa Eugen IV. dodijelio je potpuni oprost od 7 godina svima koji na blagdan Kristova uzašašća na nebo pohode tu istu crkvu, ispovjede se, pomole i ostave milodar za potrebe crkve.

Od vremena kad se dogodilo čudo Križa datira blagdan "SUHI PETAK" – dan kada se suše Isusove rane. Tada prior pomaže rane pamukom, a onda tim pamukom blagoslivlja puk. To je prvi petak nakon Uzašašća.

Samostan je postao jedno od najznačajnijih svetišta Dominikanske provincije Dalmacije. Dani osobita hodočašća bili su Veliki petak i Spasovo. Uz raspelo bili su i zavjetni darovi te razne relikvije koje je osnivač Nikola Milinović prikupio kad je radio na osnivanju ovog samostana: prst sv. Tome Akvinskoga, prst sv. Petra Mučenika, ruke sv. Leona biskupa, sv. Ivana Krstitelja, sv. Jone i Danijela te sv. Andrije.

Za mletačke vlasti bio je jakim mjestom redovničke i intelektualne formacije mladih redovnika koji su tu bili u novicijatu kao i oni koji su se teološki i filozofski obrazovali. Samostan je imao bogatu knjižnicu.

Napoleonova osvajanja rezultirala su osipanjem samostana, pa je ostalo samo par redovnika, a 1852. ostao je bez osoblja. Iste je godine ukinut, dok je samostanska crkva u funkciji.

Uoči drugog svjetskog rata samostan je oživio. Ondje su djelovale sestre dominikanke kongregacija svetih Andjela Čuvara koje su u njemu vodile Misijsku kuću antimalaričnog lječilišta za djecu. Od 1957. samostan opet oživjava, ali kao sjedište župe Žedno-Arbanija.

Više godina za redom, u vrijeme Korizme, župa Prečistog Srca Marijina iz Splita organizira subotu, uoči gluhe nedjelje pješačko hodočašće iz Splita u svetište sveti križ na Čiovu.

Ovo posebno hodočašće se odvija po danu i svih 30-tak kilometara hoda se naseljenim područjem, kroz kvartove grada Splita, Solina, Kaštela, Trogira i otoka Čiova.

Petar Mrđen

ZAGREB: Uvijek živo, zanimljivo i radosno

Od prošlog broja AM u ovoj su se zajednici izmjenjivali trenuci odlaska i dolaska, razna slavlja i duhovne obnove. U svakom slučaju, uvijek živo, napeto, smirujuće, zanimljivo i radosno.

Prije svega, ove godine nismo (hvala Bogu) uživale u snježnom pokrivaču, kako to biva u ovo doba godine. Bilo ga je tek neznatno, da ne zaboravimo kakve je boje! Ali je zato hladnoća duboko prodirala u naše kosti. I to je, vjerojatno, jedan od razloga da smo često (rado!) viđene u Domovima zdravlja. U tome nam se pridružila i s. Otilija koja je u Virju slomila ruku, pa joj je liječnička i fizikalna pomoć sada potrebnija. Pridružila nam se i s. Marija Magdalena koja redovito pohađa Centar za odgoj i obrazovanje „Vinko Bek.“

Na samom početku godine ovdje su bile duhovne vježbe koje je vodio p. Domagoj Polanščak, OP, a sudjelovale su sestre iz gotovo svih naših kuća i zajednica. Korona nije mimošla niti našu zajednicu, neke su joj se ‘predale’ i drugi put, ali bez težih posljedica. Svoje zajedništvo ojačavamo proslavama imendana i

rođendana svakoj sestri. Prednost su imale one s okruglim brojkama (25, 40, 45, 60, 70, 75, 85), a i druge se nekako za njima žure. Njima u čast, a nama u slast pobrine se s. Metoda izvrsnim torama. Hvala joj!

Ipak sve naše događaje, lijepe i manje lijepe zaslajujemo i pospješujemo zajedničkim molitvama, klanjanjem i devetnicama koje sastavlja naša priora s. Katarina. Trenutno, u korizmenom hodu imamo i dodatne pobožnosti. Rado se uključujemo s cijelom Crkvom u moliti za mir u Ukrajini. Djeca u vrtiću vrište, plaču i guguću. S. Irena poletno skače s jednog faksa na

drugi, a s. Ana studiozno priprema svoja predavanja i emisije na raznim medijima. Župa Krista Kralja savršeno funkcionira uz pomoć naših sestara, osobito s. Antonije i s. Snježane. To bi bila uglavnom ona vidljiva zanimanja u našoj zajednici, a njihov uspjeh bezuvjetno ovisi o tihom i prijeko potrebnim radom svih drugih sestara koje čuvaju, čiste, peru, nabavljuju štogod u kući i oko kuće treba. A bez naših vrijednih kuharica, s. Beate, s. Metode i s. Ivice jednostavno je nemoguće zamisliti funkcioniranje ove zajednice. Ponavljam misao s početka priče da je u zajednici uvijek živo, napeto, zanimljivo i radosno. Tko ne vjeruje, neka dođe i uvjeri se. (s. S.)

Dekanova nagrada dominikancu fr. Mislavu Pečeku

Na Dan Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 11. ožujka 2022. godine, dominikanac fr. Mislav Peček – student četvrte godine studija teologije, primio je dekanovu nagradu za ostvareni uspjeh s prosječnom ocjenom 5.00 u prijašnjoj akademskoj godini na integriranom preddiplomskom i diplomskom filozofsko-teološkom studiju.

Mislavu čestitamo i želimo još mnogo nagrada i plodan rast u nastavku svojeg obrazovanja!

KORČULA: Korizmeni glazbeno-duhovni susret u Korčuli

U četvrtak, 17. ožujka u crkvi dominikanskog samostana svetog Nikole u Korčuli održan je Korizmeni glazbeno-duhovni susret koji je započeo predavanjem brata Srećka Koralije o Ps 141 (140). Govoreći o sadržaju psalma u njegovom biblijskom kontekstu, objasnio je ulogu

tamjana i spomenuo na koje se sve načine koristi psalam 141 (140) u katoličkoj i istočnoj liturgiji (pravoslavni i grkokatolici), te u liturgijama protestantskih denominacija. Na kraju je govorio o staroslavenskoj verziji tog psalma.

Susret su uokvirile četiri skladbe: *Jesu Rex admirabilis* (G. P. Palestrina), *Da ispravitsja* (P. Chesnokov), *Podaj nam Gospodine i Marijo milosti puna* (André Gouzes – francuski dominikanc). Potonje je na hrvatski prepjevao brat Srećko. Skladbe su uz Srećka izveli Ivana i Ivan Fabris.

„*Nek' mi se uzdigne molitva kao kâd pred lice tvoje, podizanje mojih ruku nek' bude kô prinos večernji*“ Ps 141 (140), 2 (www.dominikanci.hr)

MARIJA BISTRICA: Korizmeno hodočašće u Mariju Bistrigu

Hodočašće je putovanje do nekog svetog mjeseta čiji je cilj molba ili zahvala za neku milost ili tjelesnu potrebu te duhovna okrjepa i obnova. Ono također simbolizira život kršćana kroz trpljenje i napor puta do konačnog cilja, a to je vječni život u Gospodinu. Na jedno takvo hodočašće uputila su se dvojica braće dominikanca, fr. Zvonko i fr. Domagoj Augustin. Mjesto polaska bio je Samostan Kraljice Sv. Krunice u

Zagrebu, a odredište Hrvatsko nacionalno svetište Majke Božje Bistričke.

Od Samostana preko Medvednice i zagorskih sela do Marije Bistrice, tamo i natrag, u dva dana propješaćili smo nešto manje od 80 km. Hodali smo gore – dolje, po blatu i zemlji, po asfaltu i makadamu, između bjelogoričnih i crnogoričnih stabala te modernih i starih zagorskih „hiža“. Bilo je oblačno i sunčano, kišovito i vjetrovito, zrak je ponekad bio svjež i hladan, a ponekad težak i ispunjen mirisom zemlje i raslinja.

U selima smo susretali i pozdravljali lokalno stanovništvo, a u šumama drvosječe i njihovu moćnu „mašineriju“. Putem nas je pratio zvuk ptica i prekrasni vjesnici proljeća, od žutih jaglaca i bijelih visibaba do sunovrata i ljubičica. Domaće životinje su nas „pozdravljale“ na sebi svojstven način – psi su lajali i mahali repom, guske su gakale, pijevci su kukurikali, mačke su mudro šutjele i promatrале.

Sve je to bilo popraćeno bratskim razgovorima i trenucima šutnje, molitvom krunice i križnog puta. Po dolasku u Svetište izrekli smo svoje molitve Isusu i Majci Božjoj Bistričkoj, a ovaj prekrasan hodočasnički put završio je u Samostanu Kraljice sv. Krunice onako kako je i započeo – euharistijskim slavlјem. Bogu hvala!

Fr. Domagoj A. Polanščak

STARIGRAD: Korizmena duhovna obnova u samostanu sv. Petra mučenika u Starom Gradu na Hvaru

Korizma je za sve kršćane posebno vrijeme u godini, kada se vjernici pripremaju za Uskrs. Na otoku Hvaru ima jedno dodatno značenje. Naime, u tom periodu, koji traje 40 dana, počinju pripreme za znamenitu procesiju „Za križen“, koja je 2009. godine uvrštena na UNESCO-vu listu nematerijalne kulturne baštine. Procesija Za Križen jedinstveni je izraz pučke pobožnosti te vjerskog i kulturnog identiteta stanovnika središnjeg dijela otoka Hvara, koja se u neprekinutom nizu odvija već više od pet stoljeća.

Tijekom korizmenih dana, na otoku se organiziraju Duhovne obnove namijenjene vjernicima. U Dominikanskom samostanu sv. Petra Veronskog u Starom Gradu, trodnevnu Duhovnu obnovu od 11. do 13. ožujka vodio je don Jenko Bulić, profesor KBF u Splitu i duhovnik studenata laika. Don Jenko kaže kako nam Duhovna obnova pomaže da otkrijemo svjetlo lice Božje, da se iz pustinje svoga života popnemo na Tabor i tamo doživimo Preobraženje. I tako osveženi, obnavljajući sebe, obnavljamo svijet i međuljudske odnose u našoj zajednici.

Prvi dan Duhovne obnove započeo je molitvom krunice nakon koje je održana sveta misa tijekom koje je obavljen blagoslov bolesnika. Tema je duhovnog nagovora bila ljudska patnja koju svi osjećamo u nekom trenutku svog života, ali i svega onoga što nas patnja može naučiti. Može nas naučiti strpljenju, jer patnja je, kao i radost, prolazna. Patnja nas može učiniti zahvalnim za sve ono što imamo, a što često zaboravljamo. Mnogi su se obratili Bogu, kada su prošli kroz period patnje. Uostalom svi oni koji su patili naučili su i praštati. Don Jenko Bulić se osvrnuo na Gospodina Isusa Krista, koji je prošao kroz najgoru moguću patnju, onu koja je donijela oprost grijeha i na kraju, nadu u novi život.

Usp. www.domnikanci.hr, Maja Zrnić

TROGIR: Korizmena duhovna obnova Laičkoga bratstva sv. Dominika

Fr. Stipe Jurić – umirovljeni profesor Svetoga pisma i član splitskog samostana u subotu, održao je 26. veljače 2022. predavanje „O obraćenju i pokori, s osvrtom na starozavjetne knjige“ članovima Laičkog bratstva sv. Dominika u prepunoj dvorani „Fr. Dominik Barać“. Predavanje je podijeljeno u dva dijela te je ujedno bilo i pripremna korizmena duhovna obnova za vjerni puk koji se okuplja u crkvi sv. Dominika u Trogiru.

Nimalo ne čudi što je obraćenje glavna i neprestana tema propovijedanja starozavjetnih proroka, zatim Ivana Krstitelja, Isusa i apostola. Naime, u Djelima apostolskim i novozavjetnim poslanicama vidimo da svaki veliki apostolski govor završava pozivom na obraćenje da bi se zadobilo oproštenje grijeha.

Što znače riječi 'obratiti se' i 'obraćenje' i njima srođni, međuzavisni izrazi kao 'pokajati se', 'pokajanje', 'pokora' i sl., koji prevode grčki izraz metanoja, upitao je predavač Jurić? Prebirući biblijske tekstove vidimo da biblijski pisci uglavnom govore o dva vida obraćenja:

„Prvo, obraćenje od paganstva i općenito od idolatrije, jer to je stanje koje čovjeka najviše udaljuje od živoga Boga, njegova najvećeg dobra. Grijeh idolatrije je zapravo najteži grijeh od svih grijeha, od kojega, prema sv. Pavlu, nastaju svi drugi grijesi (usp. Rim 1, 18-32).

Drugi vid je onaj općeniti, tj. obraćenje grešnika. Iz biblijskih je tekstova isto tako jasno da oba vida obraćenja podrazumijevaju povratak Nekome, onomu koji nas uistinu ljubi, koji nas je stvorio na svoju sliku i sebi slične i ne želi ostaviti nikoga od nas našim promašajima, a to je izvorno značenje riječi 'grijesi'. To je program koji smo primili na dan našega krštenja i kojemu se moramo uvijek vraćati, unatoč i upravo zbog naših neprestanih promašaja. Obraćenje je neka vrsta ozdravljenja od našega četverostrukog loma. Podsjetimo da je čovjek grešnik u raskolu sa samim sobom, sa svojim bližnjim, sa stvorenim svijetom i sa svojim Bogom.“

Bog očekuje od nas da budemo poput Davida, čije je pokajanje uzor svim grešnicima, istaknuo

je učeni dominikanac i dodao: „Iako je učinio mnogo pogrešaka i grijeha, bio je po Božjem srcu. Kad je ugledao proroka Natana gdje dolazi, posljednja stvar koju je zamišljao bila je ta da će ga on staviti pred njegov grijeh (usp. 2 Sam 12, 1-14). Došao je k njemu ne zato da ga ponizi, nego da mu pokaže grijeh i da mu olakša povratak k Bogu. Davidov grijeh je osuđen, ali njegovo kajanje osiguralo je Božje oproštenje. I Davidova veličina sastoji se upravo u priznaju svojih grijeha i zlodjela, tako da je njegovo pokajanje postalo uzor svim grešnicima kako da se vrate k Bogu. S istom strašću s kojom je išao Bat-Šebi, David se obraća Bogu s pokorničkim psalmom 51, koji je postao kantik-simbol raskajana grešnika, pjesma koja odzvanja kroz korizmene dane.“ (usp. dominikanci.hr)

GRUŽ – DUBROVNIK: „Za Gogin korak“ – humanitarna akcija župe Svetog Križa

Djevojčice župnog Dječjeg zbora župe Svetog Križa u Gružu u Dubrovniku u nedjelju, 13. ožujka predstavile su vjernicima okupljenim na župnoj i dječjoj misi humanitarnu akciju „Za Gogin korak“ kako bi zajedničkim snagama do Uskrsa prikupljali novčana sredstva i tako pomogli djevojčici Gogi.

Kratkom video prezentacijom uz koju je čitala članica zbara Marina Kukavičić, župljeni su upoznati s Gogom i njenom mamom.

Iz priloga je bilo vidljivo tko je Goga i kakvo lječenje joj je potrebno. Ovo je samo jedan ciklus u nizu terapija koje su joj potrebne, a troškovi su ogromni.

Na dječjoj misi veliku radost svima priuštile su Goga i njena mama svojim dolaskom. Treba uzeti u obzir da je trebalo organizirati njihov prijevoz od Župe dubrovačke do Gruža, a i tu su se iskazali Gružani – ljudi velikog srca. Dječji zbor je kao i uvijek svojim pjevanjem uveličao ovaj prekrasni događaj.

Na kraju se vjernicima obratio župnik fra Mihovil Žuljević-Mikas potičući ih da se uključe u ovu akciju, između ostalog citiravši Isusove riječi: "Što učiniste jednom od moje najmanje braće, meni učiniste". Nakon svega djevojčice su Gogi uručile prigodan poklon, te su se svi zajedno slikali s vjerom da će im Goga ponovno doći koračajući im u susret. (usp.www.dominikanci.hr)

HAMBURG: Dar kipa sv. Dominika HKM Hamburg o Jubileju dominikanaca u Hrvatskoj

Od samog početka rada Hrvatske katoličke misije u Hamburgu s hrvatskim vjernicima, isprva na privremenom radu, a potom i cijelim obiteljima, a sada već i za više uzastopnih generacija na sjeveru Njemačke, dušobrižniči bili upravo dominikanci. S vremenom su

osnovane i nove Misije u Hannoveru, kao i u Neumünsteru i Bremenu, od kojih su neke preuzeli misionari iz drugih redovničkih zajednica. No dominikanci su cijelo vrijeme ostali i ustrajali u Hamburgu, na istoj adresi. Ima nešto u tome kad se nanižu tolike godine, pa i desetljeća. Utoliko više kad je riječ o stoljećima, kao što je slučaj s 800. obljetnicom dominikanaca u Hrvatskoj proslavljenom 2021. godine. Zato ne treba ni zaboraviti kako je Misija u Hamburgu, premda daleko, po onima koji su u njoj služili i služe, također dio toga Jubileja.

Zajednička povijest hrvatske hamburške zajednice, Hrvatske katoličke misije i dominikanaca stvara takvu vrstu veze koja ponekad ne može ostati samo na riječima. Iz te perspektive treba promatrati, a onda i razumjeti želju onih čiji je vjernički život kroz desetljeća oblikovala i obilježila Misija, kao i pojedini svećenici na službi u Hamburgu, da to izraze na jedan vidljiv i opipljiv način. Jubilej dominikanaca u Hrvatskoj pokazao se odličnom prigodom za pretočiti nakanu u djelo. I tako je, u skladu sa stoljetnom tradicijom katoličkih vjernika, gotovo pa spontano odlučeno za Misiju naručiti i darovati kip sv. Dominika.

Valja naglasiti kako nitko od članova Misije nije znao što se spremi. Namjera je bila da dovršeni kip bude iznenađenje. Skoro četrdeset vjernika i njihovih obitelji zajedno je skupilo sredstva i kontaktiralo umjetnika za izradu kipa. Nažalost, kako to već bude u životu, a i često kad je riječ o izradi umjetničkih djela, nije se sve odvilo po planu. Cio projekt je usporilo izbijanje epidemije, a i bilo je nekih poteškoća pri otpremi samog kipa iz Hrvatske za Hamburg. Iako su članovi hrvatske zajednice u Hamburgu navikli potegnuti do svoje domovine kako znaju i umiju te im nije žao vremena, napora ni troška, za one koje su ostavili iza sebe je sjever Njemačke i dalje na drugom kraju svijeta. Kip sv. Dominika je tako dostavljen s nešto malo zakašnjenja početkom 2022. godine, ali je ipak na kraju sretno stigao.

Istina, bilo bi prigodno i prikladno navesti imena svih onih koji su sudjelovali u ovoj inicijativi, ali eto, zamolili su da ih se poštedi te časti. Želja im je da kip sv. Dominika, sada izložen u Misiji, prije svega posluži kao poticaj svim hrvatskim vjernicima u Hamburgu i šire na veću pobožnost prema sv. Dominiku i dominikanskim svećima, kao što se i u tradicionalno franjevačkim župama i misijama promiče svetački primjer sv. Franje i drugih franjevačkih svetaca. Sada je na članovima Hrvatske katoličke misije neka porade oko dalnjeg širenja riječi o djelu i naslijeđu osnivača svoga Reda i propovjedničkoj karizmi koja se čini itekako prikladnom za misijsko djelovanje. (www.dominikanci.hr)

Redovnica proslavila 118. rođendan – druga je najstarija osoba na svijetu – prije godinu dana preboljela je i COVID-19... –

Neuništiva francuska redovnica André Randon u petak 11. veljače proslavila je svoj 118. rođendan.

Rođena 1904. u gradu Alèstu, preživjela je dva svjetska rata te svjedočila pontifikatima desetorice papa. Na katoličanstvo se obratila kad je imala 19 dok se redu Kćeri milosrđa pridružila s 40 godina.

Prema podacima organizacije Gerontology Research Group, koja prikuplja podatke o osobama za koje se vjeruje da imaju više od 110 godina, sestra André je druga najstarija osoba na svijetu i najstarija u Europi.

Inače, omiljena redovnica prošle je godine preboljela COVID-19, a medijima je izjavila kako „nije ni shvatila da je imala koronu“.

Upitana boji li se koronavirusa, dodala je kako se ne boji smrti, ali i da bi „voljela biti negdje drugdje, odnosno pridružiti se svojem velikom bratu, djedu i baki“.

Za kraj dodajmo i kako joj je čestitku za 118. rođendan poslalo i francuski predsjednik Emmanuel Macron. (Bitno.net)

Desetljeće izložbenoga projekta „Hrvatski sveci i blaženici u našem narodu“ kod bl. Augustina Kažotića na Peščenici

U multimedijalnoj dvorani „Fr. Dominik Barać, OP“ dominikanskoga samostanskog i župnog kompleksa najstarijega hrvatskog blaženika Augustina Kažotića na zagrebačkoj Peščenici u petak 18. veljače 2022. otvorena je izložba „Hrvatski sveci i blaženici u našem narodu“ splitske slikarice i kiparice Karin Grenc. U programu su uz autoricu i likovnog kritičara Stanka Špoljarića te uz pjev grupe „Rim“ sudjelovali uime domaćina superior samostana fr. Dominik Kristijan Gerbic s fr. Nikolom Miočem, te nositelji izložbenoga projekta koji putuje po Hrvatskoj rektor Nacionalnoga sveučilišta sv. Josipa iz Karlovca mons. Antun Sente

ml. i predsjednica Udruge za promicanje znamenitih Križevčana „Dr. Stjepan Kranjić“ Tanja Baran. Ona je i vodila program istaknuvši da tom izložbom Nacionalno svetište sv. Josipa i Udruga „Dr. Stjepan Kranjić“ daju još jedan svoj doprinos nastojanjima za proglašenje svetim Augustinu Kažotića te otvaranje kauze za fr. Dominika Baraća. Nakon Peščenice izložba Karin Grenc u ožujku će biti postavljena na Hrvatskom katoličkom sveučilištu u Zagrebu, a novi izložbeni ciklus „Hrvatski sveci i blaženici u našem narodu“, koji priprema zadarska akademска slikarica Iris Mihatov Miočić, započet će na otvorenju 14. Dana hrvatskih svetaca i blaženika 26. svibnja 2022. u Križevcima.

Otvorenjem izložbe Karin Grenc obilježeno je cijelo desetljeće kako izložba „Hrvatski sveci i blaženici u našem narodu“ dolazi k bl. Kažotiću i dominikancima na Peščenicu. Izložbom, naime, koju svake godine oblikuje drugi hrvatski sakralni slikar ili kipar, svih trinaest godina postojanja započinju Dani hrvatskih svetaca i blaženika u Križevcima. Ta se izložba, u suradnji Križevčana s nositeljem projekta

Galerijom „Laudato“ prvih godina postavljala samo na manifestaciji u Križevcima te u galeriji „Laudato“ u Zagrebu, a od 5. Dana hrvatskih svetaca i blaženika 2013., koji su bili obilježeni izložbom Maje Vidović, izložba se postavlja i na Peščenici. Tadašnji dominikanski provincijal, a današnji peščenički prior fr. Anto Gavrić predložio je da se izložba otvara na blagdan zaštitnika umjetnika dominikanca Beata Angelica 18. veljače, i s tom se tradicijom nastavilo cijelo desetljeće, bez obzira na to što je nositelj izložbe u međuvremenu postalo Nacionalno svetište sv. Josipa iz Karlovca, a i promijenile su se redovničke postave u Hrvatskoj dominikanskoj provinciji i samostanu bl. Augustina Kažotića. Izložba se nakon Peščenice 2013. počela postavljati u drugim hrvatskim sredinama, poziv dolaze sa svih strana pa umjetnički prikazi hrvatskih duhovnih velikana danas gostuju na petnaestak hrvatskih i bosanskohercegovačkih adresa. Projekt je prerastao u trajan izložbeni niz i najveći likovni poduhvat koji je u suvremenosti iznjedren iz suradnje laika i klerika Katoličke Crkve u Hrvatskoj, a sa željom boljeg poznавanja i intenzivnijeg štovanja hrvatskih svetaca i blaženika. Svakogodišnji projekt prati bogat katalog izložbe, a odnedavno i knjižica „Hrvatski sveci i blaženici – životopisi, molitve, likovni prikazi“ urednice Tanje Baran.

Tanja Baran

Intervju s našim dominikanskim sestrama u Ukrajini Kongregacije sv. Dominika

**Dom za djecu u ratnom vremenu
Svakodnevni život u Domu za djecu
(Dim Ditey), Ukrajina**

Godine 1997. Kongregacija sv. Dominika iz Granade u Španjolskoj stigla je u Ukrajinu kako bi otvorila misiju „Marija, Majka Božja.“ To je bio naš odgovor na poziv učitelja Reda, koji je pozvao na brigu za slavenske narode, s obzirom na stanje u kojem su se njihove zemlje našle nakon pada komunizma, u kojem su bili lišeni svih oblika slobode, pa i one vjerske, i tolikih vrijednosti. Htjeli smo otvoriti prvu katoličku školu u zemlji, ali to nije bilo moguće.

Proučili smo sredinu u kojoj su djeca živjela: napuštena djeca po ulicama, obitelji bez osnovnih sredstava za preživljavanje, djeca na čije je zdravlje utjecala katastrofa u Černobilu... Stoga smo otvorili Dječju kuću *Dim Ditey*, 2001. godine. Taj je ekumenski centar započeo s dvoje djece. Usljedili su drugi i dom je bio ispunjen smijehom i vjerom. Ortodoksi vjernici, katolici rimskog i grčkog obreda, protestanti različitih denominacija, čak i nevjernici, dovode svoju djecu jer, kako kažu, osjetе „nešto što se ne može izraziti, ali daje mir.“ Imali smo preko 200 djece, ali zbog ograničenog prostora tijekom pandemije imamo oko 140 neredovitih polaznika. Puno je djece na listi čekanja, nadamo se da ćemo ih moći primiti kada se poveća broj mjesta.

Kako ste? Bojite li se moguće ruske invazije?

Dobro smo. Živimo nesigurnost ovog rata koji traje osam godina i u kojem nismo nikad bili bliže „ničijoj zemlji,“ odnosno „prvoj crti.“ Ta se crta u početku pomicala, u zadnje je vrijeme bila donekle stabilna. Sada smo oko 600 kilometara udaljeni od nje.

Malo po malo naučili smo zamjećivati manipuliranje ratom, ovim hibridnim ratom, pretjerenjem ili krivim informiranjem tijekom dužih razdoblja, prema interesu onih koji rat vode. Isto se dogodilo 2014. u Maidanu, ili 2016. aneksijom Krima, ili destabilizacijom granica u Lugansku i Donjecku. Naučili smo razlikovati istinu od laži i više ići putevima otpora nego panike, iako oprezno. Ne, ne bojimo se. U ovim dugim ratovima, Isus odgovara onima koji mu kažu kako ga Herod traži da ga ubije, „Idite i kažite toj lisici: ‘Evo, izgonim đavle i lijećim danas i sutra, a treći dan dovršujem. Ali danas, sutra i prekosutra moram nastaviti put jer ne priliči da prorok pogine izvan Jeruzalema.’“ (Lk 13, 32-33) Zato danas i sutra... činimo Njegovo djelo. Sutra će se samo brinuti za se. Živeći svaki dan revno i vršeći dužosti, naša utemeljiteljica Teresa Titos govorila je: „Primajmo sve mirno, jer sada nije vrijeme za smrt i svaka je potrebna na svom mjestu.“ A to je bilo u vrijeme rasipanja Kongregacije, kad su dominikanci prognani iz Granade.

Kako je stanovništvo s kojim dijelite život?

Kako sam spomenula, kroz ovih osam godina, bili smo povremeno samo „vijest.“ Nije se puno govorilo o velikim premještanjima

stanovništva, posebno u Harkov i Kijev, bježaju od rata, ni o problemima najranjivijih – starijih na vatrenoj liniji kad bi išli po mirovine, na mjestima gdje mostovi nisu obnovljeni... Ni o djeci i mladima zarobljenima u besmislenoj situaciji. Mnogi su se od njih odvojili ili otuđili od svojih obitelji, neki su postali siročad. Beznadno stanje ljudi u obalnom pojasu oko Mariupolja nije se spominjalo, ni zatvaranje obrta, ni val migranata koji su nekad bili odrasli, a sad su sve mlađi, ni opasnosti koje to predstavlja za one koji su još tinejdžeri. Puno su pomogli Caritas i Crveni križ, Marijina legija i mnogi anonimni ljudi, poput obitelji iz našeg centra koje su udomile djecu ili tinejdžere, koji, jer ne mogu pronaći posao, žele pomoći svojoj obitelji odlaskom u rat. Ovi su ljudi duhovno jaki i otporni, poput biljki i drveća koje i pod snijegom isijava toplinu i tako stvara vlastitu mikroklimu. Kad to najmanje očekujete, stabljička i cvjetovi probiju snijeg. Ljudi imaju hrabrosti izaći na trgove, ovaj tjedan kako bi zahvalili ljudima i gradovima koji podržavaju njihovu želju za slobodom, želju da pripadaju skupini slobodnih naroda, kakva vjeruju da EU jest, da ih drugi brane i pomažu da se ne vrate pod jarom komunizma i kako bi nastavili dnevni posao. Kako kažu Španjolci, „nećemo paničariti, možemo uspeti.“

Recite nam nešto o projektu na kojem radite i može li se on nastaviti u miru

U Domu radimo kao inače, uz uobičajene poteškoće zbog COVID-a, u svakodnevnoj brizi za obitelji, djecu i mlade. Njegujemo „dijete-obitelj“ odnos i pokušavamo spriječiti

siromaštvo, opadanje roditeljskih odnosa i teškoće samohranih majki da ga ugroze. To je otvoreni centar za prvu evangelizaciju, već smo spomenuli različite kršćane, uz muslimane i židove. Ukupno je 30 katolika od 140 djece.

Okvir našeg obrazovanja je uključivo obrazovanje, ukorijenjeno u Evandželju. Uvijek poučavamo ljudske, kršćanske vrijednosti, imamo i dramske tečajeve. Prema obrazovanju učitelja koji rade, imamo i sport, ručni rad, slikanje, crtanje, glazbu, pjevanje, ples. Djeca dolaze u Dom svaki dan nakon škole, od 16 do 18, a subotom od 10 do 13 sati. Prije nego idu kući imaju marendu.

Posebno pazimo na obitelji, na ulogu oca u obitelji, imamo obrazovne razgovore i vrijeme za molitvu za očeve. U zadnje vrijeme i trenutno to ne možemo zbog COVID-a. Božićnu smo misu imali pet puta. Djeca su izvela prva poglavljia evanđelja po Mateju i Luki na španjolskom i ukrajinskom. U svakoj smo sceni pjevali pjesmu, a riječi na oba jezika bile su na ekranu. Nastup je završio molitvom djece i podjelom darova koje je donio sv. Nikola, koji je bio kijevski biskup. Bila je to prekrasna proslava, iako s manje roditelja nego inače zbog COVID-a. Tražili smo COVID potvrdu za dolazak, i iako je velik dio stanovništva cijepljen, jako teško se odlučuju na cijepljenje jer su dječja cjepiva uzrokovala mnogo smrtnih slučajeva, budući da nije u svim krajevima dostupno pravilno hladno skladištenje.

Posljednjih je nekoliko tjedana bilo kaotično, zbog zahtjeva raznih TV i radio postaja, kao

što znate, iako smo na rasporedu imali i rad na Sinodi. Pokušali smo svima odgovoriti najbolje što smo znali. Nije slučajno naš moto ove godine „Usudi se ustrajati“.

Tri dominikanke, jedan oblat, četiri katolička učitelja, jedan grko-katolik, tri ortodoksne i jedna protestantska sestra koja nije mogla sudjelovati zbog COVID-a, bili su na sastancima Sinode – osmero iz Ukrajine, dvoje iz Ekvadora i troje iz Španjolske.

Bila je velika radost dijeliti Božju riječ, pozive koje nam šalje i one koje dobivamo jedni od drugih, kako bismo započeli pravo putovanje s Bogom. Sretni smo što dijelimo vjeru i učimo jedni od drugih pravi način njenog življenja. Svima nam je poteškoća jezik, nama ukrajinski, a Ukrajincima španjolski, iako nas to ne prijeći u komunikaciji, jezik ljubavi uvijek se razumije, a pomaže nam i prevoditelji koji poznaju oba jezika. Osjetimo i utjecaj pandemije zbog neređivotog dolaska djece i smanjenog broja susreta s obiteljima, jer nam sastanci svima pomažu i hrabre nas.

Tijekom tih susreta, bila je radost za dušu vidjeti kako nas Isus poziva da hodimo s Njim, ili da započnemo putovanje i živimo u prijateljstvu i ljubavi. U djeci vidimo prvi susret s Isusom, rast u obostranom poštovanju, druženju i prijateljstvu, promjenu i integraciju onih koji dolaze iz rata, njihovu radost i osjećaj odgovornosti i reda u skorije vrijeme. Želimo da i dalje bude prisutno obiteljsko ozračje, podržavajući jedni druge u nadi, učeći kako pristupiti obiteljima i djeci s ljubavlju, razumijevanjem i radošću, jer nas povezuje Božja ljubav.

Što tražite, kako bi vam mi mogli pomoći?

Da s nama molite za ove ljude koji toliko trpe, koji traže slobodu, koje ugnjetavaju ratni vođe, susjedi i drugi, koji gube čovječnost pretvarajući rat u posao, zaboravljajući da smo svi ljudska bića. Molimo zajedno za roditelje djece koja su u ratu, na prvoj liniji; za tinejdere da pronađu posao kad napuste centar; za tolike mlade koji, jer ne nalaze posao, postaju dobrovoljci kako bi imali vojnu plaću i pomogli svojim obiteljima;

Ukrajinski bračni par nakon zaruka krenuli u rat.

za starije, umirovljene ljude koji žive na prvoj liniji i moraju prelaziti ledene mostove, pješačiti više od kilometra, kako bi prešli ničiju zemlju i došli na ukrajinsku stranu uzeti mirovinu od 100 eura... Za djecu koja su još ondje i koja trpe od bombardiranja i mina... Suosjećamo s njima, ali mi ipak živimo u opreznoj normalnosti i za nas se jako dobro brine naš veleposlanik, koji je obrazovanje primio kod dominikanki u Valladolidu. Osjećamo posljedice, ali istina je da nas Providnost tako vodi i dotiče da ne znamo što reći.

Sjećate se što je Petar rekao u Djelima apostolskim: „Izlit ću duha svoga na svako tijelo, i proricat će vaši sinovi i kćeri, vaši će starci sanjati sne, a vaši mladići gledati viđenja.“? Dijelimo ove stvarnosti s onima na koje nismo ni pomicali: Crkva u potrebi, 13. program TV-a, COPE, Radio Marija... I odaziv je bio tako velikodušan da, iako smo imali sredstava za nastavak rada samo do lipnja, uzdajući se u sv. Josipa, sada razmišljamo o novom bojleru. Nismo ni sanjali da će naše stare kosti, a imamo između 71 i 81 godinu, dobiti pomoći u obliku dizala, za koje također već radimo planove.

Proteklih je nekoliko tjedana bilo puno uzbuđenja. S jedne strane, najgori scenarij, kako možemo udomiti ljude ili u drugoj kući na granici s Poljskom; s druge strane, dobiti toliko ohrabrujućih poziva velikodušnih i bliskih ljudi, obiteljskih prijatelja i onih koji podržavaju naše djelovanje, poput Iberdrole, Naturgy, MP dizala, našeg dragog Ramona iz Duo Dinamico, od stranaca, pa čak i od kraljice Sofije, koja je nazvala Angela Esposita i rekla da želi surađivati s nama. Bilo je tako emotivnih trenutaka da smo bili zapunjeni u molitvi i ostali smo bez riječi, puštajući srca da se sama smire i kucaju s Bogom.

Ne znamo kako će ovo završiti. Obično nam je potrebna pomoć kako bismo nahranili djecu, za svjetlo i grijanje, novčana pomoć, posebno školarina za djevojke, i pomoć za rijetke bolesti, koje su često posljedica Černobila, budući da smo stotinjak kilometara udaljeni od mjesta nesreće. Trenutno pomažemo dvogodišnjoj djevojčici koja ima rijetku bolest, ali oporavlja se i raste, iako je još uvijek hrane na cijevčicu, ali može sama disati na nekoliko sati.

Ono što doista sanjamo jest da će biti djevojaka koje će se pridružiti našim snovima o dominikanskom životu, kako bi „Kumani“ i dalje primali Isusovu poruku.

Iz ove zemlje Kumana, o kojoj je sanjao naš Otac, šaljemo vam veliki zagrljaj.

*Razgovor sa Antonia, Mª Jesús y María,
vodila María Elena Morillas Huamán
(prevela s. Jana Dražić)*

AKTIVNOSTI DJEĆJEG VRTIĆA

Imamo svoju malu knjižnicu

Naša mala knjižnica Ibis grafike je projekt u kojeg smo se prvi put uključili ove pedagoške godine. Cilj projekta je popularizacija čitanja među djecom na način da se ponudi djeci knjiga koja zaokuplja pažnju svojim cjelokupnim sadržajem, potiče na čitanje uz promišljanje i aktivno sudjelovanje. Projekt je interaktivan,

međunarodan, uz razmjenu pisama, književnih junaka, likovnih radova i raznih ideja.

Od svih aktivnosti možemo istaknuti da smo oformili svoju malu vrtičku knjižnicu u prethodniku vrtića gdje djeca i roditelji mogu posuđivati dječje knjige, ali i stručnu literaturu po starom principu kartončića. Izradili smo svog knjižnog junaka – Baku i poslali DV Dječji svijet iz Varaždina, a dobili lutku Uha – među djecom nazvane Čujka, Uška. Veselimo se dalnjem tijeku projekta. (DV Bl. H. Šibenik)

Projekt Sigurnije škole i vrtići

Ove pedagoške godine uključili smo se u projekt Sigurnije škole i vrtići. Djeca i odgojiteljice su učila kako se ponašati ako bi došlo do poplave, potresa, kako se obući za vrijeme visokih i niskih temperatura, upoznali su se s brojevima žurnih službi...

U prvom tromjesečju pedagoške godine posjetile su nas dvije djelatnice Crvenog križa i održale kratko predavanje o potresima za dvije odgojne skupine „Dupine“ i „Pčelice“. Pokazale su kako se treba ponašati za vrijeme potresa. Zatim smo i mi to isto vježbali. I za kraj su pripremili i bojanku koja prikazuje ispravno ponašanje za vrijeme potresa. Svakom aktivnošću smo skupljali bodove te u veljači prikupili dovoljno da dobijemo pravo na oznaku „Siguran vrtić“. Jako smo ponosni! (DV Bl. H. Šibenik)

Humanitarna akcija za Kiaru se nastavlja

Djeca iz skupina Pčelice i Dupini, kao pravi uslužni trgovci, marljivo su prikupljali novčana sredstva u trgovačkom Dalmare centru za

lječenje male Kiare. Izradili su zajedno sa odgojiteljicama više od sto desetica krunica, želeći potaknuti sve koji „kupe“ deseticu krunice na molitvu za Kiarino ozdravljenje. Akcija je bila uspješna. Kroz tri sata prikupili su 2.200,00 kn.

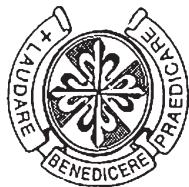
Akcija nije završena, nastavit će se sutra ispred vrtića. Hvala svima koji su na bilo koji način pridonijeli ovoj akciji. (DV Bl. H. Šibenik)

Zlatna Zrinka – naša ‘vrtičanka’

Zrinka Ljutić je nova svjetska juniorska prvakinja u slalomu! Prva Hrvatica koja se može pohvaliti svjetskim juniorskim zlatom u skijanju i jedina uz **Istoka Rodeša** koji je u istoj disciplini postao najbolji junior svijeta 2016. u Sočiju.

Skijašica Zrinka Ljutić je **naša bivša vrtičanka**. Ponosni smo na nju i od srca joj čestitamo i želimo puno novih uspjeha i pobjeda. (DV Bl. H. Zagreb)

Ususret blagdanu bl. Ozane i obilježavanju 100. obljetnice smrti o. Andjela Marije Miškova, donosimo posljednje poglavje iz njegova rukopisa Životopis i štovanje blažene Hožane iz Kotora Djevice Trećeg Reda S. O. Dominika majke i pokroviteljice dalmatinske kongregacije Svetih Andjela Čuvara Sestara Dominikanka. Napominjemo da tekst donosimo u doslovnom prijepisu, osim što smo produžili neke kratice kako bi se izbjegle nejasnoće i zabune. Original Miškovljeva rukopisa čuva se u arhivu Kongregacije u Korčuli.

(Ivan Armando)

Štovanje Blažene Hožane

Štovanje i pobožnost puka

Od kad se je Bl. Hožana u raj preselila, taman od istog dana i časa, puk je počeo ko sveticu štovati, pa to štovanje nesamo da se nije nigda do danas smanjilo, već se uvjek svježe održalo, raslo je i napredovalo, uvjek od onda i današnji dan svak je nazivlje blaženom sveticom, uvjek su joj se pobožnici utjecali i za milosti prosili, a ona ih uslišavala; njoj su zavjete činili,

svieće pred njezinim tielom užižali, svete Mise njoj na čast davali, darove poklanjali; i to nesamo Kotorani i Bokelji, već i strani, navlastito Crnogorci, ako su prem hrišćani.

Pisac ovog životopisa, bio je svjedokom, kad je godine 1899. po drugi put u Kotoru korizmu propovjedao, da mu jedan Crnogorac, koji se ponosom hvastao da je on častnik u crnogorskoj vojsci i da je nesamo iz rodnog Hožanina mjesta, već da mu je ona "u devetom pâsu rođstva" – tako on reče – kazivao, da u Crnojgori svi za nju znaju, samo što nazivaju "Blaženom Jovanom" (po hrišćansku, valjda jer im je neobično ime Hožana), i da joj se često mole i u pomoć zazivaju. Taj je u daleki sviet odlazio, pa je u Kotor bio došao, da se Bl. Hožani preporuči za sretno putovanje, i za zavjet donio voštanu svieću, da se pred njezinim tielom zapali dok ne izgori. – Inače to je česti crnogorski običaj, da oni donašaju pred njezin oltar na poklon ili svieće, ili voska, ili sat meda, ili sirak ili kruha itd.

Nalazimo još starodavnih sastavljenih molitvica, što bi pobožnici njoj na čast a sebi na korist molili, i u privatnim Litanijama obično se nadodavalо: Bl. Hožano, moli za nas.

Nadalje imade i danas raznih starih njezinih slika, ili namaljanih na postavi, ili tiskanih

Crkva sv. Marije Koleđate u Kotoru
u kojoj se čuva tijelo bl. Ozane

na pergameni ili na papiru, sa oznakom svetosti, jedna od kojih je tiskana u Mletcima god. 1606. t. j. 41 g. nakon njezine smrti. Takovih se slika i danas nalaze po raznim kućama, a svakih čuva ko amanet i svetinju.

Još tomu neprekidnomu pobožnom štovanju, dokazom je i to, što i dan današnji mnoge majke svojoj novorođenoj ženskoj djeci, ili prvo ili drugo ime Hožanino, na krstu nadjevaju.

Crkveno štovanje

Ali nije samo puk uzdržao i uzdržava to štovanje napram Bl. Hožane, već ga je i više i niže Svećenstvo, uvjek od početka gojilo i promicalo, kako ga i danas i promiče.

Kad je Kaptol stolne crkve sa Svećenstvom i pukom obavljao propisane javne godišnje obhode u tri prosna dana (rogationes) pred Spasovom, te prolazeći mimo crkvu Sv. Pavla u kojoj je sahranjeno bilo tielo Bl. Hožane, unišli bi u crkvu i tu bi pred njezinim tielom izpjevali naročito za taj pohod sastavljenu crkvenu latinsku molitvu (antiphonam i Oremus) na čast Bl. Hožane.

Godine 1661. bila je velika suša u Boki kotskoj, tako da je narod vrlo bio zabrinut, predviđajući nevolju i glad; tom prigodom tadašnji biskup kotski Ivan Antun Sborovač (Sborovazzo) Trogiranin, dozvolom Svetе Stolice, javnom odlukom, proglaši Bl. Hožanu pokroviteljicom grada Kotora.

Osim što je dozvolom crkvene vlasti njezino tielo javnomu štovanju na oltaru izloženo uvjek bilo, još su se svake godine dva blagdana svetkovala sa saučešćem silnoga naroda, na čest Bl. Hožane, prvi na Obraćenje Sv. Pavla, komu je

posvećen oltar na kojem je sv. tielo bilo izloženo, 25. siječnja; a drugi 27. travnja u koji se je Bl. Hožana u raj preselila.

Na blagdan Sv. Pavla 25 siječnja, Sv. Tripuna 3. veljače, i II nedjelje po Uzkrštu, bio je uvjek običaj otvarati tielo Bl. Hožane i izložiti ga javnomu štovanju; s toga g. 1818. na molbu opata crkve Sv. Marije u Kotoru Sporenijevi Sv. Stolica odlukom 16. rujna iste godine dozvolila je bila za 7 godina, da u ta tri dana, pa i još u jedan dan kojega bi biskup odredio, svi pravovernici koji bi crkvu Sv. Marije pohodili, mogu dobiti proštenje od 7 god. i 7 četrdesetica, namjenjivanih i za mrtve.

Još bl. pk. Kotorski Biskup Marko Kalogjera iz Blata korčulanskoga, god. 1856. u kojoj je zasjeo na novu stolicu, htjede iz pobožnosti tielo Bl. Hožane otvoriti i sveto joj vuneno ruho sa drugim sviljenim izmieniti, te je u svoj pastirski prsten umetnuo i Moći Bl. Hožane, što je isti piscu ovog životopisa, kazao i na njegovu molbu uredovnim spisom potvrdio.

Napokon i sadašnji kotorski biskup Frano vitez Uccellini Lopuđanin toliko se skrbi za proslavu štovanja Bl. Hožane, da je g. 1905. na molbu pisca ovog životopisa, obavio svečanu crkovnu iztragu za potvrđenje neprekidnog štovanja B. Hožane, što je sretno i. g. obavljeno bilo, kako će se dalje u Pogl.....raditi.

Prošnje za potvrđenje štovanja Bl. Hožane

Koliko je uvjek na srcu stalo i Svećenstvu i puku, da se to javno štovanje Bl. Hožane, jurično i kanonično, bude od Scete Rimske Apostolske Stolice, priznato i potvrđeno, te da se ustanovi i odredi dan u kojem bi se na njenu čast i sv. Misa služili i sv. oficije molilo, ovdje ćemo navesti sve prošnje koje su se čak od Hožanine smrti do danas, učinilo, ali napokon sa sretnim uspjehom.

o. A. M. Miškov i o. Bodlović

Prvo. Bezimeni i prvi životopisac Hožanin (koji akoprem s neke čednosti ne očituje svoje ime, ipak po iznašastim podatcima, taj bi morao biti liečnik Ivan Dr. Bolica), koji je za vrieme Hožanina života i smrti živio, nju osobno upoznao, s njome občio i koji je vrlo pobožan bio,

nju sveticom držao i štovao i koji je zato najvjerodstojniji njezin životopisa talijanski napisao valjda par godina iza njezine smrti kojega su pak razni pisci vierno preveli i na latinski i na hrvatski jezik, i na kojega su se oslonili svi oni koji su kašnje o Bl. Hožani pisali; taj u spomenutom nježivotopisu spominje (broj XXXV): Da njekoliko vremena nakon Hožanine smrti (a to bi moralo biti izmedju g. 1566-1570) kotorski Biskup (Luka Bisanti), po naredbi S. O. Pape (a to bi morao biti S. Pijo V. iz dominikanskoga Reda), izveo crkvenu iztragu o životu, o krepotima, proročanstvima i čudotvorenjima Bl. Hožane (koja se iztraga na žalost izgubila, valjda je poginula od požara koji je g. vas arxiv biskupije kotorske uništen bio). Svakako stoji, da se odmah nakon njezine smrti o tomu radilo.

Godine 1685. dakle nakon 120 godina iza Hožanine smrti, Obćina kotorska i puk, posebnim uredovnim spisom, zamoliše Senat mletačke republike, da bi po jednom naročitom Poslaniku izvolila izvojštiti od S. O. Pape Inocenta XI. priznanje i potvrđenje njezinog štovanja, i to na temelju njezinog života i nebeskih milosti što ih je ona moljena, gradu Kotoru od Boga prosila, eda ona svojim zagovorom obezbjedi od nevjerničkih sila Kotor i čitavu Boku.

Godine 1694. kotorski Biskup Fra Frano Parčić, Šibenčanin iz dominikanskoga Reda pod papom Inocentom XII; pak god. 1720. kotorski Biskup Fra Jacint Zanobetti Zadranin iz istoga reda pod papom Klimentom XI., oba obratiše se na Svetu Stolicu živom molbom i zanosnom prosnjom da bi se štovanje Bl. Hožane priznalo i potvrđilo.

Godine 1753. kotorski biskup Ivan Antun Castelli pod papom Benediktom XIV. svim je žarom ponovno istu milost prosio, i to pridružujući iztragu o Hožanim krepotima i štovanju, preporučio živo svome sestriću Fra Hermanu Dominiku Cristianopolu, da bi se za stvar u Rimu zauzeo, ali nije uspjelo, ne radi toga što nije bilo temeljnih dokaza, već radi nestaćice sredstava.

I vrhovni Sborovi (Cap. Gen.) dominikanskoga Reda u Abuli g. 1895. i u Beču 1898. i u

Viterbu 1904, istu stvar naložiše Vrhovnom Naučitelju Reda, da bi nastojao kod Sv. Stolice izposlovati.

Još 3 redodržavna Sbora istoga reda u Dalmaciji, na Lokrunu 1894, na Bolu 1898, u Starom Gradu 1902. naložiše piscu ovog životopisa, neka bi revno iztraživao sve podatke potrebite za ponoviti spomenutu iztragu.

Napokon sadanji kotorski biskup Franjo vitez Uccellini, željan da se napokon to pitanje povoljno rieši, istoga je životopisca dekretom 30. travnja 1903. imenovao svojim Prokuratorom, nalogom i svrhom, i vlašću, da marno iztraživa te podatke.

Kanonička iztraga u Kotoru i ovjerovljenje Tiela Bl. Hožane.

On je na temelju takvih naloga, revno sve svoje sile uložio, i toga materijala dosta nakupio, te u svojstvu Redodržavnika, dobio iz Rima analog postulatora causae (tražioca parnice), na temelju čega, on je g. 1905. zaprosio kotorskog Biskupa Uccellinia da povede kanonsku iztragu.

Biskup Franjo vitez Uccellini prošnji mu rado udovolji, 22. srpnja 1905 imenova crkveno sudbeno povjerenstvo, sastavljeno od Kaptolskog Predstojnika Bernarda Bernićevića kao Predsjednika i Sudca oponovlaštena, svećenika Marka Vučkovića kao fiskalnog Odvjetnika, kancelara Antuna Miloševića kao prisjednika (sudbenog pristava), i svećenika Ivana Stjepčevića kao sudbenog glasnika.

U isti dan bi u prisutnosti presv. Biskupa otvorena prva redovita sjednica, u kojoj bijahu svi spomenuti članovi sudbenog povjerenstva na sv. Evangjelje zaprisegnuti, a za njima pisac ovog životopisa kao opunovlašćeni tražilac (postulator causae), koji je u isti mah sudbenom stolu, sve svoje izprave, tražbu, dokaze, dokumente i živuće svjedoke prikazao. Bijahu urečeno vrieme svakdanjih sjednica, u biskupskoj dvorani.

Sjednice su redovito tekle, u prvim je bilo izpitivanje 10 svjedoka koji bijehu svi redom zaprisegnuti kojih je bilo 8. uvedenih od tražioca, a 2 od fiskalnog odvjetničtva; zatim su se iztraživali, čitali i razpravljali svi navedeni pismeni

dokazi i razni životopisi, Hožanine Moći, slike, molitve, ocjene raznih spisatelja, i t.d. itd.

To sve svršeno u sjednici 12oj, dne 17. kolovoza i. g. Povjerestvo je sudbenu iztragu po velo sborne crkve Sv. Marije, i tiela B. Hožane. Izvršena iztraga crkve, pisac ovog životopisa, po nalogu sudbenog Predsjednika otvorio je raku u kojoj je sahranjeno tielo Bl. Hožane, razpečeni pečati, pred čitavim povjerestvom i prisutnim narodom, koji crkvu dubkom napunio bio, medju kojima bio je veliki broj hrišćana, zavapi u pomoć Sveticu podloži joj dlane svojih ruku pod leđa, izvadi je iz rake i pokaže ju pu-ku, koji je pobožno gledao i suze ronio. Zatim položiv je na oltar, pomoću još dvaju braće svoga Reda o. Ksavera Foucher Francuza i O. Antonina Zaninovića iz Brusja presvuče joj staro zamjeniv ga sa novim svilenim ruhom Reda, kojeg pokloniše za izmjenu sa starim korčulanske dominikanske Sestre, pri čemu se sudbeno konstatiralo da je sv. tielo čitavo, nerazpadnuto, i za veliko čudo još i gibljivo, tako da pri svlače- nju i oblačenju rukava, obje su se ruke morale u vis podignuti bez da se ikakav kvar dogodio, a dotle su joj sp. redovnici morali pridržati ruke, koje bi inače bili pale na prsa.

Našlo se da joj samo fale na nogu gležnja, što se inače znalo po iztražnim spisima, da su ih otrgnuli iz pobožnosti braća u Dubrovniku, kad su tamo god kotorske Sestre pobjegle od kuge i sobom poniele tielo.

Presvučeno sv. tielo, iztrglo se mrvičak kože s čela, za sve Moći, i zatvorena pomno raka, bude zapečaćena biskupovim pečatima, i na mjesto položena.

Raka u kojoj se sada tielo nalazi, učinjena je od davna g. 1807. kad su sveto tielo iz bivše crkve Sv. Pavla tu doneli, samo što je mjedeni pozlaćeni poklopac od mjedi, na kojem su namaljane ove riječi: *Divae Osannae sacris exuviiis hic conditis, u hr. prievedu: "Blažene Hožane sveti ostanci ovđe sahranjeni".*

Presvučeno ruho nalazi se u štovanju u domaćoj kapeli Sestara Dominikanka u Korčuli, kojeg se po mrvičak (ustrižak) dieli na zahtjev pobožnika.

Svršena ova sjednica sa proglašenjem iztrage, bi urečena zadnja za 19. kolovoza u istoj zbornoj crkvi Sv. Marije, za proglašenje konačne sudbene.

Proglašenje konačne sudbene iztrage.

Nakon podpuno svršene kanoničke iztrage i rasprave (koja je trajala punih 28 dana) u biskupskom domu u Kotoru odnosno na štovanje Bl. Hožane, o kojoj smo govorili, dne 19. kolovoza 1905, u dubko punoj crkvi Sv. Marije u istom gradu, pred čitavim sudbenim povjerestvom i tražiocem, Predsjednik je istog sudb. dvora, svečano sjedeće, proglašio na lat. jeziku, slijedeću konačnu Osudu, koju ovdje u prevodu iznašamo:

“Mi Bernard Berničević, Kaptola častne stolne crkve u Kotoru Predstavnik i Generalni Provikar, delegirani Sudac od presv. i prepošt. G. Frane Uccellini-a kotorskoga Biskupa. – Sazvav Isukrstovo Ime, sjedeći na sudbenom priestolju, te samog Boga imajući pred očima, ovom našom konačnom odlukom, koju po savjetu pravoznanaca izdajemo, u razpravi Božje

službenice Hožane Kosić iz Kotora, zavjetovane djevice Trećeg Reda S. Dominika, koja se pred Nam u prvoj molbi pretresala, između Mp. Otca fra Andjela Marije Miškova reda propovjedalača i dalmatinskog redodržavnika, te tražioca u spomenutoj razpravi, naročito opunovlaštena, s jedne strane, i Pošt. G. Marka Vučkovića fiskalnog odvjetnika s druge, o i vrhu javnog i crkvenog štovanja, od predugog vremena podatog spomenutoj Božjoj službenici sa priznanjem Kotorskog Narednika, koja je u glasu svetosti umrla; ili vrhu jednoga od slučajeva izuzetih od Odlukâ sv. uspomene Urbana pape Osmoga, a navlastito od Odluke god. 1634. – Vidiv tu odluku u kojoj se čita: "Izjavljujemo da vrhu spomenutih niti hoćemo niti namjeravamo u čem škoditi, onim koji su se štovali ili po obćenitom crkvenom suglasju i t.d. ... di znanjem i trpljenjem Apoštolske Stolice ili Naredničtva". – Vidiv izkaze zakonito uvedenih i izpitanih svjedoka, a navlastito onih službeno pozvanih; – Vidiv sva prava, spise i dokumente prikazane i zakonito uvedene; – Obziruć se na svjedočanstva i savremenika, po kojim je dokazano, da je častiva Božja službenica Hožana Kosić sa velikim glasom svetosti i čudotvorenja umrla; – Obziruć se na to da malo mjeseci iza smrti njezino je telo po nalogu Prepošt. kotorskoga Biskupa, iz zemlje dignuto, bilo je štovanju vjernika izloženo, i da je tako ostalo, i do danas obstoji sa nedvojbenim dokazima štovanja; – Obziruć se na namaljane slike Božje Službenice, koje dokazuju javno štovanje; – Obziruć se na određenje svačnih dana na čest te Božje službenice, bilo od Svećenstva, bilo od vjernikâ, ili po mnogobrojnim crkvenim kalendarima ili svetcoslovima; – Obziruć se na javne molbe i skoro svakdanjemu dolazku vjernika, da se mole ili da razne darove

poklanjaju na žrtvenik nad kojem su postavljene častne Moći; – Obziruć se na to što se prečesto na tom Žrtveniku presveta Žrtva Mise Bogu poklanja na čest službenice Božje Hožane; – Obzirom na mnogobrojne dokumente, od raznih auktora raznovrstnih predjela ili vremena redomice navedenih od najbližeg vremena smrti božje Službenice, do današnjega dana, kojim se formalno imenito i izričito ona naslovom Blažene ili Dive odlikuje; – Obzirom na razna djela kotorskih Biskupa, kojim se štovanje priznaje, i još drugih djela kojim se dokazuje da su S. Ap. Stolica, ili svete rimske Kongregacije za to štovanje znale i da ga nisu zabranile; – Obzirom na to da to štovanje koje je započelo istim časom smrti Božje službenice, po Odlukama sv. usp. Urbana VIII, nije zabranjeno bilo, već da pače, da je unatoč dužini vremena ili potežkoćama, dan na dan sve to veće rasla u vjernomu puku pobožnost dokazanim djelima očitovana; – Obzirom napokon na (izvid) pohod (iztragu) po Nam obavljenu skrinje (rake) u kojoj počivaju častne Moći Božje službenice Hožane Kosić; – Vidiv sva djela razprave, vidiv sve što se viđeti dalo, i promatrav sve što se razmatrati moralo; ponovnim zazivom Kristova Imena: = Velimo, govorimo, očituјemo i konačno sudimo, da je dokazano javno i crkveno štovanje od predugog vremena sa privolom crkvene vlasti, nikad prekinjeno, i do dneva današnjega sretно nastavljeno, Božje Službenice Hožane Kosić iz Kotora zavjetovane djevice Trećeg Reda Sv. Dominika, i zato da se ova parnica sadrži nudja izuzetim slučajevima od spomenutih Odluka Urbana VIII. – I tako velimo, govorimo i konačno sudimo".

o. Andeo Marija Miškov

DA SE BOLJE UPOZNAMO

s. FRANICA MRAVAK, dominikanka

U zagrebačkom samostanu bl. Ozane živi s nama s. Franica Mravak. Već je proslavila neke obljetnice života i redovništva, pa će nam sada, barem u kratkim crtama, opisati te događaje.

AM: Recite nam, sestro, nešto o svom odrastanju, djetinjstvu, gdje i kada je to bilo?

s. FRANICA: Rođena sam u Gali, kod Sinja, 24. rujna 1940. od oca Petra i majke Ive, rođ. Vladova. Ja sam druga od četvero djece: Andrija,

Mara (ja, s. Franica), Luca i Šima. Te dve sestre, Luca i Šima su umrle u mlađanoj dobi. Moj otac je imao petero braće. U početku smo svi živjeli u istoj kući sa babom i didom Božom, i još dvije tetke. Kad je

baka umrla moj se did Božo opet oženio i imao još četvero djece. Svi smo živjeli zajedno, bilo nas je šesnaest u kući. O svemu je vodila brigu baka Iva.

AM: Sjećate li se kojih običaja iz svog kraja?

s. FRANICA: Ima ih puno, evo, na primjer za Veliku sedmicu su bili posebni običaji, posebno za Uskrs. Do toga se puno držalo. Hrana se nosila na blagoslov već u subotu, ali se nije smjela jesti do uskrsnog jutra. Jaja su se bojala samo s kapulom. Sve što smo mali najbolje to se čuvalo za Uskrs. Bili su i drugi, svadbeni običaji, pa mačkare, a posebno mi je ostala u sjećanja RERA. To je posebno pivanje Sinjske krajine.

Rera je muzički oblik u kojem redovito sudjeluju tri pjevača. Jedan pjevač goni, konta, vodi pjesmu i silabički izvodi tekst pjesme, dok ga druga dvojica prate, **reraju**. Dva pjevača koja reraju nadjačavaju svojim glasovima pjevača koji vodi. Jerko Bezić u svom radu Muzički folklor Sinjske krajine (1967) ističe svoju pretpostavku kako oznaka konta dolazi od talijanske riječi contare što znači brojati, nabrajati, pripovijedati

Rera se na početku nije tako zvala. Vjerojatno je dobila ime po tome što se često pjevala u vlaku Split – Sinj, a taj vlak se zvao rera. Iako joj popularnost polako opada, ona se i danas može čuti na ovim prostorima za vrijeme raznih proslava i okupljanja. Rera se uvijek sastoji od dva stiha deseteračkih stihova.⁶⁶ Unutar ovog oblika postoje manja odstupanja od mjesta do mjesta. Tako je primjerice za Galu karakteristično to da kad slušamo pjevače kako reraju, na kraju uvijek čujemo glas „u“ što u drugim mjestima nije slučaj. Nakon zapisa kazivača slijede tekstovi nekih rera.

„U našen selu svaka pisma završaje u pivanju na „u“, ne znan jesи to primijetila sad dok smo pivali, za razliku od ovih okolni sela. Tako nam didovi ostavili. Nema veze šta u tekstu ne mora završit na „u,“ al’ dok pivamo obavezno ubacimo to „u“ na kraju.“ (Ivana Mravak, *Suvremena etnografija Galjske usmenoknjiževne baština, Završni rad na filozofskom fakultetu u Splitu, 2017.*)

Evo nekih stihova rere:

Sva su sela oko polja lipa,
Al je Gala među njima dika.

Ovo su ti sa Kosinca dica,
Rodila ih Marija divica.

Pitaju me odakle si žuti,
Ja iz Gale Hrvatina ljuti.

Pivam reru, piva mi je čaća,
Pivamo je ja i moja braća.

Galo moja dok ti ime traje,
Čuvat ćemo tvoje običaje.

Rero moja rerala te ne bi,
Da se nisan gojila u tebi.

AM: Ratne i poratne strahote

s. FRANICA: Ne mogu reći da smo bili bogati, ali nismo bili niti siromašni. Imali smo svega, obrađivali smo zemlju i od toga smo živjeli. Obitelj je bila sretna, premda nas je bilo tako puno. Kad se otac oženio otišao je kao i mnogi drugi mještani u Njemačku da bi zaradio nešto više za svoju obitelj. Čim se vratio morao je ići u vojsku, kao domobran, jer je počeo rat. Nažalost, iz rata se više nije vratio živ. Poginuo je 24. prosinca, 1944., na sam Badnjak, kod Knina. Ostavio je nas dvoje djece, brata Andriju i mene, a dvije sestrice su već bile umrle dok je on bio u Njemačkoj. Tako sam ja vrlo

malо osjetila očevu ljubav i blizinu. Prilike su za vrijeme rata i porača bile veoma teške. Često smo morali bježati kad su padale granate, jedino bi baka ostala uvijek u kući, ona se nije bojala smrti. Zajedno s ocem išla su u vojsku još dva njegova brata, Frano i Jerko, ostali su bili premladi za rat. Frano i Jerko su se vratili živi iz rata, jedino je moj otac poginuo. Ja sam onda imala tek četiri, ili pet godina.

Često su, za vrijeme rata, dolazili vojnici, ne znam čiji, uzimali bi sve što je bilo. Očito su i oni bili gladni. Ali nisu pitali da im dademo, nego bi jednostavno uzeli. Bojali smo se usprotiviti im se, oni su bili naoružani. Čim bi vidjeli da oni dolaze, mi smo se sakrili gdje smo mogli. Kad bi se vratili iz tog skrovišta, ništa ne bi našli u kući, sve su nam odnijeli.

Stalno smo živjeli u strahu za vrijeme rata, ali i nakon njega, jer su „pobjednici“ redom ubijali sve koji nisu bili ‘njihovi.’ Muškarci su se bojali izaći iz kuće. Rat nas je dosta uništio, ali kad nije bilo ničega drugoga imali smo uvijek kruha i mljeka, Bogu hvala.

Kad je otac poginuo, mojoj mami, kao mlađoj snahi, bilo je veoma teško. Zato se, nakon osam godina, preudala za Antu Mravka i otišla k njemu. Moj brat i ja ostali smo kod babe i đida. Oboje smo bili još maleni. Jako nam je fali otac, a sada i majka. Tako smo odrastali, zajedno s bakom, djedom i stričevima. Išli smo u

Gala – sv. Ante

Baka Iva s unucima

školu zajedno s drugom, djecom. U školi sam s učenjem imala puno problema jer su mi prilike u kući bile vrlo teške. Sva je sreća da sam imala jako dobru učiteljicu koja me razumjela i pomagala mi je koliko je mogla da završim školu.

Osim što sam išla u školu, čuvala sam blago, ovce, krave i konje. Bilo je puno djece u susjedstvu pa sam tu našla društvo i tako sam lakše podnosiла bol i osamljenost. Bog se uvijek brine za siromahe, osobito za nejake kakva sam ja bila.

AM: Je li se u vašoj kući molilo? Jeste li išli u crkvu?

s. FRANICA: U kući babe i dida se uvijek molilo, osobito uvečer krunicu. Molitvu je predvodio did ili baba, kad je koji mogao. Išli smo redovitu u crkvu u Gali, župa Sviх Svetih koju su vodili franjevci.

Ostalo mi je u sjećanju moja prva pričest na koju nas je pripremao župnik, fra Ivan. Bilo nas

Župna crkva Sviх Svetih nalazi se na malom brežuljku iznad izvora Krenice. Crkva je mala s apsidom, sagrađena u današnjem obliku 1830. god. na mjestu starije i manje crkve, podignute između 1720. i 1730. godine.

Oko crkve je groblje s novim ogradnim zidom (1975.), u kojem se vide ostaci ranijih, vjerojatno kasnosrednjovjekovnih, grobova. Izvan groblja, dvadesetak metara ispred ulaza u groblje prema zapadu, nalazi se manja prapovijesna gomila kasnosrednjovjekovnih stećaka.

U oba sela (Gala i Gljev) napravljene su g. 2004./05. nove mrtvačnice.

U zaseoku Maleši izgrađena je kapelica sv. Ante Padovanskog.

U Gali ima usputna kapelica Gospe Sinjske.

U župi su 324 obitelji, c. 1300 vjernika. No, mlađi se sve više raseljavaju, pa ih je danas znatno manje. Iz župe je 10 svećenika od čega 9 redovnika, 24 časne sestre i 1 novak.

Na području župe djeluju dvije područne škole, u Gali i na Gljevu.

Župa pripada Cetinskom dekanatu Splitsko-makarske nadbiskupije.

je puno u grupi, i do šezdeset, samo iz mogućnosti. Nije nam crkva bila posve blizu, trebalo je pješačiti do nje oko 3 kilometara. Nije bilo asfalta, ali nije nam to bilo teško. Jednostavno se išlo, bez obzira kakvi su uvjeti. Onda se u crkvi nije sjedilo za vrijeme mise kao danas, nego samo stariji, svi smo ostali stajali, a misa je trajala malo dulje nego danas! Onda smo sve mogli podnijeti i nije se ništa prigovaralo. Ali poslije 1945. već su ljudi manje išli u crkvu, neki su ušli u partiju i nisu smjeli, makar to kod nas nije bilo tako strogo. Ovisi koga imaš za susjeda. Bogu hvala, i to smo preživjeli. Ali komunizam je ostavio teške posljedice na mlade.

AM: Kako i od koga ste doznali za sestre dominikanke?

s. FRANICA: Iz našeg su sela već bile otišle u dominikanke s. Jasenka Mravak i s. Jelena Mravak. One su bile stričevke. Kad sam njih vidjela, i ja sam zaželjela poći u samostan, pogotovo nakon što sam bila na njihovu 'oblačenju' ili ulasku u novicijat. Pitala sam č. majku Milinković da me primi, a ona je odgovorila: „Mala Mare, ti si prenjaka za to, čekaj malo da te goji majka.“

Gala – Gljev, crkva Sviх Svetih

Toga se uvijek sjećam. Dok sam čekala to službeno odobrenje za samostan, mama s. Jasenke me odvela kod sestara u Škrapu da se malo učvrstim u zvanju. Sestre su tamo imale puno domaćih životinja, čak i krave, ja sam se u to dobro razumjela pa sam im dobro došla. Sestre su me tamo voljele, posebno s. Kostanca Kralj, ona mi je čak napravila veliku krunicu i došla mi je na oblačenje. Meni je najviše ostala u sjećanju s. Nikolina Dedić. U Škrapama sam bila nešto više od godinu dana. U međuvremenu mi je č. majka dozvolila da dođem u Korčulu, i onda je službeno počela moja kandidatura.

AM: Napokon u Korčuli, u samostanu

s. FRANICA: Krenula sam u Korčulu 11. studenoga 1956., kad mi je bilo 16 godina. Tu mi je bilo lijepo, brzo sam se snašla jer su bile tu moje mještanke, pa su me one u sve upućivale. I tu sam, između ostaloga, čuvala koze i druge domaće životinje. To mi nije bilo teško jer sam to i kod kuće radila. Hrana je bila slična kao kod kuće, pa s tim nisam imala problema kao neke

moje kolegice koje su došle iz sjevernih krajeva. Ali nije bilo baš nekog obilja, jer je to bilo potratno vrijeme. I sestre su, za vrijeme rata puno pretrpjеле, pa su i posljedice bile očigledne. Bilo nas je puno u novicijatu, čak 30 sve zajedno, pa je uvijek bilo veselo i zanimljivo. Ali poglavari su bili strogi. Kad bi koja nešto pogriješila, najveća je prijetnja bila da *imamo u podne brod*, a to je značilo da možemo odmah poći natrag kući. Neke su se stvarno vratile, bilo same ili su ih poglavari poslali.

Redovničko sam odijelo obukla 8. prosinca, na Bezgrešnu, 1958., i tada je započeo moj novicijat. Dobila sam novo ime, *sestra Franica*. Zajedno sa mnom je bila u novicijatu s. Maja Lovrić. Učiteljica nam je bila č. Gabrijela Batistić, a kasnije s. Marija Kulonja. Podučiteljica nam je bila s. Leopoldina Temunović. Ispovjednik nam je bio p. Toma. On nam je i držao pouke. Najteže mi je bilo što smo morale puno toga naučiti, i još k tome časoslov na latinskom jeziku. U međuvremenu se promijenila č. majka, pa su nam zbog toga produljili novicijat za šest mjeseci. Prve sam zavjete položila na Gospu Pompejsku 1960.

AM: Gdje je bilo vaš prvo mjesto djelovanja nakon zavjeta?

s. FRANICA: Nakon zavjeta su počele moje misijske avanture. Mislim da sam prošla sve naše kuće i zajednice. Prvo mjesto premještaja je bi bio Bol, kod dominikanaca. Tamo je bila s. Danijela, s. Kerubina, s. Stjepana, s. Simeona i s. Franka. Ja sam bila zadužena za praonu. Tada je tu bilo oko sto đaka, pa profesora. Dominikanci su imali gimnaziju. Bilo je puno posla. Ali bila sam mlada i poletna, navikla sam na svaki posao i ništa mi nije bilo teško. Falilo mi je jedino moje društvo, mlade sestre i kandidatice. Nisam imala prijateljice ni za igru ni za pričanje. Zbog toga sam najviše patila neko vrijeme, ali i to je prošlo. Starješica je bila č. Danijela Balić.

Nakon Bola gdje sam bila godinu ili dvije, premještena sam **u Dubrovnik – grad**, opet kod

dominikanaca. I tu je bilo puno klerika, pa je bilo i puno posla. Tu su bile s. Rafaela, s. Agneza, S. Irena, s. Salezija i ja. Bila sam samo kratko, jer sam trebala ići **u Gruž**. Tu su bila samo tri frafra: p. Zlatan, p. Rando i p. Tarcizije. Kasnije je došao i p. Nevenko. Starješica je bila č. Jerka. Tu sam proživjela '**drugi novicijat**' Za svaku i najmanju sitnicu mi je prijetila da će me č. Majka otpustiti. Bila sam zadužena za sakristiju, a nisam znala ništa o tome. Puno mi je pomogao p. Tarcizije, u sve me uputio. Inače su me sva braća voljela i to mi je puno značilo. Vidjeli su kako mi je teško, ali nisu mogli pomoći. Osim sakristije imala sam i robu i ređenje kuće i svugdje gdje je trebalo. Tu sam bila četiri godine.

Nakon Gruža sam išla **u Tavankut**. Tamo je bila s. Kornelija, s. Eufemija i s. Katarina Ivanković. I tu sam bila zadužena za sakristiju. Župnik je bio vlč. Ante Gabrić. Premda sam se već uputila u taj posao, ovdje su bili drugi običaji pa sam morala i to naučiti i naviknuti se. Kod misa za pokojne, a to je bilo vrlo često, ako su ljudi naručili trebalo je postavljati katafal (lijes), ispred pričesne klupe, s točno određenim brojem svijeća. To nisam mogla raditi sama, morala mi je pomoći koja sestra. Osim sakristije, obrađivale smo vrt, jer smo morale od nečeg

živjeti, a pomagale smo i nekim ljudima brati voće, osobito jabuke. Kad smo imale više, slale smo u Korčulu. Tu sam bila također četiri godine. Dok još nije bilo vode, prale smo robu na ruke. Bilo je teško. Ali kad smo sagradile kuću, sve je bilo lakše.

Godine 1972., premještena sam opet **u Gruž**. Tada je već bila nova časna majka Marija Kulonja. U Gružu se, nakon mog prvog boravka, puno toga promijenilo, i fratri i sestre. Starješica je tada bila s. Danijela Balić, a došla je i s. Pia Baćak za sviračicu. Sve je bilo puno lakše i ljepše, čak mi je bilo teško otići od njih kad sam, nakon šest godina, dobila premještaj **u Split**, opet kod dominikanaca. Zajedno sa mnom je bila s. Celestina i s. Jerka. Ali sada sam ja bila starješica. Dekret imenovanja došla je, iz Škrapa, pročitati č. Marija Josipa Vidaković. Tu sam ostala četiri godine.

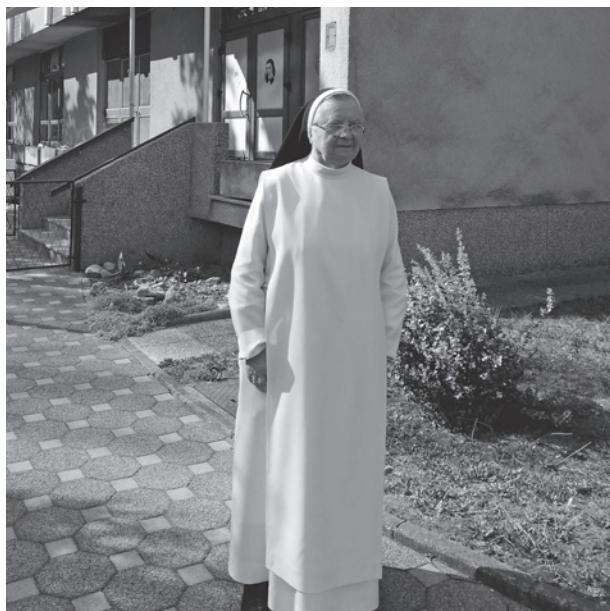
U međuvremenu se opet promijenila č. majka. Sada je bila s. Imelda Cindrić. Ona me premjestila u Zagreb, samostan Bl. Ozane 1984., gdje sam, eto, neprekidno ostala do danas.

U Zagrebu

Kad sam došla ovamo, priora je bila s. Tadeja Bošnjak. I tu sam dobila službu sakristanke i to u kapeli i u crkvi Krista Kralja. Bilo je to jako teško spajati, pa su me, nakon nekog vremena oslobodili od kapele. Osim toga

sam svaki dan pomagala u jaslicama hranići djecu. U kripti sam imala puno posla jer je onda bio župnik Alojzije Žlebečić i kapelan Dragutin Kujavec. Kasnije su se kapelani mijenjali. Mislim da je najdulje bio vlč. Pjotr May, Poljak podrijetlom, neokatekumen. Onda su počele nicati neokatekumenske zajednice. I na to sam se trebala privikavati, ali nije mi bilo preteško jer su sve vodili župnik i kapelan. U svakom slučaju, njima sam pripremala doručak i večeru, a iz naše kuhinje sam im nosila ručak. Prala sam i peglala njihovu i crkvenu robu i spremala crkvu. Tako sam gotovo cijeli dan imala posla. Uvijek je bilo dobrih gospoda koje su mi pomagale prati crkvu, a i župnik Žlebečić mi je bio dobar, pa sam to lakše nosila i podnosila. Župnik Žlebečić mi je čak priuštil

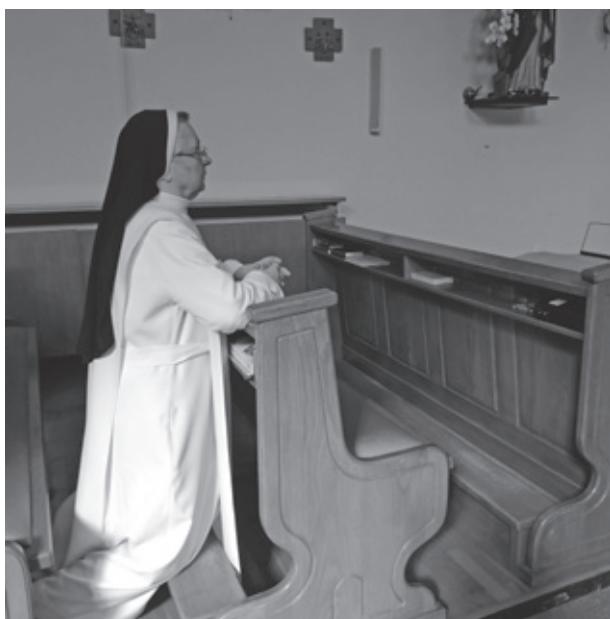

hodočašće u Svetu zemlju. To mi je bilo posebno dragو i uvijek sam mu za to zahvalna. Ali sve ima svoje granice. U međuvremenu se promjenio župnik. Došao je vlč. Domagoj Vuletić i kapelan vlč. Milan Dančuo. Sve je išlo dobro dok mi sile nisu onemoćale i nisam više mogla raditi, pa su me poglavari razriješili te službe. Sakristansku sam službu u župi Krista Kralja vršila 33 godine.

AM: Kako sada provodite svoje dane?

s. FRANICA: Zdravlje mi je sve krhkije, ne mogu više puno raditi. A već su mi i 82 godine. Sretna sam što mogu sama oko sebe, pa uredim hodnik, dolazim na zajedničku molitvu i obroke.

Osobito se molim sv. Josipu i Gospo. Krunica mi je sada češće u rukama.

AM: Što biste poručili sestrama, i mлаđima i starijima?

s. FRANICA: Ma, nemam ja što poručiti. Vidim da se i ja trebam svaki dan ispravljati, izgrađivati, kajati i uvijek iznova započinjati, makar već imam puno godina. Taj posao nikada ne svršava, traje dok smo živi. Puno toga sam prošla kroz život. Djetinjstvo mi je bilo tužno bez oca, a djelomično i bez majke. Od kad sam ušla u samostan, moj se život posve promijenio. Shvatila sam, Božjom pomoću, da samosažaljenje nikada ne donosi pravu radost niti meni niti onima s kojima živim. Jedino oslanjajući se na Boga i dragu Gospu možemo ići naprijed. Ljudskim se silama ne može ništa podnijeti niti promijeniti. Uvijek mi je bio drag psalam 23. *Gospodin je pastir moj, ni u čem ja ne oskudijevam; na poljana zelenim on mi daje odmora...* Stvarno je tako bilo kroz cijeli moj život. Svi ljudi koje sam susretala u svom životu, sestre s kojima sam živjela i živim, imaju svoje teškoće i ograničenja s kojima se moraju suočavati, zašto bih ja bila iznimka! Važno je da jedni druge podižemo, ohrabrujemo i volimo i da jedni za druge molimo. Sve je tada puno lakše i bolje. A tako se, konačno, i nebo zarađuje!

Zadovoljna sam i sretna sam što sam odabra-la dominikansko zvanje. I nikada se ne bi mijenjala za bilo što drugo na svijetu. Svaki dan molim Boga za snagu da mu mogu ostati vjerna i sada kad mi sile malakšu, i sve do smrti. Preporučam se i svima u molitve.

(Razgovor vodila s. Slavka Sente,
6. veljače 2022.)

ŠTO IMA NOVA U KATOLIČKIM KNJIŽARAMA?

Martina s. Ana Begić i prof. dr. Vladimir Dugalić: DAR I RANJENOST

“Knjiga Dar i ranjenost naše s. Ane Begić u koautorstvo sa prof. Vladimirom Dugalićem govori o temi koja je itekako danas aktualna a koja se uvukla potiho u sve pore društva. Riječ je o kršćanskom pogledu na ljudsko tijelo pred izazovima antropološkog dualizma i rodne ideologije. U knjizi “Dar i ranjenost” otkrivamo povjesna ishodišta današnjeg antropološkog dualizma i rodne ideologije. U prvome dijelu pod naslovom *traganja*, analizira se povjesni razvoj dualističkih poimanja ljudske osobe i njezinog muško-žensko spolnog određenja. Polazeći od vremena antike osobito Platonovoj dualizmu, različitih gnostičkih utjecaja i filozofije stoicizma, otkriva se njihov utjecaj u djelima pisaca kršćanskih vremena prvih stoljeća, kao Inu srednjovjekovnoj misli. Iako ga je sv. Toma Akvinski nastojao nadići u svjetlu biblijske poruke o cjelovitosti čovjeka stvorenenoga kao duhovno-tjelesnoga bića. Kao odgovor na sva previranja, pod vidom dara je prikazan kršćanski pogled na ljudsko tijelo i spolnu danost, s naglaskom na teologiju tijela sv. Ivana Pavla II, te važnost kreposti čistoće i spolnog odgoja, a pod vidom ranjenosti, čovjekov odnos prema krhkosti vlastitog tijela, i u konačnici važnost kršćanske duhovnosti u prihvaćanju patnje i boli.”

Humanitas et litterae – Zbornik u čast Franje Šanjeka

Biblioteka:
Dominikanska baština
Godina izdanja: 2009.
Format: 17,5 x 24,7 cm
Opseg: 936 str.

Zbornik je priređen u čast dominikanca i akademika Franje Šanjeka u prigodi

70. obljetnice njegova života. Osim životopisa i latinskoga *curriculum vitae* iz pera Tomislava Janka Šagija-Bunića te bibliografije, u njemu se objavljaju radovi s temama bliskim područjima i razdobljima koja je akademik Šanjek predavao i objavljivao: Srednji vijek te crkvena i nacionalna povijest, čime je taj značajni znanstvenik obogatio hrvatsku i svjetsku historiografiju. Zbornik je izišao kao suizdanje Dominikanske naklade Istine i Kršćanske sadašnjosti.

Narudžbe: dni@dominikanci.hr

Georges Bernanos: SVETI DOMINIK

Biblioteka:
Posebna izdanja 12
Godina izdanja: 2017.
Format: 11 x 19 cm
Opseg: 100 str.

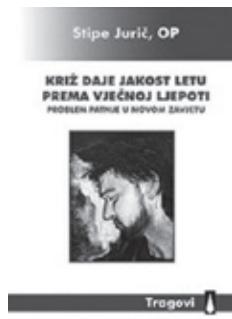
Georges Bernanos je tridesetih godina XX. stoljeća bio jedan od vodećih francuskih pisaca. Knjižicu

Sveti Dominik napisao je 1926. U jeku krize koja ga duboko pogađa, nasuprot nasilju koje je učinjeno nad njegovom savješću kršćanina,

nasuprot iskušenju očajanja koje mu prijeti, Bernanos podiže slabu, ali čvrstu obranu na nevelikom broju stranica. Na njima se pojavljuje lik sveca koji nasilju suprotstavlja svoju ljubav, dar sebe samoga, svoje siromaštvo, a razočaranju svoju nadu i svoju ljubav koje se tako čudesno utjelovljuju u plodno djelovanje Reda propovjednika. Autor ne prikazuje sve-toga Dominika ni kao značca, ni kao mistika. Prikazuje ga kao biće čiji je cijeli život bio slobodan, jednostavan, ponizan i blag, siromašan ali pun nade, života Božjega djeteta.

Narudžbe: dni@dominikanci.hr

Stipe Jurić: KRIŽ DAJE JAKOST LETU PREMA VJEĆNOJ LJEPOTI Problem patnje u Novom zavjetu

Biblioteka: Tragovi 11
Godina izdanja: 2018.
Format: 12,5 x 18,8 cm
Opseg: 364 str.

“Križ daje jakost letu prema vječnoj ljepoti – Problem patnje u novom zavjetu” naslov je knjige dominikanca Stipe Jurića. „Čovjek može doći do Boga raznim putevima. Može ga spoznati i približiti mu se pomoću bilo kakvoga događaja, pa premda to bio vrlo trnovit put ili bolan događaj, iako to bila bolest, odnosno duševna ili fizička patnja. U svakom je trenutku ljudskoga života Bog, koji „nije Bog mrtvih, nego živih“ (Mt 22,32), po svome Sinu čovjeku nadomak ruke.

Svi oni koji trpe na bilo koji način, koji su bolesni i žalosni, ugnjetavani i iskoristavani, koji su izgubili svaku ljudsku nadu te žive u beznađu, svi oni imaju uza se raspetoga Krista, Čovjeka boli, koji je trpio za nas i ostavio nam primjer da idemo njegovim stopama (1 Pt 2,21). I on je u vrijeme svoga zemaljskog života prikazivao molbe i prošnje s jakim vapajima i sa suzama Onomu koji ga je mogao spasiti (Heb 5,7). I njegovo je lice neljudski bilo iznakaženo tako da obličjem više nije nalikovao čovjeku. Ali i više od toga. Kršćani sve svoje pouzdanje polazu u snagu križa.

Uvijek treba iznova isticati da je Krist od križa, tog sredstva mučenja i smrti, učinio sredstvo ljudskog spasenja, znak života i snage. U njemu ćemo i mi pobijediti ako ga s vjerom prihvativimo, ako vjerujemo u Krista koji je na njemu visio i umro. Naime, nema ništa više od križa da bi se mogao promatrati svijet i nema ništa bolje od križa da bi se shvatila ljudska patnja.“ (Autor)

Narudžbe: dni@dominikanci.hr

LJUBAV PREMA ISTINI.

Zbornik u čast fr. Tome Vereša, OP

Priredio: Fr. Anto Gavrić

Biblioteka:

Prigodna izdanja

Godina izdanja: 2000.

Format: 16,5 x 24 cm

Opseg: 440 str.

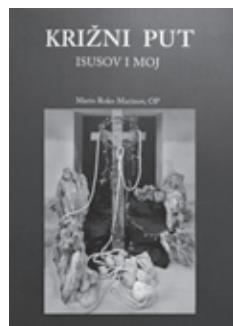
„Ljubav prema istini“ zbornik je radova filozofa i teologa, slavljenikovih prijatelja, kolega, učenika i subraće nastao u prigodi njegova 70. rođendana i 50. obljetnice redovničkih zavjeta u dominikanskom redu. Život i rad Tome Vereša veoma je bogat, zanimljiv i poticajan. U Hrvatskoj dominikanskoj provinciji i općenito u hrvatskoj filozofsko-teološkoj kulturnoj baštini svojim je studijem, traženjem, upoznavanjem i širenjem istine ostavio duboke tragove. Naslov Ljubav prema istini je, prema riječima urednika, nadahnut tekstovima sv. Tome Akvinskog, jer i sam Vereš, neumorni tražitelj konačne Istine, ističe da je Akvinčev učenik; k tome još odražava istinsko poslanje Reda propovjednika.

Poput svakog spomen-spisa i ovaj je svojevrstan mozaik članaka različitih po kakvoći i po sadržaju. U nemogućnosti da do kraja i temeljito kritički ocijenimo svih 28 priloga koliko ih zbornik sadrži, ograničili smo se samo na informativni prikaz. Prvi dio, koji donosi tri priloga, posvećen je Verešovu životu i djelu, pa zato nosi naslov „Slavljenik i njegovo djelo“ (str. 1 – 81). Drugi dio zbornika nosi naslov „Toma Akvinski

i njegovo djelo“ (str. 83 – 206). Treći dio spomen-spisa nosi naslov „Povijesna dimenzija Akvinčeva djela“ (str. 207 – 433) i stavlja Tomu Akvinskoga u odnos s njegovim prethodnicima, suvremenicima i sljedbenicima.

Narudžbe: dni@dominikanci.hr

Mario Roko Marinov, OP: KRIŽNI PUT – ISUSOV I MOJ

U izdanju Ogranka Matrice hrvatske, Primošten, objavljena je 2022. knjižica Križni put, Isusov i moj, što ga je priredio i crtežima obogatio o. Mario Marinov, dominikanac. U predgovoru knjižice o. Marinov objašnjava kako je došlo do tiskanja ovog izdanja: „Kako sam, vodeći pobožnost Križnog puta, upotrebljavao više tekstova različitih autora, odlučio sam se i ja objaviti svoj tekst u kojem, u svakoj postaji, važnost i težina teksta čini Biblijski tekst. Nakon biblijskog teksta ide mala pauza za vrlo kratku meditaciju, zatim slijedi aplikacija na konkretan život. (...) Tekstovi križnog puta su dojmljivi i dodiruju dušu i srce. Htio sam da se svatko u pojedinoj postaji pronađe jer svi mi imamo svoj križni put, a križ nam je lakše nositi kad znamo da ga je Isus nosio za nas. Zato sam ga i naslovio „Križni put Isusov i moj.“ U naslovu *Umjesto pogovora*, Krešimir Gaćina, dipl. teolog između ostalog piše: „Križni put je uz Gospin plač u temeljima hrvatske pismenosti i pobožnosti, što dokazuje i više od pet stoljeća stara hvarska procesija „Za križem“, koja je kao sastavni dio hrvatske kulturne baštine posebno zaštićena, a od godine 2009. nalazi se na UNESCO-voj listi nematerijalne kulturne baštine svijeta. Isusov križni put dubinski je povezan i s našim patnjama pojedinačnim i narodnim kroz cijelu povijest. Zato je pisac ovoga Križnog puta naslovu dodao: **Isusov i moj**. Za svakog od nas to je „moj“.

Predstavljene dvije nove knjige Dominikanske naklade Istina

1. Fr. Mirko Vlk: **Complexio oppositorum, Politička teologija 20. stoljeća: Carl Schmitt i Johann Baptist Metz.**
2. Fr. Aloj Čubelić: **Filozofsko-teološki ogledi**

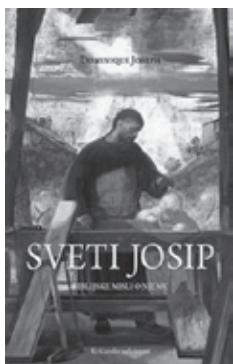

Na svetkovinu Blagovijesti, 25. ožujka koju na poseban način slavi Hrvatska dominikanska provincija, nakon misnoga slavlja u samostansko-župnoj crkvi blaženog Augustina Kažotića na Peščenici, u Multimedijalnoj dvorani „Fr. Dominik Barać“ predstavljene su dvije nove knjige dominikanaca Mirka Vlka i Alojza Ćubelića.

U ime domaćina kao i voditelja dominikanske naklade Istina sve okupljene je pozdravio prior samostana brat Anto Gavrić. Fr. Alojz Ćubelić predstavio je knjigu fr. Mirka Vlka **Complexio oppositorum, Politička teologija 20. stoljeća: Carl Schmitt i Johann Baptist Metz**. Fra Anto Barišić prikazao je knjigu fr. Alojza Ćubelića **Filozofsko-teološki ogledi**. Socius provincijala Hrvatske dominikanske provincije Domagoj Polanščak istaknuo je kako prema riječima Umberta Eca knjige produžuju naš život, obogaćuju i otvaraju nove vidike i uvode u nova duhovna i intelektualna prostranstva. (IKA)

Dominique Joseph: SVETI JOSIP

„Sveti Josipe, odškrini nam svoj skroviti život, kaži nam štogod o svojoj šutljivosti ...“

Sveti Josipe, odškrini nam svoj skroviti život, kaži nam štogod o svojoj šutljivosti ... Ova nas zbirka misli, na posljetku, vodi k promišljanju o osobi i poslanju Marijina zaručnika, Josipa pravednoga.

U malo duhovnih ili teoloških redaka, ustrajno nas pozivajući na razmatranje i razmišljanje, nudeći nam lectio divina (božansko štivo) put sažete pripovijesti, otkriva nam zanatliju iz Nazareta. Listajući ju, kao da ulazimo u šutljiv razgovor Svetе obitelji – kako bismo i mi naučili ljubiti dar Božji. Brat Dominique Joseph, redovnik iz Obitelji svetog Josipa, bibličar, doktor teologije, ravnatelj je Instituta Redemptoris Custos i predstojnik Međunarodne mreže svetog Josipa. Listajući je, kao da ulazimo u šutljiv razgovor Svetе obitelji – kako bismo i mi naučili ljubiti dar Božji.

Josip, tako običan, a tako izvanredan i velik, šutke govori i primjerom pokazuje. Jer, u evanđeljima se javlja u tek nekoliko događaja, ali njegovo je djelovanje bilo iznimno za Isusa i Mariju. Ova zbirka misli o njemu vodi nas k promišljanju o osobi i poslanju Marijina zaručnika, Josipa pravednoga. Gotovo svaki redak ove knjige duboko je biblijski i razotkriva nam nazaretskoga radnika kao dobrog, poštenog i svetog čovjeka, supruga, muža.

Listajući ju, kao da ulazimo u šutljiv razgovor Svetе obitelji – kako bismo i mi naučili ljubiti dar Božji.

Sveti Josip je otac, Isusov i svih ljudi. Njegova šutljivost, nasuprot općem shvaćanju, upravo to dokazuje. Pravi otac je onaj koji daje. A on daje sve, što znači do samozatajnosti, pa i uz opasnost da ga se više ne prepoznaće u onome što daje. Drama svetoga Josipa je tako, na svoj

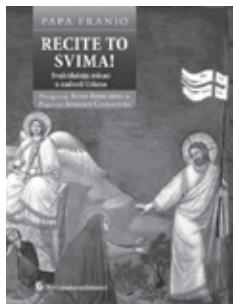
način, i drama vječnoga Oca i križ svakoga oca: samozatajnost koja potvrđuje njegovo očinstvo predbacuje mu se kao dokaz da ništa nije dao i da ne znači ništa.

Istinsko očinstvo započinje kad muž čini sve što može da bi živio za svoju ženu, kao što nijedna žena ne može čeznuti za materinstvom a da nema muža pokraj sebe. Istinsko očinstvo temelji se na ljubavi čovjekovoj prema njegovoj ženi i djeci. Otac preuzima sa svojom ženom pravo odgajanja djece, uključujući tu i razvitak duhovnog života. Po tome je sveti Josip, muž Marijin, bio Isusu otac.

Ima li tješnje sveze od ženidbe? Ima li uzvišenijeg služenja od očinstva? Josip je po tome svetac bliži Isusu i Mariji od bilo kojega drugoga. Sveti Josipe, neka tvoje krjeposti nadahnjuju sve muževe i sve očeve! (Kršćanska sadašnjost)

Brat Dominique Joseph, redovnik iz Obitelji svetog Josipa, bibličar, doktor teologije, ravnatelj je Instituta Redemptoris Custos i predstojnik Međunarodne mreže svetog Josipa.

Papa Franjo: RECITE TO SVIMA

Kao i uvijek, jednostavnim, toplim, ali i prodornim riječima, papa Franjo poučava, opominje i tješi. U ovom izdanju riječ je o svakidašnjim mislima u radosti Uskrsa.

Na tom uskrsnom putu riječi pape Franje poprimaju ulogu duhovnoga vodiča koji prodire u svakidašnjicu i daje glas onom »pravu na nadu« koje Uskrs nudi. Pred nama je svakoga dana prigodna misao za uskrsno vrijeme popraćena razmatranjem koje Papa nudi.

U brzini svakidašnjice, ovi kratki tekstovi idealan su pratitelj u čitanju evanđelja, a nećete pogriješiti ni čitajući ih napose. Ova razmatranja ispunit će vas nadom, jer »mi kršćani vjerujemo i znamo da je Kristovo uskrsnuće istinska nada svijeta, ona koja ne razočarava« (papa Franjo).

ŠTO KAŽU NAŠE NAJMLAĐE?

Duhovna obnova za novakinje i kandidatice Korčuli

Jednodnevna duhovna obnova za novakinje i kandidatice održana je u Korčuli 19. veljače 2022. pod vodstvom don Mihovila Kurkuta.

Duhovna započela je euharistijom i molitvom časoslova. Tijekom jutra upriličeno je predavanje u kojem se don Mihovil dotaknuo riječi iz evanđelja prethodnih dana u kojima evanđelisti pišu o Isusovom odnosu s učenicima, o križu, sumnjama i nevjeri. Govoreći o apostolu Tomi, don Mihovil je naglasio kako on zapravo nije "nevjerni" Toma. Toma je imao problem vjerovati u Crkvu koja ga je iznevjerila. On je vrlo vjerojatno stajao blizu Isusova križa kada su Ga razapeli te je bio ljut na ostale učenike koji su se razbježali. Apostol Petar "stijena" se bojao žene koja ga naziva Isusovim učenikom, žene koja u ono vrijeme nije ni mogla biti svjedok na sudu, niti ga je mogla optužiti. Petar – stijena se raspada, a nevjerni – Toma ostaje vjeran. Don Mihovil kaže da ne treba vjerovati svojim iskustvima, svom grijehu, pa čak ni

svojim očima. Samo treba vjerovati Gospodinu. Gospodin ne traži ni dobre ni svete, On traži ustrajne. Kada nas poziva, On ne gleda ono što je loše u nama, to činimo mi ljudi. Kako mi vjerujemo u Boga, tako i On vjeruje u nas, u ono što je u nama dobro. Don Mihovil kaže kako dijete ne zna ništa, ali zna tko ga voli. Znam li ja tko me voli? Kakvu ja sliku Boga imam? Je li to slika mog iskustva ili slika Boga iz Evanđelja? Govoreći o obraćenju don Mihovil je rekao kako je jedino pravo obraćenje zapravo ispravljanje krive slike o Bogu, a ne obraćenje od grijeha. Ako djetetu kažemo da se loše ponaša i da Bog sve vidi, dijete će pomisliti da je Bog samo onaj koji kori i da vidi samo njegovo loše ponašanje. Trebamo reći: „Bog te vidi i Bog te ljubi.“

U govoru o križu, don Mihovil je naglasio kako križ ne dolazi od Boga. Nijedan otac i nijedna majka ne žele da njihovo dijete pati. Tako isto naš Otac ne želi da mi patimo. Mi ljudi osamdeset posto snage potrošimo na bespotrebne patnje, one koje si sami zadajemo. Nakon jutarnjeg predavanja imali smo priliku za svetu isповijed i duhovni razgovor, a nakon toga je uslijedila zajednička molitva krunice.

U poslijepodnevnom predavanju don Mihovil je govori o životu u zajednici i o zajedništvu. Zajednica nije zajedništvo, ona postaje zajedništvo kada prihvativimo sebe i naše sestre onakvima kakve jesu, kada sve činimo iz ljubavi. Trebamo prihvati sestre onakvima kakve jesu, a ne pokušavati ih mijenjati u ono što mi mislimo da bi one trebale biti. Don Mihovil je istaknuo kako od pokušaja mijenjanja osobe nema ništa, time ih možemo samo "ugušiti". Preobrazba bića se događa u i po zajednici. Trebamo iza sebe ostaviti sve veze, sigurnosti, navezanosti na zemaljsko. Redovnički život ne smijemo graditi na osjećajima i iskustvima, a za zajednički život je potreban dobar odnos s Gospodinom, kako bi nas On vodio. Don

Mihovil je naveo kako je individualizam jedan od temeljnih poteškoća života u zajednici. Cilj i prioritet našeg redovničkog života ne bi trebao biti naše vlastito ostvarenje i pogrešno je misliti da možemo sve sami i da mi znamo najbolje. Trebamo biti otvoreni jedni prema drugima. Opasno je funkcionirati prema instinktima, vaganjem pozitivnog i negativnog. Ne postoji pozitivno i negativno, postoji Božja Providnost koja će pokazati je li nešto bilo dobro ili ne. Ponekad se možda ne slažemo s nečim što nam naša poglavarica nalaže, ali je jako bitno poslušati, jer kroz nju slušamo Duha Svetoga., „Nisam siguran da naši poglavari uvijek imaju Duha Svetoga i da djeluju po Njemu, ali kada slušam – slušam Duha Svetoga. ” rekao je don Mihovil. Izrazito je važno ujednačiti odnosa između tištine i riječi, samoće i prisutnosti. Treba izbjegavati izolaciju i pretjerani protagonizam.

Don Mihovil je naveo tri vrste komunikacija koje trebamo izbjegavati, a to su: psihološka (sviđa mi se, ne sviđa mi se, ja mislim..) moralna (trebali bi biti tako..) sloganika (šala koja

nije šala, kada šalom želimo iskomunicirati nešto bitno).

Također je naveo i tri spoznaje koje su bitne za redovništvo:

- dar – svjesnost da sam ja dar i da su moje sestre dar, a ne problem i prepreka., „Tko prepoznae svoje grijeha i ne sudi druge, veći je od onoga koji uskrsuje mrtve.”
- komunikacija – o kvalitetnoj komunikaciji ovisi kvaliteta zajedničkog život;
- zajedništvo – važnost prihvatanja sestara onakvima kakve jesu.

Kao zaključak poslijepodnevnog predavanja don Mihovil je rekao kako smo svi pozvani na svetost još od krštenja te da euharistija i Riječ Božja trebaju biti središte svega. Svoju duhovnu obnovu završili smo u večernjim satima misnim slavljem i duhovnim nagonvorom koji je don Mihovil održao mladima u župnoj crkvi sv. Marka.

Bog te vidi i Bog te ljubi.

Mirela Slišković

NAŠA NOVA ETAPA FORMACIJE – POSTULATURA

Mi kandidatice Ana Komšić i ja (Mirela Slišković) započele smo svoju drugu etapu formacije – postulaturu, u petak, 18. ožujka 2022. nakon prve Večernje svetkovine sv. Josipa, zaručnika Blažene Djevice Marije.

Prijepodnevne sate toga dana provele smo u tišini i molitvi, zaključivši zajedničkom molitvom krunice.

U poslijepodnevnim satima smo, zajedno s novakinjama i privremeno zavjetovanom s. Zoranom, imale duhovni nagovor p. Jozu Čirku na temu zavjeta posluha za koji je rekao da je najvažniji i u središtu svega.

P. Jozo je govorio o poslušnosti prema Bogu, sebi i prema svijetu tj. drugim ljudima. Također se dotaknuo teme planiranja budućnosti. Istaknuo je kako naše planove, od malih dnevnih do velikih životnih, uvijek nešto "poremeti", ali je sve to zapravo Božji plan za nas.

Kada krenemo krivim putem, koji nije nužno loš, ali nije pravi put za nas, Bog nas nekim smjernicama pokušava vratiti na put koji je odredio za nas.

Svi smo se složili da ovo nije put koji smo oduvijek planirale za sebe. Tu se najljepše očituje snaga Božje volje i ostvarivanje Njegovih planova za nas onda kada Ga znamo osluškivati.

Zajedničko promišljanje smo završili rješavanjem kviza pod nazivom "imam li ja duhovni poziv?", a potom smo zajedno s ostalim sestrama, predvođene p. Jozom, upriličile pobožnost križnog puta u našoj kapelici.

Po završetku križnog puta uslijedila je molitva časoslova te, već spomenuti, obred ulaska u postulaturu. Obred se sastojao od traženja oproštenja od svih sestara i preporuke u njihove molitve, te predaje časoslova i krunice. Časna majka Jaca Vuco uputila nam je nekoliko prigodnih riječi u kojima se spomenula svetog Josipa i istaknula kako je proslava njegovog blagdana izvrsna prigodna za ovakve iskorake i zatim nam je predala časoslove i dominikansku krunicu ističući kako su to sredstva koja nam pomažu hrabro koračati na našem putu.

Mirela Slišković

**postulantice Ana i Mirela
i s. Zorana**

SVETI MARTIN DE PORRES I KREPOST PONIZNOSTI U DOMINIKANSKOM REDU

SEMINARSKI RAD
s. Natalija Cindrić, OP

Zagreb, veljača 2022

1. Uvod

Sveto pismo je prožeto vjerničkim iskustvom da se Bog opire oholima i daruje milost poniznima. Bez poniznosti duha nema niti istinske i vjerodostojne vjere. Možemo reći kako je upravo ova krepost uvjet za dobivanje Božje pomoći, a dolazi do izražaja napose u duhovnim borbama jer zli se boji i drhti pred poniznim dušama. Upravo je poniznost ključ za svaki duhovni rast – korijen je svih krepstvi, korijen duhovnosti, čovječnosti i kršćanstva. Poniznost je duboko ukorijenjena stvarnost koja *pušta korijen odozdo i daje plod odozgo* (usp. Iz 37,31).

Uvijek je moćnija i sigurnija duboka poniznost negoli svaka vjetrovita uzvisitost. Bolji je tako onaj koji ponizno Bogu služi, negoli onaj koji tvori čudesa i biva zbog toga uzvisivan. Bez poniznosti, toga lišavanja, uniženja, čime postajemo prah, ne možemo ni koraka učiniti na duhovnome putu.

Na blagost i poniznost potiču nas toliki duhovni velikani naše Katoličke Crkve. Dominikanski Red poznat je po brojnim primjerima svetaca koje je krasila upravo ova krepost.

Jedan od njih je i sveti Martin de Porres, učitelj i primjer svete poniznosti i blagosti – vrijedan radnik koji je svu svoju energiju posvetio svojoj službi. Prezir koji je nemalo puta doživljavao zbog toga što je bio mulat, bivao je prilika za brata Martina da razvije ovu krepost do velikog stupnja i upravo on ga je i poticao da toliko radi na planu socijalne jednakosti.

Proveo je svoj život čineći dobro kao ponizni brat dominikanskog Reda. Ubrzo je njegov herojski život postao poznat u cijelom svijetu.

2. Poniznost u Svetom pismu

“I u Starom i u Novom zavjetu poniznost je važna osobina vjernika. Ona označava skromnost, zahvalnost i pouzdanje, priznanje da sve dobro dolazi Boga, a potvrđuje se u služenju braći. Njoj je suprotstavljena oholost, taština, samodostatnost koja je prepoznatljiva u ponasanjima ljudi koji odbacuju Boga i uzdižu se iznad drugog čovjeka.”¹

Poniznost postaje osnovni stav starozavjetne pobožnosti, koji predstavlja ispravan odnos prema Bogu i čovjeku. U odnosu prema Bogu ona je obzor u ovisnosti o njegovoj spasiteljskoj riječi: „Ali na koga svoj pogled svraćam na siromaha i čovjeka duha ponizna” (Iz 66,2).

“U biblijskom smislu poniznost je predan i otvoren stav čovjeka (siromaha Gospodnjeg) u istini pred svojim Stvoriteljem. To je svest čovjeka o vlastitoj grešnosti i ovisnosti o Svetomogućem. Izrael je došao do tog stava poniznosti vidjevši Božju svemoć koja ga je izbavila iz ropstva u kojem je iskusio siromaštvo i potlačenost. Ta iskustva dovela su ga do svijesti o nemoći i grešnosti čovjeka, tj. da se obrati Bogu raskajana srca u poniznosti. Oni koji mole Boga da ih spasi iz njihovih pogibelji nazivaju se siromasi Božji. Taj izraz osim što označava materijalno siromaštvo, u ovom kontekstu ima religijski smisao. Tražiti Boga znači tražiti siromaštvo, odnosno, poniznost. Uzor poniznosti u Starome zavjetu je Mojsije koji je najskromniji od ljudi (Br 12,3) i Tajanstveni sluga koji će svojom poniznom podložnošću ispuniti naum Božji. Kada govorи o Mesiji prorok Zaharija ističe kako će doći na magaretu, kao ponizni Kralj (Zah 9,9).”²

1 M. F. LACAN, Poniznost, u: Xavier Leon-Dufour i dr. (prir.), Rječnik biblijske teologije, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1993., str. 907. – 908.

2 M. MATANOVIĆ, Poniznost u kršćanskoj duhovnosti, Split, 2020., str. 5.

2.2. Isus – izvor i vrhunac poniznosti

U Starome zavjetu čovjek očituje poniznost u svojem životu tako što sluša i vrši Božju Riječ, dok u Novom zavjetu vidimo kako se Božja Riječ utjelovila i pokazala put poniznosti u osobi Isusa Krista. Bog se u povijesti objavljuje malenima, poniznima, a kako bi postali ponizni trebajući ići Kristovim putem poniznosti, koji iako je Bog, ide putem poniženja i ne traži svoju slavu nego spas čovjeka. Da bi išli Kristovim putem potrebno je učiti se biti ponizan kao što je on bio. Sam nam je dao primjer.

“U Novom zavjetu Isus sam sebe naziva poniznim (Mt 11,29), a njegova poniznost se očituje u poniženju (utjelovljenju) (Jv 1,14) i smrti (Fil 2,8) te njegovu služenju (Mk 10,45). Isusova poniznost je poniznost koja silazi od Boga i koja ima svoj uzorak u Bogu koji je postao malen radi čovjeka.”³

Dakle Bog nije malen nego je to postao radi ljubavi, “on izlazi sam iz sebe i čini nešto izvan Trojstva, a prvi takav čin je stvaranje svijeta. Bog djeluje kada se objavljuje ljudima i nadahnjuje ih, i tako se spušta prema čovjeku, i tu je vidljiva Božja poniznost. Može se zaključiti kako je povijest spasenja povijest Božje poniznosti koja se u Starom zavjetu očitovala kao Božja blizina narodu u djelima stvaranja, izabranja, oslobođenja i Saveza, a u Novom zavjetu u utjelovljenju Sina Božjega.”⁴

Povijest našeg spasenja svjedoči kako je kršćanstvo utemeljeno na poniznosti, jer je Riječ Božja sišla k nama i živjela među nama kao služba. Iako je pravi Bog, Isus se je objavio kao maleno dijete, a cijeli je život proživio u duhu siromaha Gospodnjega. Poniznost je do kraja živio, a traži je i od svojih učenika. Zapravo ukazuje na poniznost i služenje kao na nužan put za svakoga tko hoće biti njegov učenik: „*Tko hoće da među vama bude najveći, neka vam bude poslužitelj*” (Mt 20, 26-27). Put Kristove poniznosti je put križa, to je božanski stil života koji nam je Krist pokazao svojim primjerom.

“*Isus Krist, trajni lik Božji, nije se kao plijena držao svoje jednakosti s Bogom, nego sam sebe oplijeni uzevši lik sluge, postavši ljudima sličan; obličjem čovjeku nalik, ponizi sam sebe, poslušan do smrti, smrti na križu*”
(Fil 2,6-8).

Siromaštvo u duhu je poniznost i prihvaćanjem vlastitog siromaštva, nemoći i trpljenja čovjek se otvara Bogu koji izljeva blagoslov na njega, kao što je proslavio svoga Sina koji je u poniznosti prihvatio muku i smrt na križu.

Slika 1. Isus pere učenicima noge

Pri tumačenju poniznosti ne misli se na poniznost kao asketsku vježbu, nego se misli na čovjekov stav prema Bogu u poslušnosti i prihvaćanju njegove volje: „*I neplemenite svijeta izabra Bog, i ono što nije, da uništi ono što jest, da se ni jedan smrtnik ne bi hvalio pred Bogom*” (1 Kor 1, 28-29). Čovjek mora priznati Bogu da je sve od njega primio i bez njega je ništa. I to je pravi čin poniznosti priznati da je sve od Svevišnjega: „*Što imas da nisi primio? Ako si primio što se hvastaš kao da nisi primio?*” (1 Kor 4,7).

2.3. Ponizni “Martin od ljubavi”

Da bismo mogli težiti k savršenstvu, tj. svetosti na to nas mora potaknuti ljubav koja je usko vezana uz poniznost.

³ M. MATANOVIĆ, Poniznost u kršćanskoj duhovnosti, Split, 2020., str. 6.

⁴ Isto; str. 6.

„Poniznost je govoriti što manje o sebi, ne miješati se u tuđe poslove, paziti da ne budemo znatiželjni, prihvataći radosno protivljenja i ispravke, prelaziti preko tuđih pogrešaka, prihvataći zanemarenost, zaborav i mržnju, ne tražiti da budemo posebno ljubljeni i prihvaćeni, odgovarati uljudno i kad smo izazvani, ne gaziti nikada ničije dostojanstvo, ne raspravljati ni onda kad imamo prava, birati ono što je teže“ – riječi su svete Majke Terezije iz Kalkute koje je „kako bi drugima bilo lakše“ tek manjina prihvatala u svoj njihovoj ozbiljnosti i koje najbolje opisuju Martina de Porresa za kojega je Ivan XXIII., proglašujući ga svetim, rekao da je: „poniznost najveća odlika njegova života,” te da ga je „Bog putem poniznosti doveo u nebesku slavu.“

Ta osobina svih svetaca kod njega je bila posebno izražena i možda su mu i stoga darovane sposobnosti levitacije, bilokacije, čudesnih značaja i spravljanja ozdravljajućih brzodjelujućih lijekova, pa i sposobnost sporazumijevanja sa životinjama, sve osobine koje su tek vrlo, vrlo rijetki posjedovali.

Trpkost sirovoga limuna kojim ga je Bog preobilno darovao uspijevalo je uvijek iznova pretvoriti u slatku, osvježujuću i ozdravljajuću limunadu.

Od malih je nogu Martin očutio što znači bez ikakvoga razloga biti prezren i zapostavljen. Djelinjstvo mu je prošlo u siromaštvu „bezvrijednog“ čovjeka. No to u njemu nije probudilo mržnju, nego naprotiv, ljubav i suošćećanje za siromašne, zapuštene i bolesne. Čistio je samostan, meo hodnike i radio druge najjednostavnije poslove u kuhinji i praonici, a nije se prestao baviti ni svojim zanatom te je zbog mnogih izlječenja postao veoma poznat. No i u samostanu u kojem boravi oko 300 ljudi ne biva pošteden izrugivanja zbog svoga „ropskog“ podrijetla, a za jednoga od novaka on je „pas mulat.“ To mu nije smetalo i kada samostan dospio u dugove Martin predlaže: „Ja sam samo siromašni mulat, prodajte me!“

2.4. Skrivena snaga dobrote i blagosti

Iznimni pokornik isprošenom je milostinjom dnevno hranio i do 160 siromaha te je

Slika 2. Martin de Porres

potrebnima davao i novac. No na samostanskim vratima ne bi podijelio svu hranu već bio ostavio za životinje, „posebno za pse i mačke za koje se nitko nije brinuo. Zadnjih godina najviše je boravio u samostanskoj ambulanti brinući se za bolesne kako bi imali sve što je potrebno, i još nešto više. Da to omogući, on kuca na vrata bogataša, prosi i sam više posti nego jede, brine se da bolesnici imaju dovoljno hrane. Sam zadovoljan s ishabanom odjećom, za bolesnike nabavlja novo ruho i posteljinu, i brine se da sve bude čisto. Pritom pazi da ništa ne propadne ili da mu kradljivac što ne ukrade, a kad nešto ne može služiti za posteljinu, on od toga kroji zavoje“.

Kada je Limu pogodila kuga u njegovu je samostanu oboljelo 60 redovnika, a bolesni novaci bili su odijeljeni u zaključanom dijelu. Ne jednom, posvjedočili su kako je, da bi se za njih brinuo, prolazio kroz zaključana vrata te su do danas ostale priče kako je bolesnicima izvan samostana često donosio ozdravljenje tako što bi im odnio običnu čašu vode.

Nije zaboravljao ni one koji nisu mogli ili su se, kada je dijelio milostinju, stidjeli doći pred

samostanska vrata. Pomagao je zapuštene i udovice koje nisu imale od čega živjeti, pohađao je utamničenike, nosio im hranu i odjeću, tješio ih, zauzimao se za njih, a kasnije, kad su se našli na slobodi, brinuo se za njih, nalazio im posao i pomagao im da se snađu u životu. Zbog toga su ga s pravom nazvali „Martin od ljubavi“.

Martin je ljubio sve. Pogreške drugih je ispričavao. Najgore je nepravde opraštao jer je bio uvjeren da zbog počinjenih grijeha zaslужuje daleko ozbiljnije kazne.

Ljubav prema kreposti i težnja prema njima prvi su korak na putu prema njihovu stjecanju. Ali strastvena težnja prema časti skriva u sebi opasnost da nas se zbog toga prezre. Mali duhovi, koji ne dosižu veličinu, mogu u tome pronaći svoje zadovoljstvo. Velike duše se izdižu nad to siromaštvo i teže prema višim i bogatijim vrednotama – baš onako kako to vidimo u primjeru poniznog brata Martina.

3. Narav dominikanske duhovnosti – duhovna zrelost u poniznosti i ljubavi

Kada se govori o sv. Dominiku i dominikanskoj duhovnosti valja imati na umu da se ute-meljitelj Reda propovjednika pojavio na pozornici Crkve kao čovjek koji je želio spojiti monaški (statički) i propovjednički (aktivni) način života. Pojavio se kao navjestitelj Božje riječi propovijedanjem i poučavanjem što, prema riječima sv. Tome Akvinskoga, treba proizlaziti iz punine kontemplacije, tj. duhovnoga gledanja, motrenja koje je prožeto božanskom ljubavlju, osjećajem Božje slatkoće i radosnim prijateljnjem uz Božju volju i koje je dar Duha Svetoga. Upravo zato dominikanska duhovnost nije ni posve monaška ni posve aktivna.

To je životna sinteza koju je sv. Dominik u sebi ostvario, a sv. Toma izrazio kao sintezu akcije i apostolata, koja proizlazi iz punine kontemplacije.⁵

Iskustvo svetih propovjednika i teološki nauk svjedoče o jednoj vrsti kontemplacije, onoj

ulivenoj, koja se ostvaruje pod izravnim utjecajem Duha Svetoga posredstvom njegovih darova, osobito darova mudrosti, razuma i znanja. Za takav oblik kontemplacije možemo reći da je neka vrsta intuicije, Božje prisutnosti u nama. To je živo iskustvo božanskih stvarnosti koje su bile duboko ukorijenjene u srcu brata Martina iz Lime.

Takav oblik kontemplacije ne može se postići ljudskim silama, nego djelovanjem Duha koji je u nama.

Činjenica je da jedino bogat kontemplativni život može osigurati vjerodostojno svjedočenje. Upravo je kontemplacija, toliko važna za dominikansku duhovnost, najsavršeniji stupanj duhovnoga života, najsavršenija molitva. U njoj su molitva i život jedno. Dominikanska kontemplacija je nadahnuta otajstvom utjelovljene Riječi – to je duhovnost utjelovljena: “Po svojoj biti naša dominikanska kontemplacija je kršćanska. Temeljni predmet naše kontemplacije je Isus iz Nazareta, utjelovljena Riječ, kako je prikazan u evanđeljima. Po njemu i mi se u svom činu kontemplacije približavamo misteriju Boga i Božjeg Naroda”.

Brat Martin je itekako bio svjestan te činjenice. Budući da je njemu bilo jasno da je Krist Isus za nas trpio i da je on naše grijeha ponio na drvo u svome tijelu, posebnom je ljubavlju ljubio Raspetoga. Kad je razmatrao njegove pregorke muke, nije mogao svladati gorki plač. Jednako je tako posebnom ljubavlju ljubio najuzvišenije euharistijsko otajstvo kojemu se, ponajčešće skriven, mnoge sate klanjao u hramskom svetištu. Želio je hranići se njime što je češće mogao. Nadalje, sveti je Martin, veoma poslušan poticajima božanskog Učitelja, najvećom ljubavi, koja je izvirala iz neiskvarene vjere i ponizne duše, ljubio braću. Ljude je ljubio jer ih je iskreno smatrao Božjim sinovima i svojom braćom. Čak ih je više volio nego samoga sebe jer ih je sve držao, takve je bio poniznosti, pravednijima i boljima od sebe.

5 Usp. Augustin PAVLOVIĆ, Uz 750. godišnjicu Reda Sv. Dominika, u: Vjesnik Đakovačke biskupije, 19 (1966.) 12, 228-229; Marijan BIŠKUP, Obilježja dominikanske duhovnosti, u: Vrhbosnensis, 7 (2003.) 1, 107-126.

Slika 3. Presveti oltarski sakrament

To je duhovnost Utjelovljenja. Kontemplacija nas osposobljava za razmišljanje o samima sebi i za bolje komuniciranje s bližnjima. Daleko do toga da bi nas dijelila od braće i sestara, kontemplacija nas pokreće da vidimo i druge ljude. Posebno jadnike, one na rubu i one koji pate, onako kako ih Bog vidi.

Od neprocjenjive je važnosti imati na umu i misao sv. Tome Akvinskoga prema kojoj sav život dominikanaca i njihov apostolat moraju proizlaziti iz punine kontemplacije, iz punine poniznosti.

Slijediti Krista, preobrazba je ukupnog stanja našega čitavog bića, posebice nutarnje osobe (duha/duše). Vjerujem da je upravo ovo Pavao imao na umu kada je pisao da smo „svukli staroga čovjeka“ i da smo se „odjenuli u novoga koji se obnavlja u spoznaji prema slici onoga koji ga je stvorio“ (Kol 3, 9-10). Mi želimo u mislima i djelima postati poput Krista, stoga nam se, uz pomoć i djelovanje Duha Svetoga, valja oblikovati prema njegovoj slici kroz ciljane i određene duhovne discipline. Biti sposoban učiniti ono što je potrebno učiniti onda kada se treba učiniti stvarna je sloboda u životu.

Poslanica Kološanima potiče nas da rastemo u spoznaji Božjoj (vidi 1,10). Pavao je pisao Korinćanima: „Ja vama, braćo, nisam mogao govoriti kao duhovnima, nego kao tjelesnima, i to kao maloj djeci u Kristu. Mlijekom sam vas nahranio, a ne jelom: jer ga još niste mogli podnijeti; a ni sada ne možete, jer ste tjelesni“ (1 Kor 3,1-2). Na sličan se način i pisac poslanice

Hebrejima obraća vjernicima: „Jer svatko tko je još pri mljeku, nevješt je u riječi pravednosti; jer je dojenče. A čvrsta hrana je za one koji su odrašli, za one koji imaju iskustvom izvježbana osjetila za razlikovanje dobra i zla“ (5,13-14).

Bog uzvišeno govori o onima koji su ponizna srca. Jedna od najvažnijih vrlina svetaca bila je upravo poniznost. Budući da se Sotona od Boga odvojio zbog ponosa, on sada posebno mrzi poniznost. U Mudrim izrekama piše: „Mrzak je Jahvi svatko ohola duha, takav zaista ne ostaje bez kazne.“ Dakle, poniznost je najefikasnije sredstvo u borbi protiv zla, ali i vitalni dio kršćanskog života.

I sam sveti Augustin piše: „Ponos je taj koji je pretvorio anđele u đavle, a poniznost je ta koja ljudi čini anđelima.“

„Zato, braćo, ako želimo doći k vrhuncu savršene poniznosti i brzo dospjeti do onog nebeskog uzvišenja do kojeg se dolazi poniznošću sadašnjeg života, onda moramo djelima, prema gore usmjerenima, postaviti one ljestve što su se pokazale Jakovu u snu kad je video kako anđeli po njima silaze i uzlaze. Nedvojbeno je da to silaženje i uspinjanje za nas nema nikakva drugog značenja nego da se ohološću silazi, a poniznošću uzlazi“ (sveti Benedikt).⁶

Svi darovi koje imamo u tijelu i duha su Božju darovi upravljeni na službu jedni drugima bez obzira je li to zaslužuju ili ne. Tko obilno daje i prima isto tako.

„Jahve je sama dobrota i pravednost: grešnike on na put privodi. On ponizne u pravdi vodi i uči malene putu svome“ (Ps 25,8-9).

„Žrtve ti se ne mile, kad bih dao paljenicu, ti je ne bi primio. Žrtva Bogu duh je raskajan, srce raskajano, ponizno, Bože, nećeš prezreti“ (Ps 51,18-19).

„Zaista, uzvišen je Jahve, ali gleda na ponizna, a oholicu izdaleka poznaje“ (Ps 138,6).

4. Krepost poniznosti u redovništvu

Kao posvećene osobe, pozvani smo ostaviti sve i riskirati sve za Krista koji nas je pozvao

⁶ Izvor: <https://www.bitno.net/vjera/duhovnost/mocno-oruzje-kojim-je-ovih-devetoro-svetaca>

da siđemo s „brda“ i krenemo putem koji od Tabora vodi do Kalvarije. Taj put nije lak ali je nužno da u sebi probudimo istinsku čežnju za svetošću, snažnu želju za obraćenjem i osobnom obnovom te prihvaćanju svojih bližnjih, a to nam je moguće samo ako svoje oči upremo prema Gospodinovu Križu i nastojimo ponirati u sve dublje razumijevanje velikog dara euharistije te u središte života stavimo Svetu Otajstvo Tijela i Krvi Gospodina koji je živ i prisutan u zajednici da je podržava i nadahnjuje na njezinu putu prema Ocu.

Nije li nam ponizni brat Martin od ljubavi savršen primjer takvoga predanja?

Vidimo kako se poniznost hvali kao ispravan stav čovjekova srca u odnosu na Boga. Ponizan čovjek zna da je grešnik i da pred Bogom nitko ne može biti do kraja pravedan, te dolazi pred Boga otvorenih ruku moleći za milost. Nasuprot tome, ohol čovjek sklon je precjenjivanju vlastitih zasluga tražeći da se za njih izdašno nagradi. Razlika između ova dva stava na najbolji način ti je objašnjena u Isusovoj prispolobi o farizeju i cariniku:

„Dva čovjeka uziđoše u Hram pomoliti se: jedan farizej, drugi carinik. Farizej se uspravan ovako u sebi molio: „Bože, hvala ti što nisam kao ostali ljudi: grabežljivci, nepravednici, preljubnici ili – kao ovaj carinik. Postim dvaput u tjednu, dajem desetinu od svega što steknem.“ A carinik, stojeći izdaleka, ne usudi se ni očiju podignuti k nebu, nego se udaraše u prsa govorеći: „Bože, milostiv budi meni grešniku!“ Kažem vam: ovaj siđe opravdan kući svojoj, a ne onaj! Svaki koji se uzvisuje, bit će ponižen; a koji se ponizuje, bit će uzvišen.“ (Lk 18, 10-14)

Što to znači u odnosu prema ljudima?

U „*Sumi Contra Gentiles*“ (Vol. III, 135) sv. Toma Akvinski na lijep način objašnjava što znači poniznost: „Spontano prigrlići ponižavanje nije uvijek i u svakom slučaju praksa poniznosti, jer poniznost kao vrlina ne čini ništa nepomišljeno. Stoga nije poniznost nego ludost prigrlići svako i bilo kakvo ponižavanje. Ali onda kada nas vrlina potiče na to da neko djelo učinimo, na poniznost spada ne pobjeći

od njega, primjerice ne odbiti neki nemio posao (...).

U nastavku navodi da ponekad poniznost možemo koristiti i kao lijek. Ako je netko sklon pretjeranom samoisticanju, onda mu primjerenija uporaba poniznosti može pomoći u duhovnom rastu. Sveti Toma navodi da se to može postići tako da se osoba spusti na najniže slojeve društva obavljajući prezrene poslove. Puno je svetaca u Katoličkoj Crkvi pristalo na takav način života da bi bolje razumjeli tuđe probleme i shvatili koje su istinske i neprolazne vrijednosti u životu. Poniznost je, jednako tako, i znak ljubavi za druge ljudi. Isus svojim učenicima opisuje farizeje kao najbolji primjer neponiznosti:

„(...) *Sva svoja djela čine zato da ih ljudi vide. Doista, proširuju zapise svoje i produljuju rese. Vole pročelja na gozbama, prva sjedala u sinagogama, pozdrave na trgovima i da ih ljudi zovu 'Rabbi'. Vi pak ne dajte se zvati 'Rabbi', jer jedan je učitelj vaš, a svi ste vi braća. Ni ocem ne zovite nikoga na zemlji jer jedan je Otac vaš – onaj na nebesima. I ne dajte da vas vođama zovu, jer jedan je vaš vođa – Krist. Najveći među vama neka vam bude poslužitelj*“ (Mt 23,5-13).

Govori se da je ljubav duša svih kreposti. Slično možemo reći i za poniznost. Prisutna je svugdje gdje se nalazi bilo koja druga krepst, jer poniznost je posuda ili kalež ljubavi. Gdje živi ljubav, nužna je poniznost.

Što je više poniznosti, to je više mjesta za ljubav. Poniznost stvara uvjete za ljubav, a ljubav motivira i daje snagu da se čovjek ponizi ili da ustraje u poniznosti. Preko ljubavi, poniznost se nalazi u svakoj krepsti i jača je.

Krepst je umijeće zrele osobe. Ponekad je potrebna pravednost da bi se bilo dobar. Jedna situacija traži čistoću da bi se istinski ljubilo, a druga pak zahtjeva ustrajnost da bi došlo do plodova. Korisno je svjesno se viježbati u najvažnijim evandeoskim vrednotama. Tko produbljuje krepst poniznosti, ujedno učvršćuje i osnažuje sve druge vrednote kršćanskog života.

Poniznost želi i zna služiti. Ponizan čovjek, svjesno ili nesvjesno, uvijek traži ono što pomaže, što izgrađuje, što služi, a ako je potrebno i

pod cijenu poniženja samoga sebe. Tako poniznost vodi k pravednosti, čistoći, ustrajnosti i svim drugim krepostima, i jača ih. Tko se vježba u poniznosti, istovremeno produbljuje i sve druge kreposti.

„Samo poniznost je put koji nas vodi Bogu, i, istodobno, upravo baš zato što nas vodi njemu, vodi nas i do onoga bitnog u životu, do njegova pravog smisla, do najpouzdanijeg razlog zbog kojega je život vrijedan življena.“

Samo poniznost nas širom otvara iskustvu istine, istinske radosti, spoznaje koja je važna. Bez poniznosti smo „zakinuti“, zakinuti za shvaćanja Boga, zakinuti za shvaćanja sebe samih. Trebamo biti ponizni da bismo razumjeli same sebe, a još više da bismo razumjeli Boga. Mudraci su mogli biti veliki po logici svijeta, ali oni postaju maleni, ponizni i upravo zato uspijevaju pronaći Isusa i prepoznati ga. Oni prihvataju poniznost traženja, odlaska na put, traženja, preuzimanja rizika, činjenja pogrešaka...

Svaki je čovjek, u dubini svoga srca, pozvan tražiti Boga: svi mi imamo taj nemir i naš posao nije taj nemir gasiti, nego ga pustiti da raste jer je to nemir traženja Boga; i, s istom milošću kao on, može ga pronaći.

„Gospodine... nauči me tražiti tebe, i pokaži mi se kad te tražim; jer te ni tražiti ne mogu ako me ne poučiš, a ni naći ako se ne pokažeš. Daj da te tražim želeći i želim tražeći, daj da te nađem ljubeći i ljubim nalazeći“ (sveti Anselm).⁷

Pismo iz Calcutte navodi ovaj tekst Doroteja iz Gaze:

„Zamisli da je svijet krug, da je Bog središte, a koncentrični krugovi su različiti načini na koje ljudi žive. Kad oni koji žele prići bliže Bogu idu prema središtu kruga, dolaze bliže jedni drugima i, istovremeno, Bogu. Što bliže prilaze Bogu, bliži su jedni drugima. I što bliže prilaze jedni drugima, prilaze bliže Bogu.“

Dakle, pravi stav poniznosti je pronaći pravu mjeru i shvatiti svoj poziv u perspektivi Kraljevstva nebeskog. Kada tako promatramo i spontano ćemo početi shvaćati koliko je

besmisleno inzistirati na titulama, slavi, uzdizanju i nadmudrivanju. Poniznost je uvijek u službi ljudskog dostojanstva, kako našega tako i osoba kojima pristupamo. Njegujući tu vrlinu ne trebamo dopustiti omalovažavanja, već uzdići se iznad njih, svojom reakcijom pokazati koliko su sama u sebi besmislena.

5. Što imaš, a da nisi primio?

„Ti želiš dublje prodrijeti u čudesni vrt poniznosti. Pruži mi ruku i slijedi me. Ništa nas ne može poniziti pred milosrdnim Bogom osim obilja njegove milosti i mnoštva naših grijeha. Zato predoči snažno svojoj duši ono što je on učinio za tebe i ono što si ti učinio za njega i ako se tvoji grijesi pojave pred tobom, tada stavi Božju milost pokraj sebe i spoznat ćeš: ono što je dobro na tebi, ne dolazi od tebe i tvoja će veličina postati malena, a tvoja oholost poniznost. “Što imaš, a da nisi primio? Ako si primio, zašto se onda hvastaš time?”

Često kažeš da si ništa, da si siromašno stvorenje. Pogledaj, uzet ću te sad za riječ: kad bi ti to doista drugi rekli, onda bi se tvoja duša ogorčila na njih. Ti činiš kao da bi se htio povući u osamu i sakriti se od svijeta kako bi te tamo svi slijedili i tražili. Često činiš kao da bi htio biti posljednji kako bi došli k tebi i rekli ti da se pomakneš naprijed. Kad bi doista imao duh poniznosti, onda bi tvoje djelo bilo čisto kao tvoja želja. Jer poniznost je tako nježna da se prepade svoje vlastite sjene. Ona ne želi skriti samo druge kreposti, nego prije svega sebe samu, i kad bi se laž i licemjerje dopuštali, onda bi se ona ponašala ambiciozno i oholo kako bi što sigurnije umakla ljudskim pogledima. Zato neka ti to pravilo bude dragocjen posjed: ne govori nikada poniznim riječima o sebi, nego dopusti da duh poniznosti u nutrini skladno preobrazi misao i riječ.

Ako to ljubav traži, onda bi poniznost trebala zbaciti sa sebe koprenu kako bi zasjala. Jer ona skriva krepst samo zato kako bi se zaštitila u svojoj nečuvenoj ljepoti; kako bi zbog ljubavi

⁷ Papina kateheza na općoj audijenciji u srijedu, 22. prosinca 2021.

probudila kreposti prema svetom životu i u čudesnu isijavanju svoje ljepote sama dospjela do sve veće savršenosti.

Želio bih poniznost usporediti s jednim egzotičnim drvetom čiji se žarkocrveni cvjetovi noću zatvaraju – spavaju, kako to domoroci kažu – kako bi se otvorili opet suncu koje izlazi. Tako poniznost skriva naše kreposti i dobre strane, a razotkriva ih samo ljubav jer ona nije ljudska, nego božanska krepost; ona je sunce od kojeg sve druge imaju njezino svjetlo, koje preobrazuje, i njezinu toplinu, koja oživljava. Poniznost se sastoji u tome da se tvoja volja otvara volji tvoga Boga. Božja volja je da ti budeš jedno s njim u savršenu nasljedovanju njegove svetosti. Pogledaj kako je čudnovato: tko se pouzdaje u samosvjesnoj oholosti u sebe samoga, ne usuđuje se s pravom na velik pothvat. Ali tko je malen pred samim sobom i svojim Bogom, taj nosi utoliko više smjelost u svojoj duši ukoliko osjeća više svoju nemoć. A zašto raste njegova duhovna snaga s osjećajem slabosti? Upravo za to jer se ne oslanja na sebe, nego na moćnoga Boga koji je u malenima velik, a u slabima jak i čije milosrđe se pobjedosno očituje u našoj bijedi.⁸

6. Zaključak

Bog je sam sebe učinio malenim kako bismo mi mogli postati veliki u jedinoj istinskoj veličini: poniznosti srca. Vjera i poniznost idu ruku pod ruku. Na našem putu prema nebeskoj domovini, trebamo se dati voditi Bogu, imajući utočište u Njemu i slušajući njegovu Riječ. Poniznost vjere je klečati pred Isusom prisutnim u Svetoj Euharistiji, klanjajući se utjelovljenoj Riječi poput pastira u Betlehemu.

Ponizni ljudi otvoreni su za djelovanje Božje providnosti. Oni ne streme potpuno kontrolirati sve u životu ili imati objašnjenje za sve. Oni poštuju otajstvo ljudske osobe i povjerenja u Boga, iako se budućnost čini nesigurna. Oni se ne trude otkriti skrivene Božje nakane, ili ono

što nadilazi njihove vlastite snage (usp Sir 3,21). Božja milost njima je dovoljna, jer snaga se usavršava u slabosti (2 Kor 12, 9). Tu milost nalaze u odnosu s Kristom i dijele ju u svom životu.

U liku brata Martina de Porresa vidimo najbolji primjer kako ponizni ljudi imaju poseban osjećaj za darove primljene od Boga, kako u vlastitom životu, tako i u životima drugih.

Mi pristupamo Kristu u Euharistiji, njegovom ranjenom i uskrsnulom tijelu: in humilitate carnis assumptae, molimo na svetoj misi u Došašću. On dolazi u poniznosti našeg tijela. Diramo neizrecivu Božju poniznost. “Isusova poniznost: u Betlehemu, u Nazaretu, na Kalvariji. Međutim, još je više poniznosti i samoponiženja u Svetoj hostiji: više nego u štali, više nego u Nazaretu, više nego na križu”.⁹

7. Literatura:

1. MATANOVIĆ Marija, *Poniznost u kršćanskoj duhovnosti*, Split, 2020.
2. DUGANDŽIĆ Ivan, *Biblijска teologija Novoga zavjeta*, Zagreb, 2004.
3. NUIĆ Viktor, *Crkveni dokumenti o posvećenom životu*, Zagreb, 2000.
4. SVETO PISMO, Kršćanska sadašnjost, 2008.
5. NIKIĆ Mijo, *Očima psihologa teologa*, Verbum, 2011.
6. LOVASKI Lawrence G., *Skrivena snaga dobrote i blagosti*, Verbum, 2020.

INTERNET:

1. M.F. LACAN, Poniznost, u: Xavier Leon-Dufour i dr. (prir.), *Rječnik biblijske teologije*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1993., str. 907. – 908.
2. Tekst je izvadak iz knjige “Misli – sveti Franjo Saleški”. Preuzeto: www.bitno.net.
3. <https://www.bitno.net/vjera/duhovnost/mocnoruzje-kojim-je-ovih-devetero-svetaca>

8. Popis slika:

1. Slika 1. Isus pere učenicima noge
Preuzeto:<https://www.novizivot.net/koje-je-znacenje-isusovog-pranja-nogu>
2. Slika 2. Martin de Porres
Preuzeto: <https://www.pinterest.com/danny3541/st-martin-de-porres/>
3. Slika 3. Presveti oltarski sakrament
Preuzeto: <https://www.zupa-belisce.com/zupno-godisnje-klanjanje-svetkovina-sv-josipa/>

8 Tekst je izvadak iz knjige “Misli – sveti Franjo Saleški”. Preuzeto: www.bitno.net.

9 Sveti Josemaría Escrivá, Put, 533.

Dominikanke u splitskom Domu za služavke (1932. – 1942.)

Prije točno 90 godina, 1932. sestre dominikanke su preuzele upravljanje Domom za služavke u Splitu. U toj maloj filijali ostale su deset godina, do 1942., pa se ove godine navršava i 80. obljetnica prestanka rada u toj ustanovi, odnosno zatvaranja filijale. Te dvije obljetnice bile su poticaj za objavlјivanje ovoga kratkog članka o dominikankama u splitskom Domu za služavke. Napomenuti nam je da je o ovoj filijali sačuvano jako malo arhivskih vrela i pokoji novinski napis, pa nije bilo lako rekonstruirati tijek zbivanja i sastaviti kratki povjesni prikaz.

Smatra se da je 1930. u Splitu djelovalo oko 1500 služavki, tj. kućnih pomoćnica koje su uglavnom dolazile iz dalmatinskih sela. O njihovim problemima splitski dnevnik *Novo doba* 10. svibnja 1930. piše: "Radnice ove struke kao takve kod nas ništa nemaju od svega onoga, što su one same za sebe i što je društvo za njih drugdje stvorilo. Sve one redom dodjoše sa sela, i do zdravlja i nepokvarenosti ne donesoše sobom ništa od svega drugoga što je potrebno za njihovu službu u gradu. Gradska ambijenat, kojemu nisu navikle, ili na njih djeluje samo jednostrano ili ih, neuke, neupućene i nezaštićene povlači u vrtlog nemoralna i raznih drugih poroka, a takve jadnice ne samo da postaju teretom sebi, nego su i teret društva u gradu uopće, a pojedinim obiteljima napose."¹

Svjesne gornjih problema, neke Spiličanke odlučile su poduzeti korake da se pomogne djevojkama koje dolaze u Split tražeći namještenje kao služavke i onima koje su već u toj službi. Potkraj dvadesetih godina prošloga stoljeća formirale su odbor koji je – potporom gradskih vlasti, dobrotvornih društava i Katoličke Crkve – u Nelipića ulici uredio provizorni mali dom (kapaciteta svega 5 kreveta) s prenoćištem

i uredom za zapošljavanje služavki. Brigu za taj dom i za zapošljavanje služavki vodile su Spiličanke koje su pokrenule inicijativu. Osim toga, 1929. organizirale su tečaj opismenjavanja na kojemu je šezdesetak služavki naučilo čitati i pisati. Tako je provizorni dom, osim pružanja prenoćišta, savjeta i zapošljavanja, počeo voditi brigu i o izobrazbi kućnih pomoćnica. No, s povećanjem njegove djelatnosti, rasla je i svijest kako je taj dom nedovoljan te ne može ni približno udovoljiti potrebama zbog kojih je osnovan. Trebalo je povećati i poboljšati njegove smještajne kapacitete, te nezaposlenim služavkama pružiti jeftinu hranu, osnovnu izobrazbu onima koje je nemaju i stručno usavršavanje ostalim služavkama. Sve to bilo bi na korist samih služavki, ali također obitelji kod kojih će raditi i obitelji koje će same zasnovati, a time i cjelokupnoga društva. Stoga su utemeljiteljice ovoga provizornog doma u svibnju 1930. pokrenule inicijativu da se izgradi veliki dom za služavke, što su podržali brojni građani, među kojima su se službom i ugledom isticali biskup Kvirin Klement Bonefačić, ban Primorske banovine Ivo Tartaglia, gradonačelnik Jakša Račić te arheolog i povjesničar don Frane Bulić.²

1 m.: Akcija za izgradnju Doma za služavke. U: *Novo doba*, 13 (1930) 10. V., str. 3.

2 Usp. Isto, str. 3.

s. Pija Budrović

Gotovo dvije godine prošle su od inicijative do uređenja i otvaranja Doma za služavke u Rimskoj ulici br. 3. Prije samog otvaranja, uprava Doma obratila se časnoj majci Andeli Milinković s molbom da dominikanke preuzmu upravljanje Domom, što je podrazumijevalo nadziranje služavki koje ondje borave, traženje zaposlenja za njih i vođenje administrativnih poslova. Časna majka je s Vrhovnim vijećem 6. ožujka 1932. prihvatile ponudu i službu upraviteljice Doma za služavke povjerila s. Piji Budrović.³ Ubrzo potom, 17. ožujka kanonik Herkuljan Luger blagoslovio je Dom i održao "lijep pobudan govor, u kome je iznio potrebu i zadaću ove socijalne ustanove te povjerio Dom časnoj Sestri Piji Budrović i zaželio najljepši

uspjeh."⁴ Uteteljenje i rad ove ustanove podupirao je i biskup Kvirin Klement Bonefačić, koji u jednom dopisu iz siječnja 1934. kaže da u Domu za služavke "mogu prenoći i druge djevojke, kao i žene uopće koje dolaze u grad radi posla, a nemajući znanaca žele da budu u sigurnoj kući i zakloništu."⁵

Novi Dom mogao je na spavanje primiti petnaestak služavki, a u njegovim prostorima, premda su bili skučeni, planiralo se nastaviti s osnovnom i stručnom izobrazbom služavki.⁶ Ispočetka je s. Pija Budrović sama djelovala u Domu, a pomagati joj je dolazila s. Ruzarija Bujas iz Gradske kuhinje, koja je tu dolazila i prespavati.⁷ Ne zna se dokad je pomagala s. Piji i eventualno njezinim nasljednicama u Domu za služavke, gdje nikad istodobno nisu boravile više od dvije sestre.⁸

Nekoliko mjeseci nakon otvaranja novoga Doma za služavke, 3. kolovoza 1932. Novo doba pohvalno piše: "Kad je nedavno otvoren Dom za služavke u Rimskoj ulici br. 3, istaknuto je, da će ovaj Dom služiti ne samo za namještanje djevojaka i za njihovo privremeno sklonište, već što je još važnije, da će one kada dodju sa sela ili u slučaju nezaposlenosti biti tu sačuvane od zla društva, uticaja ulice, da će tu naći duševnu i tjelesnu utjehu, a osim toga imati će priliku, da se nauče redu i čistoći i svemu onome, što je vrlo potrebno znati kućnoj posluzi. U punom smislu, djevojkama je ovaj skromni Dom zamijenio donekle kućno roditeljsko ognjište, jer isto vode sa najvećom ljubavlju č. Ss. Dominikanke, te sa djevojkama postupaju upravo brižno."⁹

3 Usp.: Arhiv Kongregacije sv. Andela čuvara u Korčuli (dalje: AKSAČ), Kutija Dokinute kuće i filijale, Fascikl Dom služavki u Splitu, S. Pija Budrović vrhovnoj skrbnici Kongregacije, Split, 24. VI. 1933.; Fascikl Dom služavki u Splitu, S. Pija Budrović vrhovnoj skrbnici Kongregacije, Split, 22. XII. 1933.; AKSAČ, Zapisnici sjednica Vrhovnoga vijeća 1905. – 1970. (dalje: ZSVV 1), dne 6. III. 1932.

4 Proširenje jedne socijalne ustanove. U: *Novo doba*, 15 (1932) 18. III., str. 6.

5 Kvirin Klement BONEFAČIĆ: Preporučuje se 'Društvo za zaštitu djevojaka' u Splitu. U: *List Biskupije splitsko-makarske*, 56 (1934) 1, str. 3.

6 Usp. Proširenje jedne socijalne ustanove, str. 6.

7 Usp. Ivanica DUJMOVIĆ: [Sjećanje na s. Ruzariju Bujas]. U: *Ave Maria*, 8 (1979) 3, str. 97.

8 Usp. Fascikl Dom služavki u Splitu: S. Pija Budrović vrhovnoj skrbnici Kongregacije, Split, 24. VI. 1933.; S. Pija Budrović vrhovnoj skrbnici Kongregacije, Split, 22. XII. 1933.

9 Vjenčanje u Domu za služavke. U: *Novo doba*, 15 (1932) 3. VIII., str. 6. Povod za ovaj novinski napis, kako se vidi iz njega naslova, bilo je vjenčanje nezaposlene služavke Ande Ljubičić, štićenice Doma, i radnika Mate Czekla. O tom radosnom događaju u nastavku piše: "Uprava Doma sa organizacijom služavka i č. sestre u svemu su joj kod stupanja u brak bili u pomoći, te su nastojali da sa skromnom zakuskom proslave ovaj događaj, e da dadu dokaza svakome, a naročito služavkama od kolike je vrijednosti i koristi za njih Dom za služavke."

Društvo za zaštitu djevojaka, koje je od 1934. vodilo brigu o Domu,¹⁰ bilo je jako zadovoljno radom s. Pije Budrović pa je, kada ju je Vrhovno vijeće Kongregacije 30. kolovoza 1938. odlučilo premjestiti na Čiovo,¹¹ zamolilo da se to za neko vrijeme odgodi, barem dok se netko drugi ne uputi u vođenje knjiga. Vrhovno vijeće je 10. listopada 1938. prihvatio molbu i opozvalo premještaj s. Pije.¹² U Domu za služavke ostala je do premještaja u Trogir 8. rujna 1939.¹³

O majčinskoj skrbi s. Pije za djevojke u Domu za služavke svjedoče dva napisa u novini *Jadranski dnevnik*. Prvi, objavljen 1. lipnja 1935., kaže da je ona "djevojkama prava majka"¹⁴, dok drugi napis, osvrćući se opširnije na probleme Doma, osobito na njegove skučene prostore, pozitivnu ulogu s. Pije opisuje sljedećim riječima: "Taj Dom zaista postoji u Rimskoj ulici, ali je on premašen da primi sve besposlene (tj. nezaposlene, op. a.) i potrebne kućne pomoćnice (služavke). Jučer smo sasvim slučajno nabasali na ovaj dom, koji je povjeren časnoj sestri Dominikanki Piji. U tom domu sada se nalazi 16 djevojaka dok u njemu ima samo 12 kreveta. One djevojke koje nemaju kreveta spavaju na daskama ili na posuđenim madracima po podu uredovne sobe. U ovom domu, skoro mjesec dana, nalazila je utočište i jedna bolesna djevojka, koja nije mogla biti primljena u bolnicu, jer su i u bolnici svi kreveti zauzeti. 'Dom za djevojke' (tj. služavke op. a.) u Rimskoj ulici pružio je do sada hiljadama nezaposlenih služavka utočište. U svojoj nezaposlenosti one bi, kada ne bi bilo ovog doma i moralno i materijalno propadale. Pažnja koju im u domu časna sestra Pia ukazuje više je nego roditeljska, a naročito njeni utješljivi savjeti vrlo povoljno djeluju na mlade djevojke, koje su uslijed besposlice i onako svemu najgorem izložene."¹⁵

s. Hozana Kljaić

Iz navedenoga se vidi kako je Dom za služavke djelovao u skučenim prostorima, koji nisu udovoljavali stvarnim potrebama takve ustanove. Stoga se planiralo njegovo proširenje, kako bi mogao primiti do šezdesetak nezaposlenih služavki i onih koje su zaposlene, ali im obitelji kod kojih rade ne mogu pružiti smještaj, pa nakon radnoga dana tumaraju gradom tražeći prenoćište. Praksa je pokazala da bi trebalo osigurati prostor i lakše bolesnim služavkama, za koje nema mjesta u bolnicama, a ni njihovi poslodavci ih ne žele držati u svojim domovima. K tome, postojeći prostori nisu dostatni ni za druge zadaće Doma, pa je tako znatno otežano pružanje osnovnoga i stručnoga obrazovanja služavkama, vođenje administrativnih poslova i svakodnevni životni ritam u ustanovi. Iz svega toga bilo je jasno da postojeće kapacite Doma za služavke treba znatno povećati, ali nedostatak finansijskih sredstava onemogućivao je te plemenite planove, a Drugi svjetski rat zapečatio je sudbinu Doma.¹⁶ O njegovu pak značaju svjedoči neugodno iskustvo trinaestogodišnje Andželke Kesić koja je kao služavka radila u kući neke Splićanke, a o čemu *Jadranski dnevnik* piše: "Iako nevješta gospodskoj kući,

10 Usp. *Udruženje za zaštitu djevojaka*. U: *Jadranski dnevnik*, 2 (1935) 20. III., str. 4.

11 Usp. ZSVV 1, dne 30. VIII. 1938.

12 Usp. ZSVV 1, dne 10. X. 1938.

13 Usp. ZSVV 1, dne 30. IX. 1939.

14 Akcija za 'Dom djevojke' u Splitu. U: *Jadranski dnevnik*, 2 (1935) 1. VI., str. 5.

15 'Dom za djevojke' u Splitu. U: *Jadranski dnevnik*, 3 (1936) 30. V., str. 5.

16 Usp.: Akcija za 'Dom djevojke' u Splitu, str. 5; 'Dom za djevojke' u Splitu, str. 5.

s. Hozana Kljaić

mala Andelka trudila se da shvati sve što joj se naredi, i da sav posao obavi na zadovoljstvo svoje gazdarice. Od ranog jutra do kasne noći Andelka je neprestano radila punih osam dana. Deveti dan nastao je u kući preokret, i nesretna Andelka našla se je odjednom istjerana, na ulici. Njena gazdarica ju je najprije ošamarila i istukla, i onda bez otkaza i bez plate izbacila na ulicu, zadržavši i njenu siromašnu robu. Ne znajući kuda i neupućena u 'gospodske stvari', djevojka je sa ulice pošla u Dom za služavke u Rimskoj ulici. Tu je dobila zaklonište.¹⁷

Među brojnim djevojkama kojima su dominikanke pronašle zaposlenje bila je i pravoslavka Marija Kljaić. Ona je kao šesnaestogodišnjakinja iz rodne Perne kraj Topuskoga došla 1933. u Split tražeći zaposlenje kako bi pomogla svojoj obitelji. Dominikanke su joj pronašle obitelj kod koje je čuvala djecu, no u njoj se ubrzo rodilo duhovno zvanje i želja da postane dominikanka. O tom sama pripovijeda: "Mislim da je presudan trenutak za moj budući život bio susret sa sestrama dominikankama. Ništa nisam znala ranije o njima. Ne znam ni sama što mi se kod njih tako svidjelo, ali osjetila sam neku skrivenu želju da i ja postanem kao one, da i ja postanem

časna sestra. Tu misao sam povjerila časnoj sestri Piji Budrović, dominikanki. Ona nije puno sa mnom raspravljala, nije me ništa ispitivala, samo mi je dala adresu sestara dominikanki u Korčuli, neka ih zamolim da me prime."¹⁸

Marija Kljaić obratila se dominikankama u Korčuli, koje su je bile voljne primiti, ali je prvo trebala prijeći na katoličku vjeru. S blagoslovom svojih roditelja, učinila je to i potom otišla u Korčulu, gdje je 8. svibnja 1938. stupila u novicijat i tom prigodom dobila redovničko imo s. Hozana.¹⁹

Nakon s. Pije Budrović, starješicom u Domu za služavke imenovana je 8. rujna 1939. s. Katarina Milašić.²⁰ Došavši iz Gruža, preuzeala je službu 1. listopada 1939. i zadržala se na njoj do sredine ožujka 1941., a razlog njezina premještanja bio je zdravstvene naravi. Naime, prema sjećanju s. Ivanice Dujmović, u ratnim godinama "razbolila joj se nogu," koju je trebalo operirati, pa je vjerojatno tada premještena u samostan sv. Martina.²¹ Na njezino mjesto u Dom za služavke poslana je 15. ožujka 1941. s. Ruzarija Franulović, koja je ostala ondje do 10. studenoga 1942.²² Osim spomenutih starješica, zna se da je potkraj 1941. ondje boravila s. Jordana Prizmić.²³

Nažalost, nismo pronašli podatke o drugim sestrama koje su boravile u Domu za služavke, ali ni podatak do kad je on postojao. Budući da u osobniku s. Ruzarije Franulović piše da je u Domu za služavke bila starješica do 10. studenoga 1942., a kako nema podatka o imenovanju nove starješice nakon nje, sasvim je izgledno da je rečenog datuma Dom za služavke prestao djelovati. To je nedvojbeno bilo uvjetovano teškim ratnim prilikama.

Ivan Armanda

17 Neprilike maloljetne služavke. U: *Jadranski dnevnik*, 1 (1934) 18. IV., str. 5.

18 Hozana KLJAIĆ: *Autobiografija s. Hozane Kljaić*. U: *Ave Maria*, 28 (2009) 1, str. 69.

19 Usp. *Isto*, str. 69-70.

20 Usp. ZSVV 1, dne 8. IX. 1939.

21 Usp. Arhiv samostana sv. Martina u Splitu, *Ospizio e Chiesetta di S. Martino in Spalato 1900*. Rukopisni kronološki zapisi, dne 2. IX. 1962.

22 Usp. AKSAČ, Zbirka osobnika časnih sestara dominikanki, osobnik s. Marije Ruzarije Franulović.

23 Usp. *Status personalis et localis dioecesis Spalatensis et Makarskensis olim Salonitanae die 31. decembris 1941*, U: *List Biskupije splitsko makarske*, 63 (1941) 4-12, str. 66.

Sjećanja g. Nevena Fazinića na ljudе i događaje, vezane uz samostan sestara dominikanki u Korčuli

Dugogodišnji prijatelj i znanac, g. Neven Fazinić rado skuplja zanimljive, a nama još nepoznate detalje iz povijesti naše Kongregacije, na čemu mu iskreno zahvaljujemo. Možda je pre malo nazvati ga prijateljem i znancem jer se sam smatra 'članom dominikanske obitelji' što po svom statusu i jest, ali i posebno zajednice u Korčuli, braće i sestara, gdje je odrastao, i, kako sam kaže: „tu nam je bio drugi dom.“

Sada donosimo neka njegova zanimljiva sjećanja o ljudima i događajima, ali i o sestrama, na što Neven stavlja poseban naglasak.

Mobitelsko ringanje

Sada pod stare dane naviru sjećanja iz prošlih vremena pa se zaputim na večernju misu u istu crkvu. Preko mise zvoni mobitel. Taman smo izmolili Očenaš. Žena ga pokušava ušutkati tako da na torbicu s mobitelom stavlje jastučić, onda torbicu stavlja iza sebe, svi se okreću, a neki gledaju jeli to mobitel iz njihovog džepa. Očito je tehnika nadvladala i ne znajući kako zaustaviti „ringanje“ stavlja na kraju još jedan jastučić misleći da će tako poziv umiriti. Smijem se komičnoj sceni. Kad umjesto propovijedi mobiteli progovore kamo vodi sve to? Možda će nam se u budućnosti obraćati s oltara novi humanoidi sklapani od žica, čipova i elektroničkih sklopo va. Qvo vadis čovječanstvo?

Rošpo, stolar Lovreta i propovijed don Maše Bodulića

Ne znam bi li ta umjetna inteligencija mogla sastaviti propovijed kako je to davno izgovorio naš mitronosni opat don Mašo Bodulić prigodom jednog događaja kad su čovjeku nadjenuli

nadimak Rošpo. Donosim je u skraćenom izdaju i u lokalnom dijalektu (dajem objašnjenja u fusnotama) prema pisanju našeg Korčulanina Petra Giunija:

Bilo je to prije nekoliko godina u nekom boudulskom mjestu. Mali Toni, sin barba Jakova zvanog Pulenta, nosio kući ribu grdobinu, rošpa, koju je kupio njegov otac na ribarnici. Na njegovu nesreću susreo stolara, maranguna²⁴ Lovreta koga su zvali u mjestu Rošpo, upravo po ribi koju je Toni nosio majci. Lovre je u licu bio prilično ružan. Imao je neobično velika usta, široke zube, splošten nos, a na čosavom licu rasio mu par čupera dlake. Prava riba grdobina! Našem malom Tonetu vrag nije dao mira kad je ugledao stolara Lovreta. Od srca se nasmijao i pokazavši mu prstom lijeve ruke ribu dovikne: „E-e šjor Lovre! Čapali su van evo oca u mrižu“... Jadan Lovre je zaista bio mučenik. Možete zamisliti kad se jednom čovjeku u malom primorskom mjestu prišije takovo nadime. Iza ugla vikala neprestano mularija: Rošp-o-o! Kredom na kući svakog dana bilo je ispisano na mnogo mjeseta: Rošpo! Pa kako da čovjek ne pobjesni!...

Na koncu se prepustilo Dum Mašu da on održi žestoku propovijed u nedjelju preko velike mise i da ukori javno narod. – A naš Dun Mašo bio je majstor u tome. Doznalo se odmah za to, pa je došao i narod iz obližnjih sela.

– „Hm! Hm! – započeo je Dun Mašo propovijed kimajući značajno glavom – A – ha-n! Došli ste na misu, an! Hm! Poznan vas ja ko po solda lipi moji. Namistili ste gubicu²⁵ ka da će te po u raj. E-e, ma ja nisan tovar, ne će te vi mene privari. Ima nedostojnih izmeju vas koji sluštate ove moje riči. A znate koju ste konfužjun²⁶ s vašin športkin²⁷ jezikom u mistu učinili! I fojt²⁸ pišu o vašin opaćinama. Jednega jadnega čovika zovete imenon najgrubje ribe u moru. Hm! Vi govorite da je Lovre grub ka rošpo. Istina je, ma takega ga je, Bog stvori. A jesu li se niki od vas pogledali u zercalo doma, an? Ne ču imenova čejad iz ovega svetega mista, ma pitan ja onega malega

24 Drvodjelac

25 Usta.

26 Metež, zbrka.

27 Nečistim.

28 Novine.

ispod volta, koji se ruga Lovretu, kaku on čunku²⁹ ima? Bože mi oprosti, prava šimja³⁰. Fali mu rep. A ona štraloća³¹ što prodaje patate ispod punta. Ka grintava³² kokoš! A oni što je inpejan³³ na poštu šimija, Gospodina mi, kušku³⁴ farmaciste. Da pojde u velo misto, e macakan³⁵ ga sigurno nebi pusti u kafetariju brez muzarjole³⁶. I vi nesritnici imate još kuraja³⁷, ruga se Lovretu! Asti?! Da ja počnem po imenu govorit, koji od vas kojon bešti³⁸ sumija, više bi u našen mistu bilo zviri nego judi! Ja van to govorin. I ja ču to učini i pisa ču biskupu da ču to učini. A vi mislite da ka' ste se došli ispovidi da je onda sve u redu. Vi mislite da je duša košuja, da su grisi maće³⁹, a ispovid da je saplun, pa da će saplun očisti maće. Privarili ste se. Ma ja vas više neću odriši od grihi, pa će te onda ima divertimenta⁴⁰ u paklu ka će vas vrazzi verti u mažinin⁴¹, ka će van pra s fregunima⁴² od gvozja vaš športki jezik i uliva s one bande vrilu pegulu⁴³. Onda će te zva i vapi: O naš lipi Dun Mašo di si, zašto te nismo slušali, zašto smo jadnega Lovreta činili da beštima⁴⁴ na našu dušu? E ma onda će bi kasno. Vi se čudite kad van dojde kaštrig⁴⁵, a dica van se razboldi od grinte⁴⁶, ka van dojdeju gusinice i poskakali⁴⁷ grist zeje u vertlu, ka van kokoši štopa pipita⁴⁸ i kad četiri miseca ne dažji. Ondar

brzo u Dun Maša da se učini procesjun i molidu letanije. A vi mislite da se Boga i svece može privari ka butigira⁴⁹ za škatulu šuferini⁵⁰! E-e, nestritna čejadi! Voltajte se, obratite se Bogu dokle je još na vrime! Ja van govorin da ko go' bude još prožuknu⁵¹ u misto rič 'rošpo' ne ču ga odrišit griha, pa neka ide s vragon u pakal, a dicu čemo in ja i podestat posla u mucu⁵². Jeste li razumili nesriće jedne? Sramite se! S kojom facon ču ja do prid Bogon na sudnji dan ka će me iska anđeli, arkandeli, kerubini i soprafini i trumbeta zavnon: Dun Mašo di su ti ovce? – Što ču ja bidan odgovori? Odgovori ču jin da su mi dali jarce, prasce, šimje i kuške i da te beštije vraćan. Kake ovce! A sa' hote doma na obid i budite dobri i činite kuco⁵³. Da ni jedan od vas ne spomene ime 'rošpo'. Bog vas delibera tega! Ja san moju reka, a ako ko bude... Hm! Razumili smo se!" – I time je propovijed bila završena.

Dun Mašo je bio zaista dobar psiholog. Propovijed je upalila i to ne toliko ona prijetnja pred paklom, mažininima, pegulom i fregunima od gvozja, koliko prijetnja da će on iznijet tko u mjestu kojoj životinji sliči. U malim primorskim mjestima ljudi imadu najveći strah pred smiješnim nadimcima. I zbilja Lovre je od toga dana bio na miru i oporavio živce...

29 Lice.

30 Majmun.

31 Razroka.

32 Mrzvoljan.

33 Namješten.

34 Pas.

35 Živoder.

36 Brnjice.

37 Kuraže, odvažnosti.

38 Životinji.

39 Mrlje.

40 Zabave.

41 Milinac za kavu stari sa ručkom.

42 Četka za ribanje.

43 Rastopljena masa katrana koja se koristila u drvenoj brodogradnji.

44 Psuje.

45 Kazna.

46 Kraste (poput boginja).

47 Skakavci.

48 Bolest koja napada kokoši.

49 Trgovca.

50 Šibica.

51 Progovori.

52 Poslati dijete u strogu školu (najčešće po kazni).

53 Šutite.

PITANJE OPSTANKA DJEČJEG VRTIĆA „ANĐELI ČUVARI“ – iz novinskog članka Dubrovačkog vjesnika, novinarke Dubi Marjanović –

Našao sam jedan novinski članak vezan uz problem rada dječjeg vrtića „*Andeli čuvari*“. Sestra Kristina se dobro snašla u obrani i dokazivanju gradskim vlastima.

Što ako Korčula ostane bez dječjeg vrtića časnih sestara? – Sva Duhovićeva djeca

Dječjem vrtiću u gradu Korčuli koji vode časne sestre dominikanke i u njemu brinu za oko 130 djece prijeti zatvaranje. Njihovi troškovi, naime, premašuju prihode pa je ravnateljica Dječjeg vrtića ‘Andeli čuvari’, časna sestra Kristina Maleš, bila prisiljena obratiti se medijima jer su sve njezine molbe nadležnim institucijama za sada ostale neuslišane.

Ne želimo zatvoriti vrtić!

– Imamo pet pedagoških skupina, od jašlaca do djece pred školu – kaže časna sestra Kristina. Mjesta, dodaje, više nema, ali je neprestano izložena pritisku roditelja da primi još djece. I mada vrtiće po zakonu subvencionira lokalna samouprava, njihov vrtić ‘Andeli čuvari’ sredstva dobiva na kapaljku. Prvih godina s 50.000 kuna, a zadnje tri godine s 250.000 kuna godišnje. To je mali iznos u odnosu na gradski dječji vrtić koji broji 93 djece, a Grad ga, zajedno s lokalnim vrtićima, subvencionira s oko 2,5 milijuna kuna godišnje, kaže časna sestra Kristina. Sestre dominikanke Sv. Andela Čuvara u sklopu samostana u Korčuli otvorile su dječji vrtić još 1906. godine, uz građansku školu i internat za djevojke, a radile su i u školama po okolnim mjestima. Zgrada je nacionalizirana 1958. te je sestrama zabranjen rad i ulazak u zgradu. Na molbe i zahtjeve roditelja, sestre su 1970. opet otvorile vrtić u vlastitom aranžmanu i bez utjecaja i sudjelovanja države. Vrtić je otvoren u sklopu samostana, mada ni same nisu imale riješeno stambeno pitanje. Nakon osamostaljenja Hrvatske vraćena im je nacionalizirana zgrada, a ni u ratu nisu zatvarale vrtić, naglašava časna sestra Kristina. Zakon

je omogućio vjerskim zajednicama osnivanje vjerskih vrtića kao javnih ustanova pa su oni kao takvi od 2002. i registrirani. Osim svih zakonskih preduvjeta, ispunjavaju i sve pedagoške standarde, naglašava. – Naš je poslodavac Ministarstvo prosvjete i športa, koje nam je dalo sve suglasnosti i upotrebnu dozvolu – ističe časna sestra Kristina. – Financirati bi nas trebao Grad Korčula, koji gradskom vrtiću daje 2,5 milijuna kuna godišnje. Ja ne tražim da nas izjednače, ali ako njima treba toliko novaca za njihovu djecu, onda možete misliti koliki su to troškovi. Samo želimo da Grad Korčula ima i nas u vidu jer ovo su također djeca grada, a mi ne želimo zatvoriti vrtić. Ako nas roditelji traže, nitko ne može reći da nas ne trebaju – kaže časna sestra Kristina. Za pomoć se obraćala gradonačelniku, ali za sada, bez konkretnih rezultata. U vrtiću ‘Andeli čuvari’ cijena za boravak djeteta je 600 kuna mjesečno, a u jaslicama 650. Gradski je vrtić sto kuna jeftiniji od njihovog, ali dobiva deset puta veću dotaciju. Troškove koji premašu sveukupni iznos podmiruje samostan. – Voda nam je skupa, struja isto tako... Časne sestre za svoj posao ne dobivaju plaću nego volontiraju, a ni ovako ne možemo pokriti niti sve osnovne materijalne troškove kaže časna sestra Kristina Maleš. Mi smo neprofitna organizacija i ne idemo za tim da se obogatimo, ali čovjek bi valjda od svoga rada trebao moći živjeti omogućiti ovoj djeci i radosno i kvalitetno djetinjstvo – zaključila je.

Mjesta nema, ali što da radimo?

Po postojećem zakonu financiranje vrtića u cijelosti je u nadležnosti lokalne samouprave. Lokalnoj zajednici trebalo bi biti u interesu održati vrtić koji im je prijeko potreban. To je pitanje u izravnoj ingerenciji gradonačelnika – komentirao je glasnogovornik Ministarstva prosvjete Duje Bonacci. Gradonačelnik Grada Korčule Mirko Duhović zvučao je na telefonu kao da se ne uzbuduje previše oko mogućnosti

Dječji vrtić „Andđeli čuvare“ u Korčuli – Izračun sve govor

Dječji vrtić „Andđeli čuvare“ za 130 djece godišnje od Grada dobiva 250.000 kuna, što iznosi 1923 kune po djetetu godišnje, odnosno mjesечно 160 kuna. Dnevno je to 5 kuna i 30 lipa. S druge strane, gradski vrtići brinu o 210 djece. Uz subvenciju Grada od 2,5 milijuna kuna godišnje, to znači da na dijete ‘po glavi’ u njihovom vrtiću otpada 11.904 kuna godišnje, 992 kune mjesечно i 33 kune dnevno.

Usporedba samostana nekad i danas

Puše bura, valovi udaraju svom silinom niže samostana. Veliko pročelje izloženo je vjetru i posolici. Sad je uređeno i obnovljeno, otvori zamjenjeni onim sa dvostrukim vakum staklima i nema propuha. Centralno grijanje radi. Danas to izgleda u zimskim danima kao idila, ali nije tako bilo pred 60 godina kad sam kao dijete često boravio u samostanu. Nasmrzavale su se sestre. Kad sam neki dan video u šetnji sestru Janu i njezinu pratiљu ogrnute vunenim džemperima sjetio sam se sestre Gabrijele, Vinke, Dominike, Mire, koje su u hladnim sobama radile s djecom, bilo na repeticijama, bilo vježbajući klavir. Kroz stare prozorske otvore fijukala je bura a zavjese se njihale kao da su izložene vani vjetru. E, sreća da nove generacije imaju puno bolje uvjete.

Kad se samostanski andđeli ‘oglase’

Lijep je smiraj dana. Bonaca. Danas je puni mjesec. Nebo se obojalo žućkastom bojom a ja namještam svoj tronožac i postavljam fotoaparat baš pred samostanom, skoro pred ulaznim vratima. Snimam i čekam pravu priliku. Odjednom se iza mojih leđa začuje glazba uživo. Zaustavlja se jedan automobil. Okrenem se i vidim veselu kombiniranu družinu, sestre i kandidatice ozarena i nasmijana lica gdje izlaze iz auta. – „A, jesam li vam lipo reka da moramo osnovati bend. Kad čujem zvukove glazbe odmah sam dobre volje“. Nasmijale su se i ko što

zatvaranja tog vrtića. Proračun je mali, a potraživanja velika, nadalje je objasnio.

– Gradskom vrtiću smo osnivači pa je logično da za njega više i izdvajamo istaknuo je.

Njih financiramo prema mogućnostima. Ispunjavamo sve pedagoške standarde i izdvajamo puno više novca od drugih gradova za vrtić. Najlakše bi bilo ukinuti naše standarde koje smo do sada imali – kazao je Duhović te dodao da zaista izdvajaju 2,5 milijuna kuna i to za oko 210 djece. A što ako časne sestre budu morale staviti ključ u bravu – što će biti sa 130 djece ‘viška’?

– U našim vrtićima mjesta nema, priznaje Duhović. – Možda za još pedesetak, ali za više ne. Ne znam što bismo u tom slučaju, nismo o tome raspravljali – rekao je. Uskoro planiraju obaviti razgovor s časnim sestrama i pokušati iznaći neko rješenje. Na pitanje ima li šanse da subvencija za njihov vrtić bude povećana, Duhović je odgovorio da ima, ali da ne zna koliko.

– Odobrili smo im najveću pojedinačnu subvenciju do sada. Otvorile su i počele raditi, a sada traže da ih netko financira. Stavljeni smo u čudnu poziciju – zaključio je, kao da zaboravlja da je riječ o djeci iz grada Korčule, a ne nekim bićima koja su ‘pala s Marsa’ pa bi se valjda Grad prema njima trebao ophoditi kao prema ravnopravnim građanima.⁵⁴

54 Dube MARJANOVIĆ, Dubrovački vjesnik, str. 3, br. 3174, 2.12.2011.

su nenadano došle tako su se i nenadano povukle. Ostala je tišina visiti u zraku, samo su me anđeli odozgor promatrali i uvijek se nasmijem kako su neki komentirali postavljene skulpture. – „*Oni što imaju prekrizene ruke na grudima govore: Ko, mi? A, oni raširenih ruku govore: Bože sačuvaj!*“

– a osmrtnice na svakom koraku...

Svi su se nekako povukli u svoje odaje. Korona je među nama. Nikad u Korčuli nisam vidio toliko osmrtnica na oglasnim tablama. Helikopter iz Splita prometuje svaki dan kao da je katamaran. Bio sam u njemu i ne daj Bože nikome da ga zatreba.

Zaboravljeni O. NEVENKO MIHOJEVIĆ OP

Vidim da *Ave Marija* često spominje i naše dominikance kao sad o. Kuparea i sve mislim hoću li nešto pročitati o o. Nevenku Mihojeviću. I on je bio u Čileu. Zajedno s o. Kupareom, o. Kisićem (što je meni poznato) našao se 1968. u Češkoj kad su Rusi upali i nije se moglo natrag u Hrvatsku, stoga su se nekako „*prošvercali*“ preko granice u Austriju, kasnije Njemačku, a onda o. Kisić u Ameriku, a o. Nevenko i o. Kupareo u Čile. I o. Nevenko je bio na fakultetu u Santiagu. Bio je jedan od rijetkih koji je govorio i poznao hebrejski jezik uz grčki, latinski, španjolski, njemački – poliglota. Divan čovjek, skroman, velikih umnih posebnosti. Malo je govorio, ali kad bi progovorio imao si se kako se u nas kaže „*i napit i najest*“. Hobi mu je bio popravak satova. Njegova soba u koju sam često zalazio sva je odzvanjala kucanjem satova i zvonjavom punih ura. Netko mu je bio donio jednu posebnost, sat od drva koji je imao svirale kao orgulje i uspio ga je popraviti. Koju je lijepu melodiju svirao. Ono što bi drugi urari digli ruke od popravka njemu je bilo najdraže. Ako se dio nije mogao naći, on ga je ručno napravio. Ljudi bi dolazili do samostana i donosili svoje budilice, zidne satove i razne druge kombinacije (naviše ih je bilo američkih). On bi spustio jedan konopčić s kukom preko prozora a onaj koji je donio sat bi ga u vrećici objesio. Nije bilo „*kad će biti gotovo*“ ili „*koliko treba platit*“. Na papiriću bi se napisalo ime i onda će stići obavijest. U grad je izlazio ne toliko da se nabavi neki potreban šaraf ili dio već da kupi čokolade i bombona za djecu. Kad bi susreo neko dijete njegova se kožna torba uvijek otvarala s rijećima: „*Mišu mal!*“ Kad je

obolio (noge su mu oticale) nikome se nije tužio. Strpljivo je trpio i znao cijele noći probdjeti s upaljenim svjetлом. Jednom mu je padre Rando dobacio: „*Zaviči, zajauči, da znamo kako ti je!*“ Nije ni njima bilo ugodno zimi u hladnim prostorijama. Imali su neke peći na struju ali sve je to bilo ništa. Jedne večeri zove me padre Rando neka dođem u samostan jer se nešto pokvarilo. O. Nevenko smrzaje se u hladnoj sobi i samo što ne dršće. – „*Ne radi mu pećnica*“ govorи padre Rando. Gledam što se dogodilo kad vidim da je peć iskopčana. – „*Tko je isključio pećnicu*“ pitam. Iz susjedne sobe javlja se o. Pavao Njegovec: „*Ja sam isključio da se ne troši struja!*“ – „*A, moj padre Pavle njemu mora biti toplo nemožete mu isključiti grijanje*“. On bi čuo padre Randa gdje govorи: „*Veliki su računi za struju!*“ pa je mislio da će se tako uštediti. Neću vam sada sve ispričati, nešto će ostaviti za drugi put ako me dragi Bog poživi. Tamo kod dominikanaca kao i kod sestara mi je bio drugi dom.

p. Rando s Andelima čuvarima u zatvoru

Našli su se nanovo (s razlogom) Andeli čuvari među pisanim materijalima *Ave Marije*. Sjetio sam se opet padre Randa kad mi je pričao što im se dogodilo u zatvoru Stara Gradiška:

„*Netko od svećenika postavi pitanje: Što molimo otkad pjesma ne smije odjekivati u zatvorskim sobama? Sjetimo se prvih dana robovanja ovdje u Staroj Gradiški, dana kad nam pogradiše brebijare, molitvenike i sve što je unosilo duhovnu radost u svećenike i vjernike. Odlučismo da u ovoj Badnjoj noći iznesemo koliko smo i što smo molili umjesto spaljenih brebijara i pokidanih krunica.*

Da si, čitatelju, mogao čuti, slušati dosjetljive svećenike koje su molitve u tajnosti molili da bi nadoknadili molitve iz spaljenih brevijara. Iznosili su molitve kojima ih je majka učila. Ugodno ih je bilo slušati. Stare molitve, stare pjesme. U molitvama vjera naših djedova i baka, a posebno molitve Gospi, Anđelu Čuvaru, molitve za žive i mrtve, za duše Čistilišta. Zatim molitve iz raznih svetišta u domovini. Netko je molio hrvatski, netko latinski...“.

Molitva Anđelu čuvaru:

*Andele moj dragi,
Moj čuvaru Blagi,
Tebi vječna hvala,
Što me čuvaš od mala.
Čuvaj me dok živim,
Ništa da ne skrivim.*

*Andele dragi moj
Ti nas čuvaj po svu noć,
Iza jutra po vas dan,
Da nam Duša počiva,
S Anđelima u raju uživa.
...
Slava tebi, Bože moj, a mrtvima Bog dâ pokoj duši.*

Pri ustajanju, znak Križa: U ime Oca i Sina i Duha svetoga, zatim molitve po sjećanju iz kora, molitve prije i poslije jela, molitve za mrtve „*Iz dubine vapijem tebi, Gospodine*“. Još: „*Klanjam*

ti se smjerno Bože moj“, zatim Vjerovanje ili Djelo pokajanja. Najljepše je bilo potiho govoriti ili potiho pjevati Marijine pjesme: „*Mario, svibnja Kraljice*“, „*O najsvetija*“, „*Sred te se peći-ne*“, „*Djevice nevina*“, „*Lijepa si lijepa*“ itd.

Nikada dovoljno duši i srcu molitava Bogu i Gосpi i Anđelima da učvrste našu vjernost u dnevnim kušnjama. Nezaboravni su časovi ustrajnosti u nošenju križa: „*Salve crux sancta, spes unica salve*“ – Zdravo križu sveti, nado jedina, zdravo.

Posebno mi je bilo ugodno u teškome poslu guranja kolica ispunjenih zemljom i dotle moliti u sebi „*Gospine litanije*“: *Gospodine, smiluj se..., Kraljice mučenika..., Kraljice patnika..., Kraljice mira.*⁶⁴

p. Rando o propovijedima

Dodati će još nešto što sam naučio od padre Randa kad pišeš ili sastavljaš neki tekst. On i padre Zlatan bi se obično u ponедjeljak dogovarali što će pripraviti za propovijed u nedjelju. U utorak se nabacivao tekst u grubo. Srijeda je bila namijenjena čitanju i ispravcima. Četvrtkom se radila „*glazura*“ i dotjerivalo. U petak se vršila korekcija pravopisnih grješaka uz uporabu rječnika hrvatskog jezika. Subotom je propovijed bila dovršena. Još jednu stvar koju sam naučio je kad napišeš tekst nemoj odmah ispravljati grješke. Ostavi neko vrijeme neka leži, a onda se nanovo vratи i ispravlјaj. Uistinu je korisno.

– Još neka, usputna, zapažanja Nevena Fazinića

Nedjeljna misa u katedrali sv. Marka. Pogled mi se zaustavi na izloženom kalendaru. Učinilo mi se da vidim sliku o. Miškova. Kad je završila misa uzimam kalendar u ruke i vidim da su sestre izdavač. Tiskano prigodom 100-te obljetnice smrti, a onda unutra čitam: „*Dominikanac o. Andeo Marija Miškov rođen je 28.11.1948 u Zlarinu...*“. Malo me začudilo. Ako je umro 1922. kako je onda rođen 1948. Omakla se grješka.

55 Dok sam gurao kolica ispunjena zemljom susreo bi me s kolicima fra Milan Šetka i redovito bi me upozorio: „*Passerà anche questo!*“ (I ovo će proći!)

Šaljive crtice iz života

Padre Rando nam je u šali znao kazati: „*Idite vi u Evropu, a ja idem gore u sv. Luke!*“

A u jednom pismu koje mu je iz Svetе Nedije na Hvaru poslao remeta crkve (crkovinar onaj koji brine o crkvi) Ćiro, piše o lovu na lignje (o meni i Don Antetu na lignje je istinito):

„*Išo ti je jedan put u Sv. Nediji pop Don Ante i remeta Ćiro na lignje. Lovidu oni lovidu. U to im se približi jedan čamac. A to je bi Grgur. Javio se Grgur: Don Ante jeste koju. Don Ante govori: Samo 5. Remeta se čudi, kako Don Ante lago kad su ih čapali 8. Oni opet lovnu. Došli u porat (luku) da čedu istegnut barku. Došo i Grgur i opet pito: jeste već koju Don Ante?. Odgovorio Don Ante: Samo još 2. Kad su se navukli došo Grgur stao se čudit. Vidi u brodu 12 liganj kao 12 rukavih i govori: A Don Ante i to ste pop isti ste znali lagat. Rekli ste prvi put 5 a drugi 2 to je 7 a čapali ste ih 12. Pita pop remetu Ćirota: Koliko sam ih jo uhvati. Remeta govori: 7. Vidiš Grgure, ti si pito mene. I sam ti istinu reka da 7 a remeta je 5. A njega nisi pito...“.*

S. Milena u šetnji među anđelima, veljača 2022.

I da malo dodam razbibrige za one koji se mobitelima koriste, evo razmišljanja od prije 112 godina (1908.) pa matematičari i ini zasučite rukave:

Razne vijesti – Čudnovati broj sedam⁶⁵

Najslavniji od svih brojeva je broj sedam: Mi vidimo sedam glavnih zvijezda; sedmica ima sedam dana; sedam se dana stvarao svijet; Biblija pozna sedam demona; sedam svetih sakramenata; sedam radosti i sedam žalosti djevice Marije, sedam psalama pokajanja i sedam glavnih grijeha; sedam od Talmuda, otaca crkve i Muhameda; sedam čuda svijeta; sedam godina blagostanja i sedam godina glada u Egiptu; sedam mudraca u Grčkoj; sedmogodišnji rat; sedam boja u spektru; sedmero braće Makabeja; lice čovječe ima sedam otvora: dvoje oči, dvoje uši, dvije nosnice i usta. (Op. *Ile Pec.*: Mi, kad ovo prolegamo, kako Dubrovčanima doče nam na pamet – sette bandiere!) Ali još nešto kurijoznijega, nego sva ova povjesna data. Od broja sedam se može činiti osobito brojenje. Ako se na pr. razdijeli $1 : 7$ – to ćemo vidjeti, da ne možemo doći nikada na kraj. Evo na pr. $1:7$ je $142857, 142857, 142857\dots$ I ovo bi se tako opeovalo u vječnost. Uzmimo sada samo jedno brojenje: 142857, ako ovaj broj pomnožimo sa 1 stvar se ne mijenja ali ako ga pomnožimo sa dva dobijemo 285714. Ovaj je rezultat sastavljen od istih brojeva kao i ovaj: 142857. I ako onu cifru pomnožimo sa 3 dobijemo 428571 (dakle opet isti broj). Pomnožimo li sa 4, 5, 6 dobijemo 471428, 714286, 857142, koji brojevi imadu iste cifre samo drugačije porazmještene. Ipak je to čudnovato.

Nadam se da nas ovaj broj 7 neće pratiti i kod ove pandemije Covida-19!

56 *Prava crvena Hrvatska*, 1908.

Načitao sam se članaka u zadnjem broju „Ave Marije“ i velika je stvar za sestre da se izvješćuje o svim događanjima, obljetnicama, ali volim i pogledati fotografije da vidim ko' se gdje „smuca“. Najviše me doimaju fotografije torti i slastica sa raznim natpisima. Ta stara tradicija koje se još sjećam za blagdan sv. Josipa kad bi sestre došle u poslijepodnevним satima na čelu s časnom majkom Manes čestitati imendan mom ocu Josipu ostavila je na

meni neizbrisiv trag (miris i želju) za tortom. Onako čokoladno smeda s natpisom „Sretan Imendant“, zavidnih dimenzija, s popudbinom od mljevenih oraha stajala je po strani i čekala da je moja majka rasiječe a ja strpljivo guta slinu kad će „feta“ do mene doći. Nisam odavna imao prilike u sestara kušati tortu da se uvjerim dali i nadalje gornji opisi stoje. Za sami kraj ostavljam vam recept jedne naše slatke gospode.

* * * * *

TORTA OD ORAHA

25 dkg oraha,	<i>Nadjev:</i>
25 dkg šećera,	4 cijela jaja
9 jaja,	25 dkg šećera
2 rebra čokolade,	malo vanilije
1 žlica brašna,	4 rebra čokolade
2 – 3 žlice ruma	3 dkg maslaca

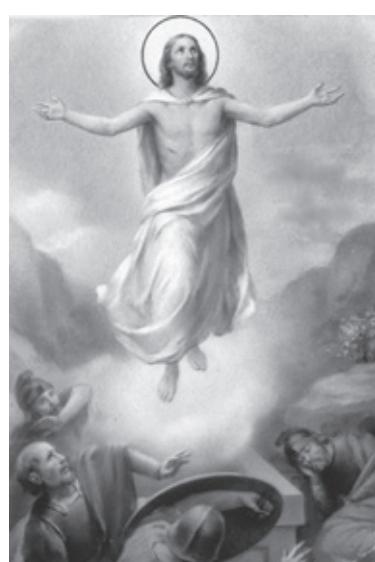
Žutanici se miješaju sa šećerom pola sata, dodaju samljeveni orasi i naribana čokolada, rum i ostalo. Masa se dobro smiješa i stavlja u kalup.

Zatim se načini nadjev od jaja i šećera koje se dobro miješa, doda vanilija i tuče na pari dok ne bude gusto, zatim se doda ribana čokolada, malo ohladi i doda pjenušavi maslac.

U slast i sretan Vam Uskrs!

Neven Fazinić

* * * * *

NAŠI POKOJNICI

s. NADA GABRIĆ
dominikanka
7. 09. 1932. – 10. 02. 2022.

U samostanu sv. Dominika u Subotici preminula je, u subotu 10. veljače, naša s. Nada Gabrić u 90. godini života i 67. godini redovništva. Rođena je 7. rujna 1932. godine u Tavankutu od oca Alojzija i majke Marije rođ. Temunović. U zajednicu sestara dominikanki u Korčuli stupila je 1953., redovničko odijelo obukla 1954., prve zavjete položila 1955., a doživotne 1960. godine. Svoj redovnički život proživjela je najvećim dijelom u Kanadi (34 godine) i u Subotici od 2000. godine do svoje smrti 10. veljače 2022. Također je nekoliko godina bila na službi u Dubrovniku i u Zagrebu.

Posljednji ispraćaj naše drage sestre bio je u utorak, 15. veljače, u 12,00 sati na Senčanskom groblju, a nakon sprovoda sveta misa zadušnica u crkvi sv. Jurja.

Sprovodne obrede vodio je subotički biskup, mons. Slavko Večerin u prisutnosti sestara dominikanki i drugih redovničkih zajednica, svećenika, rodbine i župljana župe sv. Jurja. Oproštajnu riječ uputila je časna majka s. Jaka Vuco.

Oproštajni govor č. majke Jake Vuco

“Sigurno neću moći, ni znati reći o s. Nadi više i bolje nego drugi znaju. Želja mi je u ovom trenutku pred njom samom, svima okupljenima i dobrom Bogom zahvaliti s. Nadi na svakom danu kojeg je proživjela kroz svojih 90 godina bogatog i plodnog života, većinu njih u dominikanskoj zajednici, Kongregaciji svetih andjela čuvara.

Sestra Nada je od svoje rane dobi željela slijediti Krista koji ju je izabrao i pozvao. Iz ravnice i zlatnih polja, krenula je u škrty kamen i plavo

more. Razlika u načinu života i svladavanju raznih prepreka nije u njoj smanjila želju, nego joj uvijek bijaše novi izazov i poticaj da ide dalje i više u ljubavi prema Bogu i čovjeku. Uvijek poslušna i predana, radosno je nosila poteškoće života, s osmijehom na licu je govorila i o teškim stvarima jer je, sigurno, vjerovala da će Gospodin uvijek i sve okrenuti na dobro. Sestra Nada je bila zahvalna Bogu i sestrama za svaki trenutak i iskustvo svog života. U intervjuu koji je prije nekoliko godina imala u našem glasilu *Ave Marija*- sama ovako kaže;

„Zahvalujem Bogu što me pozvao. Uza sve tegobe koje život donosi uvijek me zanosi molitva koju svećenik svaki dan izgovara u svetoj misi: ‘Zahvalujemo ti, Gospodine, što si nas pozvao da stojimo pred tobom i tebi služimo’. Da, stajati pred Gospodinom, to je naše poslanje, to je dar, to je milost. A kako li će tek biti kad se budemo susreli s Njim licem u lice! Znam samo jedno: veliko je milosrđe njegovo i zato se ne bojim. Vedro idem naprijed, Njemu u susret. Željela bih da svi budemo sretni jer nas Bog ljubi, jer nas treba jer smo njegovi. Hvala svim sestrama što su me uvijek obogaćivale i zanosile dosjetljivom ljubavlju. Sretna sam ako sam uspjela koju u tome naslijedovati.“

Hvala Vam s. Nada za svjedočanstvo predanosti i ustrajnosti, za hrabrost u poteškoćama i nadu u sretan ishod. Vaša želja je bila da budemo sretne jer nas Isus ljubi! Molite za nas da budemo takve! Neka se na svakoj od nas te želje ostvare.

Vaše ime je bilo moto života jer ste se s toliko pouzdanja i smirenosti preselili s ovoga svijeta

u kraljevstvo Oca koji je pripremio gozbu ljubavi. Molite za našu ustrajnost!

Vi ste otišla tiho kao dogorjela svijeća koja obasjava one koji traže toplinu i svjetlo. Svojim ste odlaskom rastužila srca nas koje smo s Vama živjele, ostavili ste prazninu u kući i Kongregaciji! Molite Gospodina da budemo po Njegovoj volji.

Nakon svega, naša nada je u Gospodinu! Vjerujemo da ćemo se mi u Njegovom kraljevstvu ponovno naći i trajno biti s Ocem u ljubavi.

Draga s. Nada, oprostite nama kada nismo bile dovoljno strpljive ili pažljive. Oprostite kada nismo znale niti se dovoljno trudile oko onog što je najvažnije u životu. Oprostite što ste ponekad vidjeli da nismo znale izabrati najbolji dio koji nam se neće moći oduzeti! Oprostite nam što Vas nismo znale pitati oproštenje...

Neka dobri Bog bude Vaša konačna luka u kojoj je on sigurnost i utjeha. Vaša spremnost na susret s Njim i nama olakšava trenutke rastanka i daje nadu u bolje sutra za sve! Neka u Vašem

srcu budu sve sestre naše Kongregacije s kojima ste živjeli i koje ste voljeli. Neka Gospodin milostivo pogleda na Vaše ljudske propuste. On u svojoj ljubavi ni ne može drugačije. Gospodin neka Vam je nagrada i radost! Počivajte u miru!"

.....

Nakon sprovoda biskup je predslavio misu zadušnicu u crkvi sv. Jurja. Prigodnu riječ u homiliji je uputio vlc. Marijan Vukov, nekadašnji župni vikar.

Propovijed vlc. Marijana Vukova

Draga braćo i sestre! Svaki put kada nam se u životu događaju velike i važne stvari, kršćanin je onaj koji će se uvijek obratiti svome Bogu Stvoritelju. Razlog našeg današnjeg okupljanja u ovome hramu Božjemu je isti: ne želimo govoriti o sestri Nadi bez spomena njezinog Zaručnika, Gospodina našega Isusa Krista, ne želimo se od nje oprostiti, a ne prikazavši nekrvnu žrtvu koja je podnesena za spas cijelog stvorenoga svijeta.

A kako pak drukčije govoriti o Bogu ako ne o Onomu koji čovjeka zove u svoje zajedništvo! Dobri je Pastir tako pozvao i sestru Nadu, prije

gotovo 70 godina. Pozvao da ju slijedi kao ponizna i pobožna redovnica u bilom habitu. Sestra je Nada prihvatile Božji poziv. Vjerujem da ispočetka nije ni sanjala da će je put do jednoga mora, netom kasnije odvesti i na put preko velikoga mora, u nepoznatu Kanadu, daleko od rodne grude. Slijedila je volju Božju. Hranila se kruhom nebeskim. Vjerovala je u Isusove riječi „*Tko bude jeo od ovoga kruha, živjet će uvijeke.*“ (Iv 6,52). Gospodin je bio njezina snaga, On je bio njezina radost.

Dok sam u ovoj župi bio župni vikar, imao sam radostan zadatak: nakon velike nediljne mise, odnijeti svetu Pričest sestri Nadi. Uvijek me je dočekala spremna: svetu misu je pratila ili preko HRT-a ili preko Radio Marije. Spremna primiti svoga Zaručnika u svoju dušu. Osmijeh nikada nije izostao. Nerijetko sam se u sebi pitao, kako je moguće da se ova žena, koja je trpila veliku fizičku bol, nije žalila. Kako to da nije kukala. Odgovorio bih ovako: pričešćujući se „*kruhom živim koji je sišao sa neba*“ imala je milost jakosti i ustrajnosti svojoj okolini svjedočiti... Osobito pak u svojim posljednjim godinama, prikovana za svoj bolesnički krevet, bila je tih svjetionik Božje prisutnosti. Na svoj je samozatajan način trpila i dnevno se sjedinjavala sa svojim Zaručnikom koji nas je prvi naučio patnjom svjedočiti vjeru u našega Oca Nebeskoga.

Preselila se u vječnost na isti dan kada i veliki svetac našeg hrvatskog naroda čije pastirsko geslo glasi „*u Tebe se Gospodine uzdam*“.

Dobri i milosrdni Bože, po ovoj presvetoj Žrtvi, primi našu sestru Nadu u svoj vječni i nježni zagrljaj. Amen.

(vlc. Marijan Vukov)

IN MEMORIAM +s. NADA GABRIĆ

15. veljače 2022. g. u Subotici, na groblju svetog Jurja, u pratnji svećenika i redovnica, te rodbine i prijatelja, subotički biskup mons Slavko Večerin, predsjedao je sprovodu s. Nade Gabrić, dominikanke. S. Nada je svoje zadnje godine redovničkog života proboravila u svojoj Subotici, bolesna od posljedica prometne nesreće. Pri punoj svijesti, pokrijepljena svetim sakramentima umirućih, dočekala je svog božanskog Zaručnika, rekla je u oproštajnom govoru s. Jakica Vuco, vrhovna glavarica Sestara svetog Dominika. Uz pažnju i ljubav svojih susestara, uvijek vedra i nasmijana, proživjela je devedeset godina, u zadnje vrijeme ozbiljno bolesna.

Svetom Misom u crkvi svetog Jurja koju je predslavio subotički Biskup skupa sa svojim svećenicima i redovnicama, plemenita duša s. Nade predana je u ruke nebeskog Oca da Ga vječno slavi sa svetima. Čitav život čuvala je lampicu vjernosti i nosila rezerve ulja da se ne ugasi, sad uživa na nebeskoj svadbi!

Pokoj vječni daruj joj Gospodine! I svjetlost vječna neka joj svijetli!

Počivala u miru!

Sjećanje na s. Nadu

Svaki put kad nas neko napusti čini nam se da je brzo otiašao. Tako se i nama čini da nas je brzo napustila s. Nada, mada već godinama nije mogla izlaziti iz svoje sobe, a posljednjih je osam mjeseci bila posve nepokretna. Zadnjih nekoliko dana se vidno gasila i evo, u četvrtak 10. veljače, pri punoj se svijesti preselila Ocu.

U utorak 1. veljače nam je došao p. Zdenko, imao je svetu misu i ispovijed. Sve je bilo uobičajeno, da bi sutradan počele komplikacije kod s. Nade. Pitala sam je hoću li pozvati župnika da joj dade bolesničko pomazanje. Svjesno i spremno je odgovorila da želi.

Uvijek sam se divila njenoj strpljivosti i prihvatanju bolesti. Znamo koliko je operacija morala pretrpjeti nakon teške prometne nesreće, prije četrdeset godina, samo da ponovno stane na noge. Uza sve to ona je uvijek bila raspoložena i nasmijana.

Nikada neću zaboraviti kako mi je pomagala u Kanadi, kada sam neko vrijeme zamijenjivala s. Emiliju u kuhinji, dok je ona boravila kod svoje bolesne mame, u Hrvatskoj. Bilo mi je to veoma teško, jer smo imali i starački dom. Zato mi je pritekla u pomoć svojim savjetima s. Nada, za sve ono što ja nisam znala kako i koliko treba čega staviti. Svaku večer smo zajedno slagale jelovnik za ručak i večeru. Ona mi je sve detaljno objasnila i kad god bi zapelo otrčala bi do nje, pošto joj je soba bila blizu kuhinje, da je pitam, ili da ona proba hranu je li dobra. Zahvaljujući njoj naši su štićenici bili zadovoljni jer su imali ukusnu i raznoliku hranu. I evo, nakon povratka iz Kanade, sad smo se opet nasele zajedno, u Subotici. Zadnje vrijeme je bila teško bolesna. Bojala sam se hoćemo li je moći mi njegovati kako treba, jer je to ponekad nadilazilo naše snage. No, kad ima dobre volje Bog nikad ne uskraćuje svoju pomoć, tako je bilo i

u ovom slučaju. Sada sam zahvalana Bogu što je ostala s nama u samostanu do zadnjeg dana života.

Jako mi je drago što ju je č. majka posjetila neposredno prije smrti. To je bilo interesantno. Već je bila sve slabija, a č. majka šalje glasovnu poruku neka rečem s. Nadi da će je posjetiti. Prenijela sam joj poruku i ona odgovara: „Reci da ču je čekati!“ – tako je i bilo. Kad je stigla

č. majka ona je skroz živnula i baš se obradovala, čak je iza toga malo i jela, da bi se, nakon toga, polako počela gasiti, i već sljedećega dana ‘odletila’ svome Zaručniku.

Hvala ti draga imenjakinjo za sve što si utkala u našu kongregaciju. Budi nam i dalje svojim molitvama pomoćnica na našim ovozemaljskim putevima.

s. Nada Ivanović

„DA SE BOLJE UPOZNAMO“
(Izvadak iz razgovora, objavljenog u cijelosti, u AM br. 2, 2007.)

U zimskim je mjesecima (od prosinca 2006. do ožujka 2007.) borbila u samostanu Blažene Ozane, u Zagrebu s. Nada Gabrić. Bila je to prigoda da saznamo nešto više o njezinu životu. Evo samo nekih crtica iz tog razgovora.

S. Nada: ... Prima-jući dominikansko redovničko odijelo, dobila sam, prema običaju, i novo redovničko ime: *U svijetu si se zvala Anica, a u Redu ćeš se zvati s. NADA* – glasila je rečenica svećenika

koji je vodio obred ulaska u novicijat. I tada je započelo novo razdoblje moga života.

U novicijatu nas je bilo puno. Bilo je uvijek živo, veselo i zanimljivo pod budnim okom Učiteljice s. Gabrijele Batistić. Ona mi je znala više puta nadjenuti nadimak: *grade Božji*. Ne znam zašto, valjda zato što sam bila krupna. U Korčuli sam ostala oko šest godina. Nakon toga sam išla u Dubrovnik, u grad, kod dominikanca. Tamo sam jako voljela biti osobito kad mi je bila starješica s. Kazimira Patreuha. Stvarno je to bila dobra sestra. Nikada nije pravila neprilike. Imala je povjerenje u sestre. Rado i često je molila. Zato je valjda bila tako dobra. Tamo je bio fratarski novicijat. Oni su imali zajedničke molitve, a za vrijeme *Salve Regina* bi išli u procesiju. To mi je bilo najdraže. (...)

U Kanadi

Kad je majka Manes jednom pravila vizitaciju, pitala je tko bi želio ići u Kanadu. Ja sam se javila. To je bilo 1961. Čim su papiri bili sređeni krenula sam u Kanadu zajedno sa s. Zorkom.

Onda su sestre još živjele u staroj kući. Ja sam i tu počela raditi u kuhinji, najprije s jednom gospodom, a kasnije sama. Imali smo na brigu defektnu djecu. (...) U međuvremenu se sagradio naš samostan i onda sam iz samostan otišla u Montreal, u Shathoge, u jedan starački dom. To je bio državni dom, tek otvoren, lijep, novi. Tu je bila ravnateljica jedna gospođa koja nas je voljela i zato je htjela da mi dođemo tamo. No, ona je bila brzo smijenjena, ne znam zašto i mi smo također morale otići. Budući da smo ostale bez namještenja i bez sredstava za život, otvorile smo u našem samostanu starački dom i onda smo svi došli tu raditi. Nakon toga sam došla u zagrebački samostan, gdje sam ostala jedno kratko vrijeme. Poslije u Suboticu, kod vlč. Dekanja. Ni tu nisam bila dugo jer sam se, nakon oporavka, ponovno vratila u Kanadu.

Tu sam nastavila svoj posao u kuhinji, ali u novom samostanu. Svega skupa sam bila u Kanadi 39 godina. Vjerojatno bih bila ostala još da mi se nije dogodila prometna nesreća.

Prometna nesreća.

Jedne godine sam došla kući na odmor. Bila sam kod mame i sestre u gradu. Baš je bila Velika Sedmica. Nećak me poveo na salaš kod oca. (...) Na cesti je stajao jedan kamion sa prikolicom. Nije bio osvijetljen. Nećak ga nije na vrijeme zapazio jer je bio mrak i svom žestinom udario u prikolicu. Naša su se kola potpuno razbila, a i mi smo jedva ostali živi. Nećak je, doduše, prošao bolje od mene. Samo je razbio jedno koljeno. Ja sam imala razbijenu čeljust, desnu ruku, obadva koljena. Kosti su mi iskočile vani.

Nakon te nesreće sam bila 10 dana u bolnici u Subotici. Tamo sam dobila prvu pomoć. Bile su mi potrebne višestruke operacije. Zato sam se odlučila vratiti u Kanadu. Ali kako? U takvom me stanju nisu htjeli primiti u avion

bez liječničke pratinje. Morala je intervenirati kanadska ambasada jer sam ja bila kanadski državljanin. Zato je došla s. Estera po mene. U bolnici su me gotovo cijelu zagipsali i tako su me otpremili do aerodroma, i potom ravno u bolnicu. Tu su me počeli 'krpati' malo po malo dok nisam stala na noge. Nisam mogla vjerovati da će se to ikad više dogoditi. U bolnici sam bila 4 mjeseca. Liječnik mi je rekao da moram početi vježbati sama hodati uz nečiju pomoć. Svećenik koji mi je svaki dan donosio svetu pričest rekao mi je neka se naslonim na Gospodina. I kad sam se malo oporavila opet sam počela raditi, ne doduše više u kuhinji nego u jednoj posebnoj prostoriji gdje sam pravila slatkiše. Tako sam rasteretila kuharice. Pripremala sam svačake nedjelje bakama i sestrama neki kolač, čistila sam krumpire, a neko vrijeme sam dežurala po noći kod baka. Tamo se mora dežurati cijele noći. Osim toga, imali smo mali vrt gdje smo sadili povrće. To sam isto ja pomalo zalijevala, plijevila i sadila. Nastojala sam biti korisna unatoč mome hendikepu.

No, kad sam ušla u mirovinu odlučila sam se vratiti u domovinu. Bilo je to jubilarne 2000. godine. Otišla sam u Suboticu gdje i sada živim nakon svih svojih životnih avantura.

(Razgovor vodila s. Slavka Sente)

NAŠE 'BILE ČASNE'

Pod naslovom *Naše „bile časne,“* objavljena je u subotičkom Zvoniku, reportaža Katarine Čeliković o sestrama dominikankama u Subotici. O sestri je Nadi zabilježila ovaj detalj:

Najstarija u kući

Sestra Nada Gabrić je najstarija u kući, rođena 1932. godine u Tavankutu. Odrasla je na salašu na Pavlovcu u obitelji s desetom djece. Nakon II. svjetskog rata zemlja im je oduzeta, zbog čega su se selili. No, otac je ponovno kupio salaš na Pavlovcu. Kako je ova časna starica došla do svog redovničkog zvanja? Kao djevojčica zimi je živjela kod djeda i bake u gradu gdje je kao šesnaestogodišnjakinja pohađala tečaj šivanja. Tu je upoznala djevojku koja se spremala u samostan. „I ja sam htjela Bogu služiti jer se to jedino isplati“ – uvjereni se i sada prisjeća. U dobi od dvadeset godina ušla je u samostan na Korčuli gdje je šest godina radila u kuhinji, a potom je 30 godina boravila u Kanadi gdje je dobila mirovinu. Tamo je naučila francuski. U

Suboticu se vratila 2000. i sada svoje dane zadowoljno provodi u ovom samostanu. Na pitanje zašto je sve manje zvanja, jednostavno odgovara: *Mladi nisu sposobni za žrtvu, sve im je teško, a podloga svemu je u obitelji.*

Izvor: Zvonik, siječanj 2009.

* * * * *

Časna je Nada
na krilima anđela
Bogu otišla.

Tomislav Žigmanov

* * * * *

g. Vita zahvaljuje svima koje su je posjetile, prigodom sprovoda s. Nadi.

Drage č. sestre,

Želim da se oprostim od vas svih.

Hvala vam za dan proveden sa vama. To je bio dan žalosti, ali i sreće, jer je našu pokojnici s. Nadu ispratio biskup naš Večerin Slavko i mnogi svećenici i vi drage sestre Dominikanke. Svi smo molili Boga za spas duše i sreću u prelazu njenog života Bogu.

Hvala vam na srdačnom razgovoru (pismenom i usmenom) iako se s mnom teško razgovara. Želim se još posebno zahvaliti č. s. majki

*na dragom pismu za Božić, kao i č. s. Blaženki.
Uvijek sam sretna kad dobijem pismo.*

*Svima hvala na silnim poklonima,
Trudila sam se da zapamtim sva vaša imena,
pa ih sada nabrajam uz riječi: hvala, pozdrav,
sreća i zdravlje od Boga da primite.*

*Č. s. Majki, Blaženki, Marti, Barbari, Marni, Tei,
Antoniji, Dijani, Mariji i dr. što su ostali kod kuće.*

*Imam jednu želju: da se molite za mene da
moj „prijelaz na drugu obalu“ ne bude pretežak.*

Vita, štićenica č. s. Dominikanki u Subotici

GRGO MRAVAK

28. 02.1936. – 18. 12. 2021.

– brat s. Jasenke –

U subotu 18. prosinca 2021. predao je svoju neumrlu dušu Bogu, moj dragi brat Grgo Mravak u 86. godini života.

Roden je 28. veljače 1936. u Gali, uz rijeku Cetinu, šest kilometara udaljeno od svetišta Gospa Sinjske, od pobožnih roditelja, Bariše i Kate rođ. Jagnjić. Od desetero djece Grgo je bio drugi po redu. Djetinjstvo je proveo u rodnom selu Gali, u onim teškim ratnim danima. Nakon Osnovne škole izučio je zanat za soboslikara i u tom je zvanju dobio posao u splitskom brodogradilištu, Škveru. Kao zreo mladić sklopio je brak s Marijom Racpović i nastanili su se

u Splitu. U sretnom su braku imali dva sina, Zorana i Željka.

Bio je uvijek vedre naravi. Njegovi će ga kolege, kao i mještani pamtitи kao dobrog i miroljubivog čovjeka, spremna svakome pomoći gdje god je trebalo. I svi smo se mi, njegova braća i sestre osjećali dobrodošli u njegovu domu. Imao je problema sa srcem, te se morao nekoliko puta podvrći kirurškom zahvatu. Borio se koliko je mogao, ali je ipak izgubio bitku, te se poslije ovih tegobnih dana preselio u vječnost.

Pokopan je u Gali. Sprovodne je obrede vodio mjesni župnik fra Luka Delić, uz asistenciju p. Mate Bošnjaka, p. Mirka Jagnjića i fra Antonija Mravka.

Hvala svima koji su ispratili našega brata na vječni počinak. Napose zahvaljujem č. majci Jakici Vuco, č. priori Katarini Maglica i svim sestrama dominikankama za molitve i izraze sućuti. Lijepo je, u trenucima tuge i болi zbog rastanka od najbližih, osjetiti da nismo sami, da netko s nama dijeli bol. Nadam se da je dobri Otac Nebeski primio mog brata Grgu u svoj Dom, a nama svima neka udijeli utjehu, mir i blagoslov.

s. Jasenka Mravak

PAŠKO NAKIĆ

1934. – 2021.
– brat s. Milanke -

Upravo u predbožićno vrijeme, 10. prosinca 2021. primila sam tužnu vijest da je prestalo kucati srce mog dragog, jedinog brata Paška.

Paško Nakić, rođen je 1934. u Mirlović Zagori, općina Drniš, od oca Filipa i majke Matije Perke. Od nas devetero, (osam sestara: Ana, Stana, Ivanka, Paško, Ruža, Milena, Marija, Nevenka i Danica – s. Milanka), Paško je bio naš jedini brat i zato od svih pažen i mažen. Ali se brzo osamostalio. Oženio se i osnovao svoju vlastitu obitelj s kojom je ostao u rodnoj kući da bude na pomoć roditeljima. Imao je četvero djece. Premda još mlad, bio je ipak odgovoran otac, brinuo se za svoju obitelj. Zaposlio se u tvornici rudača, u Crnici, u Šibeniku, i tu je dočekao zaslужenu mirovinu. No, Paško nije znao mirovati, nastavio je obrađivati zemlju. Otac Filip nam je umro 1967., pa je Paško sa svojom obitelji bio majci udovici velika podrška i pomoć u svemu. Svoje sinove i kćeri je školovao i pomogao im da se mogu osamostaliti i krenuti u život. I kad su osnovali svoje vlastite obitelji, uvijek su ostali povezani i privrženi roditeljskom domu i domaćem ognjištu. To je i Pašku bilo drago, pogotovo kad je bio okružen malim unucima.

Radovao se i kad su mu dolazile u kuću njegove nećakinje Marija (iz Kanade) i Janja. One su se kod njega uvijek osjećale dobrodošle. Isto tako i sva druga bliža i dalja rodbina. Cijela je Paškova obitelj bila gostoljubiva, svatko je k njima rado svraćao.

Osim gostoljubivosti Paško je na svoju obitelj prenosio i vjerske osjećaje koje je i sam primio od svojih roditelja. Kad god je mogao išao je nedjeljom u crkvu, koja nije baš blizu, a kad su mu sile onemoćale uvijek su se našli uslužni sinovi koji su ga ‘prebacili’ do crkve.

Kad je preminula majka Matija Perka 1998., u 91. godini života, malo nakon toga i njegova supruga Luca, bila je to za njega velika bol, ali se ipak nije predao. Naslijedio je čvrstoću i

žilavost majčinu. Nastavio je obrađivati zemlju i vinograd. Baš se vidjelo koliko voli zemlju. I ona je voljela njega i uvraćala mu na najbolji način. Uživao je voditi blago na ispašu i čuvao ga od opasnih vukova koji su sve češće vrebalii na ovce. Upravo stalno kretanje i boravak u Božoj prirodi činili su ga snažnim i vitkim. Bio je neumorni radnik. Niti jedan mu seoski posao nije bio pretežak. Revno je održavao obiteljske običaje i baštinu.

Bio je, inače zdrav i veseo sve dok nije i nješta oborila ta opaka korona, koja mu je skratila život. Mislio je kako će to lako nadvladati. Međutim, ipak je morao na Hitnu, u bolnicu gdje je zadržan petnaestak dana. Veoma je oslabio. A kad se osjećao malo bolje, posjećivali su ga svaki dan njegovi, nadajući se da će uskoro

biti pušten iz bolnice, čemu se i on nadao i radoval. Ali, doktorica ga je ipak još malo zadržala. Znala je, naime, da neće još dugo! I imala je pravo. Već je nakon dva dana njegova duša napustila ovo smrtno, slabo tijelo i poletjela u rajske dvore gdje nema više ni boli, ni patnje, ni jauka.

Premda vidno slab, uvijek je bio pri svijesti. Tako je svjesno i s radošću primio bolničkog kapelana Tomislava, koji mu je podijelio bolesničko pomazanje. Sam se svećenik čudio i divio Paškovoj vjeri i kako je potpuno predan u Božje ruke.

Sprovod dragog Paška bio je u ponedjeljak 13. prosinca, na mjesnom groblju u Mirlović Zagori. Na vječni su ga počinak ispratili: njegova brojna obitelj, nećaci i nećakinje, a od pet sestara mogla je doći samo Marija koju je doveo njezin sin Željko. Bili su i brojni susjedi, prijatelji i znanci kao i lijepi broj i sestara dominikanki.

Sprovodne je obrede vodio mjesni župnik fra Jakov Begonja, uz asistenciju bivšeg župnika

fra Bože i dominikanca fr. Jozu Čirku. On je u svom nagovoru istaknuo Paškovu vjeru, te je ponovio i riječi bolničkog kapelana, kako se rijetko nađe vjernik koji tako predano prima bolesničko pomazanje i smireno očekuje zadnji trenutak života.

Želimo vjerovati da su ga te Božje ruke, u koje je bio vjernički predan, primile k sebi i udijelile mu nagradu i plaću za sve dobro što je u ovozemaljskom životu učinio. A jednako tako se uzdamo i molimo Božje milosrđe da mu bude blagi sudac.

Ps. Zahvaljujem svima koji su ispratili našega brata Paška na vječni počinak. Posebno zahvaljujem č. majci i svim sestrama koje su svojim prisustvom na neki način zamijenile mene koja nisam mogla doći zbog svojih zdravstvenih tegoba. Hvala i svima koji će se sjetiti Paška u svojim molitvama.

*Danica – s. Milanka Nakić, najmlađa
Paškova sestra*

IVAN NEGOVEC

23. 11. 1943. – 1. 01. 2022
– brat s. Martine i s. Pavle –

U rano subotnje jutro, prvoga dana nove 2022. godine, hrleći na jutarnju svetu misu, dočekao ga je raširenih ruku, na samim vratima crkve Otac Nebeski i primio ga u svoj zagrljaj. Bilo je to u zagrebačkim Gajnicama, gdje je Ivan redovito, svake nedjelje i blagdane sudjelovao na gozbi njegove ljubavi. Bog je htio da novu godinu proslave zajedno, u dvorima nebeskim. Kakav je to bio susret između Stvoritelja i jednog njegova stvora koji se zove Ivan, to možemo samo nagađati. Ili bolje, čvrsto vjerovati da je to bio susret Boga i čovjeka, licem u licel! Sigurni smo da će se taj susret dogoditi baš svakome od nas, jedino ne znamo gdje i kada. Ivan je, očito, bio spreman, i to na posebnom mjestu: na vratima Božjega hrama. Dugo ga poznajemo, po njegovim sestrama s. Martini i s. Pavli. U skučenoj, maloj prostoriji, na porti dominikanskog samostana, u Kontakovoj, dugi je niz godina zračio dobrotom i osmijehom, obavlјajući s ljubavlju i stručno službu vratara. Tu je osobinu otvorenosti za svakoga zasigurno

poprimio i od samih dominikanaca, kod kojih je proveo svoje mladenačke dane.

Kao portir budno je pazio da svaki posjetitelj pri ulasku u samostan osjeti da je to mjesto sveto, vrijedno poštovanja. Tako su ga doživljavali svi koji su dolazili na samostanska vrata iz bilo kojeg razloga.

Braća dominikanci su mu iskazali povjerenje i Ivan ga je opravdao, sto posto. I u trenutku rastanka s njim, željeli su mu još jednom reći hvala za svaki susret, za svaku gestu prijateljstva i odanog obavljanja povjerene službe.

Nema sumnje da će mu Braća i dalje iskazivati zahvalnost sjećajući ga se u svojim molitvama i u euharistijskim slavljima.

To isto čine i njegove rođene sestre, s. Martina i s. Pavla, koje ovim putem od srca zahvaljuju svojim susestrama i svima onima koji su došli ispratiti njihova brata Ivana na vječni počinak. Njegovu pak neumrlu dušu preporučaju svima u molitve, uvjerene da ni on neće nikoga zaboraviti s rajske visine.

Sahrana i sveta misa

Opraštajući se od Ivana, o. Marinko Zadro je spomenuo kako je, nakon što je napustio Bol, osnovao svoju obitelj za koju je skrbio kao brižan suprug i otac. „Nakon umirovljenja, – rekao je o. Marinko, više je godina bio vratar u našem dominikanskom samostanu u Kontakovoj. Baš zbog te povezanosti, što je bio u dominikanskom sjemeništu, što mu je stariji brat bio dominikanc, što su mu sestre dominikanke, mi dominikanci smo danas ovdje da mu reknemo HVALA. Ivec, hvala ti za tvoju povezanost s nama. Lijepo je završiti ovozemaljski život na samim vratima crkve. Neka te Bog primi u svoju nebesku Crkvu.“ – zaključio je o. Marinko Zadro.

Sveta misa zadušnica bila je u župnoj crkvi bl. Augustina Kažotića, na Pešćenici. Misno je slavlje predvodio drugi njegov bolski kolega, o. Hrvoje Lasić, zajedno s o. Nikolom i o. Marinkom. Misno je slavlje uzveličao sviranjem fr. Bonifacije Franjo, a pjevale su sestre dominikanke.

s. Sl

SPOMEN NA VOLJENOOG TATU IVANA

Na samu Novu godinu 1. 01. 2022. godine, u 07.30. sati, dok je većina ljudi još spavala, Ivan Negovec krenuo je put crkve. Propustiti prvu Misu u Novoj godini? Nezamislivo!

Koračao je polako, osjećao se loše, zastajkivao je, brisao znoj... ali je nastavljao hodati. Posruuo je na stepenicama, na samom ulazu u crkvu Sv. Nikole biskupa, u Gajnicama. Ljudi su priskočili u pomoć, stigla je *Hitna*... ali srce je zauvijek prestalo raditi.

Bio je to šok za sve, ne samo za njegovu obitelj. Vitalan, komunikativan, fizički aktivvan, redovit u crkvi, često u šetnji naseljem – mnogi su ga znali (makar iz viđenja)...

Prva riječ koja bi svima pala na pamet – kad su čuli da je umro – bila je: „NEMOGUĆE!“

Ali...Bog zna zašto ga je pozvao! Možda mu je falio vrsni svirač harmonike (koju je sam naučio svirati)? Odličan pjevač, duša zabave?

Ivan Negovec odmalena je pokazivao izuzetan glazbeni talenat – kao i cijela loza Negovaca! Rođen je 23. 11. 1943. u Škriljevcu, malom selu blizu Varaždina, u brojnoj obitelji Josipa i Marije. Devetero braće i sestara. Skromna, vrijedna i pobožna obitelj. Kako su završavali osnovnu školu, mnogi od njih odlazili su u svoju novu obitelj – dominikansku obitelj! Tri sestre (danas su u službi još s. Martina u Korčuli i s. Pavla u Splitu), dva brata, a otprije je bio zaređen i Ivanov stric, Pavao Negovec (puno godina je bio u samostanu Sv. Nikole u Korčuli).

Ivan se školovao kod dominikanaca u Bolu na Braču. Ali...njegov temperament i zabavljački karakter više su nagnjali svjetovnom životu. Na vrijeme je shvatio da ne bi bio dostojan član Reda Propovjednika.

Oženio se Anom Margetić, dobili su dvoje djece, Sunčanu i Nedjeljka. Postao je djed Bruni, Anastaziji i Alojziju.

Radio je čitav svoj život na HŽ-u. Čitav život vjera mu je bila važna. Bog – kormilo i kompas. Čitavog života održavao je priateljstvo s priateljima iz Bola na Braču – posebno s ocem Marinkom Zadrom i ocem Hrvojem Lasićem.

Kad je otisao u mirovinu, opet se vratio u samostan – ali kao portir kod dominikanaca u Kontakovoj, župi Kraljice Svetе Krunice, punih 19 godina.

A onda je došao i dan za koji nitko od nas ne zna kad će doći. Bogu hvala, Ivan je bio spremjan. Ispovjeđen, pričešćen...

Posljednji ispraćaj bio je na krematoriju na Mirogoju. Došlo je mnogo ljudi kojima je bio drag, rodbina i prijatelji iz Zagorja, Zagreba, Dalmacije, Slavonije. Neki su se prvi puta sreli nakon 30-ak godina. Bilo je i mnogo njegove druge obitelji – dominikanaca i dominikanki (koji su poznavali ili njega ili njegove sestre).

Ispraćaj je vodio otac Marinko Zadro uz asistenciju o. Hrvoja Lasića i o. Nikole Mioča. Rekao je par riječi o njemu, Ivecu, svom prijatelju. Misu zadušnicu predslavio je (u predivnoj crkvi bl. Augustina Kažotića na Peščenici), o. Hrvoje Lasić, uz asistenciju o. Marinka Zadro i o. Nikole Mioča. I svi su govorili o njemu,

Iveku, svom poznaniku i prijatelju, koji se pozurio na Nebo prije njih.

Koliko god obitelji bilo teško, nakon Mise je ostao u zraku osjećaj spokoja. Ivan je dostojno i dostojanstveno ispraćen.

A njegova obitelj je posebno zahvalna velikoj dominikanskoj obitelji, koja je u tim teškim trenucima bila uz njih. I molila da Bog Ivecu bude milosrdan i da ga i On dočeka kao prijatelja!

Sunčana Majstorović, Negovec

MARA MATANOVIĆ

10. 01. 1932. – 12. 01. 2022.
– baka s. Barbare –

U srijedu 12. siječnja 2022., svidjelo se Bogu Stvoritelju pozvati k sebi svoje stvorenje, Maru Matanović, u 90. godini plodna života, u punini njezinih životnih iskustava i mudrosti.

Rođena je 10. studenoga 1932. u Ivanovcima, pored Valpova gdje je i odrasla i živjela cijeli život. Završila je četiri razreda osnovne škole. Uđala se s nepunih 17 godina i rodila je i odgojila troje djece: dva sina i jednu kćer.

Završila je krojački tečaj kod jedne krojačice, te postala vrsna švelja.

Proslavila je i svoj posljednji Božić na zemlji i umrla 12. siječnja. Kod svoje sam bake Mare najradije provodila svoje ljetne i zimske školske praznike. Njezino rodno mjesto Ivanovci ostalo mi je dubokom i lijepom sjećanju. Rado sam se tu igrala u zimskim mjesecima na snijegu, kao i u bezbrižnim i toplim ljetnim mjesecima. Tada je bila relativno mlada baka, jer je moju mamu rodila kad je bilo tek 17 godina. Iako je imala veliko imanje za koje su se ona i djed brinuli, uvijek je nalazila vrijeme za nas, svoje unuke, pridružila bi nam se i u igri što nam je bilo posebno dragو. Pogotovo u zimskim vremenima, kada nas je, osim društvenih igara, učila i ručnom radu. Čak se znala s nama natjecati u trčanju. Bile smo uvjerene da ćemo je lako pobijediti, ali, ali se nije dala, ona je trčala brže od svih nas i to u dugim suknjama. Jako je voljela šivanje i zbog toga su i naše lutke bile odjevene po najnovijoj modi. Dugo smo prepričavali i pamtili njene lutke koje nam je napravila od komušine. To su bili unikati. Voljela je pomagati drugima i dijeliti s drugima sve što je imala. Uz nju smo puno

toga naučili, od običnih svakodnevnih poslova do važnih životnih lekcija.

Moja je baka bila pobožna žena. Svaki je dan molila krunicu, i prvi molitvenik i krunicu koju sam imala, dobila sam upravo od nje. Ne trebam niti reći koliko je bila sretna kad sam ja odlučila posvetiti svoj život u samostanu. Došla me posjetiti u Korčulu, za moje prve zavjete 2002.

Premda nije imala visoko školsko obrazovanje, posjedovala je veliko znanje. Najbolje o njoj govore njene pjesmice koje je pisala za svoju djecu i za svoje unuke. Ima ih na stotine, ali izabrat ću samo nekoliko.

Kuća moje bake

Ima jedna kuća mala
gdje sam ja odrasla,
ta je kuća meni
za srce prirasla.
I po danu i po noći
uvijek volim tamo doći
Tamo me čeka baka
i voljeni deda,
tamo me grijе neka ljubav
koja se opisat ne da.

Lastavica

Lastavico ptico mala
gdje si ti to bila
otkako si svoje
gnijezdo ostavila
Proljeće je došlo
i sija sunašće
dodi mila lastavice
u svoje gnijezdašće.

Rano je ostala udovica, sa 58 godina, a djed je umro u 59. godini života. Nakon njegove smrti živjela je sama do smrti, odnosno do svoje 90. godine, moleći i radeći za svoju djecu i unuke. Često je znala reći da ima više rodbine na nebu nego na zemlji.

Slijedeću pjesmu je također baka napisala, ali u ime svojih unuka:

Selo

Tamo negdje u daljini
malo selo drijema
to je selo mog dede i bake
kojih više nema.
Volila bih da još žive
i da ih posjetim
suze same pokvase mi oči
kad se toga sjetim.
Tamo mi osta djetinjstvo moje
moje najljepše doba
kojeg ću se uvijek rado
sjećati do groba.

I evo još jedne pjesme za kraj:

Kad nas više ne bude

Sjetite se djeco nas
kad nas više ne bude
da smo najprije radili za vas
a onda za druge ljudi.
Davali smo sve od sebe
sve al' baš sve što se može dati
davali su za vas
tvoj otac i mati.
Sreću i samo sreću željeli vama
mislili na vas svakoga dana,
kugod krenuli i kuda pošli
k nama ste uvijek dobro došli.
I sada kada nas više nema
i više nikad nas neće biti
pomolite se malo za nas
nemojte suze lititi jer tako mora biti.

Draga bako, molit ćemo se za vas, a vi nemojte zaboraviti nas. Počivaj u miru.

s. Barbara Bagudić

ŠIMUN MRAVAK

1954. – 2022.

– brat s. Franice –

Bila je srijeda, 19. siječnja ove, 2022. godine, javljuju mi da mi je umro moj polubrat, Šimun, u 68. godini života. Nisam to mogla zamisliti, jer je Šimun puno mlađi od mene. Ali smrt ni bolest ne pita za godine. Šimun je rođen 1954. od oca Ante i majke Ive, rođ. Vladova, u mjestu Gala. Moja majka Iva, se, naime, nakon što je njen suprug, naš otac poginuo u ratu, preudala i u tom drugom braku imala još jedanaestero djece. Šimun je bio četvrti po redu. Osnovnu školu je završio u Gali. Kao mladić zaposlio se kao lugar. Sklopio je brak s Lucom Milanović Trapom, s kojom je imao dvoje prekrasne djece, sina Franu i kćer Ivu. Kad je započeo Domovinski rat, i on se odazvao da bi s ostalim braniteljima izložio svoj život za obranu domovine. Bogu hvala, vratio se iz rata živ, te nastavio i dalje skrbiti za svoju obitelj.

Snagu za svoj život nalazio je u vjeri koju je prakticirao na svoj način. Jedna od lijepih osobina bila mu je i ta što nije nikada o drugima govorio loše. Razumio je da svaki čovjek može biti slab. Rado je pozivao svoju braću i sestre, pa i nas polubraću, u svoj dom. Tako je činio i njegov otac, dakle, naš očuh, koji je svima bio jako dobar, kao pravi otac. Jednako tako i majka, uvijek dobra, plemenita i vrijedna, voljela nas je sve jednakovo.

Šimun je uvijek bio vesele naravi, svi su se ugodno osjećali u njegovu društvu. No, bolest pluća ga je sve više nagrizala, i napredovala. Bio je hospitaliziran, ali je, nažalost, bio svladan, te se u srijedu 19. siječnja preselio u vječnost u 68. godini života.

Njegovu plemenitost i dobrotu dokazali su brojni prijatelji, rodbina i mještani koji su ga došli ispratiti na vječni počinak.

Pokop je bio 21. siječnja 2022. na mjesnom groblju u Gali. Sprovodne je obrede vodio mješni župnik, fra Luka Delić. On se u svojoj povijedi osvrnuo na pokojnikov život, ističući kako je svaki čovjek posebna tajna, njegove dubine poznaje samo Bog. S tim u svezi je, između ostalog rekao:

„Životno putovanje nije mu uvijek bilo lagano niti jednostavno. No, unatoč svemu on je imao svoj put i slijedio svoj smjer. Njegovu zemaljskom putu došao je kraj, pa se nadamo da je već sada u nebeskome domu, okrunjen od Oca Nebeskog. Sa svima nama bio je povezan, i sigurno da nas ta povezanost još više žalosti i da je svatko od nas ponavlja ovih dana: „Mogao je još...!“ Ali ipak, taj naš izraz, – mogao je još, – nije u našim, nego u Božjim rukama. Zato smo često puta i mi nekako zatečeni, osjećamo se nesigurnima. Možda nam, što reče jedan prorok, nedostaje jača poveznica sa Darivateljem ovoga života, ali i sa onim Patnikom, koji, hodeći ovom zemljom pokazao što znači ljubiti braću, što znači biti čovjek budućnosti. I sigurno da ta različitost našega pristupa Darivatelju života ponekad nije u skladu sa svima nama i ta nas različitost putovanja još više uvjerava da je Gospodin onaj koji nas čeka, ne da bi nas kaznio nego da bi svoju ljubav iskazao.

Pokojni je Šimun bio kršćanin na svoj način. Izvana se nije htio pokazivati kakav uistinu nije bio. Znao je da su važna djela ljubavi i da će nas Bog suditi po učinjenim djelima, a ne po izgovorenim riječima. Svaki je čovjek posebna tajna i to smo pozvani poštivati. Mi nikada ne можемо dokraj otkriti što je u čijem srcu i u

duši. Jedna od otkrivenih tajni svakoga ljudskoga bića jest ponaosob njegova vjera. Te dubine našega bića ne možemo otkriti do kraja ni kada se radi o nama samima, a kamo li kada se radi o tuđim srcima, o tuđoj nutrini.

Apostol Ivan nas podsjeća da se djeca Božja zovemo i da jesmo. To otkrivanje mi smo često puta osjećali kao nešto nedovoljno, kao da nam još nešto treba. Zato razotkrivanje Božje dobrote ovisi o svakome od nas. O daru kojim smo obdarjeni, a Boga ćemo otkriti jedino tada kada ga do kraja užljubimo. Otkrit ćemo ga tek onda kad ga budemo gledali licem u lice. Samo njegova beskrajna ljubav može odjenuti našu ograničenost i srušiti sve naše predrasude. Ta ljubav čini čuda već ovdje na zemlji. Kad druge gledamo očima vjere i ljubavi, doživljavamo ih kao braću; sve lakše razumijemo i spremni smo im oprostiti ma ne znam kakvu nam uvredu nanijeli. Konačno, svi smo mi slika Božja i jedna velika obitelj Božje djece. Bog nam je dao slobodu da ga tražimo i da sami biramo putove kako otkriti tragove njegove vječnosti i istinske ljubavi. Nemojmo se zato čuditi kada tko izabere dulji put ili ako ponekad zaluta. To je najbolji znak i najbolji pokazatelj, kao što čitamo u Svetom Pismu da nada nikad ne postiđuje, da je u nama ljubav Božja i da nas Bog želi po takvoj ljubavi preporučati. Preporođeni gledamo lice Božje bez straha, sa sigurnošću. I sigurno je da je tim putem traženja, sumnji i nuda, nemira i spokoja išao i naš pokojni Šimun.

Danas ga preporučamo Gospodinu da ga primi u svoj spokoj, da mu daruje konačno ostvarenje njegovih traganja, da prepozna svako dobro djelo koje je učinio i osloboди ga svake ljage ljudske slabosti. Kao što u molitvi izgovaramo: njegov život nije oduzet nego je promijenjen, upravo sada, kada je razoren njegov zemaljski boravak, darovano mu je prebivalište u nebesima. U njegov je život bila posijana riječ Božja. Plodovi te Riječi dovest će ga k Onome koji ga je u ovaj svijet i poslao. Danas molimo da se ostvare njegove najdublje nade, njegovi snovi i njegova očekivanja. Zato molimo: premda smo svi slabi i grješni, znamo da se uvijek možemo osloniti na tvoju Očinsku ljubav. Učvrsti nas u tom povjerenju i nadi sada kada osjećamo kako je teško prihvati smrt. Ti nas ljubiš beskrajno i bez ikakvih naših zasluga. Pokaži Gospodine, darežljivi Bože, našem pokojnom bratu Šimunu svoje bezgranično milosrđe i daruj mu pokoj. I naš život stavi prema svome životu i naš život neka bude navještaj tvoje neizmjerne ljubavi. Našem bratu Šimunu udijeli pokoj i zajedništvo među izabranima i svetima. Tako bilo. Amen.“

Ovom prigodom s. Franica želi zahvaliti č. majci, č. priori i svim sestrama, svećenicima, kao i svima ostalima koji su došli ispratiti njezinu brata Šimuna na vječni počinak. Šimunovu dušu preporuča u molitve da mu Milosrdni Otac bude blagi sudac.

s. Franica i s. Slavka

IN MEMORIAM
FRANJO STANTIĆ
17. 11. 1930. – 13. 02. 2022.
– brat s. Brigitte –

**Tvojim se vjernima Gospodine život m i j e n j a, a ne oduzima.
I pošto se raspadne dom ovog zemnog boravka, stječe se vječno
prebivalište na nebesima!**

(Predslovље)

Tko u to čvrsto vjeruje i svakodnevno tako živi, u njemu ove riječi postaju stvarnost. Divno je u svojoj blizini moći to vidjeti i uživati. Ovaj put se to obistinilo u Tavankutu, selu po red Subotice, u životu i smrti **+Franje Stantić**, kojeg je Gospodar života 13. veljače 2022. g., u devedeset drugoj godini života pozvao k sebi. Franjo je bio četvрто, od desetoro djece Pere i Dominike Stantić, od kojih je Gospodin Bog pozvao pet svećenika i dvije redovnice dominikanke. Većinu godina svoga zemaljskog života proživio je sa svojom vjernom suprugom **+Alojzijom r. Matković**, te s njom prihvatio i uzorno kršćanski odgojio pet sinova i tri kćeri.

Pokojni Franjo je zaista svoj mučan i težak život „zamijenio” za nebeski. Samo par sati prije tog trenutka, pri punoj svijesti, primio po tko zna po koji put svete Sakramente umirućih i pošao s Isusom u vječnost. On je tu milost pripremao predanim mučnim radom, nedjeljnim i blagdanskim svetim Misama i pričestima, te svakodnevnim molitvama. Poslove je u starosti povjerio djeci, a on se posve posvetio molitvi za svoju obitelj. Zato su svake nedjelje djeca sa snahama i zetovima, te unucima, bili njegovi dragi gosti. Okružen svetim slikama što ih je crtala kćerka Julijana, svakodnevno je dugim molitvama pratio svako svoje dijete i njihove obitelji, kao i dva sina koji su otišli u vječnost. Jedan zet je sa suzama izjavio: „Ja sam ga jako volio.“ Zato se ne treba čuditi da je **+Franjo**

15. veljače 2022. g. imao toliko „gostiju” na sprovodu. Velika rodbina i brojni župljani osjećali su dužnošću staviti cvijeće na njegov odar, a Bogu upraviti molitvu za njegovu plemenitu dušu. Pored njegovog odra stajali su sin Lozan sa bolesnom Jozefinom i obitelji. Sin Stipan sa suprugom Ružom, koja je svakodnevno pratila starog svekra, kao i njihove kćerke. Sin Ivan je živio u kući s ocem, pa će njemu sada biti najteže. S druge strane odra bila je Ivana, kćerka sa Marinkom i svojom obitelji, te kćerka Božena s mužem Robertom i djecom, dok se kćerka Julijana sa svojim sinom, putem interneta, oprostila iz Kanade od svog voljenog oca.

Među tolikim ožalošćenima i crnilom obavijenima, bilo je upadno prisustvo bijelih Sestara dominikanki, na čelu sa s. Jakicom Vuco, svojom vrhovnom glavaricom. Božjom providnošću kolidirala se sahrana s. Nade Gabrić, dominikanke, koju su istog dana, uz predslavljenje mons Slavka Večerina, subotičkog biskupa, te lijepi broj svećenika i vjernika, 15. veljače u 12 sati sahranili u Subotici na groblju svetog Jurja. Tako su ujedno Sestre svoje nekadašnje služenje u Tavankutu osvježile i bile pozvane da opet dođu.

Pokoj vječni daruj Gospodine **+sestri Nadi** i **+Franji**, svjetlost vječna neka im svijetli! Počivali u miru!

Mons. Bela Stantić

OTIŠO JE NAŠ DRAGI BAĆO

Na dan Gospodnji, 13. veljače, dragi Bog je pozvao k sebi našega oca, didu, pradidu, brata, strica, ujaka, tetka, šogora Stantić Franju u njegovoј 92. godini života. Rođen je u Žedniku davne 1930. godine u pobožnoj obitelji Pere i Dominike Stantić. Molitva, rad i pošten život su bile glavne karakteristike njihove obitelji i čuvanje običaja bunjevačkih Hrvata. U obitelji sa desetom dece Baćo, kako smo zvali našeg oca, bili su četvrti po starini, posli dvije starije sestre i brata. U kući Baćinim roditelja babe i nane uvik se moralo znati red, pa je tu bilo raznih zgoda kad je nana morala vezati dicu kad su prkosili, a oni onda pasu travu, ili kad babo pošalju dicu u

svit, a oni onda plaču da se vrate kući. Poslovi u kući i na njivi su morali biti urađeni uvik kako triba, a roditelji su se morali poštivati. Kad su se oženili Baćo zajedno sa svojom suprugom Lozikom iz obitelji Matković, othranili su i izškolovali svoje osmero dice. U braku su imali raznih kušnji. Pod svojim križem su neki put poklekli, ali su se i pridigli i ostali vjerni sebi i Bogu. Kad su Baćo bili u bolesti, njegova obitelj je bila uz njega, jer smo i mi naučeni poštivati roditelje. Njihov život je bio poput reči svetog Pavla: „Dobar sam boj vojевao, bitku završio, a vjeru sačuvao!

Božena, najmlađa kćer

* * * * *

Čestitka Baćima za 90. rođendan

Vi danas slavite rođendan devedeseti
Bogu fala razum vas služi
i možete šetati.
Babu i nanu ste uvik poštivali
i lipu starost dočekali.
Davno beše kad ste dica bili,
sa braćom i sestrama na njivi radili.
Poštenje, molitvu i rad
ste od babe nasledili
I nas dicu tako učili.
U životu ste imali radosti i tuge
al' ste vedar duh sačuvali.
Vi ste primer nama svima
kako se križ nosi, a vjera čuva.
Čestitke vam kažu
i veliko fala vaša dica,
unučad i praunučad mala.

Čerka Božena

Sjećanje na moga brata Franju

Već je uglavnom Bela sve rekao o našem bratu Franji, a isto tako i njegova kćer Božena. Ja mogu još samo nadodati da je već od malih nogu bio junački i snalažljiv, a sve do kraja dobar i pobožan, ustrajan u molitvi i jak u vjeri koju je znao prenijeti i na dicu. Bio je veliki dobročinitelj, rado je pomagao svima koji su trebali, osobito našim sestrama kad su bile u Tavankutu, a i nas dvoje sada. Bog je čuo njegove molitve, video njegovu vjernost, te mu je dopustio da na samom prijelazu u vječnost primi još jednom bolesničko pomazanje i svetu pričest. Obdaren tom popudbinom sigurno je čuo Očev glas: Dođi slugo, dobri i vjerni, uđi u radost Gospodara svoga!

Želim vjerovati da se to i dogodilo i da je nastavio i dalje moliti za sve nas iz lijepoga neba.

Uživaj, dragi brate, i moli da se i mi k tebi pri-družimo.

Želim još zahvaliti svima koji su ga došli ispratiti na vječni počinak. Posebno hvala našim sestrama koje su trebale prevaliti dugi put da bi pokojniku iskazale počast, a nama, njegovoј rodbini, sestrinsku blizinu. Bog vam užvratio kako samo On zna!

s. Brigita Stantić

ANDRIJA MRAVAK

6. 01. 1938. – 13. 03. 2022.

– brat s. Franice –

U Kliničkom bolničkom centru Split u subotu 12. ožujka u 85. godini života zauvijek je zaklopio svoje umorne oči uzorni vjernik župe Svih Svetih u Gali, Andrija Mravak.

Rođen je 6. siječnja 1938. godine u selu Gali. Bolest, glad i sirotinjstvo označili su njegovo djetinjstvo.

U njegovoj sedmoj godini on i sestra Mara (č.s. Franica) ostali su bez oca koji je poginuo u ratu.

Zbog upale natkoljenične kosti (osteomijelitisa) sedam godina nije mogao hodati te je morao napustiti pohađanje osnovne škole. I u najtežim trenutcima nije gubio vjeru i pouzdanje u Boga koji mu je bio put i odrednica kroz čitav život.

Crkveni brak s Katom Mravak rođ. Jagnjić sklopljen je 12. veljače 1961. godine te su imali troje djece: sina Petra (Milivoja), liječnika u Sinju, kćer Marinu, koji su osnovali svoje obitelji te kćer Jagodu, vjeroučiteljicu u Puli.

Potreba da izade iz materijalne bijede i omogući svojoj djeci dostojanstven život nagnala ga je sa suprugom na privremeni rad u Berlin. Nakon nesreće na poslu dobiva invalidsku

mirovinu te nakon dugih devet godina odlazaka i vraćanja obitelj je ponovo bila na okupu.

Teške traume iz djetinjstva ostavile su trajne rane u njegovoј duši koje je zaboravljaо druženjem sa prijateljima te čvrstom vjerom u Božju volju i ljubav.

Kao praktični vjernik svakodnevno je molio i žarkom ljubavlju štovao Majku Božju. Čvrst u vjeri, prikovan za bolesnički krevet, ojačan svetim sakramentima strpljivo je prihvatio tešku bolest pridružujući u korizmi svoje patnje i umiranje Kristovoj muci.

Dostojno je ispraćen i pokopan na mjesnom groblju u Gali u utorak 15. ožujka 2022. godine. Sprovodne obrede predvodio je župnik fra Luka Delić. Na njegovoј se sahrani okupilo jedanaest svećenika, brojne časne sestre, rodbina, prijatelji i znanci.

Hvala svima koji su došli, kao i onima koji će se pomoliti za pokoj njegove plemenite duše. A on neka počiva u miru i svima uzvrati molitvom u nebu.

Petar (Milivoj) Mravak

ANDRIJA
MRAVAK
(1938. – 2022.)

Osmrtnica

„Samo u Bogu počiva moja duša; od njega mi dolazi spasenje.“ Ps. 62,2

Javljamo rodbini, prijateljima i znancima da je dana 12.III.2022. u 85. godini života, okrijepljen svetim sakramentima vjere, nakon kratke i teške bolesti, blago u Gospodinu preminuo naš voljeni otac, djed i brat.

Posljednji ispraćaj dragog nam pokojnika obavit će se dana 15.III.2022. (utorak) u 15 sati na groblju Svih Svetih u Gali.

U nadi ponovnog susreta u vječnosti za njim tuguju: sin Petar s obitelji, kćer Marina s obitelji, kćer Jagoda, sestra č.s. Mara, polubraća i polusestre sa obiteljima te ostala rodbina i prijatelji.

Počivao u miru Božjem.

Propovijed fra Luke Delića na sprovodnoj misi za pokojnoga Andriju

Draga rodbino, braćo i sestre
U grob ti ćeš leći kada budeš zreo, kao kad se žito snosi kad dozori.
Sve motrismo ovo, istina je živa!
Ovako zapisa stari patnik Job.

Život je Božji dar, a prema svim Božjim darovima pa tako i prema životu treba se odnositi nježno i ozbiljno, odgovorno i zahvalno. A čovjek u srednjim godinama misli kako je pred njim još dug život. Onaj u sedamdesetima smatra da može još koju godinu više. Dok onaj kojemu je Bog podario milost doživjeti osamdeset ili devedeset želi doživjeti svitanje još jednoga dana. Ta čežnja za životom, i što je moguće dužim, boljim, ugodnijim, ispunja i mlade i stare, zdrave i bolesne, siromašne i bogate. Svi to žele i priželjkuju, svi se tome nadaju i sve tome podređuju. Ali, tko to od nas nije osjetio privrženost prema prolaznim stvarima, zarobljenost zemaljskim brigama i potpunom predanju svemu onome što nam život pruža. Tako se svakome od nas ponekad učini da naš život nije hodočašće jasnome cilju, nego pretežno neodređeno lutanje kojemu ne vidimo jasnii smisao. No, Božja je milost neizrecivo veća od svih naših slabosti. Upravo ta Božja blizina

daje nam sigurnost i povjerenje, kako na putu života tako i u trenucima smrti. No, Božja nas riječ poziva da gledamo dalje i da se nadamo višem. Nijedan čovjek nije bilo **što**, on je **netko**. To nam govori i naše srce: ljubljena smo djeca Božja i živjet ćemo vječno. A kad osoba umire i odlazi s ovoga svijeta, isto je kao kad okrenemo zadnji list velike knjige.

Ta velika knjiga života našega Andrije otvorila se u ovome mjestu u Gali, 6. siječnja 1938. Od prvih stranica njegova djetinjstva i mladosti knjiga je ispisana tjeskobom i radošću, naporom radom i velikodušnim služenjem dragim osobama koje je iskreno ljubio i nadom koju je oko njih širio. On je ovdje, sakramentom krštenja, primljen u župnu zajednicu, u ovom je prostoru župne crkve slavio sakramente radosnog pomirenja s Ocem i u euharistijskoj zajednici vjernika Boga Ocem nazvao, slaveći mnoge nedjelje sa suprugom, djecom, rodbinom i prijateljima i radost iz tih susreta. Baš s tog mesta

danas ga ispraćamo Ocu koji je bio njegova nada i izvor snage za život. Odlazi svjetлом vjere, bio je osoba koja se znala hrabro darovati Bogu i bližnjemu. Vjerovao je da se po dobrim djenama putuje prema ostvarenju i punini života. Slavljenje nedjelja, Uskrsa i Božića i sakramenata, osvjetjava se trenutak prelaska u vječnu domovinu. Sva se naša vjera najdivnije ostvaruje upravo u času smrti, u prelasku u nebo. Kako lijepo reče sv. Pavao u poslanici Rimljanim: *Pa, ako umrijesmo s Kristom, vjerujemo da ćemo i živjeti zajedno s njime. Znamo doista, Krist, uskrišen od mrtvih više ne umire, smrt više njime ne gospoduje. Što umrije, umrije grijehu jednom zauvijek, a što živi, živi Bogu.* Ima u životu dosta toga što nas povezuje s nebeskim Ocem, da mu u iskušenjima ostanemo blizu, tako i život starijih jednostavno nam svjedoči tu ljubav koju su nam darovali, koju su nam ostavili. Stoga ove trenutke sprovodna oproštaja od našega pokojnog Andrije jednostavno želimo ispreplesti molitvama, preporučiti ga dobrom Bogu koji je sama dobrota, put, istina i život. I naš je dragi pokojnik svakodnevno molio **Oče naš**, svoju je vjeru potvrđivao moljenjem **vjerujem u jednoga Boga, Oca Svetogućega**, a svoju je

vjeru temeljio na riječima **vjerujem u uskrsnuće mrtvih i život vječni**. Upravo vjera u život vječni drugačijom kvalitetom ispunja naš ovozemaljski hod kroz tuge i radosti, uspone i padove života, stoga već ovdje na zemlji možemo živjeti nebo. To je život u ljubavi i dobroti, to je život darivanja, to je tajna umiranja koje postaje poput sjemena u zemlji, postaje klica novog, neuništivog i vječnog života. Zaključujemo ovo svoje razmišljanje riječima starozavjetnoga Joba, koji u svojim nevoljama očituje sigurnost spasenja i čvrste nade u vjeru. *Ja znam dobro, moj izbavitelj živi i u posljednji će on nad zemljom ustati. A kad se probudim k sebi će me dići: iz svoje ću puti tad Boga vidjeti.* Tako bilo, dobri naš brate Andrija! i zato kličemo: Pokoj vječni daruj mu Gospodine, i svjetlost vječna svjetlila njemu.

Ps. Zahvaljujem svima koji su ispratili moga dragog brata Andriju na vječni počinak, posebno mojim sestrama, na čelu s č. majkom Jakom Vuco. Preporučam ga i nadalje u vaše molitve, a sigurna sam da će i Andrija moliti za sve nas, u krilu Očeva.

s. Franica Mravak

KATA LIPOTIĆ, rođ Bešlić

30. 05. 1935. – 28. 03. 2022.

– sestra s. Tješimire i s. M. Lurdes –

Predana u Božje ruke, s krunicom u ruci, usnula je blago u Gospodinu u ponedjeljak 28. ožujka 2022., naša draga, najstarija sestra, Kata Lipotić, rođ. Bešlić. Bilo nas je pet sestara: Kata, Jaka, Iva (s.M.Lurdes), Ljubica, Jozica i Ana (s. Tješimira), i jedan brat, Stipe (umro 2009.).

Što reći o dragoj pokojnici Kati? Bila sam još malena kad je ona otišla od kuće, pa ne mogu puno govoriti o njenu djetinjstvu. Ali sam čula da njoj, veseloj i radišnoj djevojci, kad je sazreala, nije bilo teško naći pristala mladića. Bio je to mještanin Marko Lipotić. On je pak imao sestruru Andu koja se udala za mog brata. Kod nas se to zove *promjena*. Tako su se istoga dana dogodila dva vjenčanja, brat i sestra – Stipe i Kata Bešlići, za brata i sestruru – Marka i Ines Lipotići.

Kata je u braku imala pet kćeri (Ljubica, Iva, Ana, Mira i Marija) i sina Ivana (Iku). U starnosti joj je posebna radost bilo 19 unučadi, 16 praunučadi.

Bila je uvijek raspoložena i spremna prihvati se svakoga posla samo da podigne na noge svoju djecu. Nije marila za trud. Poput biblijske žene o kojoj govori knjiga Izreka: *Tko će naći ženu vrsnu? Više vrijedi ona nego biserje. ... vješto radi rukama marnim. ... još za noći ona ustaje i hrani svoje ukućane* (usp. Izr, 31,10-15), tako je i Kata provodila svoje dane kao supruga, majka i snaha, ne štedeći svoje sposobnosti, radišnost, a niti svoje zdravlje. Nikada se nije žalila, prihvaćala je sve iz Božje ruke. Snagu je crpila iz vjere i pobožnosti prema dragoj Gospi, koja nikada ne zaboravlja svoje siromahe. Kad je ostala udovica, živjela je sa sinom Ivanom (Ikom) i njegovom obitelji, odnosno snahom Ines i njihovom djecom. Radovala se unucima i pomagala im odrastati, kao nekoć svojoj djeci. Tako je eto, radeći i moleći dočekala 87. godinu života. Na njezino je zdravstveno stanje u zadnje vrijeme korona virus ostavila posljedice i tako ubrzala

Sve rođene sestre Bešlić, slijeva: Ana (s. Tješimira), Jozica, Ljubica, Iva (s. M. Lourdes), Kata i Jaka

kraj njezina ovozemnog života. Preminula je u ponedjeljak 28. ožujka. Posljednji je ispraćaj bio u srijedu 30. ožujka na mjesnom groblju u Vedrinama.

Sprovodne je obrede, uz asistenciju našeg rođaka don Josipa Dukića, vodio mjesni župnik don Stipe Ljubas. Oprštajući se od pokojnice istaknuo je Katinu zdravu pobožnost. Redovito je obavljala prve petke, ispovijedala se za velike blagdane. Molitva joj je bila gotovo stalno na ustima. Molila je ne iz običaja, već iz čiste vjere koju je baštinila od svojih roditelja i to je spontano prenosila svojoj djeci i unucima.

Dokaz tog vjerničkog, obiteljskog ozračja, su i dva redovnička zvanja, odnosno njezine rođene sestre, dominikanke, s. Marija Lurdes i s. Tješimira. – rekao je don Josip, te zahvalio sestrama dominikankama, na čelu s njihovom vrhovnom poglavicom, što su, unatoč dalekog puta i nevremenu, došle ispratiti na vječni počinak sestraru Katu. Osvrnuvši se upravo na obilnu kišu za vrijeme sprovoda, don Josip je naglasio kako u tome gleda obilje Božje milosti koje prate pokojnicu u nebo. Zanimljivo je da je isti slučaj bio i kod nedavno preminule druge njihove sestre, Jake. Bog na čudesan način pokazuje svoje milosne zahvate na pojedine duše. – rekao je, između ostaloga propovjednik.

Želim ovim putem zahvaliti č. majci i svim sestrama koje su došle podijeliti s nama bol rastanka od naše drage sestre Kate. Hvala i svim mještanima, prijateljima i znancima kao i mnogobrojnoj rodbini koja nije sakrivala svoj ponos što su imali takvu majku, baku, sestruru i svekrvu. Vjerujem da će Kata i dalje moliti za sve nas. Neka joj Gospodin udijeli vječnu nagradu što je svojim životom i radom širila Božje kraljevstvo u svome domu, kao i u cijeloj okolici. Počivala u miru Božjem!

s. Tješimira Bešlić

ISUSOV I NAŠ KRIŽNI PUT

Gledam jučer, i gledam danas, pa svojim očima ne vjerujem. Al' oči duha vide. Teško ih zavarati. Sa svih strana svijeta slijevaju se kolone ljudi pritisnutih vlastitim križevima. Njišu se ti križevi, veći i manji, teži i laksi. Ljudi posrću, uzdišu, zapomažu, plaču, padaju i ustaju.

Slijede još većeg patnika sa čela kolone čiji križ težinom, visinom i veličinom nadmašuje njihove križeve. Htjeli ne htjeli, ljudima je stići do vrha vlastite Kalvarije. Svatko treba ispitati svoju čašu gorčine, muke, znoja, razočaranja i nemoći pred silinom zla. Cijena je to života.

Kristov Križ se hrani križevima, ma što oni predstavljali, ljudi koji ga slijede. On olakšava njihove križeve bolesti, muke, poniženja, neshvaćanja, krivih osuda, mržnje i bičevanja. Ljubav mu je beskrajna, žrtvena i velikodušna. A čovjek postaje čovjeku vuk. Ubijaju se nevini pod srcem majki, oduzimaju se životi bolesnika i nesposobnima zarađivati društvu, na bojištima i u ratovima pada mladost poput otkosa zrelog žita.

Crna smrt kosi bez reda i razloga, nemilosrdno bez najave i slutnje. Drugi tiko pate na bolesničkim krevetima. Osamljeni, napušteni i neshvaćeni jedva koračaju ovim svjetom.

Svim sredstvima i pomagalima čovječanstvo pokušava oduzeti moć smrti, želi ušutkati patnju, zanemariti Božje zakone duboko usađene u srca ljudi i u samu prirodu.

Okrenuli se sebi i u sebi traže sve odgovore, izvor snage, razloge pravednosti i snagu mudrosti mišljenja i djelovanja. Božje zakone prekraju, moralnu vertikalnu lome. Čovjek sam sebi postaje mjerilo. Njemu je dobro i moralno ono što on sam proglašava dobrim i korisnim. Uzvišenost slobode koju nam Bog daruje pretvara u anarhiju. Upravo to dovodi do ratova, prevara i iskorištavanja drugoga. Slabijima se oduzima dostojanstvo, žene u ime slobode postaju seksualno roblje. Djeca se ubijaju radi

komoditeta i uživanja. Priroda se iskorištava bezdušno, bez plana, a nepoštenje se rađa iz potrebe i potrebe prvenstva.

Križevi su posljedica udaljavanja od Boga, korištenja slobode na pogrešan način, uzvisivanja čovjeka bez stvarne podloge, iskorištanja prirode i kozmosa. Posljedice su vidljive na svim poljima. Ne stavlja nam Bog križeve na leđa, sami ih sebi tešemo. Dirnuti u Božje i ljudske zakone, narušiti pravila, iznevjeriti očekivanja, ne ostaje bez teških tragova vidljivih u svagdanjem životu.

Samo ljubav Patnika sa čela kolone daje snagu nositi vlastiti križ, samo ljubav poznaje bogate plodove križa, samo se ljubav o križ ne spotiče. Po njemu stječe mir i sigurnost u životu, iz njega crpi snagu i odgovore.

Ljubav mijenja pojedince i narode, obitelji i zajednice, a uporište nalazi u Križu Patnika sa čela kolone. On je Put, Istina i Život. Pomaže ustati kad padamo, vraća radost u oko i kad boji, snagu kad nam se čini da je sve izgubljeno.

S njim se u koloni lakše i sigurnije korača, križ nam postaje sredstvo koje u Život vodi, a padovi iskustvo koje nas jača. S Bogom je sve drugačije, jasnije i sigurnije.

s. Katarina Maglica OP

ZELENA SALATA

Iznenađujuće dobrobiti zelene salate

Alternativa za vas – Melita Horvat

Zelena salata (lat. *Lactuca sativa*) od davnina je čvrsto zauzela svoje mjesto na kuhinjskim stolovima diljem svijeta. Njeno porijeklo nije točno utvrđeno, no prema nekim spoznajama današnja salata je potomak samonikle vrste s područja Sibira. Još su stari Grci i Rimljani prepoznali njezinu dragocjena svojstva te su svoj jelovnik redovito obogaćivali ovim povrćem. U staroj Perziji bila je cijenjena kao namirnica koja osigurava miran san. U prošlosti je bila poznata kao "trava mudraca", što dovoljno svjedoči o njenoj vrijednosti i snazi.

Izvor dragocjenih nutrijenata

Ova biljka s pravom pripada u skupinu namirnica koje biste trebali svakodnevno konzumirati. Zelena salata je izvor mnogih nutrijenata važnih za vaše zdravlje. Bogata je vitaminima A, C, E, B1, B2, B3, B6 te mineralima fosforom, kalcijem, magnezijem, željezom i bakrom. Kod zelene salate vrijedi pravilo: što je lišće tamnije, to je veća nutritivna vrijednost. Zbog neupućenosti događa se da mnogi bacaju prve, vanjske listove, jer su za razliku od mekog ukusnog nutarnjeg dijela suviše tvrdi i žilavi. Ovo je

pogrešno, jer vanjski listovi sadrže dvostruko više vitamina C nego unutarnji.

- Konzumacija zelene salate pomaže uspostaviti alkalnu ravnotežu organizma, što donosi niz pogodnosti – povećanu energiju, bolju probavu, bistriji um, miran san te mladenački izgled kože. Važan sastojak zelene salate je folna kiselina (vitamin B11) koja je ključna za mnoge procese u ljudskom organizmu.
- Povećana konzumacija zelene salate osobito je preporučljiva u situacijama nervoze, napestosti, razdražljivosti i nesanice.
- Kalorijski je vrlo siromašna (100 grama sadrži samo 15 kalorija), ali je bogata hranjivim tvarima i dijetalnim vlaknima, što ju čini savršenom i nezamjenjivom namirnicom kod mršavljenja.
- Sušena zelena salata prepisivana je kao lijek za nesanicu te se koristila i kao kapi za nos, sedativ te lijek za grčeve. Može smanjiti kolesterol, regulirati san, kontrolirati tjeskobu, smanjiti upalu i dati tijelu mnogo važnih antioksidanata.
- Vitamin C i beta karoten su prijatelji zdravlja vašeg srca, a u zelenoj salati njih ima u izobilju. Zanimljivo je to što zelena salata čuva zdravlje srca jer je riječ o povrću koje sprečava i taloženje kalcija na zidovima vena i arterija.
- Zelena salata čuva zdravlje čovjeka i kada su maligna oboljenja u pitanju. Naime, u njenim listovima nalaze se sastojci koji utječu na stanice raka i sprečavaju njihov rast i dalje širenje.
- Posebno je zanimljivo što je ovo povrće pravi izbor kod oboljelih od leukemije, jer postoje dokazi o tome kako povećana konzumacija može ukloniti i do 50 posto malignih stanica!

- Redovna konzumacija zelene salate sprečava i smanjuje rizik od brojnih bolesti. Najčešće se preporučuje onima kod kojih se javlja anemija, kao i mogućnost od javljanja osteoporoze, krvožilnih bolesti i Alzheimera.
- Imajte na umu da je zelena salata izrazito osjetljiva namirnica. Najkorisnija je svježe ubrana, jer stajanjem gubi vitamine i minerale. Zbog toga, uvijek jedite svježe pripremljenu salatu. Ako imate vlastiti povrtnjak, berite i pripremajte količinu potrebnu samo za jedan obrok. Nikada ju nemojte unaprijed rezati, jer tako uništavate velike količine vitamina C.
- Sama ili u kombinaciji s ostalim namirnicama zelena salata predstavlja pravi raj za oči i nepce.

Brojne vrste zelene salate

U svijetu postoji preko 200 vrsta zelene salate, a kod nas su najpoznatije glavatice – puterica i kristalka, zatim rimska salata, endivija, radič, matovilac i rikula.

Puterica – listovi ove salate su svijetlozelene boje, pravilno obrubljeni, glatki, meki i nježni.

Kristalka – salata kovrčavih, naboranih listova čiji su vrhovi nepravilni i nazubljeni.

Rimska salata – ima glavice izduženog oblika, listovi su hrskavi, a njihova boja može varirati od žutozelene, zelene do tamnozelene.

Endivija – dvije su vrste ove salate – endivija glatkih, izduženih, ovalnih listova te endivija kovrčavih, naboranih listova.

Radič – samonikla trajnica dugog nazubljenog lišća, gorkog okusa, ali neprocjenjive prehrambene vrijednosti.

Matovilac – izuzetno ukusna samonikla biljka. Otporna je na zimu pa je idealna za jesensku sjetu, odnosno zimsku berbu. Savršena je za obogaćivanje zimskog, nutritivno siromašnijeg jelovnika.

Rikula – samonikla biljka gorkastog okusa godinama je neizostavan dio mediteranske kuhinje.

Zelena salata u kulinarstvu

Sve vrste zelene salate najčešće se konzumiraju sirove, kao prilog glavnom jelu. No, salata može biti izvrstan samostalni lagani, osvježavajući obrok. Neke vrste, poput rikule mogu odlično nadopuniti jela od tjestenine, riže i krumpira. Kombinacija voća i zelene salate daje izvrsne kašaste sokove. Savršena je i za pripremu ukusnih i zdravih krem juha. Ako se konzumira sirova može se začiniti maslinovim, suncokretovim ili bućinim uljem, jabučnim octom ili limunom, paprom, listićima origana te drugim začinima po želji.

Donosimo i nekoliko recepata za odličnu zelenu salatu.

1. **Povrtna salata:** Izrežite rajčicu, krastavac, rotkvicu, mrkvu, crvenu i žutu papriku te listove zelene salate. Sve stavite u posudu i začinite solju, biberom, maslinovim uljem i sokom limete.
2. **Zelena salata s kukuruzom:** Prvo trebate skuhati kukuruz i dobro ga ohladiti. Izrežite luk, zelenu salatu i rajčicu te sve stavite u zdjelu. Dodajte izrezani kukuruz i začinite solju, biberom, maslinovim ulje i sokom limete. Možete dodati i mrkvu, gljive, kuhanu grašak te ribu ili piletinu.

Kozmetika od zelene salate

Zelena salate ne koristi se samo u kulinarsku, već i u kozmetici.

Maska za kožu

Ova maska blagotvorno djeluje na kožu čineći je mekom i nježnom. Posebno pomaže kod problema suhe i ispucane kože.

Nekoliko listova zelene salate prokuhajte u vodi jednu minutu. Izvadite ih iz vode, sitno narežite i umotajte u gazu. Tako dobivene obloge stavite na kožu lica, vrata ili drugih dijelova tijela. Nakon tridesetak minuta skinite obloge, a kožu isperite čajem od kamilice.

Losion za kožu

Losion od zelene salate ublažava crvenilo kože izazvano sunčanjem i vjetrom i lijeći bubuljice.

Listove zelene salate kuhati na laganoj vatri oko sat i pol. Nakon toga procijedite. Dobivenu tekućinu koristite za njegu kože lica i vrata.

Losion čuvajte na tamnom i hladnom mjestu najduže 3 dana.

(izvor recepata: Borislav Ostojić,
Narodni zdravstveni list)

* * * * *

KORISNI SAVJETI O POSTU

- **Cijeli čovjekov imunološki sustav moguće je osvježiti postom, čak iako se posti samo tri dana.**
- *Istraživanje sveučilišta Južna California (USC)* je pokazala da post uzrokuje da tijelo počne proizvoditi nove bijele krvne stanice.
- Znanstvenici su došli do otkrića, koje opisuju kao izvanredno otkriće, da samo tri dana posta mogu regenerirati čitav imunološki (obrambeni) sustav, čak i kod starijih ljudi.
- Iako su nutricionisti kritizirali post i često ga označavali kao nezdrav, istraživanje pokazuje da tijelo brzo aktivira matične stanice koje počnu s proizvodnjom novih bijelih krvnih stanica, koje se bore protiv infekcija u organizmu.
- Isti znanstvenici smatraju da ovo otkriće može posebno koristiti ljudima sa oštećenim imunološkim sustavom, kao što su pacijenti koji se kemoterapijom liječe od raka.
- "Post daje matičnim stanicama zeleno svjetlo za razmnožavanje i ponovnu izgradnju cijelog sustava." – rekao je profesor Valter Longo, profesor gerontologije i bioloških nauka na kalifornijskom sveučilištu.

RAZBIBRICA

Šale

Na radio Dalmaciji nagradna igra, pitanje je
kako se zove Isusova mater...
 – Aloo, jesam li u programu?
 – Daa, znate li odgovor?
 – Znam, Gospa...
 – Ime nam triba...
 – Mate.
 – Ne vaše, nego od matere..
 – Kata...

Mi smo jedna unikatna generacija, jer smo posljednja generacija koja je bila poslušna roditeljima i prva generacija koja je poslušna svojoj djeci.

Lijepo je znati da nekome fališ.
 Gdje god odem svi mi kažu:
 „Samo si nam ti još falio!“

Donio poštari račune za režije. Izgleda da umjesto vode u slavinama teče graševina; da smeće odvoze helikopterom; da u elektrani radi Nikola Tesla; a da ceste mete Luka Modrić.

Na sprovodu Imoćanu pratar govori:
 „Bio je vjernik, ali nije dolazio na misu!!“
 A iz povorke netko uzvrati:
 „Ne bi ti on ni danas došao da ga nismo donili!!!“

Kasno uvečer zvoni na vratima.
 Pred vratima stoji muškarac, očito ima problema s ravnotežom i govorom:
 „Oprostite što smetam, nestalo mi je piva, pa sam htio pitati je li to samo kod mene ili u cijeloj zgradici?“

**Starost je čudna.
Kad misliš
konačno si sve
naučio, onda
počneš
zaboravljati ono
što znaš**

- Ivica,, što ti je to s rukom? – zabrinuto
- će mama.
- Pao sam, i jako mi je tekla krv.
- Nisam te čula da plačeš.
- Mislio sam da nisi kod kuće.

Pita sudac pljačkaša:
Zašto ste opljačkali banku?
Pljačkaš: Ona je prva počela!

Malo prije me napala čokolada,
polomio sam joj 4 rebra!

Nakon što je, zbog divljanja i neposluha Perica dobio pljuskicu, tata ga pita:
– Znaš li zbog čega si sad dobio pljusku?
– E, pa ovo je previše! – naljutio se Perica.
Prvo me pljusneš, a onda se ispostavi da ni ne znaš zašto si me pljusnuo!

Zadatak: Imaš Mujo 400 €

-žena ti šalje poruku da joj treba 150€
-kćerka ti šalje poruku da joj treba 100€
-a sin ti šalje poruku da mu treba 50 dolara.

Koliko € ti je ostalo?

Mujo: 400 € i 3 nepročitane poruke!

18:03 ✓

Narodne izreke o vinu

(poslao Pero Cindrić)

„Vino se ne pije na litre, nego na ure.“
(Dalmatinska izreka)

„Što trijezan misli, pijan govori.“

„Starog vina i stara prijatelja drži se.“

„Vino je lijek svakoj bolesti, posebno tuzi i žalosti.“

„Vince ima tajne moći, zna pomoći i odmoći.
Zato ga treba pitи – al' se ne opiti “.

„Vino je stvoreno radi veselja, a ne radi
opijanja.“